BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

1 Gencine miftâh çü Bismillâh ola
Genci açan âdemî âgâh ola

2 Ol Kerîm ü Ferd ü Kuddûs ü Kadîm
Ol Hakîm ü Hayy u Kayyûm u ‘Alîm

3 Kudretinden çün düzetdi ‘âlemi
Kendü nûrından yaratdı Âdem’i

4 Âdem-iseñ andan ayru olmagıl
Sag-ısañ yoluñda sayru olmagıl

5 Degme fi‘lüñ yokdur içinde amân
Mustafâ kavlına inangıl hemân

6 Cânlarumuz lâ-mekâna gidiser
Lâ-mekânlular mekânda n’idiser

7 Gül diken içinde yatmak hayf ola
Aslını kişi unıtmak hayf ola

8 Bu beş on yıldan ilerürek ‘aceb
Kanda-y-ıduñ ol yiri kılgıl taleb

9 Cânlarumuz gökden indiler yire
Yirde kalan göklere kanda ire

10 Bir bir ol yirden ki geldiler berü
Ol yaña varmak gerek bir bir girü

11 Cennet, er aslına kavuşmak-durur
Dûzah aslından ırak düşmek-durur

12 Yüz kuşa irer-iseñ bir murg ola
Kamusına pâdişâh sîmurg ola

13 Kuşlara yüz dürlü dürişmek gerek
Pâdişâhlarına irişmek gerek

14 Kuşlara hüdhüd meger rehber ola
Kim bu kuşlar yorıyalar ol yola

15 Kim diler-ise ki sîmurga ire
Kûh-ı Kâf’a vara vü anı göre

16 Hüdhüd ü kuşlar u sîmurg misâl

‘Akl u hulk u Tañrı’ya kıldı meśel

17 Girü Gülşehrî sözi sâz eyledi
Mantıku’t-tayr’ı hôş âgâz eyledi

İBTİDÂ-YI DÂSTÂN-I SÎMURĠ

18 Bir gice Çîn şehri üstinden meger
Nâgehân sîmurg geçdi cilveger

19 Bir kanadı düşdi Çîn’e key ulu
Sad herâzân dürlü nakş anda tolu

20 Halk çün kim ol kanadı gördiler
Dînlerinüñ külli terkin urdılar

21 Ol kanat nakşına çün inandılar
Ol kuşı ol bir kanadı sandılar

22 Eylediler ol kanatdan bî-karâr
Her biri bir dürlü nakşı ihtiyâr

23 Birisi güneşe tapdı vü sözi
Aya hatm itdi vü biri ılduzı

24 Biri puta tapdı ma‘bûdum didi
Biri haça halk-ı maksûdum didi

25 Birisi gûsâle tapdı iy ‘azîz
Kılmadı kâfırlıġı dînden temîz

26 Kim Müselmân-ısa ol kuşı sora
Kâfır anuñ kanadı nakşın göre

27 Ol kuşuñ yüz biñ kanadı var-durur
Bir kanat nakşın tapan kâfır-durur

28 ‘Âlem anuñ bir kanadıdur görüñ
Kanadın görenden ol kuşı soruñ

29 Mü’min ol kuş birligine inanur
Kâfır ol kuşı kanat nakşın sanur

30 Ol kuşa tap sen ki yüz biñ kanadı
Var-durur her yirde biñ bir adı

31 Bir kanaduñ nakşına aldanmagıl

Ol kuşı ol bir kanadı sanmagıl

32 Tenlü cânlu biñ kanat bir murg olur
Bir kanat nakşı nite sîmurg olur

33 Kuşlar anuñ sâyesidür kamusı
Mülkinüñ pîrâyesidür kamusı

34 Sâyeden her kim yol ilte zâtına
Lâcirem ol yoldan ire katına

35 Sâye anuñ pertevîdür iy ‘azîz
Sâyeden sen zâtı eylegil temîz

36 Nakşa bakma gör kanat nenüñ-durur
Ol kuşa ir kim kanat anuñ-durur

37 Bir kanatdan olmagıl biñ nakşa yâr
Kim anuñ yüz biñ kanadı dahı var

38 Bir kanada niçe hayrân kalasın
Kuşı iste kim kanat çok bulasın

39 Niçe bu Gülşehrî her murgı bula
Murgı terk itsün ki sîmurgı bula

40 Kendüzini komayınca âdemî
Olmaya ol pâdişâhuñ maǵremi

41 Kendüzini çün kişi komak gerek
Halk etin bunça niye yimek gerek

42 Bir meniyi kodılar sâhib-fenâ
Yüz men arturdı dahı ol bir menâ

CEM‘ ŞÜDEN-İ HEME MURGÂN

43 Kamu kuşlar bir yire dirildiler
Mülki sultânsuz-ıdugın bildiler

44 Subh-dem bir yazuda kim nevbahâr
Dökmiş-idi yire dürr-i şâhvâr

45 Kamu kuşlar geldiler bir mahfile
Kamusınuñ dükeli nakdı bile

46 Kim bize bir pâdişâh-ı nâmdâr
Gerek-idi vü bir ulu şehriyâr

47 Gösterüñ bir gög kim ol mâhsuz-durur
Bizüm ilümüz niçün şâhsuz-durur

48 Başumuzı kılıça yastayalum
Leşkere bir pâdişâh isteyelüm

49 Zîra çün kim mülk bî-sultân ola
Az zamânda memleket vîrân ola

50 İstemekden oturup armayalum
Pîşvâsuz hem yola varmayalum

51 Birümüzi aradan server kıluñ
Pâdişâh istemege rehber kıluñ

52 Kim bu yola anuñ-ıla gidevüz
Pâdişâhsuz niçe bir sabr idevüz

53 Kim-durur rahbarlıga lâyık görüñ
Leşker içinde kıgırdup bir soruñ

54 Rehber olmaga meger hüdhüd gele
Kim yolı Gülşehri'den yigrek bile

ÂMEDEN-İ HÜDHÜD
DER MİYÂN

55 Geldi hüdhüd ara yire bî-lecâc
Hullesi egninde vü başında tâc

56 Kim tarîkat iline server benem
Hem hakîkat yolına rehber benem

57 'Âlemi başdan başa gezdüm kamu
Hâturuma nakşını yazdum kamu

58 Çok Süleymân-ıla eyledüm sefer
Yok-durur ben görmedügüm bahr u ber

59 Her ne hâle dir-iseñ hâżır benem
Kim Süleymân-ıla sâhib-sır benem

60 Ol erenler kim bu sırrı bildiler
Yollarında beni rehber kıldılar

61 Menziline irürem her bir kuşı
Bensüz iremeye sîmurga kişi

62 Pâdişâhı añlamışam n'ideyim
Yaluñuz bu yola nite gideyim

63 Benüm-ile gelür-iseñüz bile
Gidebilevüz dükelümüz yola

64 Benden ayrılmaz-ısañuz bir zamân
İresiz ol pâdişâha bî-gümân

65 Kim Resûl eydür ki her yola refîk
Buluñuz kim sehl ola size tarîk

66 İşidüñ iy kavm bî-noksân bilüñ
Hâzır olup yol yaragını kıluñ

67 Kim bizüm bir şâhumuz var bî-hilâf
Ol tag ardında ki dirler Kûh-ı Kâf

68 Adı sîmurg u cemâli bî-kerân
Kudreti peydâ vü zâtı bî-nişân

69 Ol kılur tedbîri kamu işlere
Pâdişâh oldur dükeli kuşlara

70 Ol bize yavlak yakın u fazlı bol
Biz ırag andan hezârân sâle yol

71 Ne bu yola varmagı terk idelüm
Ne bu menzile yaluñuz gidelüm

72 Yoldaş oluñuz binüm-ile bile
Kim yaluñuz gidemezüz bu yola

73 Her kim ol benüm-ile hem-râh ola
Mahrem-i ol şâh u ol dergâh ola

74 Her kime kim pîşvâlık ben idem
Anı ol şâh hazretine iledem

75 Çün her iş 'âlemde ola Tañrılu
Kendüzüñden kimsene görme alu

76 Çün hidâyet Tañrı'dan irdi ere
Bî-şek ol er her işi hôş başara

77 Bu meśel kim 'âlemüñ bôstânıdur
Mustafâ oglanlıgı destânıdur

DÂSTÂN-I MUHAMMED MUSTAFÂ‘ALEYHİ’S-SELÂTU VE’S-SELÂM

78 Hak ta‘âlâya tevekkül eylerüz
Mustafâ’nuñ dâsitânın söylerüz

79 Ol cihânuñ fahrı vü halkuñ yigi
Âhiret sultânı vü dünyâ begi

80 Enbiyânuñ evliyânuñ serveri
İşid imdi kim nedür Peygâmberi

81 Ol zamânda kim Resûl oglan-ıdı
Kamu ‘âlem kâlıb u ol cân-ıdı

82 Eydür-idi dîn baña hâsıl-durur
Yohsa ayrugı kamu bâtıl-durur

83 Hâricîler ili dutmış şâh kanı
Mülk-i *‘inne’d-dîne ‘inda’llâh* kanı *(3/19)*

84 Her ne millet var-ısa yalan-durur
Dîn benüm-durur ki câvidân-durur

85 Bu kamu bütleri uşatmak gerek
İltüben demürçiye satmak gerek

86 Müdde‘îler mülkine akın salısaruz
Kanda kim büthâne var yıkısaruz

87 Büt-perestüñ başını kesmek gerek
Kendü bütin boynına asmak gerek

88 Dünyayı baña uyanlar açısar
Yohsa ayrugı kılıçdan geçiser

89 Mü’mini îmânda yâr idiserüz
Ka‘be’yi bütlerden arıdısaruz

90 Yiñi başlamış-ıdı dahı söze
Düşmedüg-idi henûz key agıza

91 Halk anı delüye ururlar-ıdı
Sözini gülüp geçürürler-idi

92 Çün becid dutdı perîşân oldılar
Kamu şar halkı katına geldiler

93 Kimi eydür oglan ussuñ yoh mıdur

Yohsa diri yöridügüñ çok mıdur

94 Ussuñı başuña dirşür iy yetîm
Katı sözler çıkar agzuñdan ‘azîm

95 Biz Ebušâlib’e hürmet kıluruz
Yohsa saña ne kılasın bilürüz

96 Biz degülüz yaluñuz putlar tapan
Kamu ‘âlemdür putuñ nakşın öpen

97 Eyle dut kim bizüm ili yakasın
Pâdişâhlar-ıla nite çıkasın

98 Eyle san kim Mekke’yi kayd idesin
‘Âlemüñ halkın nite sayd idesin

99 Bir tonuñ yok dünyada kim geyesin
Etmegüñ yok bir öyün kim yiyesin

100 Bu görinür tañrıları kim koya
Vara vü ol gizlü Tañrı’ya uya

101 Sen yaluñuz kamu ‘âlem dînini
Nite bâtıl kılasın ‘akluñ kanı

102 Bir yetîme bunça yüz biñ pâdişâh
Kaçan uya vü hezârân biñ sipâh

103 Dilüñi dut başcugazuñ yitmesün
Agzuñ açma pâdişâh işitmesün

104 Kimsene söylemedügin söyleme
Kendü kendü cânuña kasd eyleme

105 Ger begümüz işidürse sözüñi
Dopraguñdan çıkarısar tozuñı

106 Çün Resûl işitdi bunlaruñ sözin
Cilve-y-ile ‘arza kıldı kendüzin

107 Kim benüm katumda sultân kim olur
Pâdişâh katında pâsvân kim olur

108 Çün benüm tâcumuñ âvâzı çıka
Niçe pâdişâhları tahtdan yıka

109 İy niçe begler ki baña kul ola
Niçe sultânlar ki tapuma gele

110 Tañrı’dan artuk ne kim var dünyede
Kamu gerek kim baña kullık ide

111 Begüñüz benüm sözüm dutmaz-ısa
Ben buyurdugum işi itmez-ise

112 Kendüzini ben aña key bildürem
Sizi dahı anı dahı öldürem

113 Gün dogıcak gice aradan gider
Varuñ eydüñ göreyim baña n’ider

114 Çün işitdiler münâfıklar anı
Her birinüñ gevdeden gitdi canı

115 Var-ıdı bir beg beriyyede kim ol
Milletine nisbet ider-idi bol

116 İşidicek şöyle kimse sözini
Urur-ıdı kılıca kendüzini

117 Bir ta‘assub millete kılur-ıdı
Kim eger öl dir-iseñ ölür-idi

118 Adı Safvân milletin bekleyiçi
Tâzi biniçi vü atlas geyiçi

119 Mekke kavmı kamusı dirildiler
Bir yire ol beg katına geldiler

120 Kendü dinlerine yarı kıldılar
Nâle vü feryâd u zârî kıldılar

121 Kim bir oglan Mekke’de agzın açar
Söz yirine üstümüze od saçar

122 Ne Hübel kurtılur andan ne Menât
Kim azarlamaz ne ‘Uzzâ vü ne Lât

123 Putlarumuzuñ yüregin tagladı
Nârunûr anuñ elinden agladı

124 Zendûstâ’yı köyindürdi odı
Milletüñüz kamu bâtıldur didi

125 Eyle câdû kim ayı iki yarar
Avçına taş avuçukların dürer

126 Câzulıg-ıla elinde söyledür
Bilmezüz kim def‘i çâresi nedür

127 Ne begi koyam ne sizi dir bize
İy beg uş biz ‘arza eyledük size

128 Kor-ısañ kim ol bu sözleri diye
Az zamânda kamu halk aña uya

129 Aña karşu söyledi hôş sevsumâr
‘Ankebût oldı evinde perde-dâr

130 Kimse yok kim bizi andan sormaduk
Millete bâšıl diyeni görmedük

131 Çün kim ol beg işidür bu sözleri
Kakımakdan kan tolar hem gözleri

132 Eydür ol oglan delü midür ‘aceb
Delü degül usludur dir Bûleheb

133 Eydür uslu putlara kanda söge
Ol hümâ yâ kendüzin nite öge

134 Mâlı mülki garra eylemiş anı
Bûleheb eydür ‘abâ-durur tonı

135 İki pulı yok cihânda sayası
Bir sokum etmegi yokdur yiyesi

136 Bir tonı yok dünyada kim geyesi
Etmegi yok bir öyün kim yiyesi

137 Bu görinür tañrıları kim koya
Vara görmedügi Tañrı’ya uya

138 Sen yaluñuz kamu ‘âlem dînini
Nite bâšıl kılasın ‘akluñ kanı

139 Ellerin ol beg eline urınur
Mesned üstinden at üstine binür

140 Kılıcın dartar anı kim bir baña
Gösterüñ kim dadını virem aña

141 Hışm-ıla anuñ sözinden tolayım
Kılıç-ıla anı iki böleyim

142 Kendü bütlerüme feryâd ireyim
Aña uyanları kamu kırayım

143 Mekke kavmı girdiler hurrem yola

Leşkeriyle beg dahı gelür bile

144 Mekke'nüñ çün yakınına geldiler
Mekke yakın-ıdugını bildiler

145 Mustafa bir sinleye varmış-ıdı
'İbretine sinlerüñ durmış-ıdı

146 Nâgeh ırakdan anı ol beg görür
Âh ider atuñ başın çeker durur

147 Mekke kavmından sorar kim ol kişi
Kim siz eydürsiz ki fâsiddür işi

148 Şol degül-ise 'acebdür kim gezer
Üşde sinlerde vü ahvâlin düzer

149 Eytdiler oldur nite bildüñ anı
Kim sorarsın dôsta beñzer düşmeni

150 Niçe kişiye sataşduñ sormaduñ
Gördügüñ şahsı muhâla urmaduñ

151 Bunı ırakdan nite bildüñ 'aceb
Kim kılursın böyle ta'rîfin taleb

152 Çün görür Safvân ki bunlar kör-imiş
Bu Süleymân'dur bular bir mûr-imiş

153 Eydür andan berü kim açdum gözüm
Añladum kendü işümi kendüzüm

154 Ben bunuñ şeklinde âdem görmedüm
Buña beñzer âdemîye irmedüm

155 Çünki nâgeh gözlerüm gördi bunı
Eyle san kim oda yandurdı beni

156 Nûrı göñlümüñ çırâgın yandurur
Beni anuñ yolı dapa döndürür

157 Bûleheb çün gördi kim Safvân aña
Sayd oldı vü becid kaldı taña

158 Eydür iy Safvan çün sihrin ide
Çok senüñ gibiyi yoldan ilede

159 Çün görür Safvân ki hergiz Bûleheb
Kılmayısar Mustafâ dînin taleb

160 Eydür ol câzû degül ben bilürem
Hâlini yavlak teferrüc kıluram

161 Dünyada ne ‘ilm ola kim ben anı
Bilmedüm illâ bunuñ ‘ilmi kanı

162 Her fenüñ okı benüm kîşüm-durur
Sihr ü nârıncât hôd işüm-durur

163 Câzular görmişvenin ben dünyede
Kim tagı taguñ katına ilede

164 İlla bu ol Tañrı’dan söyler kim ol
Gösterür peygâmberine togru yol

165 Câzu yüzi böyle nûrlu olmaya
Câzular bu bildügini bilmeye

166 Ben henûz anı ırakdan görürem
Nisbetin bunça göñülden ururam

167 Yakınına varur-ısam hôd benüm
‘Işk odında yana gevdemde canum

168 Büt nedür kim kimse Tañrı’yı koya
Vara bir cânsuz büte niçe uya

169 Bu ki bizden kamu oynı utısar
Mu‘cizât-ıla cihânı dutısar

170 Büt çün oddan kendüzin kurtarmadı
Tokuyanlaruñ cezâsın virmedi

171 Ayrugı oddan niçe kurtarısar
Yâ aña uymayana burtarısar

172 Yüz çekiç her bir başına yidi
Birisi dögen kişiye ne didi

173 Bu cihân yaradana da‘vet kılur
Halk zîrâ Tañrı birligin bilür

174 Biz demürçi dokıdugın sanuruz
Tañrı diyü yalana inanuruz

175 Kendüyi eyleyene kimse söge
Vara kendü eyledügini öge

176 Tañrılık eyledügin hôd ölmeye
Halkı yaradan olur-ısa revâ

177	*Hâşa li'llâh* kim dahı Safvân büte
Dapa yâ büt hükmini hergiz duta

178	Bu'l-hakem Safvân'a eydür iy ulu
Bir söz işit gör ne direm ben delü

179	Şimdiye degin nite bilmez-idüñ
Bu sözi vü fikrini kılmaz-ıduñ

180	Kim bu câdûyı göricek añladuñ
Kişinüñ put tapdugını tañladuñ

181	Elli yıldur kim taparsın sen büte
Şimdi bütleri begenmezsin nite

182	Sen anuñ yüzinde gördüñ-ise nûr
Fitnesini sanduñ-ısa bî-fütûr

183	Ben anuñ yüzinde nite görmedüm
Ne var anuñ milletine girmedüm

184	Çün görür Safvân ki Bûcehl'üñ gözi
Görimez kim bile dünden gündüzi

185	Eydür iy Bûcehl dünyâ karañu
Gice-y-idi ev bucagı dür tolu

186	Gerçi gözüm var-ıdı görmez-idüm
Karañudan ol yaña varmaz-ıdum

187	Çün güneş togdı görindi dür baña
Sen ki gözsüzsin görinmedi saña

188	Gözlü ne kim gice yavıkulısar
Girü irte olıcagaz bulısar

189	Gözsüzüñ kim derdi bî-dermân-durur
İrtesiyle gicesi yiksân-durur

190	Ben bir inçü gice düşürmiş-idüm
Karañuda terkini urmış-ıdum

191	İrte çün oldı girü buldum anı
Kör ola her kim 'ayıblaya beni

192	Kimse şekker sanup agu yimeye
Yâ güneş aydın degüldür dimeye

193	Kimseye yalvarmaz altun kim beni

Sevüñüz illâ gören sever anı

194 Bu Muhammed beni hergiz görmedi
Yañıluban baña rişvet virmedi

195 Kim beni kâfirler arasında ög
Milletüñ terk eyle vü bütlere sög

196 Ben bunı göricek añladum kim ol
Kimseye göstermez illâ togru yol

197 Şem‘i gözleri görenler yandurur
Yohsa gözsüz yananı söyündürür

198 Eyle dut gözsüz çerâgın yandura
Işıgında bakuban neyi göre

199 Ben anı öldürmege gelmiş-idüm
Külli cânı kasdını kılmış-ıdum

200 Şimdi kim gördüm yüzini dek benüm
Lutf kılsun ol bagışlasun cânum

201 Ölür-isem dahı suçum kalmadı
Çün kılıç dutmaga gücüm kalmadı

202 Ditreyü Safvân iner atdan yire
‘Azm ider kim Mustafâ dapa vara

203 Mekke kavmı cânına çün od düşer
Kamusı Safvân’uñ üstine üşer

204 Kim senüñ bigi ulu beg turıcak
Bir gedânuñ tapusına varıcak

205 ‘Âlemîler işidüben ne diye
Yâ bizi kim âdemîlerden saya

206 Eyle kim senden ziyâna vardı iş
Saña giley itmesevüz yig-imiş

207 Eydür imdi ditremegüm giderüñ
Kança kim gerek-ise aluñ virüñ

208 Yohsa ben andın yaña varmaz-ısam
Tapusında kul gibi durmaz-ısam

209 Yok-durur hergiz gümânum kim benüm
Kalmayısar gevdem içinde canum

210 Geñüm-ile ben varur mıyam aña
Ol iledür beni kendüden yaña

211 Vardı peygamber katına ditreyü
Yâ Resûlallah hatâ kıldum diyü

212 Bilmedüm geldüm seni sayd itmege
Sayduñ oldum kuvvetüm yok gitmege

213 Başını ayagı altında kodı
Saña vü dînüñe inandum didi

214 Mustafâ eydür var ilüñde otur
Göñlüñ içinde baña îmân getür

215 Çün Müsülmânlık yolı kuvvet duta
Bu oyunda kâfiri mü'min uta

216 Evvel ol beg kim Müsülmân olısar
Dîn içinde ehl-i îmân olısar

217 Sen olısarsın gazâ sâzın düze
Var ilüñde muntazır olgıl bize

218 Sevinü ili dapa Safvân gider
Görgil imdi ol münâfıklar n'ider

219 Kamusı hayrân kalurlar bu işe
Her biri başın urur taşdan taşa

220 Çün kim îmân nûrı Safvân'da olur
Lâcerem Bulkâsım'ı görüp yanur

221 Bulhakem göñlinde çün yokdur safâ
Lâcerem görinmez aña Mustafâ

222 Namaz evvel ol kılandan yigrenür
Andan ol namaz kılıcı osanur

223 Ne ki ol şahsuñ bahîl urdı adın
Anuñ-ıçun zekâtuñ bilmez dadın

224 Oruc ol şahsı degüldür görici
Anuñ-ıçun dutmaz ol şahs orıcı

225 Mihr mihre ire kîn kîne gele
Küfr küfre vara dîn dîne gele

226 Hûr-ısañ hûr ola uçmakda işüñ
Dîv-iseñ dîv ola odda yoldaşuñ

227 Ne pulı hergiz gümişe katalar
Ne gümişi pul diyüben satalar

228 Güneşüñ yüzi bulaşmaya ise
Altun altuna karışa mis mise

229 Hōş-durur cennât-ı Firdevs-i berîn
İlla fîhâ *ni'me ecrü'l-'âmilîn(3/136, 29/58)*

230 Kançaru varsam yig ola dimegil
Mustafâ etegin elden komagıl

231 Çün durasın Mustafâ-y-ıla bile
Fethe varur-ısa varasın bile

232 Ne yola vara 'aceb 'âkıl kişi
Kim Muhammed'den yig ola yoldaşı

233 Yüz günehden tevbe kıldı bir hakîm
Siz *yuasirrûne 'ale'l-ġınśi'l-'ażîm(56/46)*

234 Her yalanı nite gerçek sanavuz
Mustafâ'nuñ kavline inanavuz

235 Bu esâsı eylediler reh-nümûn
Sâyiġūne'r-râki'ūne's-sâcidûn(9/112)

236 Hem bu yola kıldılar hâsıl necât
Kânitâtün tâ'ibâtin 'âbidât(66/5)

237 Dünyada bu dâsitânı söyleyen
Âhiret esbâbını cem' eyleyen

238 Gör ne dürlü dökdi sözler kendüzi
Kim murassa' oldı Gülşehrî sözi

239 Degme agız bilmeye sözüñ yatın
Cevherîler bile gevher kıymatın

240 Her biri elinde bir mühür dutar
'Âleme dolar Gülşehrî satar

241 Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilât
Zulmet oldı cehl 'ilm âb-ı hayât

FASL

242 Pes bilüñüz iy cihânuñ kuşları

Kim girü ol şâh düzer bu işleri

243 Kimsenüñ hîç ihtiyârı yok-durur
Kim diye bu az u yâ ol çok-durur

244 Hüdhüdi siz h˘ôr u kiçi görmeñüz
Rehber oldugın bu yola yirmeñüz

245 Kim bu yol yohsul-ıla bayuñ degül
Cüz bu ehl-i fıtnat u râyuñ degül

246 Kim Süleymân'a resûl olan kişi
Başara kuşlar-ıçun her bir işi

247 Her kimi kim kıldı sîmurg ihtiyâr
Olmadı anuñ-ıla cüz baht yâr

248 Benüm-ile ol yola varan kişi
Pâdişâhuñ yüzini gören kişi

249 Yüz tagı bir günde ol yolda geçe
Yüz deñizi cür'a sanıban içe

250 Ol kapuda kim nihân u âşikâr
Nûr u zulmetden hezârân perde var

251 Yaluñuz nite gire kimse yola
Gelüñüz kim kamumuz gitlüm bile

252 Ejdehâlar vardur ol yolda 'azîm
Beryeler çok u beyâbânlar delim

253 Agudan acı sular içmek gerek
Çok ilanlar öldürüp geçmek gerek

254 Hüdhüdüñ kuşlar sözin çok gördiler
Cânlarınuñ külli terkin urdılar

255 Pâdişâh var-ıdugın çün bildiler
Kamusı hayrân u vâlih kaldılar

256 'Âşık oldılar anuñ dergâhına
Her kul istedi kim ire şâhına

257 Nâle vü zârî vü şûra düşdiler
Cümle hüdhüd yöresine üşdiler

258 Kim kula anuñ gibi sultân ola
Kul niçün işbunça sergerdân ola

259 Cehd idelüm kim aña irişevüz
Pâdişâhumuz-ıla görişevüz

260 Yohsa biz kul kim şahından ayrıla
Ayruk anuñ ilde ne kadri ola

261 Ol gün anda hüdhüdi toyladılar
Yollarınuñ yaragın eylediler

262 İlla yol havfı vü hevlinden girü
Her biri getürdi bir ‘özr ilerü

ÂMEDEN-İ BÜLBÜL PÎŞ-İ HÜDHÜD
VE ‘ÖZR-ÂVERDENEŞ

263 Geldi bülbül ortaya hayrân u mest
Vâlih ü medhûş u sergerdân u mest

264 Kim benüm işüm gülistânda biter
Nevbahâr u bâg u bôstânda biter

265 Her güli kim kendüme yâr eylerem
Her gice vasfını tekrâr eylerem

266 Her seher kim gül çemende açıla
Kamudan ilkin baña karşu gele

267 Ben anuñ yüzine karşu söylerem
Müşkilümi kamusın hall eylerem

268 Her gün işümüz bizüm gulgul-durur
Sevdügümüz dünyada bir gül-durur

269 Hâsa şimdi tâze Gülşehrî güli
Kim getüre göze servi sünbüli

270 Anı sevmeyen kişi nâkes-durur
Serv anuñ katında hâr-u-hes-durur

271 Yola varmaga ne bunça ivelüm
Bize bir gül gösterüñ kim sevelüm

272 Geldi gül vaktı girü kim bülbülüñ
Bâg ola yiri vü bôstânlar gülüñ

273 Nevbahâr oldı ki bülbül söyleye
‘Işkını ma‘şûkına şerh eyleye

274 Kamu sözi külli terk eyleyelüm
Bülbüle gül sözini söyleyelüm

275 Sormaya sîmurg hergiz bülbüli
Bülbüle ol yig ki seve bir güli

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD
BÜLBÜL-RÂ

276 Hüdhüd eydür sûrete kapılan er
Ma‘naya kanda ire iy bî-basar

277 Niçeme kim gül ola sâhib-cemâl
Hüsnine bir haftada irer zevâl

278 Ol cemâle kim zevâl irişe tîz
‘Âşıka andan melâl irişe tîz

279 Ögüdüm dut kimseneye buşmagıl
Bir gül içün biñ dikene düşmegil

280 Bir bahârı tâze görmedi rezân
Kim anı pejmürde kılmadı hazân

281 Ne kışın u ne yazın görmek gerek
Güllerüñ ‘ömri azın sormak gerek

282 Niçe sûret âhir iy sûret-perest
Sûreti n’ider olan ma‘nîde mest

283 Biz ki bülbül yüregini taglaruz
Güllerüñ tîz öldügine aglaruz

284 Çün seni sîmurg kılmaya kabûl
Kaçan ire göñlüñe mihri nüzûl

285 Niçe kim gül vasfını söyleyesin
Soldugından soñra terk eyleyesin

286 Her seher kim niçe kim gül açıla
Saña karşu gelmeye baña gele

287 Sûreti eylemegil ma‘niye büt
Gül bugün togdı vü yarın öldi dut

288 Bu mesel kim ‘âlemüñ bostânıdur
Bir er ü bir ‘avratuñ destânıdur

DÂSTÂN-I MERD Ü ZEN

289 Ol bir er bir ‘avratı sever-idi
Anı görmege ‘azîm iver-idi

290 Şat’dan ol yaña-y-ıdı ‘avrat evi
Sâhatı ser-sebz ü bünyâdı kavî

291 Er evi Şat’dan bu yaña zer-nigâr
Sahnı bâg u sakfı dahı lâlezâr

292 ‘Avratuñ ‘ışkı eri almış-ıdı
Gerçi Şat’dan bu yaña kalmış-ıdı

293 Ol hevâya göñli çün uçar-ıdı
Şatt’a düşüp ol yaña geçer-idi

294 Yüzemez-iken suyı diler-idi
Yâri ogrına dişin biler-idi

295 Yâr-ıla yüz dürlü ‘ayş ider-idi
Girü Şatt’a düşüben gider-idi

296 Bir gün ol ‘avrat katında oturur
Nâgehân bakar yüzine vü görür

297 Bir benek konak gözinde ‘avratuñ
Er düşer ortasına yüz mihnetüñ

298 ‘Avrata eydür ‘acab gördüm bugün
Bir konak gözüñde kim yog-ıdı dün

299 ‘Avrat eydür Şatt’a ayruk girmegil
Geçmege vü ‘ömr boynın urmagıl

300 Eydür on yıldur ki Şatt’ı geçerem
Dicle’yi bir cür‘a gibi içerem

301 Od gibi her gün düşerem ben suya
Şimdi girme didügüñ âhir neye

302 ‘Avrat eydür kim bu konak iy canum
On yıl oldı kim gözümdedür benüm

303 İlla çün ‘ışkuñ senüñ gâlib idi
Beni görmege becid tâlib idi

304 Hem geçer-idüñ Şat’ı durmaz-ıduñ
Hem gözümdeki akı görmez-idüñ

305 Çün senüñ ‘ışkuñ irişdi âhire
Lâcerem gözümdagı akı göre

306 ‘Işk çün gitdi Şat’a düşmek ‘azîm

Yüzemeyene hatardur iy hakîm

307 ‘Işk-ıdı Şatt’a girüp kayırmayan
Gözümüñ bakup konagın görmeyen

308 ‘Işk çün gitdi Şat’a girür-iseñ
Bogılasın bir kadem urur-ısañ

309 Yüzebilmeyen kişi nite gire
Şatt’a vü kendüzinüñ boynın ura

310 Ol ere çün olmadı bu sır ‘ayân
Şatt’a düşdi vü bogıldı bî-gümân

311 ‘Işk evine ‘akl-ıla girmez kişi
Sevdüginüñ ‘aybını görmez kişi

312 ‘Âşık ol degül ki sevdi yârını
Gördügince dil-rübâ dil-dârını

313 Yârınuñ çün rengi soldı ‘âkıbet
‘Âşıkı andan kesildi ‘âkıbet

314 Girü kendü işlerine başladı
Ne diler-ise cihânda işledi

315 ‘Âşık ol-durur ki ‘âlemden kese
Göñlini vü yâri zülfinde asa

316 Kamu ‘âlemden kesüp yâra ire
Terk ide yâri vü Cebbâr’a ire

317 ‘Işkı kimse eylemez-ise ‘ayân
Saña Gülşehrî kıla bir bir beyân

318 Bu mesel böyle şeker-efşân u ter
Dâsitân-ı Şeyh-i San‘an’dur meger

DÂSTÂN-I ŞEYH
‘ABDURREZZÂK

319 Tañrı adın her kim ilte diline
Bu hikâyet aña yavlak biline

320 Kim Müsülmânlık yolı bî-gerd-iken
Dîn içinde cümle sâhib-derd-iken

321 Var-ıdı San‘an şarında bir ulu
Göñli deryâ vü içi dürler tolu

322 ‘Abdurezzâk idi ol ulu adı
Kim bilişdürür-idi Hakk’a yadı

323 Dek Harem içinde ol sâhib-zamân
Elli yıl şeyh olmış-ıdı bî-gümân

324 Çok mürîdi vü muhibbi var-ıdı
Kim dükeli key riyâzet-dâr-ıdı

325 Kaç mürîdi var-ıdı dirisem uz
Var ola-y-ıdı iki kez iki yüz

326 Hak yolında elli hac kılmış-ıdı
Sünnet-ile farzı key bilmiş-idi

327 Hem salât u savmı bî-had var-ıdı
‘İlmi çok u sâhib-i esrâr-ıdı

328 Keşfi bî-hadd u kerâmâtı delim
Zühdi çok u hem makâmâtı ‘azîm

329 Muktedâlıkda cihân halkına hem
Olmış-iken kamu ‘âlemde ‘alem

330 Renc-ile kalan kişi kuvvetde süst
Olur-ıdı bir deminden ten-dürüst

331 Şol kerâmât-ıla ol şeyh-i ‘azîz
Kılmış-iken küfri îmândan temîz

332 Olmış-iken göñli ‘ilm-ile tolu
Bir gice düşinde görür ol ulu

333 Kim Harem’den Rûm milkine gelür
İleyinde bir bütüñ secde kılur

334 Eyle düşde büt katında yir öper
Kim sanasın Tañrı diyüben tapar

335 Çün bu düşi gördi bîdâr-ı cihân
Eydür iyvâh ussuma irdi ziyân

336 Fitneler haylî yöreme üşiser
Yoluma düşvâr ‘akabe düşiser

337 Ben kaçan bu gussadan cân iledem
Cânı terk itdüm ki îmân iledem

338 Fitne yüzini yire basmak gerek
‘Akba düşdi yoluma kesmek gerek

339 Girmeye bir er bu yola pîç ü pîç
Kim yolında düşmeye bu ‘akbe hîç

340 Bunda ol ‘akbe gider olur-ısa
Yol aña rûşen olabilür-ise

341 Çün kala ol ‘akbe bunda câvidân
Cüz ‘ukûbet olmaya yolda ‘ayân

342 Şeyh eydür ‘âkıbet yârânlara
Kim fedâ olsun tenüm siz cânlara

343 Baña bir iş düşdi gelüñ gidelüm
Rûm’a vü bu müşkili hall idelüm

344 Bize bir Rûm iline varmak gerek
Bu düşüñ ta‘bîrini sormak gerek

345 Şeyh ü yârânlar dükeli cem‘-ile
Geldiler Rûm iline kamu bile

346 Ka‘beden Rûm iline çün gitdiler
Rûm ilini hôş teferrüc itdiler

347 Gezdiler her bâg içinde gül gibi
Degme şardan geçdiler bülbül gibi

348 Seyr kılmagı ma‘âf eylediler
Rûm ilini hôş tavâf eylediler

349 Yol yörimekde becid dürişdiler
‘Âkıbet bir manzara irişdiler

350 Hôş temâşâ kıldı şehr-i Kayser’i
Yörür-iken gördiler bir manzarı

351 Meger ol manzar Rûm sultânınuñ
Ki kızı anda olur-ıdı anuñ

352 Şeyh ü yârânlar çün anda geldiler
Nâgehân ol manzarı hôş gördiler

353 Bir kız üstinde oturur ay gibi
İki kaşı ok atar bir yay gibi

354 Hüsn içinde ol kadar sâhib-cemâl
Kim cemâle virür-idi ol kemâl

355 Güneş anuñ pertevinden tolına

Ay hôd anuñ gibi kanda bulına

356 Ay kim anı bilmedi bir gün vebâl
Gün kim aña irmedi hergiz zevâl

357 Yaz anuñ yüzi katında güz gibi
Zülfi gice ‘ârızı gündüz gibi

358 Her kim anuñ yüzini görür-idi
Kendü cânı terkini urur-ıdı

359 Yüzi türk ü kendüzi kâfir kızı
Söyledügi kamu Rûhullâh sözi

360 Küfr içinde eyle revhânî-sıfat
Kim diye Rûhullah’a yüz ma‘rifet

361 Mü’min ister kim yüregin taglaya
Zülfi zünnârın biline baglaya

362 Küfrini bir zerre çün peydâ kıla
Sad hezârân mü’mini tersâ kıla

363 Bir lipâçe geymiş azrak don gibi
Altuna banılmış ol ay gün gibi

364 Rengi la‘l ü dişleri lü’lü’ gibi
Hâli Türkistân’da bir hindû gibi

365 Çün açar bürka‘ ki şeyh anı göre
Eydesin kim şeyhi oda yandura

366 Şeyh göñlin virür aña cân-ıla
Satun alur küfrini îmân-ıla

367 Sabrı yavlak az u ‘ışkı çok olur
Ne ki yâdında var-ısa yok olur

368 Şeyhe çün kıldı ‘ayân dîdârını
Bir kılından bagladı zünnârını

369 Şeyh istedi nazar gözlemege
Ol dem ü kendü izin izlemege

370 Urdı oda şeyhi nâgeh ol perî
Şöyle kim çıkdı göge hâkisteri

371 Derde irdi şeyh dermânı kamu
Küfre döndi dîn ü îmânı kamu

372 Şeyh eyle vâlih ü hayrân olur
Kim yolında zâr u sergerdân olur

373 Hem-nişînler çün görürler hâlini
Her biri añlar anuñ ahvâlini

374 Kamu sergerdân kalurlar ol işe
Vâlih ü hayrân kalurlar ol işe

375 Çok nasîhat virdiler kâr kılmadı
Şeyhe vü ussı başına gelmedi

376 ‘Âşık ögüt virmegi ne biliser
‘Âşıka ögüt ne assı kılısar

377 Şeyh çün göñlin virür dildârına
Vâlih ü hayrân kalur dîdârına

378 Ol gün anda giceye degin kalur
Manzaruñ karşusına zârî kılur

379 Şeyh çün kim ‘âşık u rüsvâ olur
Terk ider İslâm'ı vü Tersâ olur

380 Ol umıda kim sora anı habîb
Kaldı ol gün anda ol pîr-i garîb

381 Gice çün dür dökdi dîbâ üstine
Çarh inçü saçdı mînâ üstine

382 Gice kara şa‘r geydi şâhvâr
Gökde kühlî parçın urdı zernigâr

383 Şeyh kaldı ol kapuda hôr u zâr
‘Âşık u pîr ü garîb ü dil-figâr

384 Her çırâgı kim gice gök yandurur
Şeyh anı bir âh-ıla söyündürür

385 Subha degin ol gice bîdâr olur
Ol mahalle itleriyle yâr olur

386 Eydür iy veh oda yandum n'ideyim
Baglu boynum bunda kança gideyim

387 Böyle giç irmeye ahşâma seher
Bu gice rûz-ı kıyâmetdür meger

388 Bu gicenüñ yok mıdur yâ Rab güni
Böyle uzun görmedüm hergiz düni

389 Çok riyâzetde geçürdüm giceler
Görmedi bu gice gibi kocalar

390 İşbu od kim göñlüme düşdi benüm
Mum gibi yandı kamu cânum tenüm

391 ‘Akl kanı kim ögümi dirşürem
Nefs dîvin göñlüm içinden sürem

392 Baht kanı kim baña bîdâr ola
Yâ anuñ ‘ışkında baña yâr ola

393 El kanı kim topragı başa saçam
Yâ ayak kanı ki bu yoldan geçem

394 ‘Ömr kanı kim bu işi başaram
Kanı kalıñ kim kız almaga virem

395 ‘İlm kanı kim bu işde sabr idem
Girü koyup kendü işüme gidem

396 Yâr kanı kim baña gam-hˇôr ola
Dôst kanı kim baña dildâr ola

397 Gün kanı kim gice pâyâna ire
Kim meger bu derd dermâna ire

398 Ün kanı kim nâle vü zârî kılam
Kendüzüme dôst ol yâri kıla

399 Gice her bir hâl-ıla hôd geçiser
Bilmezem kim irte ne od saçısar

400 Kimsene bençileyin zâr olmasun
Kimse bu derde giriftâr olmasun

401 Düşdüm ol kayda ki çıkmagı muhâl
Yapdum ol seddi ki yıkmagı muhâl

402 Dil kanı kim söyleyem ahvâlümi
Añladam yârânlaruma hâlümi

403 Gitdi ‘aklum gitdi sabrum gitdi yâr
Kaldı ‘ışk u kaldı neng ü kaldı ‘âr

404 ‘Işk yiñdi ‘aklum-ıla cânumı
Küfre degşürdi kamu îmânumı

405 Ol gice ashâbı kamu cem‘-ile
Göñlin isteyü oturdılar bile

406 Her birisi ol işi yorar-ıdı
Şeyh göñlin degmesi sorar-ıdı

SU'ÂL Ü CEVÂB-I ASHÂB
BÂ-ŞEYH

407 Birisi eydür ki iy şeyh-i kibâr
Vesveseñ gitmege bir gusl eyle var

408 Şeyh eydür yüregüm kanından uş
Eylemişem bu gice yüz guslı hôş

409 Ol biri eydür ki tesbîhüñ kanı
Âdemî tesbîh-ile olur ganî

410 Eydür ol tesbîh terkin çün kılam
Bilüme zünnârı baglayubilem

411 Biri eydür degme zişti isteyen
Olmaya hergiz behişti isteyen

412 Şeyh eydür çün behiştî yüzlü yâr
Bizüm oldı, cennet oldı rûzigâr

413 Ol biri eydür ki dûzah yoldadur
Olmagıl dûzah gibi nefs-ile pür

414 Şeyh eydür dûzahı söyündürem
Yidisin bir âh-ıla köyündürem

415 Birisi eydür kim iy ehl-i temîz
Tevbe kıl bu halk içinde ol ‘azîz

416 Birisi eydür ki iy pîr-i köhün
Tevbe kıl yokdur bu işde bîh ü bün

417 Şeyh eydür tevbe kim nâmûs u ‘âr
Yöremüzde kılmaya hergiz karâr

418 Ol biri eydür ki iy dânâ-yı râz
Dur namâza başla ki irişe niyâz

419 Şeyh eydür yüzinüñ mihrâbını
‘Arza eyle baña her bir bâbını

420 Kim ola her gün benüm işüm namâz
Bî-niyâza karşu eyleyem niyâz

421 Birisi eydür ki dilüñi bile
Secde eyle Hakk'a vü 'özrüñ dile

422 Şeyh eydür ol bütüñ yüzin baña
Gösterüñ kim secde eyleyem aña

423 Ol biri eydür ki İblîsi yiñen
Olmaya illâ bu telbîsi yineñ

424 Eydür er kim nefs odından geçmeye
Mekr ide kim İblîs anı itmeye

425 Ol biri eydür ki utanmaz mısın
Hak'dan u ölesiñi sanmaz mısın

426 Şeyh eydür kim beni Hak tagladı
Bu od-ıla vü bu bende bagladı

427 Çün her işi Hak kazâsından sanam
Ne günâhum var benüm kim utanam

428 Ol biri eydür Müsülmânlık kanı
İşbu işlere peşîmânlık kanı

429 Şeyh eydür çok peşîmân olmışam
Kim niçün şunça Müsülmân olmışam

430 Ol biri eydür ki dîv urdı yoluñ
Kim kamu sag işüñi yiñdi soluñ

431 Eydür ol dîvüñ girişdüm gözine
Kim Süleymân 'âşık ola sözine

432 Ol biri eydür kim işiden kişi
Eyde şol pîr işledi işbu işi

433 Şeyh eydür bunda nâm u neng yok
İy 'azîz ü fahr u âz u 'âr çok

434 Birisi eydür ki yârânlar 'azîm
Sayru oldılar bu işden ü sakîm

435 Şeyh eydür ol bize çün yâr ola
Kamu yârânlarumuz agyâr ola

436 Ol biri eydür ki yârânlar-ıla
Gel gidelüm Ka'be'ye kamu bile

437 Şeyh eydür Ka'be'yi ko deyr uş

Ol büt-ile şimdi bize deyr hôş

438 Birisi eydür ki bir dem sâkin ol
‘Arza kıl îmânı girü mü’min ol

439 Şeyh eydür benden ihsân istemeñ
Kâfir olandan siz îmân istemeñ

440 Degmesi çün bir su’âli itdiler
Girü andan key cevâb işitdiler

441 Gördiler kim söz eser kılmaz aña
‘Aklı kim gitdi girü gelmez aña

442 ‘Âşık u âşüfte vü hayrân-durur
Bî-dil ü mecrûh sergerdân-durur

443 Ol ögüdüñ dahı terkin urdılar
Hîre vü hôr u hacîl dek durdılar

444 Ol karañu gice hayli çün geçer
Girü güneş su yirine od saçar

445 Yine bir altun kanatlu kuş irer
Dâneleri dâm üstinden direr

446 İrte çün ol gice pâyâna irer
Şeyh derdi dahı dermâna irer

447 Kara kemhâyı çıkarur rûzigâr
Kim kızıl atlas geye gevher-nisâr

448 Kamu ‘âlem çün aña agyâr olur
Ol mahalle itleriyle yâr olur

449 Kapusında ol kızuñ bir ay tamâm
Mu‘tekif oturdı ol şeyh-i imâm

450 ‘Âkıbet ol gussadan oldı za‘îf
Kim aña ma‘şûkı olmadı harîf

DÂNİSTEN-İ DUHTER ‘ÂŞIK
ŞÜDEN-İ ŞEYH Û-RÂ SU’ÂL
Ü CEVÂB DER NÂZ U NİYÂZ

451 Çün bir ay ol kapuda hayrân kalur
Şeyh anı sevdügini ol kız bilür

452 Şeyh katına gelür bir ay gibi
Altun inçüye banılmış bay gibi

453 Kendüzin bilmeze urur ol nigâr
Şeyhe eydür neden olduñ bî-karâr

454 Ne yirüñdür bu mahalle durmaga
Ne makâmuñdur bu yir oturmaga

455 ‘Ayb ola kim zâhid ü perhîzkâr
Eyleye kâfir kapusında karâr

456 Şeyh eger bu zülfe ikrâr eyleye
Hırkasın bu zülfe zünnâr eyleye

457 Beni seven şeyh ruhbân olısar
Sevmeyendür kim Müsülmân olısar

458 Çün saçum küfrini peydâ eyleyem
Çok Müsülmânları Tersâ eyleyem

459 Şeyh eydür çün beni gördüñ zebûn
Okı efsûnlaruñı beni kosun

460 Göñlümi alduñ göñül virgil baña
Rahm kıl kim Tañrı rahm ide saña

461 Çün benüm ‘ışkum degüldür serserî
Yâ başum kes yâ elüm dut iy perî

462 Baña çok nâz u tekübbür eyleme
Datlu dilden acı sözler söyleme

463 ‘Işk geldi ‘aklumı zôr eyledi
Şîr-iken nâgâh bir mûr eyledi

464 Yüregüm yandı vü köyindi canum
Mûm gibi uş eriyügördi tenüm

465 Sorma kim ben saña ne ihsân kılam
Cânumı ister-iseñ kurbân kılam

466 ‘Işk odından cânumı çün tagladuñ
Göñlümi saçuñ kılına bagladuñ

467 Düşdi bir zindâna göñlüm iy nigâr
Kim çıkarmaya anı cüz Girdigâr

468 Her gice câna kemînsâz oluram
Kim kapuñda böyle cânbâz oluram

469 Bir mahallede garîb ü dilfigâr

Kalmışam hayrân u sergerdân u zâr

470 Sanma kim yârânlarum çokdur benüm
Senden artuk kimsenem yokdur benüm

471 Rûzigârumı geçürdi intizâr
Vasl olur-ısa hôş ola rûzigâr

472 Çün kim ol kız işidür bu sözleri
Şeyhi öldürmege varur gözleri

473 Eydür iy pîr-i haref utanmadın
Kocalup kendü ölümüñ sanmadın

474 Bu ne sözdür kim didüñ iy nâbekâr
Dirligi ko ölümi añ zînhâr

475 Ol ki bir öyn etmege muhtâc ola
Nite sâhib-taht u mâlik-tâc ola

476 Tur işüñe git ko bizi iy refîk
Lutf kıl ayruksı istegil tarîk

477 ‘Ömr çün geçdi vü ‘akluñ yok-durur
Serd demsin sözlerüñ sovuk-durur

478 Sen kaçan ‘ışkuma irersin kaçan
Uslu-y-ısañ var saña kâyır kefen

479 Kocadan yigitlik itmek hôş degül
Aslan-ıla itlik itmek hôş degül

480 Sen kocalduñ ‘ışk işüñ degül senüñ
Tâzalıguñ gitdi vü soldı tenüñ

481 ‘Işka bir fâris gerek aslan gibi
Kim ire cânâna yüz biñ cân gibi

482 Şeyh eydür gerek-ise kıl kabûl
Beni vü gerek-ise olgıl melûl

483 Kim benüm ‘âlemde kimsem yok-durur
Kimsenem sensin ki cevrüñ çok-durur

484 Yâ zamân-ıla visâlüñi bulam
Yâ firâkuñdan bu kapuda ölem

485 ‘Işk odın ol kim şeker gibi yidi
Çi yigit ‘ışka vü çi koca didi

486 Pes kız eydür olduñ-ısa merdikâr
Dörd işi kılmak gereksin ihtiyâr

487 Secde kıl bütlere vü Kur'ân'ı yak
Hamr iç îmânuñı gözden bırak

488 Şeyh eydür hamrı kıldum ihtiyâr
İlla üçi baña degül sâzkâr

489 Yüzüñe karşu içem hamrı latîf
İlla ol üçiyle olmayam harîf

490 Ol kız eydür gerçek içgil câmuñı
Kâfir ol dur oda yak İslâm'uñı

491 'Işk-ıla kâfir yola yigrek gele
Ol Müsülmân'dan kim ol bî-'ışk ola

492 Şeyh eydür emrüñe fermân kılam
Cânumı dahı saña kurbân kılam

493 Ol kız eydür bir kıl evvel hamrı nûş
Eyle kim cânuñ kıla yüz biñ hurûş

494 Andan ol iksini dahı girü
Getüresin hamrı içicek berü

495 Şeyhi çün andan aluban gitdiler
Muglaruñ deyri dapa iletdiler

496 Aldı ol ma'şûk bir câmı ele
Sundı şeyhe sâgârı dir iç hele

497 Şeyh gördi meclisi kim tâzedür
Mîzbânuñ hüsni bî-endâzedür

498 Eyle aldı yâr elinden sâgarı
İçdi kim yir-idi şehd ü şekkeri

499 Kurup yüz tasnîf ü dînde yazdıdı
Şeyh Kur'ân'da key üstâd-ıdı

500 Çünki hamr içer dükeli mahv olur
Külli yadından gider câhil kalur

501 Çün mey-ile yâr şeyhi toyladı
'Işkınuñ ol mey birin biñ eyledi

502 Şeyh elinden komadı câmı girü
Zîra puhte yise yig hâmı girü

503 Çün şarâb-ı erguvânı içdi şeyh
Esriyüben dükelinden geçdi şeyh

504 Şeyh çün ma‘şûkını esrük görür
Zühd ü dîn ü baş u cân terkin urur

505 Çün ümidi var ki gire koynına
Ol bütüñ el sunmak ister boynına

506 Ol kız eydür şeyhe kim iy nâ-tamâm
Puhteler içinde kalmış şöyle hâm

507 Eyle dut kim ‘ışk saña yâr ola
Kâfir-ile nite mü’min yâr ola

508 Çün kadem sen küfre urmaduñ henûz
Kaçan olısar saña rûzî bu rûz

509 Düzmeyinçe kendü dînin oynuma
Nite kimse el bıraga boynuma

510 Kâfir ol gözüm gibi kim kuçasın
Niçeme kim ben yigit sen kocasın

511 Şeyh ayakla hôd delü olmış-ıdı
‘Aklı nefsinden alu olmış-ıdı

512 ‘Işk-ıla çün esriyüp rüsvâ olur
Tersi kılmaz Tanrı’dan tersâ olur

513 Şeyh mest ü yâr hâzır elde câm
Puhte sabr eylemeye illâ ki hâm

514 Şeyh eydür iy nigâr-ı seng-dil
Şâd ol imdi ayruk olma teng-dil

515 Ayıg-iken büt-perest olmaz-ıdum
Bâde içüp ben ki mest olmaz-ıdum

516 Esriyüp dîn şem‘ini söyündürem
Mushaf’ı dahı oda köyindürem

517 Dôstı eydür şimdi yârumsın benüm
Küfre çün girdüñ fedâ olsun canum

518 ‘Işk içinde ilerü key hâm-ıduñ
Şimdi hâs olduñ ilerü ‘âm-ıduñ

519 Şeyh tersâ oldugın çün bildiler

Kamu tersâlar dahı dirildiler

520 Deyr içinde şeyhi vaftîz itdiler
Bir Müsülmânı bir iblîs itdiler

521 Küfr odıyla göñlini tagladılar
Bilini zünnâr-ıla bagladılar

522 Şeyh çün zünnârı bagladı bile
Küfri meşhûr oldı şehre vü ile

523 Hırkasın yandurdı vü dînin kodı
Mushaf'ın dahı köyindürdi odı

524 'İlm-i dünyâ hîç dâd eylemedi
Ka'be'den bir zerre yâd eylemedi

525 Kız-ıla esrük oglan pîr olur
Hamr içene küfr ü îmân bir olur

526 Ne bile kim yazla şarda kışladı
Dükelin ümmü'l-habâyis işledi

527 Bunça yıldan soñra bir fâzıl imâm
Büt-perest oldı zihî bîgâne dâm

528 Şeyh eydür ol kıza kim iy nigâr
Ne ki didüñ işledüm dahı ne var

529 Hamrı içdüm büt-perest oldı adum
Bagladum zünnâr u mest oldı adum

530 Elli yillik tâ'atum vardı yile
'Işk u küfrüm neye ire kim bile

531 'Işk bu elden çok itdi vü ide
Ka'be'den çok şahsı deyre ilede

532 Anı kim 'ışk eyledi ben bî-dile
Kangı delü eylemişdür 'âkile

533 Dînüm iletdi vü yakdı cânumı
Küfre irgürdi kamu îmânumı

534 'Işk çün aslan gibi gurruş kıla
Dilkü gibi heybetinden 'akl öle

535 Ko bu şehdi bir nefes şekker yigil
Benüm-ile bir olur mısın digil

536 Her ne kim senüñ-içün işlemişem
Dükelin vasluñ-ıçun eylemişem

537 Vasluña irmek dilerem iy sanem
Tap vücûdum oldı hicrüñde ‘adem

538 Ol nigâr eydür ki iy pîr-i hakîr
Baña çok kalıñ gerekdür sen fakîr

539 Altun akça çok gerek iy bî-haber
Kılmaya ‘ışk altun akçasuz eser

540 Yohsul-ısañ altun akçañ yog-ısa
Mâl u mülküñ az u fakruñ çog-ısa

541 Ben saña azuk virem dur git girü
‘Işkı kogıl sabrı dutgıl ilerü

542 Şeyh eydür iy şeh-i serv-i revân
Karşuña şûrîde-dil âşüfte-cân

543 Togru kişi hergiz egri satmaya
‘Ahdini böyle başa iletmeye

544 Ol zamânda kim esîr oldum saña
Dîn ü dünyâyı koyup geldüm saña

545 Sen dahı böyle baña ‘âk olmagıl
Çüftüm ol Meryem gibi tâk olmagıl

546 Kamudan kesüp irişeli saña
Hep yaranlar müdde‘î oldı baña

547 Sen bu elden bunlar ile n’ideyim
Bî-dil ü bî-yâr kança gideyim

548 Senüñ-ile dûzaha kim ireler
Yig ola kim sensüz uçmak vireler

549 Ol sanem gördi ki şeyh erdür dürüst
Kavli muhkemdür degül ‘ahdinde süst

550 Eydür imdi kaluñuma iy imâm
Hûkbânlık kıl baña bir yıl tamâm

551 Kim olınçak üç yüz altmış gün yıla
İkimüz ‘ömri geçürevüz bile

552 Şeyh eydür ne dir-iseñ işleyem
Ne işe buyurur-ısañ başlayam

553 Şeyh yâri emrine fermân kılur
Yârine âsî olan ‘isyân kılur

554 Pîr-i Ka‘be Şeyh-i sadr-ı rûzigâr
Bir yıl eyler hûkbânlık ihtiyâr

555 ‘Işk anı çün bir deve gibi yider
Yazılarda yâr-ıçun toñuz güder

556 Sen getürmegil meniyyet kim bu hâl
Aña düşdi vü saña ola muhâl

557 Kim nihâdın görür-ise üstüvâr
Niçe hûk anda bula vü niçe mâr

558 Ten tagından çün temâşâ idesin
Çok toñuzlar yazularda güdesin

559 Sen sanursın dünyada iy hîç kes
Kim bu iş ol şeyhe irişdidi bes

560 Gelür-iseñ togrulug-ıla yola
Her biri içinde yüz biñ hûk ola

561 Sen kadem bu yola ur iy nâm-dâr
Kim göresin Ka‘be vü büt sad hezâr

562 ‘Âkıbet ol şeyh, çün Tersâ olur
Halkuñ arasında söz gavgâ olur

563 Hem-nişînler kamusı hayrân kalur
Dükelinüñ derdi bî-dermân olur

564 İstemezler dünyada ‘âr olmagı
Terk iderler şeyh-ile yâr olmagı

565 Kamu hem-sohbatlıgından kaçdılar
Gözlerinden kanlu yaşı saçdılar

REFTEN-İ ASHÂB BE-SÛY-I KA‘BE VE ‘ARZA-İ AHVÂL-İ ŞEYH-RÂ PÎŞ-İ ÂN MÜRÎD Kİ ÂN VAKT DER SEFER BÛD

566 Var-ıdı ol ortada bir yâr-i çüst
Geldi şeyhe eydür iy ‘ahdinde süst

567 Giderüz biz Ka‘beye fermân nedür

Bilmedük kim derdüñe dermân nedür

568 Eydür-iseñ kamu tersâ olalum
Sençileyin halka rüsvâ olalum

569 Yaluñuz komayalum bunda seni
Soñra sen terk itdüñüz dime beni

570 Yâ seni çün böyle biz görmeyevüz
Gidevüz kim bunda biz durmayavuz

571 Ka‘be dapa varavuz oturavuz
Ellerümüz Hazret’e götürevüz

572 Dilümüzi ‘özr ile bileyevüz
Şeyhümüzi Tañrı’dan dileyevüz

573 Şeyh eydür ben giriftâr olmışam
Kamu yâranlardan agyâr olmışam

574 Siz ne kim diler-iseñüz idüñüz
Kançaru gider-iseñüz gidüñüz

575 Şimdi kamu dünyadan iy nâm-dâr
Deyr baña yir ü tersâ-beççe yâr

576 Düşicegez size bir müşkil ‘azîm
Anı ben hall ider-idüm iy hakîm

577 Kimse benüm müşkilümi bilmeye
Bil kim Eflâtûn anı hall kılmaya

578 Gidüñüz işüñüze iy ehl-i dil
Bundan artuk beni kılmañuz hacil

579 Kimse benden sorar-ısa iy refîk
Kim ne oda yandı ol pîr-i tarîk

580 Şimdi su anuñ başından aşdı diñ
Ejdehâlar kursagına düşdi diñ

581 Hîç kâfir virmeye hergiz rızâ
Anı kim ol şeyhe eyledi kazâ

582 Dînini virmiş-durur Tersâlıga
‘Aklı degşürmiş-durur rüsvâlıga

583 Bir büt îmânını yagma eyledi
Saçı küfri anı Tersâ eyledi

584 Kimse bize serzeniş eyler-ise
Hakkumuzda pîş ü kem söyler-ise

585 Eydüñüz bu yolda bunuñ gibi hâl
Çok düşe sen sanma bu hâli muhâl

586 ‘Ucb süknâsında sâkin olmagıl
Beni gör sen dahı îmin olmagıl

587 Bunı dir ü yüz bulardan döndürür
Toñuzını yazı dapa göndürür

588 Bakmaz anlara vü hışm idüp gider
Taglara varur u toñuzlar güder

589 Hem-nişînler gördiler bu hâleti
Hasret-ile agladılar key katı

590 Ka‘be’den yaña gönildiler girü
Kim göreler kim ne gelür ilerü

591 Halk udından izlerin azıtdılar
Degmesi bir köşede yir dutdılar

592 Kim ‘aceb şeyhe ne geldi ilerü
Anda vü bunlar neye geldi girü

PÜRSÎDEN-İ ÂN MÜRÎD-İ
SÂDIK Kİ ÂN VAKT HÂZIR
NE-BÛD AHVÂL-İ ŞEYH-RÂ

593 Ka‘be’de var-ıdı şeyhüñ bir mürîd
Kamudan ‘âlî vü sıdkı key mezîd

594 Yavlak ehl-i ‘ilm ü sâhib-câh-ıdı
Degme işden dünyada âgâh-ıdı

595 Düşicek Rûm iline şeyhe sefer
Ol mürîd anda degül-idi meger

596 Sordı yâranlarına ahvâlini
Eytdiler şeyhüñ dükeli hâlini

597 Kim kazâ ne od bırakdı cânına
Yâ kader ne eyledi îmânına

598 Niçe vardı Ka‘be’den Rûm iline
Bagladı zünnârı anda biline

599 İrdi takdîr âfeti tedbîrine
Düşdi bir tersâ-beçe zincîrine

600 Kamu rahtın ‘ışk yagma eyledi
Saçı küfri anı Tersâ eyledi

601 İşi yokdur şimdi kâl u hâl-ıla
‘Işkı oynar şimdi zülf ü hâl-ıla

602 Şimdi sorma şeyhi kim anda n’ider
Rûm ilinde şimdi ol toñuz güder

603 Şimdi gören şeyhümüzi iy ‘azîz
Kılmaya yüz yılgı Tersâdan temîz

604 Çün mürîd işitdi şeyhüñ hâlini
Bildi nite oldugın ahvâlini

605 Döndi yârânlara eydür ol ulu
Kim i ‘avratdan bu yolda siz alu

606 Şeyh ile siz yâr olmışmıssañuz
Erlig-ile yola gelmişmisseñüz

607 Baglayıçak şeyh zünnârı bile
Baglamak gerek-idi kamu bile

608 Ol deñizde yutdı şeyhi çün neheng
Korkudan sizi kaçurdı nâm u neng

609 ‘Âşık olan dünyada bednâm olur
Kim eyü ad ister-ise hâm olur

610 Yâr eger olur-ısa kâfir dahı
Yâr olgıl yâra vü yalvar dahı

611 Çün kişi râhatda hemdem yâr ola
Renc vaktında niçün agyâr ola

612 Kamuñuz Tersâ niçün olmaduñuz
Şeyh-ile vü hidmetin kılmaduñuz

613 Sanmañuz kim yâr muvâfıklıg-ıdı
Kim bu iş ‘ayn-ı münâfıklıg-ıdı

614 Eytdiler yavlak çok eytdük biz aña
Kim niçe ilerü gellüm biz saña

615 Halk içinde mest ü rüsvâ olalum

Sençileyin kamu Tersâ olalum

616 Sohbetüñ hakkını terk itmeyelüm
Yaluñuz seni koyup gitmeyelüm

617 Senüñ-içün dînümüzi koyalum
Dükeli âyînümüzi koyalum

618 Sözümüzüñ gavrına çün irdi şeyh
Maslahat gitmegümüzi gördi şeyh

619 Çün kadem urdı ki gire oynına
Gördi kim kayd olısaruz boynına

620 Bildi kim bizden meded bulmayısar
Hâli anuñ hâsıla gelmeyiser

621 Bizi gönderdi ki yaluñuz kala
Ne diler-ise utanmadın kıla

622 Ol mürîd eydür siz anuñ kapusın
Dutmag-ıdı iş ü kılmak tapusın

623 Dün ü gün yalvarmak aña kim hakîm
Hazretinde sagala-y-ıdı sakîm

624 Hazrete vara-y-ıduñuz kamuñuz
Hakk'a yalvara-y-ıduñuz kamuñuz

625 Mu'tekif bir köşede oturıcak
Zârı-y-ıla el aña götüricak

626 'Özr-ile dilüñüzi bileyıcak
Şeyhüñüzi Tañrı'dan dileyicak

627 Hak ta'âlâ zâruñuz göre-y-idi
Şeyhüñüzi size irüre-y-idi

628 Şeyhi koyup gitdügüñüz sehl ola
Hak kapusından giden nâ-ehl ola

629 Çün mürîd ashâba söyler böyle dil
Dükeli ashâbı kalurlar hacîl

630 Eydür imdi bu hacâletden size
Ne ziyân u yâ ne assı var bize

ÂMEDEN-İ ÂN MÜRÎD
VE ASHÂB BÂZ
BE-CÂNİB-İ RÛM

631 Devemüzi her birümüz yidelüm
Gelüñüz kim yine Rûm’a gidelüm

632 Mu‘tekif bir gûşede oturalum
Ellerümüz gök dapa götürelüm

633 Dilümüzi ‘özr-ile bileyelüm
Şeyhümüzi Tañrı’dan dileyelüm

634 Girü kamu Rûm iline geldiler
Hak kapusında mücâvir oldılar

635 Çok tazarru‘ kıldılar feryâd-ıla
Kim kaçan rahmet irişe dâd-ıla

636 Kırk gün anda dün ü gün oturdılar
Ellerini Hazrete götürdiler

637 Eyle zârî kıldılar kim yir ü gög
Ol figândan agladı vü kodı ög

638 Topraga göz yaşlarını kardılar
Bir maġârada çile çıkardılar

639 Çün tamâm oldı bularuñ çillesi
İrdi İblîsüñ ucına hîlesi

640 Ol mürîdüñ kim figânı irişür
Bir okı bir gün nişâna irişür

641 Derdinüñ irer devâsı ‘âkıbet
Müstecâb olur du‘âsı ‘âkıbet

642 Düşde görür Mustafâ’yı kim gelür
Yüzünüñ ‘aksi gözüñ nûrın alur

643 Emr ü nehyi ‘âlemüñ pîrâyesi
Kavl ü fi‘lüñ âdemüñ sermâyesi

644 Ol mürîd ayagına düşer anuñ
Kim cihândan gitmesün sâyeñ senüñ

645 Şeyhümüz gümrâh olmışdur yolın
Göster aña kim bile sagdan solın

646 Mustafâ eydür aña kim iy pâk-bâz
Cümle ashâb ortasında serfirâz

647 Şeyh ile Tañrı arasında meger

Bir küdûret var-ıdı key mu‘teber

648 Ol küdûret şol kadar ihdâd-ıla
Aradan gitdi vü az bîdâd-ıla

649 Himmetüñ kendü işini işledi
Tañrı şeyhe suçını bagışladı

650 Şimdi şeyhüñ derdine irdi devâ
Ol küdûret gitdi vü geldi safâ

651 Biz şefâ‘at eyledük Tañrı kerîm
Kim selâmatlıga irdi ol sakîm

652 Şimdi ay indi vü çıkdı âfitâb
Küfr ü ‘isyân gitdi vü geldi savâb

653 Ne ki şeytân dünyada vîrân kılur
Tevbe bir sâ‘atda âbâdan kılur

654 Uykudan uyandı vü âh eyledi
Ol mürîde cem‘i âgâh eyledi

655 Çok beşâret virdi vü girdi yola
Tapusında kamu yârânlar bile

656 İrdiler ü gördiler bir arada
Şeyhi kim toñuz güder bir derede

657 İlla yavlak hâlete düşmiş ‘azîm
Kamu suçını bagışlamış Kerîm

658 Hem başından yire bürgüsin komış
Hem toñuzları salıvirdüm dimiş

659 Oda yakmış kâfir olmak tonını
Pâre pâre eylemiş pîlûnını

660 Gözlerinden kan akıtmış yaş-ıla
Hem sımış nâkûsını bir taş-ıla

661 Hem çelîpâsın bırakmış yabana
Kesedurur şeyh zünnârın yana

662 Dîne degşürmiş yene tersâlıgı
‘İzze irürmiş girü rüsvâlıgı

663 Gördi yârânlarını kim çıkdılar
Dîn-ile şeytân tılısmın yakdılar

664 Haclet-ile şermsâr oldı ‘azîm
Hasret-ile cenneti kıldı cahîm

665 Na‘ra urdı mest düşdi ortaya
Şûrişiyle dökdi tagı dereye

666 Eyle zârılıg-ıla zâr agladı
Kim felekler hâtırını tagladı

667 Hikmet ü Kur’ân tefsîr ü haber
Gitmiş-idi hâtırından ser-be-ser

668 Girü geldi kamu şeyhüñ yâdına
İrdi Deyyân dîninüñ feryâdına

669 Degme yârı çün görür bu nûrı çok
Kendüzini çün görür kim nûrı yok

670 Niçeme kim küfri dînden fark olur
İlla hacletden arakdan gark olur

671 Şâdılıgı menzilini gam dutar
Hayfa geçmiş ‘ömr-içün mâtem dutar

672 Çün görürler şeyhi zâr u dil-figâr
Şâdi vü gam arasında bî-karâr

673 Çün utandugın bulardan bildiler
Kamu yârânlar katına geldiler

674 Cem‘-ile insâfa durdılar kamu
Cânların şükrâne virdiler kamu

675 Eytdiler şeyhe ki iy dîn ulusı
Resm üstâdı âyin ulusı

676 Şimdiden girü saña gam hôş degül
Bu ‘arûsîlerde mâtem hôş degül

677 Vasl geldi gitdi hicrân yirine
Küfr gitdi geldi îmân yirine

678 Çün şefâ‘at eyledi Hak’dan Resûl
Kim girü îmân seni kıldı kabûl

679 Sen hakîkat bil ki yüz ‘âlem günâh
Mahv ola çün kim kıla ‘âsi bir âh

680 Rûm ilinde büt-perest olan girü
Hak-perest olmaga geldi ilerü

681 Gusl kıldı şeyh ü girdi hırkaya
İy ‘acab bu kamu hayr u şer neye

682 Tevbe suyı hışm odın söyündürür
Rahtını yazuklaruñ köyündürür

683 Her ne sa‘y-ıla kim anda itdiler
Ol aradan şeyhi alup gitdiler

684 Şeyhi yola geldügin çün bildiler
‘Âkıbet yol ‘azmini çün kıldılar

685 Ol gice tersâ kızı düşde görür
Bir güneşi kim kenârına girür

686 Söyler aña ol güneş kim ragbet it
Şeyh gitdi sen dahı ardınca git

687 Mezhebin dut dînine inan anuñ
Kim ola rûşen kamu cânuñ tenüñ

688 Ol senüñ dînüñe girdi bî-mecâz
Sen hakîkat dînden olma bî-niyâz

689 Yoldan eyletdüñ gir anuñ yolına
Yoldaş ol çünkim yola geldi yene

690 Dünyada dînüñ kemâlüñ olısar
Âhiretde ol helâlüñ olısar

REFTEN-İ DUHTER-İ TERSÂ
BERÂY-I ÎMÂN ÂVERDEN
DER PEY-İ ŞEYH

691 Çün uyanur uykudan kız hûb u hôş
Göñli içinden virür nûr ol güneş

692 Od içinde göñli mum gibi yanar
Gözlerinden yaş yirine kan iner

693 İrdi bir hâle ki hemdem bulmadı
Yidi bir zahmı ki merhem bulmadı

694 Sabrı gitdi vü karârı kalmadı
Hîç işinde ihtiyârı kalmadı

695 Bî-dil ü âşüfte vü rüsvâ olur
‘Âşık-ı şûrîde vü şeydâ olur

696 Ne cefâ kim şeyhe ol kıldı, girü
Birisine biñ cezâ buldı girü

697 Añsuzın bir derde ogradı ‘aceb
Eyledi ol derde dermânın taleb

698 Şeyh dînine ‘aceb sâdık olur
Nâgehân ma‘şûk-iken ‘âşık olur

699 Yalın ayak baş açuk girür yola
Kim ‘aceb şeyhi girü kanda bula

700 Ol kamu kibr ü delâl u gunc u nâz
Gitdi vü kaldı kıza mûnis niyâz

701 ‘Işkı yilinden çırâgı söyinür
Nâzük endâmı güneşden köyinür

702 Ol ki yüz göstermez-idi gözlere
‘Anberîn saçı bulaşur tozlara

703 Yolı bilmez vâlih ü hayrân gezer
Tagda taşda zâr u sergerdân gezer

704 Girü şeyhe gösterür düşde Çalab
Kim girü dön, ol kızı kılgıl taleb

705 Çün peşîmân oldı vü geldi yola
Şimdi anı istemeñ vâcib ola

706 Çün bizüm dînümüze ŝâdık-durur
Şimdi sen ma‘şûk ol ‘âşık-durur

707 Uykudan şeyh öyle bî-hôd uyanur
Kim gören ol şeyhi bir şeydâ sanur

708 Geldüği yola girür dahı gider
Gör kim ol ashâbı herbiri n'ider

709 Şeyhüñ ardına düşerler kamusı
Hem yöresine üşerler kamusı

710 Şeyhe eydürler dükeli yalvaru
Kim yolumuzdan neye döndüñ girü

711 Ögüñe düşdi meger ol dilsitân
Pîle yâd oldı girü Hindûsitân

712 Kendüzüñi girü tersâ kılmagıl

Halk içinde bizi rüsvâ kılmagıl

713 Güç ile bulduk senüñ dermânuñı
Küfre degşürme girü îmânuñı

714 Şeyh çün sözlerini gûş eyledi
Düşde gördügin bulara söyledi

715 Çün bular ol hâleti işitdiler
Dükeli şeyh-ile bile gittiler

716 Gördiler kim ol kız ırakdan gelür
Nâle vü feryâd u zârîler kılur

717 Hâm-iken çün ‘ışk odından ol bişer
Yalvarur şeyhüñ ayagına düşer

718 Eydür iy şeyh-i cihân u ehl-i dil
Senden el-hak yavlak oldum ben hacil

719 Bilmedin saña cefâlar eyledüm
Hem delim bîhûde sözler söyledüm

720 Ben anı kıldum ki benden yaraşur
Sen anı kılgıl ki senden yaraşur

721 Ben delim itdüm saña kıldum cefâ
Ol cefâya sen kerîm eyle vefâ

722 Derdüme lutf eyle dermân ‘arza kıl
Küfri kodum baña îmân ‘arza kıl

723 Şeyhe düşde gördügin şerh eyledi
Ol güneş kim düşde aña söyledi

724 Kim seni şeyhe helâl eylemişüz
İkiñüz hicrin visâl eylemişüz

725 Şeyh eydür hôd suçuñ bagışlayam
Degme cevrüñe yüz eylük işleyem

726 İlla seni almaġa kuvvet kanı
‘Ömr sürmege bile müddet kanı

727 Çün günüm taġ başına irdi benüm
Sen hilâl-ıla ne bedr ola canum

728 Koca hergiz inana mı güçine
Çünki ‘ömri irmiş ola uçına

729 Kuvvetüm yok çün hakuñdan çıkmaġa
Şehvet-ile ‘akl evini yıkmaġa

730 Sen meger kim dutmaduñ benden melâl
Âhirette olasın baña helâl

731 Ol kız eydür sen du‘â kıl kim benüm
Kabz ide Tañrı ileyüñde canum

732 Kim cihânda ayruġı çün almayam
Âhiretde senden ayru kalmayam

733 Baña çünkim olmadı senden visâl
Hâşa kim ayruk kişi ola helâl

734 Dünyada ko ileyüñde öleyim
Âhiretde girü seni bulayım

735 Bikr öleyim ko hayâtum kalmasun
Senden artuk beni kimse almasun

736 Şeyh çün eyler du‘â kim kız öle
Kamu yârânlar âmîn dirler bile

737 Şeyh ileyinde şehâdet getürür
Şeyh anı bir dem dizinde yaturur

738 Tañrı Tersâ kızına îmân virür
Secde eyler Tañrı'ya vü cân virür

739 Şeyh ü yârânlar kamu ol hasrete
Agladılar ol ‘acâyib hâlete

740 Dükeli bile namâzın kıldılar
Bî-vefâlıgın cihânuñ bildiler

741 Kamu hâlin çünki tertîb itdiler
Gûra kodılar anı vü gitdiler

742 Aldı mevt anuñ hayâtını dahı
Yazdı çarh anuñ berâtını dahı

743 Bî-muhâbâ dehr-i mekkâr âdemî
Bî-vefâ dünyâ vü gaddâr âdemî

744 Çün bu sırrı asl kavmi bildiler
Yitmiş ev kamu Müsülmân oldılar

745 Bir Müsülmân kâfir oldı bir zamân
Kim ola bir kız Müsülmân nâgehân

746 Gûrınuñ üstine nûr indi ‘azîm
Kim bu kıza rahmet eyledi Kerîm

747 Ança rahmet ol hazâyinde ola
Kim bize vü kamuya rahmet kıla

748 Bir kişi bu dâsitânı eylemiş
İlla lafzın key çöpürdek söylemiş

749 Eski bizden hûriye ton eylemiş
Bir keçeden aya pîlven eylemiş

750 Vezn-içün lafzuñ gidermiş harfini
Artuk eksük söylemiş söz sarfını

751 Şimdi Gülşehrî geyürdi bu aya
Lefgerî tonlar ki benzetdi baya

752 ‘Anber-ile saçın ördi sünbülüñ
Göñlegin atlasdan eyledi gülüñ

753 Söz hurûfın artuk eksük kılmadı
‘Âlim añladı vü câhil bilmedi

754 Tañrı’nuñ kudretlerin yâd eyledi
Mustafâ'nuñ cânını şâd eyledi

755 Böyle rengîn böyle datlu böyle ter
Husrev ü Şîrîn sözi oldı meger

ÂMEDEN-İ TÛTÎ PÎŞ-İ HÜDHÜD
DERMİYÂN-I MURGÂN VE
‘ÖZR ÂVERDENEŞ

756 Geldi tûtî ortaya şekker saça
Sözlerinden dürler ü gevher saça

757 Agzı tolu şekker ü tonı yeşil
Saru ayagı vü minkârı kızıl

758 Dir benem kim söylerem şekker gibi
Sebz-pûşam Hızr peygamber gibi

759 Çünki Hızr oldum baña uçmak gerek
Varuban Âb-ı hayât içmek gerek

760 Âb-ı hayvân istemedin bes n’ide
Hızr kim bâkî kala bu dünyede

761 Ben şeker yirem kim uçam sâz-ıla
Perdelerde söyleyem âvâz-ıla

762 Çün Sipâhân'dan Hicâz'a irişem
Bunça dürlü savt u sâza irişem

763 Çün Rehâvî'den ‘Irak'a yüz dutam
Zühre'nüñ çengini avc-ıla utam

764 Degme kez ‘Attâr kim Rum'a gele
Bir dükândan şekkeri satun ala

765 Baña her nâ-ehl her bir hîç-kes
Hayf ola kim eyleye demür kafas

766 Bu yola varan kişiler tîz ölür
Âb-ı hayvânı içen bâkî kalur

767 Neye bunça dünyada tîz ölelüm
Bir iki yıl ko bizi dirilelüm

768 Ölüm içinde ola naks u zevâl
Dirlig-ile âdemî bula kemâl

769 Hiddet ehli ihtimâle irmeye
Tîz ölen kişi kemâle irmeye

770 Puhteler dirlig-ile devlet bulur
Hâm olur ol kim yigitlikde ölür

771 Nevbahârı görmeden bülbül gibi
Öldürürsin sen bizi bir gül gibi

772 Ben ki Mısr'uñ kârvânın urmışam
Dünyada şekker dükânın kurmışam

773 Ben şeker karışdurur-ısam güle
Mısr'a degin Rûm ili şekker tola

774 Böyle ter dîbâce vü datlu şeker
Husrev ü Şîrin sözi ola meger

775 Degme kez ‘Attâr kim Rûm'a gele
Şekkeri benüm dükânumdan ala

776 Degme dürr-içün güherden eyleyem
Mantıku't-tayr’ı şekerden eyleyem

777 Kûh-ı Kâf'a girü sîmurg uçsa yig
Tûtiye Âb-ı hayâtı içse yig

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD TÛTÎ-RÂ BE-HİKMET Ü ‘İLM-İ DEKÂYIK

778 Hüdhüd eydür ġarra olmaġıl aña
Kim Hümâ dirler bu dünyâda saña

779 Hüdhüd eydür garrasın kendüzüñe
Anuñ-ıçun sevinürsin sözüñe

780 Zehr içe er kim şeker sözler diye
Tıfl ola kim dem-be-dem şekker yiye

781 Tûtinüñ hôd dâsitânı çok-durur
İlla hîç lafzında ma‘nî yok-durur

782 Herze sözler-ile dilini biler
Âdemîleri gün uzun yüpiler

783 Çün sözüñ bî-tu‘m reng ü bû-durur
Ne şeker kim yir-iseñ agu-durur

784 Ehl-i dil dünyâ-y-ıla barışmaya
Dîn ile dünyâ bile karışmaya

785 Eyle dut kim dünyaya hôd gelmedüñ
Pâdişâhuñdan henûz ayrılmaduñ

786 Niçe bu dünyâda bâkî kalasın
Kendü sultânuñdan ayru olasın

787 Bî-vefâ erden vefâ istemegil
Fâni ‘âlemden bekâ istemegil

788 Âb-ı hayvân isteme dirlig-üçün
Asluña kavışıgör birlig-üçün

789 Her kim ol dîv olmadın merdüm-durur
Dirlik adsuz kişiye ölüm-durur

790 Dünyada yüz yıl eger uçar-iseñ
Âb-ı hayvân suyını içer-isen

791 ‘Âkıbet çün ölmege inanasın
Dirligi Gülşehri'den ögrenesin

792 Bu mukayyed zâtuñı terk idegör
Dahı mutlak zât-ıla var hôş otur

793 Anuñ-ıla bâki olġıl iy delü
Külli şey'in hâlik illâ vechehu(28/88)

794 Bu mesel kim ‘ışk mülk ü mâlıdur
Hızr-ıla ol bir velî ahvâlıdur

DÂSTÂN-I HIZR VE ÂN VELÎ Kİ HIZR-RÂ BE-REFÎKÎ KABÛL NE-KERD

795 Hızr bir yolda sataşdı bir ere
Kim gider bir yolda ol er bir şara

796 Gördi kim ol er erenlerden-durur
Bildi kim Hakk’a irenlerden-durur

797 Ol ki Deyyân sırrına dânâ-y-ıdı
Çehresinde gün gibi peydâ-y-ıdı

798 Çün selâm virdi vü kıldı ihtirâm
Hızr eydür ol ere kim iy imâm

799 Bir iki gün bile sohbet kılalum
Degme sözüñ hadd ü resmin bilelüm

800 Yöreden nâ-mahremi koruyalum
Biribirümüz-ile yorıyalum

801 Ol er eydür sen hezârân cehd ide
Dirligüñ çok olmag-ıçun dünyede

802 Zulmete düşdüñ nere kim geçesin
Âb-ı hayvân çeşmesinden içesin

803 Dünya görmek terkini kılmayasın
Haşr günine degin ölmeyesin

804 Ben dilerem kim aña cânum virem
Dirligümi ölümüme degşürem

805 Dünyaya hîç istemezem kim bakam
‘Ömr bünyâdın dilerem kim yıkam

806 Bulsa-y-ıdum işbu dem öle-y-idüm
Andan ayru ben niçün ola-y-ıdum

807 Ölmek ansuz diri olmakdan delim
Yig-durur yüz ‘illet ile iy hakîm

808 Çün dilemezsin ki hergiz ölesin
Sen kaçan benüm harîfüm olasın

809 Hızr-ısañ sen dünyada iy nâmdâr
Ben Muhhammed yolın itdüm ihtiyâr

810 Var Muhammed ümmetinde âdemî
Kim anuñ Hızr olımaya hemdemi

811 Dünya dirligi gerek-ise saña
Ansuz olmah yig dirilmekdin baña

812 Her kim ansuz diri kala ‘âkıbet
Dirlige irmeden öle ‘âkıbet

813 Var kişi bu dünyada yol bulmaga
Kim begenmez Hızr’ı yoldaş olmaga

814 Anda kim Bûlkâsım u Kur'ân ola
Hızr u Mûsâ vâlih ü hayrân ola

815 Ahmed-ile revnaka geldi cihân
Ayrugından bir kelîsâ var nişân

816 İlerürek öl ölümden bir zamân
Diri kal Gülşehri gibi câvidân

ÂMEDEN-İ TÂVÛS PÎŞ-İ HÜD-
HÜD VE ‘ÖZR ÂVERDENEŞ
DER MİYÂN-I MURGÂN

817 Geldi tâvus ortaya yüz nâz-ıla
Girdi söze ‘izzet ü i‘zâz-ıla

818 Kim dilümi ‘özr-ile göñlüm biler
Tañrı'dan firdevs uçmagın diler

819 Bir zamân uçmak kapuçısı-y-ıdum
Uçmaguñ bir key tapuçısı-y-ıdum

820 Nâgeh uçmakdan beni bir hâl-ıla
Sürdürür İblîs yüz biñ al-ıla

821 Gerek uçmakdan çıkan key dürişe
Tâ meger kim girü andan irişe

822 Her işe kim ulular başladılar
Dükelin uçmag-ıçun işlediler

823 Uçmaga iriçegin ayruk baña

Hâcet olmaz iktidâ kılmak saña

824 Tâvus agı nite sîmurgı dutar
Tâvusa uçmaga irdügi yiter

825 Her ne yoldan eyler-ise ülfeti
Tâvusuñ sîmurga yokdur nisbeti

826 Uçmag-ıçun her yola varmak gerek
Uçmaga iriçegin durmak gerek

827 Hûr-ıla aldamaya kimse bizi
Yârumuzuñ uçmaga beñzer yüzi

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD
TÂVUS-RÂ

828 Hüdhüd eydür eyle dut kim gidesin
Cennete sultânsuz anda n'idesin

829 Pâdişâhı istegil sen görmege
Yohsa ev çok bulasın oturmaga

830 Güneşe irişene kul ola ay
Şâhı bulana tufeyl ola saray

831 Konuga hoşdur sarây-ı zer-nigâr
Biz ev issin isterüz iy nâm-dâr

832 ‘Âşıkı ma‘şûk-ıla seyrânda bil
Kanda kim yâr-ısa bizi anda bil

833 Ululları mahdum-ı sultân sana
Nakş-ı dîvâra meger tıfl aldana

834 Olmayıçak Hak civarında mukîm
Yig ola tamu bil uçmakdan delim

835 Bize yâri gösterüñ kim görelüm
Çehresin ü yâ nişânın virelüm

836 Kılduñ-ısa huldı hızlandan temiz
Var anuñ gökçek yüzin gör iy ‘azîz

837 Halk evi yâ bâg u yâ eyvân-durur
Sâhibi Gülşehri'nüñ sultân-durur

838 Size eyvân u bize sultân gerek
‘Âma lokma ‘ârife Lokmân gerek

MESEL DÂSTÂN-I BEHİŞTİYÂN Kİ BÎ-HİSÂB U KİTÂB U İCÂZET RIDVÂN DER BEHİŞT DER ÂMEDE

839 Tañrı adı sözümüzi añladur
Halka vü ma'nîlerini tañladur

840 Çün Resûl'e biz viribirüz selâm
Nazma irür yüz kelâm u biñ nizâm

841 Dünyayı ol yig ki terk eyleyevüz
Âhiret bâzârını söyleyevüz

842 Eydelüm âzâd erenler sözini
Şekkere karışduruban tuzını

843 Haşr güninde ki hakdur olısar
Her biri işledügini bulısar

844 Bir cemâ'at uçmak içinde revân
Gezer-iken degme bir yaña devân

845 Gördi Rıdvân bunları kim her biri
Âdemîdür taşradan gelmiş çeri

846 Yüzlerinüñ pertevi 'arşa irer
Her biri bir agaç almasın direr

847 Her biri bir âdemî kim yüz perî
Olmaga lâyık bularuñ çâkeri

848 Ol biri kevser suyın buña saçar
Bu varur tesnîm havzından içer

849 Birisi hamr ırmağı câmın dutar
Biri süd ırmagını bala katar

850 Biri su ırmagına girür yüzer
Selsebîlüñ çeşmesi havzın düzer

851 Ol birisinüñ harîfi anda hûr
Bu birisine şarâb olmış tahûr

852 Ol biri güreş dutar gılmân-ıla
Ol biri işret ider vildân-ıla

853 Hûriler hayrân bularuñ yüzine
Çarh vâlih bunlaruñ ılduzına

854 Uçmak ehli bunlaruñ peyrevleri
Tûba agacı dibinde evleri

855 Çün girür Rıdvân ki yüz biñ sâz-ıla
Bunlar uçmakda yörürler nâz-ıla

856 Eydür iş bunlar ‘aceb çün irdiler
Uçmaga kangı kapudan girdiler

857 Kapuçı benem buları görmedüm
Bir kapudan bunlara yol virmedüm

858 Kangı yoldan bunlar irmiş olalar
İy ‘aceb bunda vü girmiş olalar

859 Eytdi iy uçmakda gezen kişiler
Kim güneş gibi yüzüñüz ışılar

860 Kangı kapudan girüben geldüñüz
Uçmaga vü ni‘metini bulduñuz

861 Bunlar eydür biz kapu ne görmedük
Kapu yolından behişte girmedük

862 Eydür âhir kapuçı Rıdvân sizi
Gördi vü yol virdi size kendüzi

863 Bunlar eydür biz kapuçı görmedük
Bunda Rıdvân hükmi-y-ile girmedük

864 Eydür âhir cân alıçı cânuñuz
Alıcak getürdüñüz îmânuñuz

865 Bunlar eydür cân alıçı almadı
Cânumuzı vü katına gelmedi

866 Eydür âhir dünyâdan çün gitdüñüz
Gûr içinde ölüben çok yatduñuz

867 Bunlar eydür biz ölüm ne görmedük
Ölüben sinüñ içine girmedük

868 Eydür âhir Münkir’i çün gördüñüz
Hem Nekîrîn’üñ cevabın virdüñüz

869 Bunlar eydür biz Nekîr'e irmedük
Münkir'üñ dahı yüzini görmedük

870 Eydür âhir daşra mahşer günini
Görüben işitdüñüz sûr ünini

871 Bunlar eydür mahşeri biz bilmezüz
Bunda sûr ünin işidüp gelmezüz

872 Eydür âhir çün sırâtı geçdüñüz
Tamuyı görüp behişte kaçduñuz

873 Bunlar eydür biz sırâta irmedük
Tamu var mı yok mı hergiz görmedük

874 Eydür âhir tartıluban geldüñüz
Hem terâzûda vü cennet bulduñuz

875 Bunlar eydür biz terâzû görmedük
Dartılup uçmak içine girmedük

876 Eydür âhir çün hisâbı virdüñüz
Uçmaga andan gelüben girdüñüz

877 Çün dürüst oldı hisâbuñuz tamâm
Andan oldı yirüñüz dârü’s-selâm

878 Bunlar eydür kimsene bizden hisâb
Sormadı vü ne su’âl u ne cevâb

879 Eydür âhir işüñüz çün sag-ıdı
Nâmeñüz sag elüñüzde agıdı

880 Bunlar eydür nâmeyi biz n'iderüz
Nâmeler yazan katına giderüz

881 Çün görür Rıdvân ki bunlaruñ dili
Bir söz eydür ki hal olmaz müşkili

882 Eydür âhir işüñüz nite-y-idi
Bunda gelmekden sebeb bes ne-y-idi

883 Bunlar eydür dünyada yörür-iken
Yaramazı yöreden korur iken

884 Nâgehân her birümüz añdı anı
Renc ü sayru kıldı vü soldı teni

885 Döşegi içinde çün yumdı gözin
Açıcak uçmakda buldı kendüzin

886 Bî-su'âl u bî-cevâb u bî-hisâb
Bî-kitab u bî-‘anâ vü bî-‘itâb

887 İşbu kamusın ki sorarsın bize

Görmedük irişdük işbunda size

888 Eydür âhir ne ‘amel işler-idüñ
Dünyada vü ne söze başlar-ıduñ

889 Kim size bu menzilet bagışladı
Hak ta‘âla vü bu lutfı işledi

890 Dünyada peygamberüñüz kim idi
Hak yolında rehberüñüz kim idi

891 Yâr-ıla bâzârumuz mihr ü vefâ
Dünyada peygamberümüz Mustafâ

892 Anda kim yalan kılurlar hıdmeti
Biz dahı gerçek Muhammed ümmeti

893 Dilemez-idük ki bizi ögeler
Hoş gelür-idi ki bize sögeler

894 Kimse bizi göze getürmez-idi
Sözümüze i‘tibâr itmez-idi

895 Ol kadar eskimiş-idi tonumuz
Kim buçuk pul degmez-idi onumuz

896 Kimse bardakdan bize su virmege
Yigrenürdi yüzümüzi görmege

897 Olmadı hîç anuñ-ıçun âhumuz
Kim yog-ıdı halk içinde kâhumuz

898 Kim bizi dögsedi yüz gam yir-idük
Hak bizi dögen elinde dir-idük

899 Bizden ol işlerde kim sorduñ-ıdı
Konşılar cümleçügi hoşnûd-ıdı

900 Ne ‘amel kılup bu kadra irdüñüz
Kankı safdan işbu sadra irdüñüz

901 Bunlar eydür bizde belli bir ‘amel
Yog-ıdı kim bulayıduk bir mahal

902 İlla yavlak hulkumuz eyü idi
Hak yolında kavlumuz togru idi

903 Kendümüze her ne kim diler idük
Halka dahı eyle duş biler-idük

904 Her ne kim kendüye inanur-ıduk
Ayruga dahı anı sanur-ıduk

905 Kimsenüñ mâlına kasd eylemedük
'Ömrümüzde bir yalan söylemedük

906 Kimsenenüñ gaybetini dimedük
Kardaşumuzuñ etini yimedük

907 Dükeline i'tikâdumuz dürüst
Var-ıdı vü kendü hakkumuzda süst

908 Tañrı'nuñ halkı cihânda çog-ıdı
İlla hîç bizden alurak yog-ıdı

909 Dükelinden biz aluyuz dir-idük
Dünyada vü ot kökini yir-idük

910 Âhiretde kamudan yig eyledi
Hak bizi vü cennetinde toyladı

911 N'iderüz biz cenneti gülzâr-ıla
Bize Deyyân'ı gerek dîdâr-ıla

912 Çün bizüm maksûdumuz sultân-durur
Cennet ansuz bize bir zindân-durur

913 Çün aña irdük ne cennet ne sırât
Deve kaçan geçe *fî-semmi'l-hiyât(7/40)*

914 Çün görür Rıdvân ki bunlar hâs-ımış
Dünyada mahlasları ihlâs-ımış

915 Bu sözi añlar u bu sırrı bilür
Ol cemâ'at hâline hayrân kalur

916 Eydür iy kendülerini terk iden
Sûreti koyup ma'ânîye giden

917 Çün sizüñ dîdâra meylüñüz-durur
Cennet ü hûrî tufeylüñüz-durur

918 Ulularuñ sâhibi sultân ola
Tıfl elinde gül ile reyhân ola

919 Çün Muhammed'den açarsız siz kapu
Bize vâcibdür size kılmak tapu

920 Kendüzin kor ise Gülşehrî ire
Cennete vü Tañrı dîdârın göre

921 Dikeni köyündürüñ kim gül kala
Gül dahı gider-ise bülbül kala

922 Çün felek nâsa çala nây-ı nefîr
Ebşirû yâ kavm kad câ'el-beşîr

ÂMEDEN-İ HÜMÂ PÎŞ-İ HÜDHÜD DER MİYÂN-I MURGÂN VE ‘ÖZR ÂVERDENEŞ

923 Kibr ile ara yire geldi hümâ
Kamu kuşlar pâdişahlıgın uma

924 Kim benüm sâyemde er sultân olur
İrmeyen sâyeme sergerdân olur

925 Anda kim her derde dermân ben kılam
Kamu sultânlara fermân ben kılam

926 Ol kişi kim ayrugı sultân kıla
Hem deger aña ki sultânlık bula

927 Pâdişahlarda nişânum göreler
Sâyemi Selçukîler’den soralar

928 Kayser ü fagfûr u Keykâvüs ü Cem
Urmadılar dünyada bensüz kadem

929 Ben virem sultânlıgı Keyhusrev'e
Benden ire padişâhlık Hüsrev'e

930 Ben virem Efrîdin'e sultânlıgı
İrürem Kisrî'ye Nûşirvânlıġı

931 Ben var-iken kim ola ayruk kişi
Kim başarmaġa yaraya bu işi

932 Bir gedâyı şeh kılam çün bakavam
Bakmadugum pâdişâhı yıkavam

933 Et yimeyüp kâni‘ olayım direm
Anuñ uçun günde bir süñük yirem

934 Âdemî'nüñ ‘ilm-ile işi biter
Yoksa bu it nefse bir süñük yiter

935 Anda kul olınca sîmurga Hümâ
Bunda ol yigrek ki sultânlık uma

936 Her ki sultânlığı itdi ihtiyâr
Kullıg-ıla ne geçürsin rûzigâr

937 Dünyada niçe ki fikret kıluram
Şâh u sultân kendüzümi bilürem

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD
HÜMÂ-RÂ PÎŞ-İ MEV'İZE
VÜ MA'RİFET

938 Hüdhüd eydür garra olmagıl aña
Kim Hümâ dirler bu dünyâda saña

939 Katı ot gerek ki düşe cûşa dîk
Yüz hümâ sîmurga kul olsa yik

940 Anda kim sîmurg sultânlık kıla
Kamu sultânlar gerek kim kul ola

941 Mahfel içinde becid çok söyleme
Kadrüñi bil kendüñi medh eyleme

942 Çün et etmek hısmınuñ oglanısın
Bir süñüge it gibi uzanasın

943 Et yiyenden pâdişâhlık çün gide
Bir süñük yiyen ne sultânlık ide

944 Şâh olam diyüp esâsuñ yıkmagıl
Kullıġuñdan dahı bârî çıkmagıl

945 Anda kim sîmurgı sultânlar öge
Bir Hümâ'ya kanda sultânlık dege

946 Sen deñiz olmaduñ-ısa bir göl ol
Şâhlıgı saña koduk dek bir kul ol

947 Kim ola Kisrâ ki hakanlık kıla
Dünyada sultânlıgı da'vî kıla

948 Serv eger olmaduñ-ısa bir gül ol
Şâhlıgı saña koduk dek bir kul ol

949 Kûh-ı Kâf eyvânına çün varasın
Anda sultân kim idügin göresin

950 Gelür-iseñ bu yola var yarak it
Yohsa gelme bizüm-ile töne git

951 Ad-ıla Gülşehri sultânlık kıla
İlla kendü nefsine ‘âdil ola

952 Bu mesel ol şâh ‘adlin söyledi
Kim ol oğlaçuġ-ılan ‘adl eyledi

MESEL DÂSTÂN-I PÂDİŞÂH-I
RENCÛR VE KÛDEK-İ MA‘SÛM

953 Tañrı ‘âdildür sever ‘âdilleri
Hal kılur tevfîk-ıla müşkilleri

954 Tañrı ‘âdildür kılur ‘adli tamâm
Cenneti ‘âdillere eyler makâm

955 Tûtiler gibi şekerler yiyelüm
‘Adl içinde bir hikâyet diyelüm

956 Kim meger bir pâdişâh sayru idi
Râhatından renc-ile ayru idi

957 Eyle renci sa‘b-ıdı derdi ‘azîm
Kim ‘ilâcın añlamaz-ıdı hakîm

958 Çok hakîmler şâh dirşürmiş-idi
Her birisinden devâ sormış-ıdı

959 İttifâk eyler dükelçügi aña
Kim bir oglan zehresi gerek saña

960 Kim ol oğlan işbu sûretlü ola
Bu ‘ilâca key zarûretlü ola

961 Bu sıfatlu isteyü çün geldiler
Şarda bir eskiçi oglın buldılar

962 Şeh çün andan buldı sıhhat dânesin
Okıdı atası-y-ıla anasın

963 Altun akça anlara bildürmege
Almaga ol oglanı öldürmege

964 Ata ana çün kim altun gördiler
Oglanı öldürmeg-içün virdiler

965 Niçe kim oglan ataya anaya
Kuş niçe yapışur-ısa dâneye

966 Ata ol oglançugın döger-idi

Ana ol oglançuga söger-idi

967 Çün ümîdin kesdi ata anadan
Kim yadırak buldı yüz bîgâneden

968 Bakdı ol mahfil içinde kâdıya
Kim ‘acab bu da‘vaya ol ne diye

969 Kâdı dahı fetvi virdi kim duruñ
Oglanı pâdişah-ıçun öldürüñ

970 Bu ki bir iklîm isi-durur devâ
Bulmaġ-ıçun ol ölür-ise revâ

971 Bir kişi pâdişah içün öldügi
Yig ki sultân bunça zahmet gördügi

972 Virdiler oglanı cellâd eline
Kim iki böle vü ödi bulına

973 Oglan ol dem gök dapa bakdı girü
Güldi vü boynın uzattı ilerü

974 Pâdişah eydür neye güldüñ bu dem
Kim vücûduñ olısar küllî ‘adem

975 Aglamak gerek ki bu hâletde cân
Olısar endâmuñ içinden revân

976 Sen gülersin bu ‘aceb hâlet-durur
Kim bu işe aġlamak âlet-durur

977 Oglan eydür evvel ata anadur
Kendü oglına kim eylük sanadur

978 Ata ana külli terküm urdılar
Altunı benden delim yig gördiler

979 Da‘viyi kâdî keser kâdî dahı
Fitvi virdi kanuma râzî dahı

980 ‘Adl sultân işidür kim işleye
Ben garîbüñ cânını bagışlaya

981 Çünki benüm boynumı ol şâh ura
Kim-durur kim beni andan kurtara

982 Yüz göge dutdum ki haşmuñdan benüm
Kurtarıvire meger kim Hak cânum

983 Aglamak vaktında güldügüm hemân
Uşbu-y-ıdı iy Hudâvend-i cihân

984 N'ideyim aklı tene güldürmedüm
Kim ölürem kimseyi öldürmedüm

985 Hükm çün *en-nefse bi'n-nefsi* ola hâs*(5/45)*
Kimi öldürdüm ki eylersin kısas

986 Ata anadan vefâ bulımadum
Kâdıdan insâfumı alımadum

987 Pâdişah beni günehsiz öldürür
Bu ta'accüb ben garîbi güldürür

988 Çün nasîbümüz sitemdür n'idelüm
Hasm çün girü hakemdür n'idelüm

989 Çün dınamazuz cihânuñ şâhına
Yüz cihân yaradanuñ dergâhına

990 Dutalum kim hal kıla bu müşkili
Hakdan añlada saña bu bâtılı

991 Suçsuz öldürmekde yog-ısa günâh
Ben öleyim dek sag olsun pâdişâh

992 Şâh çün işitdi ol oglanuñ sözin
Eyledi yavlak melâmet kendüzin

993 Kim şifâ bulmak-ıçun birez tenüñ
Od içinde yanısar yıllar canuñ

994 Yâ sahîh eylemek-içün bir teni
Öldürürsin bî-günâh bir oglanı

995 Anda kim her derde dermân kıldılar
Her yaradılmışa bir cân virdiler

996 Nitekim sen sayruya dermân gerek
Âhir ol oglana dahı cân gerek

997 Ayruk itse bu güci sultân anı
Def' idüben kurtara-y-ıdı beni

998 Çün buña sultândan ola güç 'acab
Kim ola def'ine 'âlemde sebeb

999 Sen dilersin kim bu sayrulık gide
Âhir ol ölmege nite sabr ide

1000 Ne dise eydür ölümden dut anı
Kim ola sayrulıga râzı teni

1001 Rence çün senüñ tenüñ râzı degül
Pes nite eydür aña kim gel sen öl

1002 Kendüzüñe sanmaduguñ zînhâr
Sanma ayruga dahı iy nâmdâr

1003 Ölse yigdür renc-ile yüz pâdişâh
Öldürinçe bir za'îfi bî-günâh

1004 Öpdi ol oglanuñ iki gözini
Kıldı âzâde begendi sözini

1005 Kendüzine hâŝekî kıldı anı
Ata gibi ohşadı ol oglanı

1006 Çün bagışlar husrev anuñ cânını
Viribir Hak derdinüñ dermânını

1007 Pâdişah çün anı âzâd eyledi
Göñlini ol gussadan şâd eyledi

1008 Hak dahı bir haftadan soñra devâ
Virdi ol rence ki oldı key safâ

1009 Ol ne dârûdur ki 'ayn-ı derd-ile
Kim öle bir şahs ol dermân bula

1010 Dünyada sen renci kılgıl ihtiyâr
Râhatı ayruklara eyle nisâr

1011 Zâlim olma degme bir sultân gibi
'Âdil ol Dârâ vü Nûşirvân gibi

1012 Dilüñi Gülşehri gibi bilegil
Derdüñe dermân Çalap'dan dilegil

1013 Rızkuñ ol vire ki Kur'ân'da yakîn
Didi kim *vallâhu hayru'r-râzıkîn(62/11)*

1014 Her birisi çün bir iklîmi ala
Gülşarı'nuñ issi Gülşehrî ola

1015 Gülşarı'n Gülşehri çün mülki yazar

Sen gid ol hôd kendü milkinde gezer

1016 Aslan avı dilküler işi degül
Her felek burcuñ yüzi taşı degül

ÂMEDEN-İ BAT PÎŞ-İ HÜDHÜD VE ‘ÖZR ÂVERDENEŞ

1017 Geldi kaz ortalarına key arı
Kim hemîşe su içindedür yiri

1018 Kim benüm arılıgum peydâ-durur
Guslgâhum dünyada deryâ-durur

1019 Zâd u rûzumuz bizüm suda-durur
Kim deñiz gögsümüze degin gelür

1020 Biz susuz bir lahza sabr idemezüz
Anuñ-ıçun bir yaña gidemezüz

1021 Kuşlaruñ ben zâhidiyem dünyada
Suyı zâhidler çok işe ilede

1022 Günde yüz biñ guslı artuk eylerem
Yüz biñ azdur ben dahı çok iderem

1023 Geçerem yüz biñ deñiz gibi göli
Kim etegüme anuñ degmez öli

1024 Çün benüm añladugum bir sır-durur
Deñiz-ile yazı baña bir-durur

1025 Geh velî gibi havâda uçaram
Geh deñizleri gemisüz geçerem

1026 Ben bu zühd ü arılıg-ıla kaçan
Olmayam müzdi yazugından seçen

1027 Zâhid ol-durur ki tapu üstine
Döşeye seccâdesin su üstine

1028 Şehd susuz baña bir agu-durur
Baña su göster ki cânum su-durur

1029 Kaz kaçan sîmurg-ıla dözebile
Kaza ol yig kim suda yüzebile

1030 Tañrı bizi yurdumuzdan ırmasun
Bir nefes sudan bizi ayırmasun

1031 Kuruda tavuk gibi hôd gezerem
İlla deñize düşiçek yüzerem

1032 Bu çemen Gülşehri'nüñ bostânıdur
Tavuk u kaz yavrusı destânıdur

DÂSTÂN-I MURG-I HÂNEGÎ VE BEÇÇEGÂN-I BAT

1033 Tañrı adın añmadan söylemegil
Sözüñi ansuz beyân eylemegil

1034 Söz-durur cânuñ çıragın ışıdan
Sözden artuk ne kalısar kişiden

1035 Bir zamânda kim gül açılmış idi
Bülbül anı görmege gelmiş idi

1036 Bir kişi kodı biş altı hurdasın
Tavug altına vü kaz yumurdasın

1037 Yavrılar çıkdukda tavuk sevinür
Yavrıları kendü yavrısın sanur

1038 Eydür işbu yavrılaruma benüm
Günde yüz bin kez fedâ olsun cânum

1039 Dâm içinde zevki yokdur dânenüñ
Yavrıdan artuk nesi var annenüñ

1040 Yavrıma her kim yavuz sanur-ısa
Yâ bulara söyleyüp dinür-ise

1041 Kanad-ıla yüzere anı uram
Kaynagum-ıla gözini çıkaram

1042 Hâsa binüm yavrılarum kim kişi
Görmedi bunlara beñzer bir kuşı

1043 Böyle gökçek yavrılar kim bende var
İy Müsülmânlar bir eydüñ kanda var

1044 Ana diler-ise cânın sakına
Yavrıya gelen aña karşı döne

1045 Başumı yavrılar içün terk idem
Kimse dutaram dir-ise ben n'idem

1046 Köy çemenlerinde yorurlar-ıdı

Yavrılarıyçun tavuk ırlar-ıdı

1047 Yavrılaruñ ileyinçe oynayu
Gör ne zîbâ yavrılarum var diyü

1048 Köyden ırak düşüben gider-iken
Yavrılarını tavuk güder-iken

1049 Bir deñizüñ kırañına irdiler
Yavrılar çüst ol deñize girdiler

1050 Yüzmegüñ sâzını düzerler idi
Deñizüñ içinde yüzerler idi

1051 Ol deñiz kim mevci çok olur-ıdı
Buñlaruñ sînesine gelür-idi

1052 Ana yavlak ʻâm yavrı hâŝ-ıdı
Deñizüñ içinde bir gavvâs-ıdı

1053 Çün deñiz yavrılaruñ yiri olur
Ana deñizüñ kırañında kalur

1054 Çün tavuk deñiz kırañından görür
Yavrılarını deñizde çagırur

1055 Kim i yavrılar bu yüzmek sâzını
Kimden ögrendüñüz eydüñ râzını

1056 Aslumuzda yüziçi kim var-ıdı
Yâ su-y-ıla kankı biri yâr-ıdı

1057 Kim deñize yavrılarum gireler
Yüziçiler gibi sîne uralar

1058 Ana çün korkar suya girmeklige
Su içinde bir nefes durmaklıga

1059 Yavrılar deñizde gezdügi ʻacab
Deñizüñ içinde yüzdügi ʻacab

1060 Bu meger âhir zamân fiʻli ola
Kim ana bilmedügin yavrı bile

1061 Anañuz deñizi ırakdan görür
Korkusından ödi sıdmaga varur

1062 Anasından yavrısı hâs oldugı
Deñizüñ içinde gavvâs oldugı

1063 Tañrı'nuñ kudretlerindendür meger
Girü baña yavrılar vire haber

1064 Yavrılar eydür bunı biz bilmezüz
Bu işi biz ögrenüben kılmazuz

1065 Evden işbu araya geliçegin
Hamle işbu deñize kılıçagın

1066 Çün var-ıdı aslumuzda bu hüner
Bize dahı hâsıl oldı bu güher

1067 Aslumuz çekdi bizi bu oyuna
Kim semender odda kaçan köyüne

1068 Aslumuzdan olmasaydı bu güher
Bizde kaçan ola-y-ıdı bu hüner

1069 Yüzmek ögrenmek bu iş katı-durur
İlla bizde bu hüner zâtî-durur

1070 Anamuz yavrısını ne ustaya
Virdi kim yüzmege ögrenüñ diye

1071 Bizde bu iş kim suda añlanuruz
Anamuzdan hâsıl oldı sanuruz

1072 Çünki sen bu işde kem sermâyesin
Bes bize ana degülsin dâyesin

1073 Senden ilerü meger kim var-ıdı
Bir anamuz kim bize gam-h^{w}âr-ıdı

1074 Ol bize bu sâzı ögretmiş ola
Yavrı ana pîşesin dutmış ola

1075 Bu hüner bize ol anadan idi
Mustafâ *el-aslu lâ-yuhšî* didi

1076 Biz dahı seni ana sanur-ıduk
Anamuzlıguña inanur-ıduk

1077 Çün deñize girmedüñ bizüm-ile
Deñizüñ içinde yüzmedüñ bile

1078 Añladuk kim sen degülsin anamuz
Ayruk anadan degüpdür dânemüz

1079 Senüñ-ile bâg u sahrâda hoşuz
Anuñ-ıla mevc ü deryâda hoşuz

1080 Cânumuz ma‘nî deñizin çün görür
Deñize kaz yavrısı gibi girür

1081 Ten ki cân-ıla tavuk gibi gezer
Ol deñizde girüben kaçan yüzer

1082 Çün ölüm gele vü ma‘nî deñizin
Câna eyle ‘arz ideler añsuzın

1083 Cân çün ol deñize kaz gibi tala
Ten tavuk gibi kırañında kala

1084 Ne arıdan göñli fersûde ola
Ne arusuzlıkdan âlûde ola

1085 Canda ne gülşenlerüñ rengi kala
Ne dahı külhanlaruñ tengi kala

1086 Şahsı İblis ilte gümrâh kılmaga
Şahs îmândan vara ayrılmaga

1087 Nâgeh irer bir velînüñ katına
Yâ bir ulu fâzıluñ isbâtına

1088 Âh ide ol şahs tevbeye gele
Kim yüz İblîs ol uda hayrân kala

1089 Tevbe odı ile göñlini yaka
Kim aña şeytân key ırakdan baka

1090 Dîn deñizinüñ içinde cân yüzer
Deñizüñ şeytân kırañında gezer

1091 Ol suya kim bu yüziçilik kılur
Giriçek İblîs anda bogılur

1092 Mü'mîn ol deñize kim sîne ura
Zehre yok kim İblis ol bahra gire

1093 Mü'min ol kaz yavrısı gibi yüzer
Deñizüñ dört yanını şeytân gezer

1094 Ol tavuk gibi yörede kim girü
Çagıra ol mü’mine kim gel berü

1095 Mü'min eydür gerçi kim uymış ıdum
Saña illâ aslumı duymış-ıdum

1096 Çün ben asluma kavuşdum iy denî

Sen kaçan yoldan iledesin beni

1097 Her ne kim senden yıkılmaklık kopar
Tevbe bir demde anı girü yapar

1098 Degme bir hôş dâsitân kim eylerüz
Sözi Gülşehrî diliyle söylerüz

1099 Tañrı zikrin sıdk-ıla yâd iderüz
Mustafâ'nuñ cânını şâd iderüz

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD
BAT-RÂ

1100 Hüdhüd eydür zühd-ile ögünmegil
Hırs atına bunça üküş binmegil

1101 Su yüzi yunmaduga ola eyü
Sen yüzi yunmadug-ısañ iste su

1102 Şâd-ısañ olmayasın kaygu-y-ıla
Arısuz-ısañ yunasın su-y-ıla

1103 Su yüzine yazar-ısañ yüz hisâb
Bir sa'atda kamusı ola harâb

1104 Hırsuñ ardınça yüzersin sen suda
Kim nehengi seni bilmeyüp yuda

1105 Kim cünüb olmaz-ısa guslı n'ider
Arısuzlar suda her gün gusl ider

1106 Deñizüñ dibinde gevher pâk ola
Deñiz üstinde yüzen hâşâk ola

1107 Yüziçidür gevher isteyü gezen
Çörçöp olur deñiz üstinde yüzen

1108 Yazmaya su üstine nakşı kişi
Suya tekye uranuñ yildür işi

1109 Ez-kader vardur tenüñde hôd temiz
İlla hırsuñ bî-nihâyet iy 'azîz

1110 Biz seni da'vet kıluruz ter söze
Kuru zühdi ne satarsın sen bize

1111 'Âlimüñ uyhusı bî-'illet-durur
Câhilüñ zühdi kamu zillet-durur

1112 Zâhid ol degül ki hırsını kovar
Âhiret terk eyleyüp dünyâ sever

1113 Zâhid ol durur ki tapu üstine
Bıraga seccâdesin su üstine

1114 Zâhid ol-durur ki dünyâ terkini
Kıla vü cennâta ura berkini

1115 Sen bu kamu hırs-ıla irmeyesin
Menzile vü bu yola girmeyesin

1116 Diler-iseñ kim bu yola gidesin
Şehvet ü hırsı meger terk idesin

1117 Sanmayasın dôst her bir düşmeni
Kim bu yoluñ ol ikidür rehzeni

1118 Her kim ol su üstine bünyâd ura
Gör kim ol bünyâdı ne muhkem dura

1119 Kaz delim laf ura kim benem arı
İlla Gülşehrî alurdı gevheri

ÂMEDEN-İ ŞÂHBÂZ PÎŞ-İ HÜDHÜD
VE ‘ÖZR ÂVERDENEŞ

1120 Geldi şahbâz ortaya sultân gibi
Dökdi yüz biñ gevheri bir kân gibi

1121 Kim benüm sultân bilegidür yirüm
Her ne kim göñlüm dilegidür yirüm

1122 Gözümi dikdüm ki göñlüm yahmaya
Şâh yüzinden artugına bakmaya

1123 Girü kendüm dutaram kendü avum
Şöyle kim işitmiş olasın çavum

1124 Kimsenüñ avladugın hôd yimezem
Siz getürüñ ben yiyeyim dimezem

1125 Anda kim her şâha sultân diyeler
Yüz kişi ben avladugum yiyeler

1126 Baña şeh yârı diyeler kamusı
Ben kazanduġum yiyeler kamusı

1127 Kamu kuşlaruñ güzîni ben olam

Pâdişâhlar hem-nişîni ben olam

1128 Kûh-ı Kâf'uñ kuşına kanda yitem
Beni koñ kim dagda keklikler dutam

1129 Ben yiyicek kaz yüreginden ciger
Karga ilte sizi sîmurga meger

1130 Kibr ider-idi dükeli kuşlara
Sîne gösterür-idi serkeşlere

1131 Ger baña çün pâdişâh hemdem-durur
Şeh huzûrında baña ne kem-durur

1132 Geh yöriyem Husrev ü Hakan-ıla
Geh gezem Dârâ vü Nûşirvân-ıla

1133 Kâh Süleymân'uñ kolına konaram
Kâhi İskender bilegin binerem

1134 Ol zamân kim şâh Keykâvûs-ıdı
Pehlevân Gurgîn u Kiyû vü Tûs-ıdı

1135 Er adıyla dünyada diri yörür
Yohsa ayruk er hemân cânın sürür

1136 Anda ki her ada tahsîn diyeler
Baña ol defterde şâhin diyeler

1137 Kuşlar'uñ ben Rüstem'iyem dünyada
Rüstem avın avlamadan bes n'ide

1138 Dünyada hôd pehlevânlar çok-durur
İlla Rüstem ad-ıla ayruk-durur

1139 Ad-ıla diri kalısar âdemî
Kim duta Gülşehrî gibi ‘âlemi

1140 Kûh-ı Kâf'a gitmeye ‘âkil kişi
Hüdhüde ma‘lûm ola şahbâz işi

1141 Bu gülistân kim cihân bostânıdur
Rüstem ü ol pehlevân destânıdur

DÂSTÂN-I RÜSTEM VE GORD

1142 Bir gice kim çarh seyr ider-idi
Rüstem-i dâstân meger gezer idi

1143 Bir ere yolda sataşdı kim gelür

Varmaga bir kal‘anuñ ‘azmin kılur

1144 Mıhlar eylenmiş demürden key ulu
Baglamış at terküsine ol delü

1145 Eyle gider kim sabâ yitmez aña
Gürlemeginden felek kalmış taña

1146 İrdi Rüstem katına virdi selâm
Gördi Rüstem kim bu er-durur tamâm

1147 Çün selâmınuñ ‘aleykini alur
Hink-i Rüstem rahşına yakın gelür

1148 Rüstem eydür kançaru iy nâmdâr
‘Azmüñe lâyık bulınur mı şikâr

1149 Eydür işbu kal‘ada yüz cân gibi
Elli at var bir gül-i handân gibi

1150 Gel varalum kamusını alalum
Gelelüm yüz dürlü ‘işret kılalum

1151 Añlamadukdur ki bu Rüstem-durur
Pehlevân-ı cümle-i ‘âlem-durur

1152 Rüstem eydür ne çıkalum kal‘aya
Çıkmayınça vardugumuz bes neye

1153 Eydür işbu mıhları geçürevüz
Burca çıkup atları göçürevüz

1154 Rüstem eydür turayım bir varayım
Nite çıkar kal‘aya bir göreyim

1155 İkkisi burcuñ dibine irdiler
Kal‘anuñ yüksekligini gördiler

1156 Ol kişi ol mıhları şeşdi kamu
Mıhlar ileylerine düşdi kamu

1157 Kim çıkavuz atları indürevüz
Kimi diler-isevüz bindürevüz

1158 Virdi birsin Rüstem'e kim burca ur
İşbu mıhları vü taşlara geçür

1159 Rüstem eydür mîh taşa kaçan geçe
İşüñ işbu-y-ısa pes çıkduk hiçe

1160 Eydür er degül misin getür berü
‘Avrat-ısañ gelme zinhâr ilerü

1161 Aldı mîhı eyle geçürdi taşa
Kim yaga mıh eyle batmaya haşâ

1162 Ayasını mıh depesine urur
Mîhı burcuñ daşlarına geçürür

1163 Rüstem eydür zîhi kim er bu-y-ımış
Buña beñzer er girü kendü-y-imiş

1164 Dek benüm dünyâda adum var-ımış
Yohsa bu benden delim yig er-imiş

1165 Dek durayım bâri beni bilmesün
Tâ ki öldürmege kasdum kılmasun

1166 Kendüzini kimse nite bildüre
Buña kim bir şapla-y-ıla öldüre

1167 Ben bunuñ gibi ere hîç irmedüm
Mîhı taşa geçüreni görmedüm

1168 Ol kişi kim Rüstem andan eymenür
Rüstem'i ol dahı bir herîf sanur

1169 Mîhları biribirinden yokaru
Çün geçürdi küngüreye irürü

1170 Çıkdı kal‘a üstine sultân gibi
Yörüdi içinde bir pasvân gibi

1171 Vardı ol elli atı aldı girü
Atlar-ıla kırağa geldi girü

1172 Aldı bir top gibi bir atı ele
Atdı Rüstem'den yaña kim dut hele

1173 Rüstem altından ol atuñ savılur
At dokınur yire hurd u hâm olur

1174 Ol kişi kal‘adan iner kakıyu
Rüstem’e hey er degül misin diyü

1175 N’oldı bir atı tez aya dutmaga
Şol kadar ‘âlemde erlik itmege

1176 Rüstem eydür hây delü misin nite
Kimse kal‘adan tez aya at duta

1177 Eydür iy miskîn senüñ gibi kişi
Dutmaya zîra degül-durur işi

1178 Yohsa kişi olur-ısa kim ata
Kişi var kim pîli tez aya duta

1179 Rüstem eydür ben çıkıp atsam atı
Sen tez aya dutmayasın key katı

1180 Eydür at n’olur ki biñ batman daşı
Atar-ısañ dutmaga vardur kişi

1181 Çıktı Rüstem ki bu ahvâlı duya
Ol basacaklara basup kal‘aya

1182 Çigni-y-ile kuvvet idüp key katı
Atdı kal‘adan aşaga bir atı

1183 Ol kişi bir top gibi dutdı anı
Kodı arkuncak yire ol tevseni

1184 Bir dahı atar anı dahı dutar
Aşaga kor birbirisine çatar

1185 Bir dahı atar anı dahı dutup
Yire kor kendü gücine key yitüp

1186 Kırk dokuz atı dükelçügin dutar
Kamusını biribirine çatar

1187 Rüstem'e eydür in imdi gidelüm
Çünki alduk atları pes n’idelüm

1188 Rüstem andan yüz belâ-y-ıla iner
Kal‘a üstinden yir üstine konar

1189 Ol kişi eydür gel imdi gidelüm
Kimini sürlüm kimini yidelüm

1190 Kim bu pîşe Rüstem'üñdür zînhâr
Olmaya kim nâgehân ol nâmdâr

1191 Üstümüzi ura atları ala
Bize dahı ne diler-ise kıla

1192 Rüstem eydür hîç anı görmiş misin
Tapusına Rüstem'üñ irmiş misin

1193 Kim sen andan bunça kılursın hazer

Zahmı dokınmış-durur saña meger

1194 Sınamaduk kişiden korkar mısın
Yohsa sen andan key alu er misin

1195 Eydür anı görmedüm-ise ne var
Kendü adından âhir bellüdür er

1196 Çün cihânda Rüstem-i destân didüñ
Daha ne kaldı ili koyup gidüñ

1197 Ol suda kim Rüstem ata atlana
Bellüdür kim gürzine kim katlana

1198 Sür yöriyelüm ki nâgâh irmeye
Dest ü bâzûsın bize göstermeye

1199 Bir tapança urur-ısa ol bize
Boynumuzı süksünümüzden üze

1200 Korkudan ol atları sürer-iken
Ayaġ altından yiri dürer-iken

1201 Rüstem-i dâstân çıkardı gürzini
Güç-ile bir arkara urdı anı

1202 Kim anı öldürüp atları ala
Dünyadan anuñ vücudın kem kıla

1203 Ol buña eydür ne oynarsın yöri
Rüstem-i destândan atları koru

1204 Gider iken bir dahı urur girü
Eydür oynı ko sür atı ilerü

1205 Bir dahı urur ko oynı dur girü
Sür birez yolı iltelüm ilerü

1206 Yohsa şimdi Rüstem-i dâstân gelür
Öldürür bizi vü atları alur

1207 Oyn ide el ard-ıla bir kez kakar
Rüstem'i atdan yir üstine yıkar

1208 Kahkaha-y-ıla güler kim sen beni
Üç kez urduñ ben götürdüm oyını

1209 Sen benüm oynum nite götürmedüñ
Aktarılduñ atda berk oturmaduñ

1210 Rüstem eydür kâsıdın düşdüm yire
Kim bu oynumuz saña lezzet vire

1211 Eydür imdi tîz yöri kim görmeye
Rüstem âsârumuza hîç irmeye

1212 Bindi Rüstem hoş giderler söyleyü
Dek bize sataşmaya Rüstem diyü

1213 Rüstem eydür bir taga ursa-y-ıdum
Gürzüm ü zahmını gösterse-y-idüm

1214 Tag anuñ altında hurd ola-y-ıdı
Buña bir zerre belürse ne-y-idi

1215 Bir adıyla devleti yokdur bunuñ
Yohsa tagdan güçi artukdur bunuñ

1216 Ol Nerimân'ı bir oglançuk sıya
Sâm anuñ bir muştına katlanmaya

1217 Bilür olır-ısa kim ben Rüstem'em
Kendüzinden erlik içinde kemem

1218 Dizi üstinden elini kaldura
Bir tapança-y-ıla beni öldüre

1219 Kendüzinden kemligümi çün duya
Ol beni öldürmedin kaçan koya

1220 Güç-ile bunuñ-ıla çün çıkmadum
Gürz ile atdan aşaga yıkmadum

1221 Bâri bir dâstân-ı hîlet kılayım
Girü kalayın ileyin alayın

1222 Na‘ra urayın ilerü geleyin
Bir bu benden niçe korkar bileyin

1223 Rüstem'em diyü hurûş eyleyeyim
Deñize beñzeyü cûş eyleyeyim

1224 Göreyin bu pehlevânı kim n’ider
Niçe durur yâ nite koyup gider

1225 Eydür iy kardaş sen işbu atları
Süredur yidürüp işbu otları

1226 Ben girü bir bâziyâne kılayım
Ol takâzâdan ferâgât bulayım

1227 Eydür imdi geçmegil tîz gel girü
Olmaya kim Rüstem ola ilerü

1228 Çıkıcak güymeyiserem ben saña
Yaluñuz kalıp kakımagıl baña

1229 Rüstem eydür ne işüm var irmedin
Eydür imdi tîzirek eş durmadın

1230 Rüstem andan çün birez girü kalur
Bir tag ardından ileyini alur

1231 Na‘ra urur añsuzın aslan gibi
Gürzi elinde tamâm evran gibi

1232 Kim ne kişidür bu atları süren
İli beyle ürküdüp yolın uran

1233 Rüstem'üñdür bu il ü Rüstem benem
Tâc u taht u Yezdecerd ü Cem benem

1234 Pâdişâh niçe ki Keykâvus ola
Kim ola Kisrâ ki bu ile gele

1235 Bu hevâ Dârâ yüregin tagladı
Bunda Keyhusrev niçe kan agladı

1236 Tûs-ısa boynın dibinden üzeyim
Key-ise başı derisin yüzeyim

1237 Ben Siyâvuş'dan ili aldum direm
Bîjen ü Berzîn'i öldürdüm direm

1238 Bu ile gelür-ise Afrâsiyâb
Yüregi kan tola vü bagrı kebâb

1239 Benem ol Rüstem cihânda nâmdâr
Kim bir okumdan öle İsfendiyâr

1240 Çün musâfâ girmişem Surhâb-ıla
Çok neberd eylemişem Sührâb-ıla

1241 Pâdişahlık bende çün bî-bâk ola
Kullarum Cemşîd ile Dahhâk ola

1242 Çün Ferîdûn mülkin almaga kıyam
Gürz-ile Güstâşb kalkanın sıyam

1243 Güstehem kılımadı bu ilde şûr

Gûra girdi Behmen ü Behrâm-ı gûr

1244 Kerrenây u kûs çün kıla gırîv
Mat ola Gûderz ü mecrûh ola Gîv

1245 Çün Ferâmihr-ile Ferhâd irişe
Rüstem anlaruñ-ıla hôş barışa

1246 Kim kıla ihlâs-ıla yarı bula
Anı kim ben kıldum esbi dîv ola

1247 Husrev ü Fagfûr u Hâkân'ı dutam
Kayser ü Nûşirivân'dan oyn utam

1248 Anda kim Güştâsb u Gurgîn'i dutam
Keykubâd-ıla Keyûmers'i utam

1249 Şîr bu peygûlda bî-zûr ola
Mâr bunda gelür-ise mûr ola

1250 Çün Nerîmân bu ile gelimedi
Sâm bu ili gelüben alımadı

1251 Bu ne cânsuz kişidür ile gelen
İl içinde atları yola süren

1252 İhtiyâr-ıla meger kim gelmedi
Rüstem'üñ-idügin ili bilmedi

1253 Rüstem-idügüm aña çün bildürem
Vallah atam Zâl-ısa kim öldürem

1254 Ol el ardıyla beni bir kez kakan
Rüstem'i atdan yir üstine yıkan

1255 Çün bunuñ adını işidür kaçar
Korkısından karnı dahı kan geçer

1256 Çün bunuñ korkusı öginde biter
Atları yirinde kor yirler yiter

1257 Rüstem eydür bes bu erlik ad-ımış
Er adı dilüñ içinde dad-ımış

1258 Ol kim erlikde yiñer-idi beni
Gör kim adum nite kaçurdı anı

1259 Ad-ıla çün ben bu rızkı yiyeyüm
Kim yig-idi güçde benden diyeyüm

1260 Ad-ıla işler-imiş kişi işi
Bir pula degmez-imiş adsuz kişi

1261 Şimdiye degin anuñçun dünyada
Bir işi bellü degüldür kim n'ide

1262 Şimdiden girü dahı ne kılısar
Yâ anı hôd dünyada kim biliser

1263 Bir vilâyet dünyada dutamadı
Müdde'îden bir oyın utamadı

1264 Ol ne kuvvetdür kim iller yıkmaya
Şimdiye degin hiç adı çıkmaya

1265 Kuvvet içinde delim benden geçer
N'ideyim çün adum işidüp kaçar

1266 Çün kim ol kaçdı bir eydüñ n'ideyim
İstemeye kankı yaña gideyim

1267 Adını añlamadum kim ögevem
Künyetini bilmezem kim sögevem

1268 Her kim ol ögmeklige lâyık degül
İlde hem sögmeklige lâyık degül

1269 Kişi gerek kim bilüben ögesin
Bilmedügüñ kişiye ne sögesin

1270 Az kadar künyetlü ermişse-y-idi
Yâ birez hôş baht dermişse-y-idi

1271 Ol güciyle 'âlemi uta-y-ıdı
Yidi iklîmi kamu duta-y-ıdı

1272 İlla erde ad-ıla devlet gerek
Sōfiye hem bir ser ü selbet gerek

1273 Mâlı yoga dimezem kim er degül
Adı yok kişi cihânda var degül

1274 Ad-ıla bitürür imiş er işi
Yok hisâbına-y-ımış adsuz kişi

1275 Tañrı kavlı şunça gücüñ var senüñ
Ne kaçarsın bir gör âhir düşmenüñ

1276 Yig-ise senden koyuban kaçasın
Alu olur-ısa kanın içesin

1277 Ol kaçıçak Rüstem atları sürer
Bir nefesde kendü mülkine irer

1278 Erlig-ile ol atı hâsıl kılur
Ad-ıla bu kamu adları alur

1279 Rüstem-i destân gibi da‘vî kılur
Güci yok Gülşehri‘nüñ adı olur

1280 Bunça altun ma‘deni bulınmadı
Bu demür kânı yavukılınmadı

1281 Çünki ben oldum demür kânında bay
Gizlü altun kânlarını yoga say

1282 Kânum altun kânı-y-ısa bir görüñ
Kim olam ‘âlemde bir adum soruñ

1283 ‘Âlemi çün kim benüm adum duta
Müdde‘înüñ kuvveti kaçan yite

1284 Kim benüm âvâzumı penhân kıla
Yâ benüm ile bu meydâna gele

1285 Ben ki her şahs iltifâtın kılmazam
Kim idügin müdde‘üm hôd bilmezem

1286 Bilinür kişimise öge-y-idüm
Müdde‘üm bellümise söge-y-i-düm

1287 Añlamadugum eri ne ögeyim
Bilmedügüm kişiye ne sögeyim

1288 Bellülerüñ azlarını çoga say
Bilmedügüñ kişileri yoga say

1289 Ben ki cüz bir gün cihâna gelmedüm
Addan artuk anda nesne bulmadum

1290 İrmedügüm eri ben hôd dañladum
İlla tasnîfinden anı añladum

1291 Billah ol giden cihandan er midi
Kim ben anı bilmedüm kim var mıdı

1292 Ben gidem hôd dünyadan ‘ömri süre
İlla gelen adum işidüp tura

1293 Gevheri sarrâf erenler satsa yig

‘Âlemi Gülşehri adı dutsa yig

1294 Âferin bir Tañrı'nuñ ihsânına
Rahmet-i Hak Mustafâ'nuñ cânına

1295 Kûh-ı Kâf'a gitmeye ‘âkil kişi
Hüdhüde ma‘lûm ola şahbâz işi

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD
ŞAHBÂZ-RÂ

1296 Hüdhüd eydür kendüzüñi görmegil
Zulm-ıla mazlûm boynın urmagıl

1297 Dehr şâdîsi dükeli gam-durur
Dünya şâhı bir gedâydan kem-durur

1298 Padişâhlık iy birâder câvidân
Dünyada sîmurga yaraşur hemân

1299 Padişâh oldur ki sultân yarada
Ten döride halka vü cân yârada

1300 Niçe câh-ı menzilet isteyesin
Başuñı şeh çignine yastayasın

1301 Yokaru aşaga oturdum dime
Bize bir hörgüçi götürdüm dime

1302 Çün yazarlar iy Muhammed ümmeti
Kulhuvallah'dan yokaru *Tebbet*'i

1303 Sen birez yokaru oturmag-ıla
Yâ bir ulu mansıba irmeg-ile

1304 Kendüzüñ görme ki bu sırrı duyan
Olmaz illâ mansıb u câhı koyan

1305 Kendü nefsinden kişi ölü gerek
Hikmet-ile sînesi tolu gerek

1306 Yohsa yokaru oturmak ne kıla
Şahsa çün bir gâfil ü nâdân ola

1307 Ayruguñ kaygusına şâd olmagıl
Kul-ısañ sultân-ı bî-dâd olmagıl

1308 Anda kim sîmurguñ işi dâd ola
Kamu sultânlar gerek kim kul ola

1309 Pâdişâhlar anda kim h^{w}ôn yiyeler
Saña anda bir harâmî diyeler

1310 Kimse zulmuñdan senüñ îmin degül
Halk azarlayan kişi mü‘min degül

1311 Bir göñül sıyan kim îmândan çıkar
Eyle dut kim Ka‘be'yi yüz kez yıkar

1312 Anda kim sîmurguñ işi dâd ola
Togan ol ortada bir cellâd ola

1313 Zulm yolından birez ayrılmaduñ
Yüz kuş ölmeyinçe sen dirilmedüñ

1314 Anda kim şâhbâz adı bir murg ola
Kamu sultân-ı şehî sîmurg ola

1315 Padişâh katında yüz me‘mûr ola
Biri cellâd u biri düstûr ola

1316 Şeh katında sen eger cellâd-ısañ
Dünyada bir zâlim-i bî-dâd-ısañ

1317 Biz dilerüz kim vezîri olavuz
‘Adl-ıla bir câh u mansıb bulavuz

1318 Göñlüñ âvâzı saña nâsâz ola
Seni sîmurg avlar-ısa az ola

DÎBÂCE-İ DÂSTÂN-I TÛTÎ-İ HˇÂCE

1319 Halkı unut Hâlık'ı yâd eylegil
Zikr-ile cân mülkin âbâd eylegil

1320 Ol çemende lâle vü güller viren
Gülsitânda serv ü sünbüller viren

1321 Ol güle bülbülleri ‘âşık kılan
Ol bunı ‘Azrâ anı Vâmık kılan

1322 Ol dün ilten âfitâbı götüren
Yirine Afrasiyâb'ı yitüren

1323 Ol ‘Azîm ü ol Kerîm ü ol Rahîm
Ol Kadîm ü ol Hakîm ü ol ‘Alîm

1324 Göñlüñ aña baglagıl kim cân virür
Kâfir olma aña kim îmân virür

1325 Evliya vü enbiyâsına inan
Niçe bir uyıyasın âhir uyan

1326 Geçdi ‘ömrüñ kendüzüñi bilmedüñ
Tañrı emrin biñde birin kılmaduñ

1327 Çün senüñ-ile kıyâmetde ‘itâb
Eyleye *men-‘indehu ‘ilmü'l-kitâb(13/43)*

1328 Güni gele kim *cezâ'ül- muhsinîn(5/85,39/34)*
Od bıraga *fî-kulûbi ‘l-mücrimîn(15/12)*

1329 Niçe ayruk ölümine gülesin
Sen dahı bir gün gele kim ölesin

1330 Sözi añlar âdemîler yok-durur
Yohsa bizüm sözlerümüz çok-durur

1331 Cennet olmak gerek-ise saña gûr
Ölümüñden ilerürek öligör

1332 Sen meger diñlemedüñ iy şâhbâz
Tûti-y-ile h^{v}âce ahvâlinde sâz

1333 Bir hikâyet eydiserüz gül gibi
Diñle bizden sen anı bülbül gibi

DÂSTÂN-I TÛTÌ-İ H^{V}ÂCE

1334 Her kim evvel söyledi Allah dedi
Sözinüñ ilkinde *Bismillâh* dedi

1335 Kamu sözi ser-be-ser tahkîk ola
Her tasavvur kim kıla tasdîk ola

1336 Ol zaman kim ol felek gerdân-ıdı
‘Adl-ıla âfâk âbâdân-ıdı

1337 Kamu ‘âlem bâg-ıla bostân-ıdı
Gül harîfi bülbül ü destân-ıdı

1338 Var-ıdı bir h^{v}âcenüñ bir tûtisi
Bir kafasda mahremi vü mûnisi

1339 Su gerek olsa cülâb içer-idi
Söyledüginden şeker saçar-ıdı

1340 Dün ü gün anuñ-ıla hemrâz-ıdı

Hem-nişîn ü hem-dem ü hem-sâz-ıdı

1341 Ol kafasda ança şekker yir-idi
Kim şekerden datlu sözler dir-idi

1342 Âdemîler dilini söyler-idi
Sözleri câna eser eyler-idi

1343 Zühre işidiçekin âhengini
Sır-ıdı anuñ ününden çengini

1344 H^{v}ôcadan ol bir dem ayrılmaz-ıdı
H^{v}ôca ansuz bir nefes olmaz-ıdı

1345 Çünki bâzirgânlık ahvâlın bilür
H^{v}ôca bir gün ‘azm-i Hindûstân kılur

1346 Degme bir kula adar bir armagan
Degme bir karavaşa hem bir nişân

1347 Tûtiye eydür senüñ armaganuñ
Ne ola vü yâ neyi sever cânuñ

1348 Digil ol ilden saña getüreyim
Ne kim işüñ var-ısa bitüreyim

1349 Tûtı eydür ol ile varur-ısañ
Tûtılar benüm gibi görür-iseñ

1350 Kanda kim bir çok tûtî göresin
Çün selâmum bunlara degüresin

1351 Eydesin ‘ahd ü vefâyı n’itdüñüz
Kim bu zindânda bizi unıtduñuz

1352 Gün uzun siz bâg u bostânlarda hoş
Uçuñuz hurrem gülistânlarda hoş

1353 Servi agacı budagında oturuñ
Perde her bir gül yüzinden götürüñ

1354 Yazılarda ‘ayş u ‘işret eyleñüz
Degmeñüz bir dürlü destân söyleñüz

1355 Bu hevâya biz giriftâr olmışuz
Ol hevesden bu kafesde kalmışuz

1356 Kim şekerden hîç ayrılımaduk
Yüz kafassuz bir şeker bulımaduk

1357 Anda kim bir dâne şekker nâm-ıdı
Yöresinde sad hezârân dâm-ıdı

1358 Çün biledük şekkere dişümüzi
Tañrı bile ne ola işümüzi

1359 Çün bizüm yirümüz oldı bu kafas
Siz çemenden hâli olmañ bir nefes

1360 Görgil anlaruñ cevâbını saña
Ne dir anı armagan getür baña

1361 H^{v}ōca bu ilden çün ol ile sefer
Kıldı geçdi bunca bahr u bunca ber

1362 Hoş temâşâ eyleyü taglarına
Çün yakın geldi şaruñ bâglarına

1363 Bir agaç üstinde gördi nâgehân
Bir bölük tûtî okırlar dâsitân

1364 H^{v}ōca ol tûtîlere meyl eyledi
Kendü tûtîsi didügin söyledi

1365 Kim benüm bir tutuçugum var-durur
Kim baña key mûnis ü gam-h^{v}ōr-durur

1366 Âdemîler sözleridür didügi
Dâyimâ şehd ü şekerdür yidügi

1367 Kuluñuz ol kuşa cüllâb içürür
Bir kafasda ʻömrini hoş geçürür

1368 Gör niçe kim hôş yir ü hôş içer
İlla yavlak sizlere müştâk geçer

1369 Bildi benüm geldügüm katuñuza
Kim selâmın degürem tapuñuza

1370 Eytdi hîç unıtmaduguz biz sizi
Gerçi siz añmaduñuz hergiz bizi

1371 Size bizüm kaygumuz hîç olmadı
Bir selâmuñuz bize hôd gelmedi

1372 Ol selâmı tûtîler çün aldılar
Cümlesi yire düşüben öldiler

1373 H^{v}ôca gördi tûtılar öldüklerin
Cânların aña fidî kıldukların

1374 Söyledüginden ‘azîm oldı melûl
Ol selâmı göñli kılmadı kabûl

1375 Eydür âhir bu selâmı virmesem
Yigreg-idi kanlarına girmesem

1376 Râhat isterem dir-iken bir cana
Girdüm uşbu söz-ile bunça kana

1377 Bunlar anuñ ‘âşıkı-y-ıdı meger
Kim aña cân viribidiler haber

1378 Geçdi andan göñli yavlak kaygulı
Cânı hayf u hasret ü oddan tolu

1379 Vardı şarda işlerin gördi girü
Geçdi çok yaşı vü geçdi çok kuru

1380 Yolda kimse mâni‘ olmadı aña
Geldi girü kendi şehrinden yaña

1381 Degmeye bir armagan kıldı nişân
Tûtî eydür kanı baña armagan

1382 H^{v}ōca eydür hoş kelâmuñ var-imiş
İlla key hûn-h^{v}âr selâmuñ var-imiş

1383 Kâşki ben hergiz selâmuñ bunlara
Virüben girmeye-y-idüm kanlara

1384 Tûtılar çünkim selâmuñ aldılar
Hasretüñden cümle düşüp öldiler

1385 Çün selâmuña fidî cân kıldılar
Beni ol sözden peşîmân kıldılar

1386 Yâ senüñ ‘âşıklaruñ-ıdı olar
Yâ yakın hısımlaruñ-ıdı bular

1387 Bir iki gün saña az ötmek gerek
Bunlaruñ ta‘ziyyesin dutmak gerek

1388 Çünki tûtî bu sözi tîmarladı
Ol kafasda düşdi cân ısmarladı

1389 H^{v}ōca gördi tûtısı ölü yatur
Tûtısından ol kafas tolu yatur

1390 Saçını yoldı çıkardı sakalın

Yüzin urdı çiynedi kendü elin

1391 Söyler-idi kendüzi yârı-y-ıla
Çagırup eydür-idi zârı-y-ıla

1392 İy dirîgâ mahrem ü yârum kanı
Mûnis ü demsâz u dildârum kanı

1393 Çün baña ikrâm u lutf eyler-idi
Kim şekerden yig baña söyler-idi

1394 Ne azum kaldı vü dahı ne çogum
Bu-y-ıdı kamu benüm varum yogum

1395 Kaçan eydem ben kim ol bir murg-ıdı
Bu benüm tutum meger sîmurg-ıdı

1396 Ger Süleymân'uñ bunuñ gibi kuşı
Varmısa n'ider-idi ayruk işi

1397 Vasf ider-idi Süleymân'ı ‘azîm
Yig-idi Âsaf'dan ol tûtum delim

1398 Mûnisüm öldi kime söyleyeyim
Dahı bir mûnis kimi eyleyeyim

1399 Keşke ger öldüreler-idi beni
Kim ölü görmeye-y-idüm ben seni

1400 N'ideyim ne kılayım n'itsem olur
Bilmezem hîç kançaru gitsem olur

1401 Tütüninden yüregini taglayu
Ol kafas agzını açdı aglayu

1402 Tûtı'yı çıkardı dizinde kodı
Kim meger sâkin ola bir dem odı

1403 Tûtı uçdı küngüreye kondı hôş
Küngüreden h^{v}ôca dapa döndi hôş

1404 Eydür iy h^{v}ôca selâm olsun saña
Giderem kendü makâmumdan yaña

1405 H^{v}ôca eydür tuzum etmegüm hakı
Otur ol küngürede bir dem dakı

1406 Senüñ ol kutlu yüzüñi göreyim
Bir su'âlüm vardur anı sorayım

1407 Tûtılar ne didiler anda baña
Kim kafasda ol delîl oldı saña

1408 Tûtı eydür anlaruñ öldükleri
Cânların baña fedâ kıldukları

1409 Dimek olur sen dahı böyleylegil
Kurtılasın kendüzüñ şöyleylegil

1410 Rehberüm oldı benüm bu menzile
Benden artuk bu rumûzı kim bile

1411 İki görme didiler bu birligi
Kendüden öl kim bulasın dirligi

1412 Dirile seni kafasda dutalar
Öliçek nâçâr taşra atalar

1413 Çün kafasda kendüzüñden geçesin
Taşra düşdükde geñüñçe uçasın

1414 Niçe kim diri-y-idüm hôd bir nefes
Olmadı benden tehî hergiz kafas

1415 Çünki öldüm uş ilüme giderem
Şekkeri ben bu kafasda n'iderem

1416 Çünki tûtî bu kamu sâz eyledi
Hôş ilinden yaña pervâz eyledi

1417 H^{v}ôca eydür âhir ol kuşdan alu
Olmayam âhir bu yolda ben delü

1418 Ol çün öldi dirligin buldı tamâm
Baña ansuz dirligüm oldı harâm

1419 Ben dahı bu dirligümde öleyim
Ölümümden dirligümi bulayım

1420 Her kim ölümden ilerü ölmedi
Ölüp ayruk dirligini bulmadı

1421 İlerürek öl ölümden bir zamân
Kim öliçek dirilesin câvidân

1422 H^{v}ôca sensin tûtî cânuñdur senüñ
Ol kafas didügümüz dahı tenüñ

1423 Kendü geñiyle ölen dirlik bula
Geñsüz ölenler kaçan diri ola

1424 Cân alıçı aldugı cân olısar
Öliçek ayruk ne dirlik bulısar

1425 Eyle ölem ben ki ol gelür-ise
Bulmaya beni eger ölür-ise

1426 İstılâhumuz Aristo dilidür
Biz hakîmlerüz bu Yunan ilidür

1427 Delülik ögredevüz biz Mecnun'a
Hikmeti söyleyevüz Eflâtun'a

1428 Çün Muhammed milletidür kîşümüz
Âyet ü ahbâr-ıladur işümüz

1429 Her ki togdı iy birâder öliser
Dünyada Gülşehrî adı kalısar

1430 Fa‘ilâtün fa‘ilâtün fa‘ilât
Cehl zulmetdür ‘ilim âb-ı hayât

ÂMEDEN-İ KEBK PÎŞ-İ HÜDHÜD VE ‘ÖZR ÂVERDENEŞ

1431 Geldi keklik kim yabandan gelürem
Taglar astındagı kândan gelürem

1432 Kamu kânlaruñ emirgânı benem
Kim bu cevherlere erzânî benem

1433 Dükeli ‘âlemde bir sâhib-kıyâs
Olmaya benüm gibi cevher-şinâs

1434 Kânlar üstinde gün uzun gezerem
Dem-be-dem gevher hisâbın yazaram

1435 Yüz hazîne gevherüm artuk ola
Yüz direm ben illa dahı çok ola

1436 Kân ‘amellerin kamu ben dutaram
Cevherîlere güher ben sataram

1437 Kanda sîmurga ire keklik meger
Geze kânlarda vü isteye güher

1438 Bunça kân üstinde kim keklik öter
Bir güher bulur-ısa aña yeter

1439 Keklige ol yig ki cevherler dire
Yohsa keklik kanda sîmurga ire

1440 Anda kim ben cem‘ idem cevherleri
Deñize beñzer yıgam gevherleri

1441 ‘Arza eylenür-ise cevherlerüm
Şeb-çırâg ola kamu gevherlerüm

1442 Tagda kim peydâ vü yâ pinhân ola
Degme taş dibinde yüz biñ kân ola

1443 Benvenin şimdi ki mîrgânlık dutan
Benden artuk kimse yok cevher satan

1444 Degme kanı bir kuşa çün bildürem
‘Âlemi gevherler-ile tolduram

1445 Gevher ögmekde geçe key lâfumuz
Çünki Gülşehrî ola sarrâfumuz

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD
KEBK-RÂ

1446 Hüdhüd eydür bunça nâm u bunça neng
Kim güher bigi olasın cümle reng

1447 Gevher âhir boyalu bir taş olur
Bir taş içün neye bagruñ baş olur

1448 Çün güher bir taş-durur hergiz kişi
Gevheri var-ısa tapmaya taşı

1449 Çün senüñ nefsüñde yok-durur güher
Kamu taşları güher dut ser-be-ser

1450 Şol Süleymân'a dükeli kâr-u-bâr
Bir yüzük kaşından idi pâydâr

1451 Mülk ü mâlın arturan bir taş-ıdı
Ol taşı sorar-ısañ bir kaş-ıdı

1452 Çün Süleymân gördi kim ol ‘izz ü câh
Oldı bir taşdan u ‘âlî pâygâh

1453 Bir taş-ımış didi mülküm kıymeti
Ne taşı begendi vü ne mülketi

1454 Olmış-iken şunça ulu şehriyâr
Zenbil örmegini kıldı ihtiyâr

1455 Âhiret katında ol genci ‘azîm
Muhtasar gördi vü rencini delim

1456 ‘Âlemi başdan başa kamu dutup
Rabbi heblî mülken okını atup*(38/35)*

1457 Hakk’a yalvardı ki bu az milketi
Kimseye virme vü üküş zahmeti

1458 Ben ki bu mâlı direrem gün uzun
Korkudan zenbil örerem dün ü gün

1459 Kimseye ol memleket ne aş ola
Kim anı hâsıl kılan bir taş ola

1460 Kaçan ayruklar bu yolı varalar
Yâ bu zahmetlü işi başaralar

1461 Degme kılıç dünyada bir kındadur
Âdemînüñ gevheri nefsindedür

1462 Çün teninde olmaya şahsuñ güher
Tagdagı gevher gelüp aña n'ider

1463 Her birinüñ kısmeti rûzındadur
Gevherî Gülşehri'nüñ sözindedür

ÂMEDEN-İ BÛM PÎŞ-İ HÜDHÜD
VE ‘ÖZR ÂVERDENEŞ

1464 Geldi baykuş dahı bir vîrâneden
Kim füsûnı añladuk efsâneden

1465 Anuñ-ıçun yirümüz vîrânedür
Kim cihân efsûnları efsânedür

1466 ‘Akl kanda bulına divânede
Genc olmaya meger vîrânede

1467 Genc ‘ışkı beni komaz kim gidem
Yohsa bir vîrânede sor kim n'idem

1468 Bir harâb içinde gördüm bunça renc
Kim meger hâsıl kılam bir dürlü genc

1469 Çün halâyıkdan götürdüm rencümi
Hem ümîdüm var ki görem gencümi

1470 İrmeye sîmurga baykuş renc-ile

Baykuşa ol yig dürişe genc-ile

1471 Yolda yüz biñ dürlü rence irişem
Râhat ol-durur ki gence irişem

1472 Genc-ile vîrâneyi terk itmeyem
Genci koyup Kûh-ı Kaf'a gitmeyem

1473 Ulu kiçi kim yola irişdiler
Her biri bir genc-ile dürişdiler

1474 Baykuşı çün key hakîr okıyalar
Genci üstinde fakîr okıyalar

1475 Niçeme kim geh güneş ü geh ayuz
Ol Ganî katında bir yoksul bayuz

1476 Genc-ile endîşe vü bî-genc gam
Genc-ile yig gussa vü endîşe hem

1477 Çünki altunsuz kişi yüz gam bula
Altun-ıla gam yir-ise yig ola

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD
BÛM-RÂ

1478 Hüdhüd eydür gence sen aldanmagıl
Genci saña bâki kala sanmagıl

1479 Şol ki yüz biñ dürlü genci cem‘ ider
Genci kor yirinde vü kendü gider

1480 Seni dînden çıkaran ol zer-durur
Kim zeri büt eyleyen Âzer-durur

1481 Terk it ol mâlı ki fânî olısar
Bagla ol hâle ki bâkî kalısar

1482 Mâlı çün harc itmeyesin hâl-ıla
Saksılar yiksân ola ol mâl-ıla

1483 Her kim ol cem‘ eyledi bir ni‘meti
Ölicek göñlinde kala hasreti

1484 Er ki mâl isteye hâli olmaya
Hâl eri ol yig ki mâlı olmaya

1485 Ol bahîlüñ kim ola mâlına zâr
Kendüsi kejdüm ola vü mâlı mâr

1486 Mâlı yidürmek gerek kim hâl ola
Yohsa yinmeyen saña ne mâl ola

1487 Altunı cômard iledür ilerü
İlla terk ider dükelini girü

1488 Ger mey içen şarda sermest olsa yig
Servi âzâd u tehî-dest olsa yig

1489 Çün bahîl ol mâla yavlak aldanur
Lâcerem ol mâl elinde eglenür

1490 Çün işinde yok-durur hergiz salâh
Lâcerem yi yir tolıcak müsterâh

1491 Şâh-ı pâyirr sonra bî-bâr olıcak
Müsterâhuñ gendi artar dolıcak

1492 Degme mün'imde bulınmaya temîz
Mün'im îmân mün'imidür iy 'azîz

1493 Giderüz sîmurga biz dîvâneler
Kutlu olsun baykuşa virâneler

1494 Âdemîden 'ilm eri hâl isteye
Müdde'î Gülşehrî'den mâl isteye

'ÖZR ÂVERDEN-İ CEM'-İ
MURGÂN PÎŞ-İ HÜDHÜD

1495 Kuşlaruñ kalanı dahı geldiler
Ortaya vü bir bahâne buldılar

1496 Her biri kim ara yirde söyleye
Kendüzine anı bir 'özr eyleye

1497 Eydür-isem her birinün 'özrini
Uzaya çok sözlü diyesin beni

1498 Degmesi bir kuru 'özri sâz ide
Söylediler hüdhüde yüz nâz ide

1499 Hüdhüd eyle virdi bunlara cevâb
Kim hatâdan Rûşen añlandı savâb

SU'ÂL KERDEN-İ MECMÛ'-I MURGÂN
EZ HÜDHÜD DER PÎŞVÂYÎ

1500 Degmesi çün bir su'âli itdiler

Girü hüdhüdden cevâb işitdiler

1501 Kamusı bir kezde hüdhüdden su'âl
Kıldılar kim hall ola ol turfa hâl

1502 Kim 'acab sîmurgı biz göre miyüz
Yâ anuñ tapusına ire miyüz

1503 Güneşe hergiz nite bir kûr ire
Yâ Süleymân'a kaçan bir mûr ire

1504 Bir ulu şâha ire mi bir gedây
Hergiz ola mı berâyine bir ay

1505 Nisbetümüz ara yirde var-ısa
Anuñ-ıla vü bize ol yâr-ısa

1506 Başumuzı taşlara yastayalum
Nisbet-ile şâhumuz isteyelüm

1507 Yohsa bizüm nisbetümüz yog-ısa
Aña vü yoluñ belâsı çog-ısa

1508 Her birümüz işümüzi görelüm
Nisbetümüz yoga neye irelüm

1509 Nisbet-ile kimse kimseye vara
Nisbeti olmaz-ısa kanda ire

1510 Nisbetümüz var-ısa girdük yola
Yog-ısa topragı savurduk yile

1511 Bir bize Gülşehri gibi söylegil
Degme sözüñ şerh ü bastın eylegil

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD
MURGÂN-RÂ DER İSBÂT-I
NESEBEŞ

1512 Hüdhüd eydür gâfil olmak hôş degül
Bu kadar bî-hâsıl olmak hôş degül

1513 'Âbid olan kişi ma'bûda irer
Kâsıd olan şahs maksûda irer

1514 Kul kim ol sultânına âşık degül
Pâdişâhı görmege lâyık degül

1515 'Âşıkuñ ma'şûkına var nisbeti

İre aña olur-ısa himmeti

1516 Ol ne ‘âşıkdur ki cândan kayıra
Mâye vü sûd u ziyândan kayıra

1517 ‘Âşık ol-durur ki yolda cân vire
Kâfir ol dirler ise îmân vire

1518 Er-iseñ meydâna gir merdâne var
‘Avrat-ısañ çıkma evden zînhâr

1519 Sen ki korkarsın ki evden çıkasın
Hasm evin gürz-ile nite yıkasın

1520 Kanı Tûs u Bîjen ü Gurkîn ü Gîv
Kim olavuz bunlara Sâm u Hıdîv

1521 Anda kim Rüstem Nerîmân’a ire
Her sipâhî kanda meydâna ire

1522 Siz bu adlu pehlevân olmaduñuz
Anuñ-ıçun sagışa gelmedüñüz

1523 Pâdişâh bostân u siz bir teresiz
Güneşinden ol şehüñ bir zerresiz

1524 Kim güneşi ister-ise bulısar
Zerrelerüñ adını kim biliser

1525 Cânuñuz ister-ise aña varuñ
Koñ bu murgı vü sîmurga irüñ

1526 Çün cihân üstine sîmurg uçdı hôş
‘Âleme kanatlarını açdı hôş

1527 Düşdi sîmurguñ cihâna sâyesi
‘Âlemüñ ol sâyedür sermâyesi

1528 Sâyesinüñ nisbeti var zâtına
Sâye ol nisbetden irer katına

1529 Kamu kuşlar sûreti ol sâyeden
Hâsıl oldı vü hem ol sermâyeden

1530 İ‘tikâdı eylemeñ ol yolda süst
Kim kılasız nisbeti aña dürüst

1531 Niçeme kim yol belâsuz olmaya

Yol eri hergiz yolından kalmaya

1532 Bir kişi bu menzile ura kadem
Kim vücûdını kıla küllî ‘adem

1533 Kuşlar ol esrârı çün işitdiler
Cânların sîmurga îsâr itdiler

1534 Kamudan sîmurga dutdılar karâr
Her birinüñ ‘ışkı oldı sad hezâr

1535 Billerini bagladılar cümle çüst
Her biri yol ‘azmini kıldı dürüst

1536 Eytdiler hele bize bir rehberi
Buluñuz kim gitmeyevüz serseri

1537 Niçeme kim hüdhüd ulu kişidür
Rehber olmaklık bu yolda işidür

1538 İlla hem bir kur‘a dahı uralum
Kime düşer kur‘amuz bir görelüm

1539 Kur‘ayı çün kim bırakdılar revân
Kur‘aları hüdhüde düşdi hemân

1540 Çün belürdi hüdhüdüñ serverligi
Ol yola vü kuşlara rehberligi

1541 Hüdhüdüñ başına bir tâc urdılar
Kuşlaruñ rahtını târâc itdiler

1542 Dünya mihrini göñülden sökdiler
Mülk ü esbâbı dükelin dökdiler

1543 Yola kamusı bile ‘azm itdiler
Çün birez yir hüdhüd ile gitdiler

1544 Vâdinüñ ucı görindi nâgehân
Çıkdı her kuş yüreginden yüz figân

1545 Cânlulardan hâli gördiler yolı
Ese-durur karşu istingâ yili

1546 Bir kişi peydâ degül ol ilde hîç
Canludan kimse görinmez yolda hîç

1547 Bir kuş ol vâdî içinde uçmaduk
Biregü anuñ yolından geçmedük

1548 Yol ‘azîm ırag u menzil bî-nişân
Key deriñ deryâ vü sâhil bî-nişân

1549 Kimse anuñ gibi yolı görmedük
Kimsene ol yola hergiz irmedük

1550 Düşdi heybet her birinüñ cânına
Hüccet assı kılmadı bürhânına

1551 Yoluñ ıraklıgını çün bildiler
Vâdinüñ agzında menzil kıldılar

1552 Çün yoluñ işkencisine düşdiler
Girü hüdhüd yöresine üşdiler

1553 Kim bu yol heybetlü görinür bize
Korkusı kuvvetlü görinür bize

1554 Bir zamân bunda karâr eyleyelüm
Degmemüz hâlümüzi söyleyelüm

1555 Bunda bir key danışuban gidelüm
Kim niçe yöriyelüm ü n’idelüm

1556 Sen ki şimdi pîşvâsın bizlere
Gir hôş ögüde vü zîbâ sözlere

1557 Menber ur bir va‘z id lutf eylegil
Tañrı vü Peygâmberinden söylegil

1558 Dükeli sözüñ bize takrîrini
Eyle vü her âyetüñ tefsîrini

1559 Kim meger bu derde dermân irişe
Yâ yola âgâz pâyân irişe

1560 Çıkdı hüdhüd minberüñ üstine şâd
Kim vire bî-dâdlara va‘zıyla dâd

1561 Bülbül ü kumrı aña hôş sâz-ıla
Mukrı oldılar u hûb âvâz-ıla

1562 Geh Sipâhan’dan Hicâz’a gitdiler
Geh Rehâvîde ün-ile ötdiler

1563 Çünki Zîrefgend ü Nevrûz u ‘Irâk
Vasla yitdiler ki uş erdi firâk

1564 Bir kaç âyet sâz-ıla okıdılar
Zühre çengin başına dokıdılar

1565 Mukrı çün dikdi durugeldi beri
Bir su'âli sordı vâ'izden arı

1566 Kim bize iy arada server olan
Yolda her birümüze rehber olan

1567 Sen dahı çün şimdi varursın yola
Biz dahı şimdi varuruz menzile

1568 Pes bize sen server olduğuñ neden
Yolda bize rehber olduguñ neden

1569 Pîşvâlıguñı isbât eylegil
Bize bir Gülşehri gibi söylegil

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD ÂN
SÂYİL-RÂ DER-MİYÂN-I CEM'

1570 Hüdhüd eydür ben anı görmişvenin
Tapusında bir zamân durmış-vanın

1571 Görür-isem girü anı hem bilem
Hıdmetin eyle ki gerekdür kılam

1572 Begler ortasında size sultanı
Gösterem zîrâ ki bilürem anı

1573 Leşkerinden pâdişâha çün irem
İricegin size dahı gösterem

1574 Yohsa siz varur-ısañuz yaluñuz
Bensüz anda işüñüz olmaya uz

1575 Zîra kim nâgâh göresiz bir begi
Atlas içinde vü tâzî bindügi

1576 Ol begi siz pâdişâhı sanasız
Bir begüñ şâhlıgına inanasız

1577 Zîra kim siz bilmedüksiz sîretin
Göricek hem bilmeyesiz sûretin

1578 Ol benem kim kendüzini añlayan
Kim nikâbından yüzini añlayan

1579 Görmege dîdârını key uz gerek
İlla hem dîdâra lâyık göz gerek

1580 Şimdi görmeyen cemâlin gündüzin

Gice kanda añlaya anuñ yüzin

1581 Eyle dut kim göstere ruhsârını
Perdesinden kim bile dîdârını

1582 Açmaduñuz siz basîret gözini
Anuñ-ıçun göremezsiz yüzini

1583 Yohsa ol kim dâyim ü dânâ-durur
Añlayana gün gibi peydâ-durur

1584 Her kim açar-ısa göñli gözini
Fark ide ol bürka‘ından yüzini

1585 Görmedük kişi anuñ dîdârını
Ne biliser perdeden ruhsârını

1586 Yohsa her kim burka‘ın yüzi sana
Bir kızıl yeşil göriçek aldana

1587 Bugün iren irte dahı iriser
Bunda gören anda dahı göriser

1588 Güneşüñ yüzi cihânda fâş ola
Anı görmeyen meger huffâş ola

1589 Çok kişi ilüñ sipâhın añlaya
Er gerek kim pâdişâhın añlaya

1590 Leşkerinden bilüñüz kendüzini
Añlañuz Gülşehri gibi yüzini

1591 Ben Süleymân-ıla çok olmışvanın
Yıllar anuñ hidmetin kılmışvanın

1592 Bir nazar hem ol baña kılmış-durur
Ol nazardan bu ‘atâ gelmiş-durur

1593 Tâ‘at-ıla kimse anı bulmaya
Kimsene şeytânça tâ‘at kılmaya

1594 Biz erenler himmetinden ermişüz
Şâhumuza vü cemâlin görmişüz

1595 Siz dahı çok gördügüñüz var anı
İlla tenden añlamaduñuz canı

1596 Cânuñuz hîç tenden ayrılmaz-ıdı
İlla ol kim idügin bilmez idi

1597 Yüz biñ arasında biri añlayan
Olmaya illâ bu sözi tañlayan

1598 Pâdişah-ıla delim oldum bile
Şimdi tâcırlıga geldüm bu ile

1599 Çok cevâhir var bu ilde râyegân
Kim bahâsı olur ol ilde girân

1600 Pâdişâhuñ mahzeninde yog-ıdı
Bir iki cevher ki bunda çog-ıdı

1601 Uş satun aldum varam şâha satam
Aña dahı bunça cevherler katam

SU'ÂL KERDEN-İ ÂN SA'İL EZ
HÜDHÜD Kİ ÂN CEVÂHİR DER
NEFS-İ ÂDEMÎ KUDÂM HALKEST

1602 Sorar ol sâyil ki bu cevherleri
'Arza kıl sen bize ol gevherleri

1603 Kim senüñ-ile çün anda gidevüz
Biz dahı ol cevheri iledevüz

1604 Ne metâ'ı pâdişâh alur-ısa
Yâ ne dürrüñ kıymetin bilür-ise

1605 Bize dahı eydüñ anı alalum
Sençileyin kamu tâcir olalum

BÂZ NÜMÛDEN-İ HÜDHÜD
ÂN CEVÂHİR-RÂ DER CEM'

1606 Hüdhüd eydür anda yoklık gevheri
Yok-durur bundan ilet iy cevherî

1607 Anda miskînlik metâ'ı yok-durur
Bundan ilet kim bu ilde çok-durur

1608 Anda kim zenlik kumaşı key geçe
Yohsa hôdbînligi almazlar hiçe

1609 Mahv olmak dürrinüñ kadri olur
Kemlik incüsi eyü kıymet bulur

SU'ÂL KERDEN-İ SÂYİL-İ
DÎGER EZ-HÜDHÜD

1610 Biri dahı sordı kim ben sayruyam
Rencüm-ile râhatumdan ayruyam

1611 Nâtüvânam nite gideyim yola
Kuvvetüm yok niçe varayım bile

1612 İlla dut kim ben sizüñ-ile uçam
İşbu od taglarını niçe geçem

1613 Gussalar geldi baña bol ilerü
Gelmedi bunuñ gibi yol ilerü

1614 Yüz biñ er bu yolda cân virmiş-durur
Kim birisi menzile irmiş-durur

1615 Sagmısam bir dürlü cehd ide-y-idüm
Sizüñ ile bu yola gide-y-idüm

1616 Sag kişi kanda diler-ise varur
Sayru miskîn kendü cânın kayırur

1617 Çok deñizler cûş idüp geçmek gerek
Çok agular nûş idüp içmek gerek

1618 Ejdehâlar var bu yolda tag gibi
Nite geçsün sayru andan sag gibi

1619 Ben bu vâdî içine girür-isem
Yâ sizüñ-ile bile varur-ısam

1620 Niçeme kim yükümi tîmârlayam
Evvelin menzilde cân ısmarlayam

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD
ÂN SÂYİL-RÂ DER CEM'

1621 Hüdhüd eydür toñma bunça buz gibi
Gice kaçan olısar gündüz gibi

1622 Seni hôd kimdür hisâba getüren
Yâ saña hôd dünyada bir kadr uran

1623 Kendüzüñ bu yolda key bî-kadr bil
Gerek-ise öl gerek-ise diril

1624 Her kim ol bî-kadr u bî-imkân ola
Dirlig-ile ölümi yeksân ola

1625 Çün senüñ bir zerre kadrüñ yok-durur
İşbu dirlik dahı saña çok-durur

1626 Anuñ-ıçun sini da‘vet kılmazuz
Kim ne kişisin seni hôd bilmezüz

1627 Gör kim ol şarda ki ol eyvân ola
Niçe senüñ gibi sergerdân ola

1628 Sen eger varmaz olur-ısañ aña
Ol ‘acab kim gelmedi diye baña

1629 Dünyada yüz biñ senüñ gibi ola
Bellüdür kim kaçı sagışa gele

1630 Degme şarda yüz senüñ gibi gezer
Kim deñiz üstinde çöp gibi yüzer

1631 Sagış ehli ilde bir gavvâs ola
Kim deñiz dibine dürr-içün tala

1632 Sevme ol yâri kim soñra gidiser
Giden içün kaygu yiyen n’idiser

1633 Cânı sev kim ben didügüñ ol-durur
Ko teni kim ölüm anı soldurur

1634 Gelmez-iseñ sen bizüm-ile bile
Girmez iseñ sayruyam diyü yola

1635 Kâfile Bağdâd şehrinden öte
Seni bir zenbîl eksildi duta

1636 Kendüzüñi sen getürürsin dile
Yohsa senüñ gibileri kim bile

1637 Ançа sayrular sagaldı ‘âkıbet
Ançа sag kişiler öldi ‘âkıbet

1638 Er gerek kim kendü yolına gide
Yohsa yolsuz sag ya sayru n’ide

1639 Bunça kocalar dirildi genc-ile
Bunça yigitler kim öldi renc-ile

1640 Sayruyı çün sagdan eylersin temîz
Ölür-iseñ n’idisersin iy ‘azîz

1641 Ölümüñden ilerü ölse-y-idüñ
Pâdişâhuñ mahremi olsa-y-ıduñ

1642 Soñra bir key dirlige ire-y-idüñ
Hazretinde Câvidân dura-y-ıduñ

1643 Çün kim ölesüñ güne inanasın
Dirligi Gülşehri'den ögrenesin

SU'ÂL KERDEN-İ SÂYİL-İ
DÎGER EZ HÜDHÜD DER
'AŞK-BÂZÎ VE MA'ŞÛK

1644 Birisi eydür ki bir şâhid benüm
Göñlüm aldı vü köyindürdi canum

1645 Yüzini gördükçe hayrân kaluram
Bir dem anı görmez-isem ölürem

1646 Kaddi serv ü 'ârızı sîmîn-durur
Yüzi hurşîd ü hatı müşkîn-durur

1647 Küfrümi gidermedi îmân benüm
Assı kılmaz derdüme dermân benüm

1648 Bir kılından beni yüz tedbîr-ile
Baglamışdur elli biñ zencîr-ile

1649 Bâg arasındaki bostândur yüzi
Sanasın kim bir gülistândur yüzi

1650 İşi güçi kamu oda yaksam direm
Gün uzun hâ yüzine baksam direm

1651 Gözleri her birisi bir yay dutar
Kirpügi her kalkana biñ ok atar

1652 Tâ'at anuñ tapusı gelür baña
Ka'be anuñ kapusı gelür baña

1653 Datlurakdur bal-ıla yagdan delim
Göksi çerb ü agzı şîrîndür 'azîm

1654 Zâhid anuñ yüzini görür-ise
Yâ katında bir nefes durur-ısa

1655 Vâlih ü hayrân u mest olup gide
Pârisâ bir büt-perest olup gide

1656 Niçe kim bakdum göge pinhân u fâş
Görmedüm anuñ gibi ay u güneş

1657 Güneş anuñ yüzine hayrân ola
Ay anı görürse sergerdân ola

1658 Bakıçak endâmına kim soralar
Süñük içinde iligin göreler

1659 Pâdişâh ol servi görmege iver
H˘ôca Gülşehrî dahı anı sever

1660 Şâdılıkda çok perîşânlık kılur
Bir perîdür kim Süleymânlık kılur

1661 Ben sizüñ-ile bile gelimezem
Sevdügümden bir dem ayrılımazam

1662 Kimse baña iltifât itmese yig
Dek gözümden sûreti gitmese yig

1663 Ben anı koyup yola gidemezem
Oduñ ortasında sabr idemezem

1664 Eyle oldum sûretine karşu mest
Kim beni gören sanur sûret-perest

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD
ÂN SÂYİL-RÂ

1665 Hüdhüd eydür niçe sûretler seni
Aldaya vü bu küdûretler seni

1666 Gökçegüñ niçeme kim rengîn ola
Rengi gidiçek girü çirkîn ola

1667 Çok sarây issi bir eve hışt olur
Ol ne zîbâdur ki soñra zişt olur

1668 Şehvetüñi ‘ışk sanma iy ‘azîz
Sûreti ma‘nîden eylegil temîz

1669 Cânuñ olmadı meger ma‘nîde mest
Kim seni nefsüñ kılur sûret-perest

1670 Görmedüñ zâgı ki bir keklik ola
Kan-ıla ete ne gökçeklik ola

1671 Şâhidüñ ra‘nâ degül nâ-hôş-durur
Şehvet anı saña zîbâ gösterür

1672 Aç Süleymân gözüñi kim göresin

Şâhidüñ bir dîv ü terkin urasın

1673 Nefs ü issini kılan kişi taleb
Ejdehâya şâhid urmışdur lakab

1674 Mâhiyi elden koya mâh isteyen
Şâhidini terk ide şâh isteyen

1675 Her biri bir yimişi dirmek gerek
Gülleri Gülşehri'ye virmek gerek

1676 Reşkümüz yok bülbül ü destânlara
Çün ırakdan bakaruz bostânlara

1677 Bu hikâyet böyle şîrîn böyle ter
Husrev ü Şîrîn sözi ola meger

1678 Bu hikâyet böyle şîrîn böyle ter
Leyli vü Mecnûn sözi oldı meger

DÂSTÂN-I LEYLÂ VÜ MECNÛN

1679 'Işk-ıla her kim aña Tañrı adın
Ter sözümüzüñ bile datlu dadın

1680 Datlu sözler göñli 'ışka bagladur
İşidenlerüñ gözini agladur

1681 'Âşık olmayan kişinüñ cânı yok
Küfri üküş illa hîç îmânı yok

1682 Muhtesib meyhânede rindi bilür
Sûfiyi bilmez ki şâhid-bâz olur

1683 Bâde çün kim zühd bünyâdın yıkar
Hânekâhdan sûfiler esrük çıkar

1684 Çok kişi yiri münâcâtı ola
'Işk anı rindî harâbâtî kıla

1685 'Âşık ol-durur ki cânın terk ider
Sevdügini göriçek 'aklı gider

1686 'Işk odından her kim ol köyinmedi
Şehvetinüñ şu'lesi söyinmedi

1687 Şehvetüñi ko ki 'ışka iresin
Kendüzüñ terk it ki yâri göresin

1688 ‘Işk-ıla şehvet kaçan barışısar
Yâ su-y-ıla od nite karışısar

1689 Ka‘be içine gire mi hîç mest
‘Işka kaçan yâr ola şehvet-perest

1690 ‘Âşık ol kim gussadan şâd olasın
Kamu kaygulardan âzâd olasın

1691 Nâmı ‘ışka iriçegin neng olur
Andan aña elli biñ ferseng olur

1692 Kimse ‘ışkuñ şerhini hôd kılmaya
Kıymetini degme kişi bilmeye

1693 İlla biz bir şemmesin söyleyelüm
‘Âşık u ma‘şûkı şerh eyleyelüm

1694 Tûti gibi şehd ü şekker yiyelüm
‘Işk içinden bir hikâyet diyelüm

1695 Bir gün ol yolda ki isteyen bulur
‘Âşıkuñ hâlini ma‘şûkı bilür

1696 Vardı Leylî Mecnun’ı görmeklige
‘Işk elinden hâlini sormaklıga

1697 Gördi Mecnûn’ı yatur bir yazıda
Bir yazı kim biñ yol erin azıda

1698 Topraga urmış yüzin şûr eylenür
Leyli’nüñ zikrin dilinde söylenür

1699 Leyli nakşın göñline yazmış tamâm
Sûretinden ġâfil olmış ve’s-selâm

1700 Anı evvel gördügi gibi sanur
Göñli içindeki nakşa inanur

1701 Ma‘nisinden eyle mest kılmış canı
Kim dimez kim sûreti nakşı kanı

1702 Eyle müstagrak hayâline anuñ
Kim nazar kılmaz cemâline anuñ

1703 Nâgehân zikr eylenürken dôstına
Leylinüñ kölgesi düşer üstine

1704 Çün bakar Leylî selâm aña virür

Çün selâm alur katında oturur

1705 Eydür iy Mecnûn senüñ ahvâlüñi
Bilmedüm sormaga geldüm hâlüñi

1706 Top senüñ hâlüñ delü kıldı beni
‘Işk elinden nite sorayım seni

1707 Böyle kim âşüftalıkdur âletüñ
‘Işk içinde nite geçer hâletüñ

1708 Mecnûn eydür ‘ışka terk itdüm canı
Sen ne kişisin ki sorarsın beni

1709 Her biregü dünyada bir iş güder
Delüler katında ‘âkiller n’ider

1710 Eyle dut kim bilesin ahvâlümi
N’idisersin kim sorarsın hâlümi

1711 Bu tekellüf saña bir sevdâ-durur
Beni sormakdan murâduñ ne-durur

1712 Biliş-iseñ añlamazam ben seni
Yâd-ısañ hôd neye sorarsın beni

1713 Var işüñe vü ko beni vaktuma
Tañrı’ña bak gelme ayruk katuma

1714 Yâd mısın biliş misin bilimezem
Anuñ-ıçun hıdmetüñi kılmazam

1715 Ben neyem kim kimsene beni sora
Yâ bu hâletde gelüp beni göre

1716 Git katumdan kim delü olmayasın
Turma kim kaygu-y-ıla tolmayasın

1717 Leyli çün gördi ki bilmedi anı
Top köyindi göñli vü yandı canı

1718 Eydür âhir Leyli odıdur tolu
Yüregüñ içinde kim olduñ delü

1719 Leyli mecnûn eyledi-y-ise seni
Leyli benem nite bilmezsin beni

1720 Ma‘nide çün beni kılursın taleb
Sûretümi nite bilmezsin ‘aceb

1721 Dîn anuñ vardur ki dünyâsuz ola
Mecnûn ol degül ki Leylâ'suz ola

1722 Dîn erine az kadar dünya gerek
Mecnun'a elbetde bir Leylâ gerek

1723 Çün benem Leylî vü beni bilmedüñ
Sen bu fenni hîç hâsıl kılmaduñ

1724 Kim meger 'âşık aña ola-y-ıduñ
Hem anı göriceğez bile-y-idüñ

1725 Eydür-iseñ sen ki ol Leylî göre
Göñlüm içre ikki oldı yâr maña

1726 Leyli vü Mecnûn tolu-durur cihân
Leylisüz Mecnûn olmasun hemân

1727 Mecnun eydür Leyli sen-iseñ 'azîm
Müşkil oldı bu hikâyet iy hakîm

1728 Kim benüm göñlüm içinde şimdi var
Bir dahı Leylî baña ma'şûk u yâr

1729 Bu-y-ısa Leylî beni hôd uş görür
Sen-iseñ Leylî 'acab bu kim-durur

1730 Bu yakîne katmaz-ısañ sen şeki
Nite Mecnûn bir ola Leylî iki

1731 Mecnun eger yüz olur-ısa revâ
Leyli iki oldugı yavlak hatâ

1732 Nite ola kim kıla ehl-i niyâz
İki kıble dapa hergiz bir namâz

1733 'Âşıkuñ ma'şûk-ıla birlik-durur
İkilik bu yolda kâfirlik-durur

1734 Çün benüm içümde bir Leylî ola
Taşragı Leylî ne işüme gele

1735 Taşragı Leylî olıcagın gubâr
İçerügi Leyli kala pâyidâr

1736 Leyli benem didügüñ söz ola hâm
Bize bizüm Leyli'müz ola tamâm

1737 Olmayıncak Leyli içümde benüm
Her dem anı kanda bulam iy canum

1738 Senden ol günden ki ben azmışvanın
Hâturuma nakşuñı yazmışvanın

1739 Kim eger ol sûretüñ bir gün yite
Bu benüm göñlümdeki baña yite

1740 N'iderem ol Leyli'yi kim öliser
Baña bir Leylî gerek kim kalısar

1741 Leyli Leylî diyü kamu dünyadan
Kendüzümi kesdüm uş gör kim neden

1742 Leyli'den dahı kesicegin tamâm
Mevla kala iy birâder ve's-selâm

1743 Niçe kim beñzedürem kalup taña
Hîç bu göñlümdeki beñzemez saña

1744 Ma'ni şekli artuk eksük olmaya
Sûret-ile kim görürsin kalmaya

1745 Taşragı yârum vefâ kaçan kıla
Yârum ol-durur ki içümde ola

1746 Ben evümde bulıçak sûsenleri
N'iderem yâbandagı gülşenleri

1747 Saña 'âşık nefs içün olmaduguz
Anuñ-ıçun nakşuña kanmaduguz

1748 Göñli ilkin Leyla'ya virmişvenin
İlla soñra Mevla'ya irmişvenin

1749 Tañrı birdür dôst birdür şöyle bil
İki diyenler-durur hôr u hacîl

1950 Sûrete kalan kişi 'âşık degül
'Işk anuñ gibi ere lâyık degül

1951 Togru 'âşık istemez hergiz visâl
Mûnisi hicrân u yârıdur hayâl

1752 Leyli çün gördi ki Mecnûn bilmedi
Anı vü hîç iltifâtın kılmadı

1753 Gitdi Leylî Mecnûn'ı anda koyu
Kaldı Mecnûn Leyli vü Leylî diyü

1754 Çün anı bilmez nite kılur taleb

Leyli dir Leylî’ye bakmaz iy ‘aceb

1755 Leyli’nüñ etin kanın sevmez-idi
Ol sebebden görmege ivmez-idi

1756 Mecnun’uñ istedügi Mevlî-y-idi
Dek arada vâsıta Leylî-y-idi

1757 Şehvetüñe sen lakab ‘ışk urmagıl
Sevdügüñi ol göz-ile görmegil

1758 Ok gelür-ise yüzüñ döndürmegil
Yârüñ etegine toz kondurmagıl

1759 Anı sevmegil ki soñra öliser
Aña baglangıl ki bâkî kalısar

1760 Âdemî ‘ışkın bahâne kıl tene
‘Işk irürür âdemi yaradana

1761 Kim ziyâde çünki sâbit durasın
Hem bir ihlâsa anı irüresin

1762 Degme dil bir söz beyân eyleyiser
‘Işkı Gülşehrî ‘ayân eyleyiser

1763 Hârı kesüñ bâgbâna dınmañuz
Güllere zînhâr yavuzlık sanmañuz

1764 Degme kişi şarda bir mansıb dutar
Bize Gülşehrî didükleri yiter

SU’ÂL KERDEN-İ SÂYİL-İ DÎGER EZ HÜDHÜD

1765 Birsi eydür key muhannes gûherem
Tañrı yolında ne ‘avrat ne erem

1766 Gâh Müsülmân gâh kâfir oluram
Geh günâh u geh ‘ibâdet kıluram

1767 Geh bahîl ü geh kerîm olur canum
Geh sakîm ü geh sahîh olur tenüm

1768 Geh vefâdâr oluram geh bî-vefâ
Geh küdûretlü oluram geh safâ

1769 Ben bu iki hâle hayrân kalmışam
Kendü yolumda perîşân olmışam

1770 Çün ne bellü er ne bellü ‘avratam
Kendü başuma bir agır mihnetem

1771 Her kime kim yâr u yâ kardaş direm
Kamudan anuñ etin yavlak yirem

1772 Her kime kim eylerem yüz biñ vefâ
Girü aña kıluram yüz biñ cefâ

1773 Çün iki yüzlü vü iki dillüyem
Bî-vefâlıkla cihânda bellüyem

1774 Her kimi kim cem‘ içinde ögerem
Girü aña bunça dürlü sögerem

1775 Günde yüz kez ‘ahd baglayup sıram
Kamu dürlü kişiler-ile birem

1776 Ogrılaruñ mecma‘ında rehberem
Sûfilerüñ mahfilinde serverem

1777 Gâh şeyh ü gâh ruhbân oluram
Geh keşîş ü geh danışman oluram

1778 Hacca sıdk-ıla meger kim gitmedüm
Kim harâbâtı dahı terk itmedüm

1779 Bir nefes bir zâhid oluram kerîm
Bir zamân bir fâsık oluram le’îm

1780 Gâh bir ‘âmî oluram câm-ıla
Gâh bir ‘ârif oluram nâm-ıla

1781 Gâh ‘âbid gâh evbâş oluram
Gâh karı gâh kallâş oluram

1782 Baña bunuñ gibi hâl-ıla ‘aceb
Kılmaga yarar mı sîmurgı taleb

CEVÂB-DÂDEN-İ HÜDHÜD ÂN SÂ’İL-RÂ NÎZ

1783 Hüdhüd eydür anda iki yollulık
Olmaya makbûl yüz biñ dillülik

1784 Bir göñülde küfr ü îmân besleyen
Derd-ile bir yirde dermân besleyen

1785 Ne Müsülmân ola ol ne ten-dürüst
Dîni eksük ola vü endâmı süst

1786 ‘Âk ola kamular-ıla bir olan
Kâfir ola mü’min ü kâfir olan

1787 Her kim ol erlikde dûn-himmet-durur
Er dime aña ki bir ‘avrat-durur

1788 Gâh zâhid gâh fâsık olmagıl
Çün muvâfıksan münâfık olmagıl

1789 İkilig-ile ne birlik idesin
Çün muhannessin ne erlik idesin

1790 Bî-basar olan kişi gözsüz-durur
İki yüzlü âdemî yüzsüz-durur

1791 Müdde‘înüñ yayını yasmak gerek
İki dillünüñ dilin kesmek gerek

1792 İki yüzlü degül-iseñ gül gibi
Yüz dil-ile söyleme bülbül gibi

1793 Dünyada sen bir müzebzebsin henûz
Küfr ü îmândan mürekkebsin henûz

1794 Mü’min-iseñ küfri kogıl iy ‘azîz
Mescidi kılgıl kilîsâdan temîz

1795 Kimseneyi bir garazdan ögmegil
Girü aña bir garazdan sögmegil

1796 Tañrı’çun başla neye başlar-ısañ
Bî-garaz işle neyi işler-iseñ

1797 Elüme girseñ seni asa-y-ıdum
Bulsa-y-ıdum dilüñi kese-y-idüm

1798 Âdemîler derisin yırtar dişüñ
Herze söylemek-durur her gün işüñ

1799 ‘Ahduñı çün beklemezsin câvidân
Bes bir itden aluraksın bî-gümân

1800 İt vefâ eyler senüñ kanı vefâñ
‘Âlemi yakdı senüñ cevr ü cefâñ

1801 Eylük idene yavuzlık kılmagıl
Tûtı-y-ıla karga gibi olmagıl

DÂSTÂN-I TÛTÎ VÜ ZÂG

1802 Bir zamânda kim külef bitmiş-idi
Bülbül anuñ vasfın işitmiş-idi

1803 Bir kişi dutar-ıdı sevdâ-y-ıla
Bir kafasda tûtıyı karga-y-ıla

1804 Biribiri hâletinden bî-haber
Karga sergîn yir-idi tûtî şeker

1805 Niçe kim tûtî şeker h˘ônın açar
Karga şekker üstine sergîn saçar

1806 Her şeker kim tûtıya idrâr olur
Dükeli sergîn ile murdâr olur

1807 Niçe kim bu şekkerüñ tohmın eker
Şekkerüñ ol üstine sergîn döker

1808 Tûtı ister ol kafasda sâz-ıla
Kim gazeller eyde hôş âvâz-ıla

1809 Çünki Nevrûz u Hicâz âgâz ide
Râst savtın Bûselikde sâz ide

1810 Gâh Sipâhanda kıla âhengini
Geh Rehâvîde çala hôş çengini

1811 Nâdire bir nagme âgâz idicek
Perdelerde sûz-ile sâz idicek

1812 Ol kadar kavġâ figân ider-idi
Çagıruban herzeler söyler-idi

1813 Kim bu tûtî çün olur-ıdı melûl
Ögine düşmez-idi darb-ı usûl

1814 Karga üni tûtinüñ âvâzını
Mahv ider-idi vü kamu sâzını

1815 Tûti çün ol perdeden gider-idi
Kargadan yavlak gile ider-idi

1816 Kim benüm bu karga demsâzum degül
Hem-dem ü hem-cins ü hem-râzum degül

1817 Fi‘li zişt ü yavlak âvâzı yavuz

Lehçesi bî-lezzet ü sâzı yavuz

1818 Şekli nahs u sûreti Hindû gibi
Çirkin âvâzı dahı kendü gibi

1819 Ben şeker yimege okıram anı
Ol necis otlamaga iltür beni

1820 Cümle kendüye gerekin söyleye
Kamu kendü diledügin eyleye

1821 Kamu halkı kendüden alu göre
Kendüden yigden yokaru otura

1822 Ululara ihtirâm eylemeye
Kimse hakkında eyü söylemeye

1823 Nesne yapmaya ki girü yıkmaya
Bir gün azgından eyü söz çıkmaya

1824 Kimsenüñ hergiz selâmın almaya
Niçe kim eylük kılasın bilmeye

1825 Mu‘cib ü bed-sîret ü hôd-bîn-durur
Anuñ-ıçun yidügi sergîn-durur

1826 Bu kafas sınsa-y-ıdı uça-y-ıdum
Sohbetinden karganuñ kaça-y-ıdum

1827 Hayf ola benüm gibi dânâ kişi
Kem ola anuñ gibi nâdân işi

1828 Tûti-y-içün karga dahı dem-be-dem
Eydür-idi kanda olsa bîş-ü-kem

1829 Kim bu yârüm mûnis ü mahrem degül
Benüm-ile hem-dil ü hem-dem degül

1830 Kendü sözi kendüzine hôş gelür
Yohsa işiden kamu nefrîn kılur

1831 Benüm ögüdüme girmez n’ideyim
‘Aklı çün ol söze irmez n’ideyim

1832 Perde bilmez anuñ âvâzı-durur
Enkerü’l-asvât anuñ sâzı-durur

1833 Iñranımaz nagmelerümi benüm
Yavlak andan tenge gelmişdür canum

1834 Çün ne darb anda görürem ne usûl
Bu’l-fezâyil mi ola ol bir fodûl

1835 Ben aña gel bunça lezzet sür direm
‘İşret eyle yimek içmek gör direm

1836 Ol beni açlıklara da‘vet kılur
Kendü gibi hôr u bî-‘izzet kılur

1837 Herze söylemekden usanmaz dahı
Nesne bilmez benden ögrenmez dahı

1838 Kime olur-ısa kemzenlik kılur
Yigligi virür alulıgı alur

1839 Başı gözi yok-durur hîç işinüñ
Zerreçe kadrini bilmez kişinüñ

1840 Bu kafasdan yazıya uçmak gerek
Konşulıgından bunuñ kaçmak gerek

1841 Hayf ola kim aña cüllâb içürem
‘Ömrümi bir câhil-ile geçürem

1842 Bençe ol mümkin degüldür kim öte
Aña şol kim benden örgendi yite

1843 Gideyim kim kendü kadrini bile
Benden ayrıldugına zârî kıla

1844 Ne kadar kim tûti kargayı sıdı
Karga tûtî hicvin artuk okıdı

1845 Tûtı kargaya ‘adûdur dir-idi
Karga tûtıya delüdür dir idi

1846 Niçe kim ol bundan usanur-ıdı
Bu yüz ança andan igrenür-idi

1847 Ol buña bir hâr-u-hesdür dir-idi
Bu aña bir hîç kesdür dir-idi

1848 Ol buña hîç iltifât itmez-idi
Bu anı bir tereye dutmaz-ıdı

1849 Degmesi kendü yolında öginür
Her birisi kendüzini begenür

1850 Câhili ‘âlim gözi yok kim göre
‘Âlimi câhil bulursa öldüre

1851 Cân ten ahvâlinden olmışdur melûl
Ten dahı cân ‘âlemin kılmaz kabûl

1852 Cân-ıla ten düzmegi müşkil ola
Cân kaçan hem-reng-i âb u gil ola

1853 Cism dîv ü ‘işve telbîsi-durur
Cândur âdem kim ten iblîsî-durur

1854 Hâs eydür ‘âm nesne bilmedi
‘Âm eydür bildügini kılmadı

1855 Degmesi eydür benem hôd arada
Benden artuk kimse yokdur yörede

1856 Hasm eger düşmen görür-ise bizi
Kim görinmez bize illâ kendüzi

1857 Biz hôd anı dünyada var dimezüz
Şekker-ise kim gül-ile yimezüz

1858 Kimse-y-ile biz ‘adâvet kılmazuz
Düşmanumuz kimdügini bilmezüz

1859 Zîra dünyâda bilinmez kişiler
Zerre gibi dek güneşde ışılar

1860 Düşmanum kim idügin bilimezin
Dünyada ben hôd anı var dimezin

1861 Düşmanum çün bellü kişi olmadı
Eyle dut kim dünyaya hôd gelmedi

1862 Gaybet-ile ne etini yiyeyim
Bilmedügüm kişiye ne diyeyim

1863 Şarlunuñ çün gussasında olmazuz
Şarda kimse var mı yok mı bilmezüz

1864 Biz cihânda bilineni bilürüz
Anuñ-ıçun şarlu terkin kıluruz

1865 Sen cihân serverlerin kılgıl temîz
Yohsa şar da‘vâsuz olmaz iy ‘azîz

1866 Çün becid şar kaygusında olmazuz
Şar tolu halk u birisin bilmezüz

1867 Niçe kim ‘âlemde fikret kıluruz

Şarda Gülşehrî adını bilürüz

1868 Ol birez ili dutar-ısa revâ
Yohsa cüz sîmurga değmez bir hevâ

1869 Zîra bu ilde kim aslanlar azar
Degme köyde yüz senüñ gibi gezer

1870 Biz ne ilüñi bilürüz ne seni
Taşdur iki yüzlünüñ yüzi göni

SU'ÂL KERDEN-İ SÂYİL-İ DÎGER
EZ HÜDHÜD DER BEYÂN-I ÂN Kİ
TAHKÎK ÇİST VE TAKLÎD ÇİST
KUDÂMEST

1871 Biri eydür i'tikâdum var dürüst
Hak yolında degülem dînde süst

1872 Ne ki baña Tañrı'dan söylediler
Yâ Resûl'ından beyân eylediler

1873 Kamusına ben inandum cân bigi
Küfri hergiz sanmadum îmân gibi

1874 Tañrı emrin yirine getürürem
Emr-ile her bir işi bitürürem

1875 Emr-i ma'rûfı vü nehy-i münkeri
Bekledüm şöyle ki bir kân gevheri

1876 Şer' hükmin bekledüm bir cân gibi
Derdümi terk itmedüm dermân gibi

1877 Kamu kişi kavlına inanuram
Dükelini kendü gibi sanuram

1878 Eydürem kimse nite egri ola
Ergiyi vü togruyı Tañrı bile

1879 Kamu halka var bizüm ikrârumuz
Kimsenüñ hâline yok inkârumuz

1880 Biz dükeli halkı sanuruz eyü
Yavuz olur-ısa kendüye kayu

1881 İ'tikâdumı dürüst eylemişem
Hakka vü nâ-hakka süst eylemişem

1882 Tañrı’nuñ farzın getürdüm yirine
Sünnetin Paygâmberüñ kıldum yine

1883 Sıdk-ıla on altı kez hacc itmişem
Ka‘be şehrinden Minâ’ya gitmişem

1884 Mâlumuñ virdüm zekâtın ehline
Müşkil işlerüñ yapışdum sehline

1885 Çünki Şa‘bân ayı eyledi hurûc
Kamu endâmum-ıla dutdum oruç

1886 Bid‘ata hîç iltifât eylemedüm
Kasd-ıla hergiz yalan söylemedüm

1887 Uymadum bâtın-ıla her dehriye
İ‘tikâdı bagladum Gülşehrî’ye

1888 İ‘tikâd assı kıla mı kişiye
Kim anuñ ılduzı anda ışıya

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD
ÂN SÂ’İL-RÂ NÎZ

1889 Hüdhüd eydür i‘tikâd assı kıla
Âdemîye anda vü ecrin bile

1890 Her kimüñ kim i‘tikâdı yok-durur
Tâ‘atı az u günâhı çok-durur

1891 Mu‘tekid bürhân-ıla olur-ısañ
Hüccet-ile her sözi bilür-iseñ

1892 İ‘tikâduñı kişi egemeye
Seni hakdan bâtıla çekemeye

1893 Yohsa taklîd-ile inanur-ısan
Sâni‘i sen bildügüñ sanur-ısañ

1894 Hüccetiyle dehri seni aldaya
Sâni‘ ol sen sanduguñ degül diye

1895 Sen cevâbın virimeyesin anuñ
Zîra bürhân-ıla bilmedi canuñ

1896 İ‘tikâduñ döne vü kalmaya uz
Zîra îmânda mukallidsin henûz

1897 İlla çün bürhân-ıla añlayasın

Mantıkînuñ hüccetin tañlayasın

1898 Eydesin masnû‘a bir sâni‘ gerek
Zîra her mecmû‘a bir Câmi‘ gerek

1899 Sâni‘ olmaz-ısa bu masnû‘a pes
Kendüye sâni‘ ola iy hîç kes

1900 Nesne kendü sâni‘i nite ola
Yâ bu söz ‘akla kaçan togru gele

1901 Sâni‘ ü masnû‘ bir nesne kaçan
Ola iy ‘aklı hevâsından seçen

1902 Bir-durur Sâni‘ kim anuñ misli yok
Ol yaratdugı cihânda sun‘ı çok

1903 Zâtı-y-ıla vâcib oldur iy ‘azîz
Kim virür her türlü halka bir temîz

1904 Halk çokdur ol yaluñuz bir-durur
Biri çok sanan kişi kâfir-durur

1905 Döriden vâcib-durur zâtı-y-ıla
Döriyen mümkindür âlâtı-y-ıla

1906 Vâcib oldur kim hemîşe olısar
Dâyimâ var-ıdı vü hem kalısar

1907 Mümkin ol kim gâh ola gâh olmaya
Gâh kala ‘âlemde vü gâh kalmaya

1908 Nesneyi ol dâyim olan yarada
Gâh olan gâh olmayan ne döride

1909 Gâh olan gâh olmayanı aradan
Girü ol dâyim olandur yaradan

1910 Nakle ‘aklı eylegil her sözde yâr
Mu‘takid bürhân-ıla ol zînhâr

1911 Sen muhakkik ol ki rengüñ solmaya
Kim mukallidler Müsülmân olmaya

1912 Degme dîküñ ileyine bir çanak
Koma görgil kim ne var içinde bak

1913 Her misi ‘âlemde altun sanmagıl
Degme taşı dürr-i meknûn sanmagıl

1914 Kapuda oturur-ısañ kim gele
H˘ôca ol ev iki kapulu ola

1915 İ‘tikâdum var diyü aldanmagıl
Degme bir dîvi Süleymân sanmagıl

1916 Sun‘a sâni‘ dimegil dehrî gibi
Hâlık’uñı añla Gülşehrî gibi

1917 Kim Süleymân’a selâm eyleyesin
Mantıku’t-tayr’ı tamâm eyleyesin

1918 Çok Süleymân sanduguñ bir mûr ola
Bilmedügüñe irâdet kûr ola

1919 Çok kerâmetler cihânda rîv-idi
Ança Âsaf adlu kim bir dîv-idi

1920 Ol hakîm-ile bilüñ ol gözsüzi
Añlañuz kim niçe açıldı gözi

MESEL ÂVERDEN-İ HÜDHÜD BER-HÔD DÂSTÂN-I NÂ-BÎNÂ-YI MÂDER-ZÂD

1921 Çün biz añavuz ulu Tañrı adın
Siz ta‘âlallah diñüz key ulu adın

1922 Biz dürûd eyleyiçek her bir ere
Siz tahiyyât irürüñ Peygâmber’e

1923 Eylük ide ögüdümüz işiden
Hîç yavuzlık bulmaya eylük iden

1924 Eyü diyen kişiler ögüt vire
Eyü devletlüler ögüde gire

1925 Niçe kim az olısar va‘z işiden
Çok olısar şarda va‘ızlık iden

1926 Çünki va‘iz pendini diñleyesin
Yazugum çokdur diyüp iñleyesin

1927 Bir iki gözüñ yaşını sıkasın
Çünki vâ‘iz meclisinden çıkasın

1928 Girü kendü işüñe başlayasın
Dahı çogırak yazuk işleyesin

1929 Kimse yok kim vâ‘ız ögüdin dutar
Yohsa konşı ölümi vâ‘ız yiter

1930 Benüm işüm senüñ-ile söz-ile
Ol hakîm işidür ol gözsüz-ile

1931 Kim meger bir anadan bir nâmdâr
İki gözsüz dogmış-ıdı dil-figâr

1932 Hîç rengüñ şeklini bilmez-idi
Dise dahı aña fehm olmaz-ıdı

1933 Gönli içinde becid aglar-ıdı
Degme rengüñ sûretin baglar-ıdı

1934 Saru kızıl sûreti böyle ola
Dir-idi vü gök yeşil eyle ola

1935 Ak karanuñ sûretin hem bî-gümân
Baglar-ıdı göñli içinde revân

1936 Yog-ıdı şek hergiz öginde bile
Kim kızıl ak rengi ayruksı ola

1937 Erdi bir kehhâl-ı hâzık otı çok
Gördi gözsüzi kim iki gözi yok

1938 Eydür iy gözsüz gözüñ gel açayım
Oduñ üstine sovuk su saçayım

1939 Kim ögüñde bigi kılasın taleb
Kim bu taşragıya beñzer mi ‘aceb

1940 Gözsüz eydür gözümi açsa-y-ıduñ
Odumuñ üstine su saçsa-y-ıduñ

1941 Kim bu göñlümdekiyi göre-y-idüm
Nem varın kamu saña vire-y-idüm

1942 Dünya varlıgı göz-ile añlanur
Gözsüz işi yidilüben tañlanur

1943 Tîre gözsüzlikden oldı baña hâl
Göz gerek baña gerekmez mülk ü mâl

1944 Degme rengüñ çok işitdüm zikrini
Eyledüm göñlümde şekl ü fikrini

1945 Hîç rengüñ sûretin çün görmedüm
Sûretinüñ fikrini terk urmadum

1946 Gözüm aç kim degme rengüñ sorayım
Adını vü sûretini göreyim

1947 Kim muvâfık mı benüm endîşeme
Yonılur mı bu girihler pîşeme

1948 Vardı ol göz açıcı göz açmaga
Yidi ev yapdı göze ot saçmaga

1949 Ev biribirinüñ içinde durak
Altısından evvel ev karañırak

1950 Evlerüñ yidinçisi taşra olur
Ayduñ u kızıl yeşil nakşı tolur

1951 Yazlu dîvarında nakşı yakşı çok
Olmaya bir reng kim ol evde yok

1952 Gözsüzi karañu ive givirür
Bir mum ileyinde hôş yanadurur

1953 Gözin açar yidi gün tîmâr ider
Andan ol evden ikinçiye gider

1954 Degme evde yidi gün otın saçar
Andan ol taşra yidinçiye gider

1955 Gözsüz ol yidinçi evde çün durur
Gözi açılmış olur bakar görür

1956 Ol evi kim yavlak aydın u ulu
Kamu dürlü reng ü nakş-ıla tolu

1957 Eydür iy üstâd bu nakş u nigâr
Ne-durur bu evde yazlu şâhvâr

1958 Eydür ol kızıl yeşil ak u saru
Kim işitmiş olasın çok ilerü

1959 Yazlu bu eyvândagı anlar-durur
Ne kim işitdüñ-ise bunlar-durur

1960 Şoldur ak şoldur kızıl şoldur yeşil
Şunı gök añla ve şunı saru bil

1961 Gözsüz eydür benüm agum kızılum
Kim ögümde dutar-ıdum iy ulum

1962 Beñzemez bu ak-ıla bu kızıla

Yeşilüm hîç beñzemez bu yeşile

1963 Akı hem bunuñ gibi sanmaz-ıdum
Karaya hem böyle inanmaz-ıdum

1964 Azrakı ayruksırak sanur-ıdum
'Ūdıya ayruksı inanur-ıdum

1965 Göñlümüñ içinde rengüm çok-durur
İlla birisi bu evde yok-durur

1966 Her ne şekli kim göñülde bagladum
Görmedügüm içün anı agladum

1967 Çünki gördüm yavlak ırag-ıdı ol
Sandugumdan bunça biñ ferseng yol

1968 Senüñ ag u kızıluñ eyvândadur
Bilmezem kim benüm agum kandadur

1969 Bu-y-ısa kızıl bes ol kızıl kanı
Bu yeşil-ise pes ol yeşil kanı

1970 Kamu rengüñ sûretin gördüm 'ayân
Göñlüm içinde benüm rengüm hemân

1971 Benüm akumdan delim ayruk bu ak
Ol kızıldan bu kızıl yavlak ırak

1972 Niçe kim beñzedürem kılup kabûl
Gördügüm göñlümdeki gibi degül

1973 Ol hakîm eydür hakîkatdan mecâz
Çok ırak düşmiş-durur iy ser-firâz

1974 Her ne kim işidesin ya sorasın
Andan ayruksı ola çün göresin

1975 Degme baş içinde bir sevdâ durur
Kimse bilmez kim hakîkat ne-durur

1976 Degme kişi bir yola der-mândedür
Kim bilür kim maslahatlar kandadur

1977 Her yola bir yol dahı oldı 'adû
Kamu yolda eylük olmışdur eyü

1978 Çün yoluñı bilmedüñ kim ne-y-imiş
Eylük it kim kamu yolda key-imiş

1979 Cânuñ ol gözsüz-durur iy nâmdâr
‘Akluñ ol hâzık hakîm-i rûzgâr

1980 Ol karañu ev ‘ademdür bî-gümân
Ol ikinçi ev ata sulbı hemân

1981 Ana karnını üçinçi ev kıl
Tıfl hâlini dahı dördinçi bil

1982 Ol beşinçi ev yigitlik yolıdur
Ol kim altınçı kocalık hâlidür

1983 Ol yidinçi ev ölümden soñra hôş
Âhiretdür kim ileyüñdedür uş

1984 Âhiret kasrına çün kim varasın
Ne ki göñlüñdedür anı göresin

1985 Ne ki merhem sanduñ anda dâg ola
Ne ki kara gördüñ anda ag ola

1986 Bunçaları bunda ulu sorasın
Anda kamudan kiçirek göresin

1987 Bunçaları bunda kiçi sanasın
Anda ululıgına inanasın

1988 Niçe begler anda kul gibi ola
Niçe kullar anda sultânlık bula

1989 İy niçe ‘âmî kim anda hâs ola
İy niçe ‘âlim ki bî-ihlâs ola

1990 Bundagı ulu riyâdan toludur
Ulu ol-durur kim anda uludur

1991 Bunçalar kim eydeler biz ‘âkıluz
Olmayalar anda ‘akl içinde uz

1992 Bunçalar kendüzin uçmaklık sana
Anda tamuda teni oda yana

1993 Bunçalar ben tamulıgam diyeler
Anda anı uçmak ehli sayalar

1994 Bunça kişi da‘vi ‘âşıklık kıla
Anda kamu da‘vası yalan ola

1995 Niçe kişi ben Müsülmânam diye
Anı Hak anda gavurlardan saya

1996 Niçe şeyh ol arada yoldan kala
Menzilet anda mürîdinüñ ola

1997 Bunça âhîlar riyâyî bulına
Terbiye anda hudâyî bulına

1998 Bunça işi Hakk-ıçun işler kişi
Kim yüzine urılısar ol işi

1999 Şimdi uyırsın kaçan uyanasın
Öldügüñden uykudan uyanasın

2000 İrte olsun kim göresin iy hoca
Kim karañuda kimi kuçduñ gice

2001 Toz açılsun kim göre yolı bilen
Kim eşeklü mi ya atlu mı gelen

2002 Eylük it yâra ki her yolda kişi
Eylüginden yig bilinmeye işi

2003 Çok kişi üzdi kopuzınuñ kılın
Söylemedi kimse Gülhşehrî dilin

2004 Eyle datlu dökdi azgından sözi
Kim dilini yiyüyazdı kendüzi

2005 Şâd ol iy her dâsitânı sâz iden
Dükedüben bir dahı âgâz iden

SU'ÂL KERDEN-İ SÂ'İL-İ DÎGER EZ HÜDHÜD DER 'İLM

2006 Birisi eydür ki 'ilmüm çok-durur
Olmaya bir fen ki bende yok-durur

2007 Dünya işin 'ilm-ile tañlamışam
Hadd ü resmin her sözüñ añlamışam

2008 Her fenüñ irişmişem tahkîkına
Kim tasavvurdan gidem tasdîkına

2009 Kim kılur-ısa lugat ta'rîfini
Benden ögrenmek gerek tasrîfini

2010 Nahv-ıla i'râbı yavlak kıluram
Ref' ü nasb u cerr ü cezmi bilürem

2011 Hikmeti vü hey‘eti vü mantıkı
Añladum yavlak u bildüm tahkîkî

2012 Ben Mecestî ‘ilmini çün söylerem
Hendese ‘ilminde eşkâl eylerem

2013 Çün mürâyâ ‘ilmini şerh iderem
Cüst ilâhîden hilâfa giderem

2014 ‘İlmi çün iledürem ma‘lûmına
Lâzımı irürürem melzûmına

2015 ‘İlletüñ añladuram ma‘lûlını
Fâ‘ilüñ gösterürem mef‘ûlını

2016 Göklerüñ pergâlını cedvel kılam
Kim nücûmuñ müşkilini hal kılam

2017 Ben ki İklîdis’de yavlak mâhirem
Kim tabî‘iyle o tıbda kâdirem

2018 Tahta remliyle cihânı bî-hicâb
Arpa arpa eyledüm yüz kez hisâb

2019 Mümkinât ahvâlini key tañlaram
Mümteni‘den vâcibi hôd añlaram

2020 Müstedillem çün ki isti‘mâl idem
Mâlikî mülkinden istidlâl idem

2021 Medresede bunça tahsîl eyledüm
‘İllete yüz dürlü ta‘lîl eyledüm

2022 Hem usûl-i dîn-ile ma‘mûr-ıdum
Hem usûl-i fıkh-ıla meşhûr-ıdum

2023 Ol müderris kim mu‘îd olan benem
Müstefîdîne müfîd olan benem

2024 Degme bir ‘ilmi ki ta‘rîf eyledüm
Bir risâle anda tasnîf eyledüm

2025 Ben rukūmı yazar-ısam deftere
Dercini kıla ‘Utârid yüz pare

2026 Gökleri çün bahs idem ashâb-ıla
Yüz rasad baglayam usturlâb-ıla

2027 Çün vücûduñ bilem istihsânını
Her delîlüñ getürem bürhânını

2028 Lafzı bilür va‘izem i‘lâl-ıla
Lafzı bilmez degülem i‘mâl-ıla

2029 Niçe kim mescidde meclis eylerem
Tañrı vü peygâmberinden söylerem

2030 Çün edebde hutbeler imlâ kılam
İsm ü fi‘l ü harf-ile inşâ kılam

2031 Vezn-ile çün şi‘ri taktî‘ eyleyem
San‘atın tecnîs ü tarsî‘ eyleyem

2032 Şimdi kim her ‘ilmi añladum tamâm
Kalmadı bilmedügüm fen ve’s-selâm

2033 Benden işit her sözüñ takrîrini
Kim kılam her âyetüñ tefsîrini

2034 Çün ehâdisüñ beyânın kıluram
Ol ki Rabbânî-durur hem bilürem

2035 Çünki âyetden hadîs ihrâc idem
Fıkh ilmin anda istihrâc idem

2036 Vâcib ü farz u mubâh ü müstehab
Her biri benden kılur hükmin taleb

2037 Çün hakîkatdan mecâzı añladum
Bu kamu nâz u niyâzı tânladum

2038 İhtisâr itdüm dekâyık ‘ilmine
Kim meger irem hakâyık ‘ilmine

2039 Yohsa nârıncât-ıla çün tañlaram
Sîmiyâ vü kîmiyâyı añlaram

2040 Benden oldı ister-iseñ hôd ‘ayân
Dünyada ‘ilm-i ma‘ânî vü beyân

2041 Çün ferâyiz ‘ilmini kıldum hisâb
Bildüm uht u ibn sehmin bî-hicâb

2042 Hâlını bildüm eb ü ümmüñ girü
Ben hisâbını iletdüm ilerü

2043 Her kim ol on iki ‘ilmi hal kıla
Istılâhumdan beni hôd ol bile

2044 Kim hünermend-ise beni añlaya

Yohsa câhiller bu sözi tañlaya

2045 Bildügümi sakınam her dehriden
Bilmedügümi soram Gülşehri'den

2046 Böyle şerh ü bast kılmak her feni
Mantıku't-tayr'ında 'Attâr'uñ kanı

2047 Böyle kılmak degme bir 'ilmi temîz
Görmeye düşinde 'Attâr iy 'azîz

2048 'İlmüñ anda i'tibârı ola mı
Cevheri kimse 'arazdan bile mi

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD
ÂN SÂ'İL-RÂ NÎZ

2049 Hüdhüd eydür 'ilm eri sultân ola
'Âlim ü câhil kaçan yeksân ola

2050 'Âlim olmayan kişi câhil-durur
Câhil-ile söylemek müşkil-durur

2051 'Âlimüñ cennât u hurremdür yiri
Câhilüñ anda cehennemdür yiri

2052 Âdemî hayvân olandan yig-durur
Dîv olan nâdân olandan yig-durur

2053 Bildügini işlemek baglar hayâl
Bilmedügin işlemek ola muhâl

2054 Müşterî iner-ise gökden henûz
Aña añlanmaya yirde bu rumûz

2055 Yirde var kişi ki gök esrârını
Eyle añladı ki yâr agyârını

2056 'Âmilerüñ sohbeti dilgîr ola
Ehl-ile nâ-ehl kaçan bir ola

2057 'Âlimüñ uykusı bî-'illet-durur
Bilmeyenüñ tâ'atı zillet-durur

2058 'Âlim ol yig kim girü 'âmil ola
Dîn anuñ yigrek ki sâhib-dil ola

2059 'İlm-ile çün olmaya bile 'amel
Ol hamâla ta'nalar ura cemel

2060 Bilüp işlemedügüñ lâ-şey-durur
Bildügüñi işler-iseñ key-durur

2061 Hırsı yavlak ‘ilm-ile kuvvet duta
‘Âlemi bir söz-ile ‘âlim uta

2062 Diler-ise hakkı bâtıl eyleye
İster-ise bâtılı hak söyleye

2063 Sadlayınça bunça ‘ilmi iy ‘azîz
Bulsa yig bir ‘ilm-ile birez temîz

2064 Dimek işlemek katında neng ola
Bundan aña elli biñ ferseng ola

2065 Durmadı îmân evinde bî-halel
Her teni kim olmadı ‘ilm ü ‘amel

2066 Çok köyindüñ illa puhte olmaduñ
Bildüñ illâ bildügüñi kılmaduñ

2067 Şekker-ile baluñ añladuñ adın
İlla hergiz bilmedüñ yiyüp dadın

2068 Hırsa her kim ‘ilm-ile meftûn ola
Şem‘-ile gice ogurlıga gele

2069 Ogrı evde kethuda olsa n’ide
Bir ilançuk ejdehâ olsa n’ide

2070 ‘İlmi çün kim mekr-içün hâsıl kıla
Hîle-y-ile hakları bâtıl kıla

2071 Kimse aña rişvet okın çün ata
Elli biñ kez bir pula dînin sata

2072 Anda kim her zahm yüz merhemçedür
‘Âlimüñ yazugı bir ‘âlemçedür

2073 Deñiz olduñ-ısa gavgâ kılmagıl
Gemide ol nahvi gibi olmagıl

2074 Nahvı Gülşehrî bilür yavlak hîç
Bahs içinde kavmı kılmaz girde hîç

HİKÂYET

2075 Gemiye oturdı bir nahvî meger
Sandı kim deñizde yok havf u hatar

2076 Gemiçi gemiyi düzedür-idi
Bâdbân agacın uzadur-ıdı

2077 Geh gemide olur-ıdı gâh suda
Gemiçinüñ işi oldur pes n’ide

2078 Bir gice kim bâdbân kurmış-ıdı
Nahvınuñ katında oturmış-ıdı

2079 Gemiçiye nahvı eydür iy ‘azîz
Nahv-ıla lafzı kılur mısın temîz

2080 Hîç nahıv okıduguñ var mı senüñ
Kim hüner hâsıl kıla cân u tenüñ

2081 Ref‘ ü nasb u cer nedür bilür misin
Fâtihâ i‘râbını kılur mısın

2082 Eydür armadum ben ol müşkilde rây
Nahvı eydür yarı ‘ömrüñ yoga say

2083 Nahvı okımaduñ-ısa bî-gümân
Yarı ‘ömrüñ fâni olmış iy fulân

2084 Gemiçiyi hasta kıldı bu hitâb
İlla ol dem vermedi aña cevâb

2085 Kim hatâdan her kim añladı savâb
Her su’âle vire vaktında cevâb

2086 Gemi bir girdâba düşdi nâgehân
Gemiçi nahvîye eydür iy fülân

2087 Hîç deñizde yüzmek ögrendüñ midi
Yâ suya düşesüñi sanduñ mıdı

2088 Eydür ol ahvâli hîç ögrenmedüm
Deñiz içine giresüm sanmadum

2089 Kamu dürlü ‘ilm ü hikmet bende var
İlla bir yüzmek kim ol fen sende var

2090 Gemiçi nahvıya eydür pes kamu
‘Ömrüñ oldı şimdi fânî iy ‘amû

2091 Yüziçi suda el ayak urısar
Yüzmeyen ‘ömri fenâya varısar

2092 Gemiçiye sorma kim nahvı mısın

Gemiye sor kim deñiz mahvı mısın

2093 Mahv-ıla kurtıla deñizden kişi
Yohsa nahv-ıla kaçan bite işi

2094 Mahv işe gelür deñizde iy refîk
Nahv-ıla kesmege yaramaz tarîk

2095 Nahvı bunda mahviler hîçe saya
Mahv-ısañ kayırmadın düşgil suya

2096 Yüzemez-iseñ suda çün ölesin
Da‘vılaruñdan kamu kurtılasın

2097 Ölü başına su ayagın ura
Diri deñizden kaçan cân kurtara

2098 Nahv-ıla añlamayasın bu dili
Mahv-ıla hall idesin bu müşkili

2099 Nahv-ıla tenhâ bulınmaz bu ‘ilel
‘İlm-ile yaluñuz olmaz bu ‘amel

2100 Nahvı deñizde elüñ kaçan duta
Mahv olıçagın meger işüñ bite

2101 ‘İlm oldur kim Hak’a rehber ola
Cehl ola kim ilede ayruk yola

2102 ‘İlm çün senden seni alımadı
Mislerüñi kîmiyâ kılımadı

2103 Nahv-ıla Gülşehri i‘râbı bilür
Mahv olıcak kamusından kurtılur

2104 Kamu nev‘üñ bildi cim ü faslını
İlla dahı añlamadı aslını

2105 Fıkh fıkha nahva nahvı sarfa sarf
Asla kavuşmakdur iy yâr-ı şikref

SU’ÂL KERDEN-İ SÂ’İL-İ DÎGER EZ HÜDHÜD DER ‘ADL

2106 Birisi eydür ‘adâletdür işüm
Memleketde ‘adl-ıla hôşdur başum

2107 Hükm-ile bir derde yüz dermân
‘Adl-ıla bir kurdı bir çoban kılam

2108 Zulm-ıla ‘âdıllıgum çün ayrışa
Kurd-ıla mülkümde koyun barışa

2109 Ben siyâset diler-isem sürmege
Korka togan keklige zahm urmaga

2110 ‘Âlemi çün ‘ilm-ile karışduram
Od-ıla suyı bile barışduram

2111 İl içinde eyledür hükmüm revân
Kim kıla emrüm zemîni âsumân

2112 Halkı sag u kavmı bî-kaygu-durur
Nergisüñ gözi meger sayru-durur

2113 Niçe kim hükmümde ola rûzigâr
Gülleri eylemeye âzürde hâr

2114 ‘Adlüm-ile şâdmân oldı cihân
Bir benefşe kaygulu kaldı hemân

2115 Uyku eyle hôş gelür halka tamâm
Kim cihân eydür ki *en-nâsu niyâm*

2116 Hâdisâtuñ nakşını düzdi felek
Defterinden eyledi bir kezde çâk

2117 Yirde dihkân ez-kader renc iledür
Tarladan anbârına genc iledür

2118 ‘Adl-ıla da‘vî kılam u güç yete
Kim tohumsuz dahl yerlerde bite

2119 Mülk insâfumdan ârâyiş bula
Halk ihsânumdan âsâyiş bula

2120 Çün benüm ‘adlüm eline geçeler
Bâz u tîhû bir havâda uçalar

2121 Çün Ferîdûn gibi ‘adl ü dâd idem
Hâtim ü Kisrî revânın şâd idem

2122 ‘Adl ol sultân katında geçe mi
Pâdişâh insâf câmın içe mi

2123 ‘Adlı Gülşehrî bize şerh eyledi
Zulm zikrin dahı yavlak söyledi

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD

ÂN SÂ'İL-RÂ NÎZ DER 'ADL

2124 Hüdhüd eydür 'adl ser-leşker-durur
Dîne püşt ü devlete yâver-durur

2125 'Adl-ıla mülke bekâ hâsıl ola
Zulm-ıla mülke bekâ müşkil ola

2126 Kâfir ü 'âdil delim yig ehl-i dâd
Kim Müsülmân ola vü zâlim-nihâd

2127 Zulm bunça milketi vîrân kıla
Kim girü 'adl anı âbâdân kıla

2128 'Adl-ıla dutdı Ferîdûn 'âlemi
Zulm-ıla Dahhâk öldürdi Cem'i

2129 'Âdilüñ sâzı yaraşur oynuma
Zâlimi öldür yazugı boynuma

2130 'Adl-ıladur şer' bünyâdı kavî
'Adl-ıçun öger kişi Keyhusrev'i

3131 'Adl-ıla her resm ü haddi bildürüñ
Zâlimi bulur-ısañuz öldürüñ

2132 Zulm-ıla milket kamu vîrân ola
'Adl-ıla vîrânlar âbâdân ola

2133 Zâlimi boynından ilkin asalar
Andan ellerin dibinden keseler

2134 Kurda beñzer zulm kurdı besleme
Emrini dutma vü hükmin esleme

2135 Toklıgında mukbil işüm var diye
Karnı açukdukda dahı issin yiye

2136 Zâlimüñ bir gün ki cânın alalar
Zulmına aña havâle kılalar

DÂSTÂN-I GÜRG Kİ SÂHİBEŞ-RÂ HORDE BÛD

2137 Biregü bir kurdı hôş besler-idi
Kurd anuñ hükmin 'azîm esler-idi

2138 Tok iken yimege kasd itmez-idi
İssini vü diş-ile dutmaz-ıdı

2139 Bu aña etleri yidürür-idi
Kendünüñ şükrini didürür-idi

2140 Bir gün ayrukdan gıdâ bulımadı
Kurd aç, sabr itmege kalımadı

2141 Kendüzini besleyeni hôş yidi
Fârig oldı vü zihî toydum didi

2142 Kurd, karnı toymagı cehdin kılur
Yohsa yâdı ya bilişi ne bilür

2143 Ayrugı yidürmag-ıçun zînhâr
Kendüzüñe kurdı hîç eyleme yâr

2144 Küfr işi ayruk sen îmân sanmagıl
Zâlimi hergiz Müsülmân sanmagıl

2145 Yiyelüm, câm içelüm cân koyalum
Bir mesel buña münâsib diyelüm

2146 Zâlimüñ zînhâr bakma yüzine
‘Adli Gülşehrî kılur kendüzine

DÂSİTÂN-I RÛBÂH VE FERMÂN H˘ÂNDEN BE-CÂNVERÂN

2147 Tañrı ‘âdildür sever ‘âdilleri
Hal kılur tevfîk-ıla müşkilleri

2148 Pâdişâha ‘adl çün rehber ola
Milketinüñ topragı gevher ola

2149 Ermedin ‘âdil revânı berzaha
Zâlimüñ cânı karışdı dûzaha

2150 Anda kim her bir sevâbı göreler
‘Adli ilkin pâdişâhdan soralar

2151 Şekkeri güllere katup yiyelüm
Bu meselde bir hikâyet diyelüm

2152 Kim meger bir yazıda bâg ergavân
Bitmiş-idi yöresinde za‘ferân

2153 Tagda tavşanlar kamu dirildiler
Dükeli dilkü katına geldiler

2154 Kim bu sultân itleri ança bizi
Dutdılar kim kan-ıla toldı yazı

2155 Gel bize sultândan algıl bir misâl
Kim saça su yüzine âb-ı zülâl

2156 Kim bizi dutmayalar itler dakı
Yohsa zevkumuz gider Tañrı hakı

2157 Pâdişâh fermân viricegin bize
Dutmasun diyü dahı itler size

2158 Kim-durur fermânumuzı dutmayan
Pâdişâhuñ hükmini işitmeyen

2159 Sen bize rehber yitersin dünyada
Kim bizi menzilümüze ilede

2160 Gürz-ile kılıç gerek cevşenlere
Pîşvâ dilkü yiter tavşanlara

2161 Dilkü eydür re'yüñüz yavlak eyü
Yok-durur bu danışıkda hîç kayu

2162 İlla çok çobançılık var dünyada
Kim bile kim degmesi bize n'ide

2163 Giceye degin karâr eyleyelüm
Gice bu sırrı şaha söyleyelüm

2164 Her biri dilküyi yüz dürlü öge
İtlere kakıyu sekbâna söge

2165 Giceye degin karâr eylediler
Bunça tedbîri bile söylediler

2166 Çün gice müşkin çâr örtündi başa
Gitdi gündüz şâhidi yüzin yaşa

2167 Dün gurâbı kanadın açdı yene
Gün hümâsı yuvadan uçdı yene

2168 Yarsı geçdi gicenüñ uyku-y-ıla
Toldı gök bahrı girü incü-y-ile

2169 İrte rûmîsi yüzini gizledi
Gice zengisi izini izledi

2170 Dilkü-y-ile kamu tavşanlar bile
Beg evi katına geldiler bile

2171 Kapuda bir nâme dürlü buldılar
Girü kendü yirlerine geldiler

2172 Sevinü kim uş bize sultânumuz
Yazmış u hâzır komış fermânumuz

2173 Zîra kim ermişdür iy sâhib-nazar
Şâha bizüm mihnetümüzden habar

2174 İt kim olur kim hezâr aslan bile
Dınmayalar bize bu fermân-ıla

2175 Çün güneş âb üstine âzer saça
Çıkdı mînâ gülşene gevher saça

2176 Tañla bir yazıda hep dirildiler
Dükeli bir murgzâra geldiler

2177 Tekye ol fermânlarına urdılar
İlde dîvân-ı mezâlim kurdılar

2178 Her kimüñ itden gilesi var gelüñ
Dilkü fermân okıyısardur bilüñ

2179 Çıkdı dilkü bir taş üstine devân
Kim hoş ol fermânı okıya revân

2180 Tagda sekbân anları nâgâh görür
Yügrük itleri bulara kişkürür

2181 Kim kılalar bunları bî-ihtiyâr
Ol aradan degme yaña târumâr

2182 Bunlar itlerden perîşân olıçak
Her biri kaçmak yaragın kılıçak

2183 Dilkü ol fermân elinde yügürür
Añsuzın dilküyi bir tavşan görür

2184 Eydür iy dilkü gel ol fermânuñı
Göster itlere vü kurtar cânunı

2185 Neye kaçup hasta kılursın teni
Gel varalum gösterelüm fermanı

2186 Bilümüze yarlıgı kuşadalum
Dutmayanuñ başını uşadalum

2187 Kendüzümüzi bizüz eslemeyen

Yohsa kimdür hükmümüz eslemeyen

2188 Eydür iy ebleh ne vaktıdur anuñ
Kim sen eydürsin ki göster fermanuñ

2189 Anda kim bir çöpe saymazlar canı
Kim-durur varup okıyan fermanı

2190 Çün ben aña gösterimezem beni
Niçe aña göstereyüm fermanı

2191 Eyle dut fermân dilerler kişiden
Kimdür anı okıyan ya işiden

2192 Ol ki şimdi kasd kıldı cânuña
Kanda bakısar senüñ fermânuña

2193 Bize fermân şimdi yügürmek-durur
Yohsa anlar azgına girmek-durur

2194 Kendüzüñi şimdi bir ine bırak
Dahı ol fermânuñı var oda yak

2195 Dime kim fermânuma ne diyeler
Seni fermân-ıla bile yiyeler

2196 İt başını tekneye yastamagıl
Yohsa ayruk etmegin istemegil

2197 Zâlim işledügi güçi ne bilür
Karnı aç mülhid orucı ne bilür

2198 Kapudan rişvet giriçek gül gibi
Öyke bacadan çıkar bülbül gibi

2199 Düşmeninden sakınan gâfil degül
Seyle karşu yöriyen ‘âkıl degül

2200 Kılıç altında ten ü cân ne olur
İtler arasında fermân ne olur

2201 Gel kaçalum kim bize yetmeyeler
Tizirek kim irüben dutmayalar

2202 Gözüñi aç kirpügüñi yummagıl
Zâlim olan kişiden ‘adl ummagıl

2203 Çok okı Gülşehri destânlarını
Kim göresin ‘akl bostanlarını

2204 Kuş dilinde öyle burar kılını
Kim Süleymân añlayımaz dilini

SU’ÂL KERDEN-İ DÎGER
EZ HÜDHÜD DER GIYBET
GÜFTEN

2205 Birisi eydür ki gıybet söylemek
Nite ola vü eri kadh eylemek

2206 Niçe mü’mindür ‘acab gıybet diyen
Kardaşınuñ dirile etin yiyen

2207 Kendü etmegin yiyüben kaynayan
Gün uzun ayruklar etin çeyneyen

2208 Kim yalan söyler-ise anuñ işi
Nite ola anda iy ulu kişi

2209 Togru sözüñ kıymatı nite-durur
Egri işlerüñ bahâsı ne-durur

2210 Ben yalan çok söylerem sözde azîm
Her kem ü biş eydürem halka delim

2211 Söze şöyle sokşururam yalanı
Kim kişi girçekden añlamaz anı

2212 Halka çün bir dürlü bühtân kıluram
Yüz evi bir demde vîrân kıluram

2213 Her ne kim söyler-isem yalan-durur
Ne dir-isem gaybet ü bühtân-durur

2214 Eyle aldum gaybetüñ sözde yatın
Kim diderem etmek üstinde etin

2215 Gaybetüñ çün kazanında kaynaram
Halkı bir lokma gibi hôş çeynerem

2216 Çün erenler gaybetini avlaram
Gündüzin ‘avrat gibi kov kovlaram

2217 Kanda bir togru söze meydân olur
Ben gün aydın dir-isem yalan olur

2218 Anda kim er togru sözi segridür
Ben, benem dahı dir-isem egridür

2219 Benüm işüm anda nite olısar
Yâ cezâ anda baña ne olısar

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD
ÂN SÂ'İL-RÂ NÎZ

2220 Hüdhüd eydür kim yalan söyler-ise
Gaybeti kendüye iş eyler-ise

2221 Âhiretde yüzi kara kopısar
Agzınuñ dudagını od öpiser

2222 'Avrata hûmûşlıgı bir feyz olur
Er kişi gaybet diyicek hayz olur

2223 Togru sözlü kişi anda merd ola
Egri sözlü âdemî nâ-merd ola

2224 'Avrata togru sözi devlet-durur
Er ki yalan söyledi 'avrat-durur

2225 Halk etin müdbir er ola kim yeye
Gün uzun 'avrat gibi gaybet diye

2226 Bogazından müdde'îleri asuñ
Gaybet iden kişinüñ dilin kesüñ

2227 Her kimüñ yalançılıg-ısa işi
Girçekine dahı inanmaz kişi

2228 Gaybet idenüñ kulagını buruñ
Kim yalan söyler-ise boynın uruñ

2229 Halk sözi artugı yalan-durur
Mustafâ'nuñ kavli âbâdân-durur

2230 Bu hikâyet kim bu dilüñ tuzıdur
Ol vezîr-ile halîfe sözidür

DÂSTÂN-I HALÎFE VE VEZÎRÂN
MESEL-ÂVERDEN-İ HÜDHÜD

2231 Tañrı adın dilde söylenüduruñ
Gâfil olmañ zikr eylenüduruñ

2232 Degme bir yalan söze inanmañuz
Kim ne söyler-ise gerçek sanmañuz

2233 Virmeñ elden halk-ıçun dînüñüzi

Düzüñ İslâm-ıla âyinüñüzi

2234 Tañrı peygâmber didügin ögrenüñ
Müdde'îler sözlerinden yigrenüñ

2235 İşbu bir hôş dâsitânı añlañuz
Remzini çün kim bilesiz tañlañuz

2236 Kim halîfe bir gün oturmış-ıdı
Şâh u sultân ayagın durmış-ıdı

2237 Tapusında bir vezîr-i kârdân
Âsaf-ı vakt u Süleymân-ı zamân

2238 Dâniş ehli bahse girmişler-idi
Yiryüzinden göge irmişler-idi

2239 Birisi tefsîr ü Kur'ân-ı mübîn
Dir-idi kim *ni'me ecrü'l-'âmilîn(3/136)*

2240 Biri sözi 'illet ü ma'lûl-ıdı
Kim ne mahsûs u ne ma'kûl-ıdı

2241 Biri eydür sünnet ü farz u mübâh
Böyle vü a'tâk u ta'lîk u nikâh

2242 Biri eydür nev'-i cins ü fasl uş
Biri eydür mâl u 'ilm ü fazl uş

2243 Birisi bu vâcib ol mümkin didi
Biri bu seyyâre ol sâkin didi

2244 Biri eydür bu ufûl u ol hurûc
Biri eydür bu nücûm o ol bürûc

2245 Birisi kim nüktesi ma'lûm-ıdı
Söyledügi lâzım u melzûm-ıdı

2246 Biri sözi fi'l ü harf u ism idi
Birinüñ yâ cevher ü yâ cism idi

2247 Biri ref' ü nasb u cerden söyledi
Biri anuñ şerh ü bastın eyledi

2248 Birisi takti'-i her vezn-i gazel
Eyler-idi 'ilm-ile anda 'amel

2249 Degme sözde bahs çün oldı tamâm
Lâ nüsellim gitdi vü geldi selâm

2250 Söz buña irdi ki hergiz bir kişi
Baglaya mı şahsa bir yalan işi

2251 Kimsenüñ odsuz teni taglana mı
Yâ kişiye bir yalan baglana mı

2252 Mu‘tekid bir uluyı arturmaga
Yalan ura mı aña kadr urmaga

2253 Ol vezir eydür çogı yalan-durur
Sözlerüñ azı vü âbâdan-durur

2254 Bes halîfe ol vezîri imtihân
Kılmag-ıçun eydür aña kim yalan

2255 Nite kimse kimse-y-içün söyleye
Kiçileri ulu yalan eyleye

2256 Ol vezir eydür bugün mühlet baña
İrte gösterem yalanları saña

2257 Ol vezîr ol gice geydi bir keçe
Börk urındı kim çıka şekli heçe

2258 Sûretin bozdı vü şeklin gizledi
Bulıd içinde güneşi gizledi

2259 Bir murassa‘ tâcı aldı koynına
Kim muvâfık düşdi ol sâz oynına

2260 Tañla bâzâr yirine irdi dürüst
Halkuñ enbûhında yire sundı çüst

2261 Tâcı kodı vü çagırdı kim duruñ
Bir ferişte kodı tâcı götürüñ

2262 Cümle ol hengâma tagıldı girü
Tâcı görüp geldiler cüst ilerü

2263 Kim belî biz kamumuz durur-ıduk
Ol ferişte geldügin görür-ıduk

2264 Tâcı sag ayasına dutmış-ıdı
Biri eydür kanadı yetmiş-idi

2265 Birisi eydür zehî zîbâ-y-ıdı
Biri eydür geydügi dîbâ-y-ıdı

2266 Ançа üşerler görenler yöreden
Kim yavu varur vezîr ol aradan

2267 Çün halîfe tapusına çüst irer
Çün halîfe andan ahvâlı tuyar

2268 Hizmet ider kim sen ol tâcı ki dün
Baña bagışlamış-ıduñ, ben bugün

2269 Halkuñ arasında bırakdum anı
Kim ferişteh geldi vü kodı bunı

2270 Kamu ‘âlem yöresine üşdiler
Her biri bir dürlü vaz‘a düşdiler

2271 Kim ferişte böyle vü eyle-y-idi
Biri benden sormadı kim ne-y-idi

2272 Bu sözidi ben didügüm kim tacı
Bir ferişte kodı kim iltem üçi

2273 Bunlar anı ança görmiş çıkdılar
Kim benüm agzuma yüz taş dıkdılar

2274 Ol ferişte dahı yire irmedin
Bunlar anı gördiler hîç durmadın

2275 Çün yavu vardum ben ol ortada cüst
Tapuña geldüm kim ol da‘vâ dürüst

2276 Ola kim ‘âlemde yalanlar niçe
Söylene kim togrıdan yavlak geçe

2277 Yohsa ben tâcı koyan çün görmedüm
Ol ferişteyi vü vasfın virmedüm

2778 Bu şar ehli nite gördiler anı
Kim söze komadılar ayruk beni

2279 Bu hikâyetden halîfe şâd olur
Zevka düşer gussadan âzâd olur

2280 Eydür imdi anı görenler kanı
Tâcı bu yaña getürenler kanı

2281 Eydür uşbu dem katuña geleler
Eydeler anı ki togru bileler

2282 Bu yañadan kamu şar halkı üşüp
Tâcuñ üstine vü da‘vîye düşüp

2283 Geldiler hurrem halîfe katına

Kimi yayan kimi binmiş atına

2284 Nâkaralar çalınur kavvâl-ıla
Deff ü nây u berbat u şeştâ bile

2285 Mukriler tekbîr ü tehlîlât-ıla
Tâc ileyinde gelürler at-ıla

2286 Tâcuñ ileyinçe hâfızlar okır
İlerü geleni çavuşlar dokır

2287 Muhtesib ol tâcı almış başına
Cümle tahsîn eyleyü nakkâşına

2288 Şahna vü kâdî gelürler ilerü
Şarlu dahı kamu gelürler girü

2289 Çün halîfe kapusına irdiler
Kapusından tapusına girdiler

2290 Muhtesib baş yire kodı kim senüñ
Bâki olsun câvidân cân u tenüñ

2291 İşbu tâcı bir ferişte getürür
Kor yire şöyle ki şar halkı görür

2292 Eydür âhir hîç kimesne gördi mi
Ol ferişteyi vü vasfın virdi mi

2293 Biri eydür iy emîrü'l-mü'minîn
Rûşen insâfuñ-ıla rûy-ı zemîn

2294 Niçe kim gök gerdişinden durmadı
Kimse andan yigferişte görmedi

2295 Biri eydür kim kanadı dürr-idi
Zîra ol anı hakîkat gördidi

2296 Biri eydür kanadı yeşil idi
Biri eydür koltugı kızıl idi

2297 Birisi eydür ki boz-ıdı atı
Kızıl altun cümle anuñ âleti

2298 Biri eydür inmedin iy nâmdâr
Dahı yire, gördüm anı âşikâr

2299 Biri eydür ben işitdüm söyledi
Tâcı getürdügi şerhin eyledi

2300 Eytdi bu tâcı cihânı yaradan
Yiri düşeyen felekler döriden

2301 Viribidi kim halîfe başına
Ura meşgûl ola kendü işine

2302 Bir halîfe şimdi ‘âlemde kanı
Kim aña tâc-ıla şâhinşeh anı

2303 Pes halîfe bunlara ikrâm ider
Hôş dutar yavlak çok in‘âm ider

2304 Kim, i vallah anda kim siz olasız
Hem bunuñ gibi kerâmet bulasız

2305 Bahtlularsız ki aña nâgâh irdünüz
Ol feriştenüñ cemâlin gördüñüz

2306 Tañrı viribidügi tâcı ‘ayân
Gördüñüz gözüñüz-ile bî-gümân

2307 Halk çün hizmet kıluban gitdiler
Gör vezîr-ile halîfe n’itdiler

2308 Pâdişâh eydür vezîre kim yalan
Ol yire irdi kim oldı bî-gümân

2309 Gerçekin âhir kime söyleyelüm
Kangı birini yalan eyleyelüm

2310 Biz dahı iş niteligin bilelüm
İlla bunlaruñ-ıla bir olalum

2311 Dek duralum kimse fikrin kılmasun
Dınmayalum halk bu sırrı bilmesün

2312 Yohsa benüm tâcumı kim sen koduñ
Eyle dut kim gökden inmişdür didüñ

2313 Egriler togru işi nite yıkar
Tâcumı Tañrı viribimiş çıkar

2314 Bâtılı her biri hakdan yig görür
Hîç ferişte görmedin vasfın virür

2315 Yüzümüz biz dahı döndürmeyelüm
Şar ululların utandurmayalum

2316 Bu yañadan ol tanuklar girdiler
Şehre vü dürlü haberler virdiler

2317 Gulgula düşdi şara kim duruñuz
Pâdişâha kutlulayu varuñuz

2318 Kim aña çün tahta binüp oturur
Tañrı’dan tâcı ferişte getürür

2319 Key halîfedür kim anuñ bî-gümân
Tañrı tâcını viribir her zamân

2320 Bu degül kim söz-ile irmiş-durur
Kamu şar halkı anı görmiş-durur

2321 Kemter iş-ile kim işledi vezîr
Yalan iş gerçekden oldı dil-pezîr

2322 Bir yalanı sınayuban sürdiler
Halk anı hôd girçege irürdiler

2323 Kamu şar ol işe inanmış-ıdı
Ol yalanı bî-gümân sanmış-ıdı

2324 Artugı halkuñ sözi bühtân-durur
Kim ne söylerler-ise yalan-durur

2325 Ol tanuklar soñra çünkim bildiler
Kim yalan-ıdı vü ‘âciz kaldılar

2326 Biri eydür dimedüm mi ben size
Kim ferişte ne görinmedi bize

2327 Biri eydür ben idüm hôd men‘ iden
Sizi koyup kendü işüme giden

2328 Biri eydür şükr ü minnet Tañrı’ya
Kim kimesne bulmadı bende riyâ

2329 Biri eydür yok mıdur sizde temîz
Tañrı nite viribir tâc iy ‘azîz

2330 Birisi eydür ferişte ine mi
Gökden ü yâ yire hergiz kona mı

2331 Biri eydür her kime irdüm-ise
Şehr içinde vü kimi gördüm-ise

2332 İşbu sözi togru sanmañ dir-idüm
İşbu yalana inanmañ dir-idüm

2333 ‘Âkıbet ben didügüm oldı girü

Kim yalan söz nite vara ilerü

2334 Biri eydür kamusın şol bir kişi
Yoldan iletdi vü düzdi bu işi

2335 Yohsa ayruk kimse nesne dimedi
Şehdi koyup zehr-i kâtil yimedi

2336 Biri eydür aş gibi kim yir-idüm
Ben bu ahvâli yalandur dir-idüm

2337 Kamu şehr evvelde görmişler-idi
Anı vü vasfını virmişler-idi

2338 Çün yalan oldı dükeli görmedük
Çıkdılar anı vü vasfın virmedük

2339 İlerü bir görmeyen hôd yog-ıdı
Şarda vü gören kişiler çog-ıdı

2340 Yalan olınçak gören bulınmadı
Kim tanuklık virdügi bilinmedi

2341 Dükeli ilerü ikrâr itdiler
Sonucı kamusı inkâr itdiler

2342 Gâh münkir geh muhibdür âdemî
Yok-durur bir dürlü hergiz bir demi

2343 Niçe şâd olam kişi ikrârına
Çün irişürüz girü inkârına

2344 Dîvi bir halk aldayıçı sanmazuz
Âdemînüñ sıdkına inanmazuz

2345 Çünki baş kor yire vü eller öper
Buzaguyı Tañrı diyüben tapar

2346 Çok kişiler ‘akla nâ-mahrem-durur
Zîra büt tapan dahı âdem-durur

2347 Çok muhakkik yok ki şahsı añlaya
Yâ mubassır kim bu işi tañlaya

2348 Bâri sen Gülşehri zikrinden işit
Mübtedîden kaç kim andan yigdür it

2349 Kardaşuñdan mihrüñi götürmegil
Âdemî-zâd-ıla hîç oturmagıl

2350 Degme nev‘üñ dünyada var bir işi
Âdemîden yavuzırak yok kişi

2351 Yalanı halvâ gibi vardur yiyen
Mustafâ’dur dünyada gerçek diyen

SU’ÂL KERDEN-İ SÂYİL EZ HÜDHÜD DER BEYÂN-I ‘ÂRİF

2352 Biri sorar kim bu ‘ârif kim-durur
Kim dükeli fitneden sâlim-durur

2353 Yir mi içer mi uyur mı ol kişi
Pîşesi nite veyâ nedür işi

2354 Kamu kavm içinde ‘ârif var mıdur
Yohsa bir bellü mu‘ayyen er midür

2355 Yohsa evden çıkmayan vâkıf mıdur
Halk-ıla oturmayan ‘ârif midür

2356 Bellü midür ilde yâ pinhân mıdur
Yâ bir ulu şeyh ü danışman mıdur

2357 Degme işden dünyada âgeh midür
Bir gedâ mı yâ bir ulu şeh midür

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD SÂYİL-RÂ

2358 Hüdhüd eydür ‘ârif oldur iy ‘azîz
Kim kılur ma‘kûlı mahsûsı temîz

2359 Şehvete mâyil degül hayvân sıfat
‘Akla uyar kim ola Sübhân sıfat

2360 Lâ-mekânda fikr-ile cevlân kılur
Dükeli düşvârını âsân kılur

2361 Dünyaya bir kadr u kıymet urmaya
Şaşı gibi biri iki görmeye

2362 Degme zer-endûda zerdür dimeye
Hak’dan artuk nesne vardur dimeye

2363 Kuds ilinde çok tasarruflar kıla
Fikr-ile vü key ta‘arrüfler kıla

2364 Niçeme kim cânı nâsûtî ola

Fikri yiri mülk-i lâhûtî ola

2365 Halk içinde ol becid fâş olmaya
Olur-ısa dahı evbâş olmaya

2366 Öger iseñ göñli hoş olmaz aña
Söger iseñ hâtırı kalmaz saña

2367 Ne kakır ne kendüzin halka urur
Ne ki görür-ise Tañrı'dan görür

2368 Nesnesin ogurlar-ısañ dınmaya
Halk arasında becid öginmeye

2369 Kimsenenüñ gaybetini itmeye
Kimsenüñ hem gaybetin işitmeye

2370 Halk-ıla hergiz keleci kılmaya
Şarda ne olur ne olmaz bilmeye

2371 Çün zarûret anı muztar eyleye
Günde ya biş söz ya on söz söyleye

2372 Fikreti 'ulvî yolında yöriye
Dünyada ol bu iş içün döriye

2373 Anda Tañrı tâ'atı zâtî ola
Âferîniş anuñ âlâtı ola

2374 Ol erüñ gök çevresine çevrine
Anı hâkim bile kendü devrine

2375 Ol dirilsün diyü bu halk işleye
Halkı soñra Hak aña bagışlaya

2376 Anuñ-ıla her ki düşmanlık kıla
'Âkıbet 'âlemde düşmân kem ola

2377 Yitmiş iki millet-ile dizile
Kamu dürlü kavm yolını bile

2378 Kamu anı kendülerden sanalar
Ne dir-ise kamusı inanalar

2379 Yokaru oturana hürmet kıla
Aşaga oturana hidmet kıla

2380 Ne kim ilerü gelür-ise yiye
Yiyiçek *elhamdulillâhi* diye

2381 Turş u telh u şûr u şîrîn dimeye
Bir gıdâ olmaya kim ol yimeye

2382 Yimemekden tab‘ını tîz itmeye
Çünki sıhhat buldı perhîz itmeye

2383 Agu yir-ise aña şekker ola
Taşa el sunar-ısa gevher ola

2384 Hak harâmı hîç aña yidürmeye
Bir yaramaz söz aña didürmeye

2385 Az getürür-iseñ aña hôş gele
Çok virür-iseñ hemân şükrin kıla

2386 Virdügüñ-içün seni medh itmeye
Virmeyinçek hem girü kadh itmeye

2387 Pâdişâh olur-ısa ‘âdil ola
Yohsul olur-ısa sâhib-dil ola

2388 Kimsenüñ ‘aybına hergiz gülmeye
Kaygusına kimsenüñ şâd olmaya

2389 Kendüzine zerreçe kadr urmaya
Bir yavuz kişi cihânda görmeye

2390 Kimi kim göre eyü kişi göre
Kendüden ayruga yavlak kadr ura

2391 Hulkı zîbâ vü sözi tatlu ola
Bilişe vü yâda şefkatlu ola

2392 Zühd ü takvâsı riyâyî olmaya
Halk arasında mürâyî olmaya

2393 Halvet ü hengâme aña bir ola
Deyr içinde Ka‘be maksûdın bula

2394 Hâtırında redd ü göñlinde kabûl
İkisi bir ola bu fazl ol fodûl

2395 Virmeye andan ilerürek selâm
Aña bir yolda sataşan ve’s-selâm

2396 Kizbe sözinde dilin bilemeye
Nesne hergiz kimseden dilemeye

2397 Kimsenüñ nesnesine ilinmeye

Atasın öldürür-iseñ dınmaya

2398 Kimsenüñ hâline olmaya hasûd
Kim hasûd iy hôca hergiz lâ-yesûd

2399 Kimse-y-ile i‘tirâzı olmaya
Hak’dan artuk anı kimse bilmeye

2400 Togru ala togru sata mâlını
Mâl-ıçun virmeye elden hâlını

2401 Az üküş hergiz yalan söylemeye
Tañrı’nuñ halkına kibr eylemeye

2402 ‘Ukbayı dünyâ-y-ıçun terk itmeye
İkisin Mevlâ-y-ıçun yoga saya

2403 Bî-vefâ vü merdüm-âzâr olmaya
Hâdi‘ u nemmâm u gaddâr olmaya

2404 Kimseden hergiz yüzin döndürmeye
Baş vire vü şahsı utandurmaya

2405 Hâtırında kimseden kîn olmaya
‘Âk u bî-sâmân u hôd-bîn olmaya

2406 ‘Ahdi bekleye vü kavlın sımaya
Nâzbâz u kibr-ile yörimeye

2407 Sûfi ibnü’l-vakt oldur iy refîk
İrte didügi degül şart-ı tarîk

2408 Her niçe kim vakta irdi sûfiler
Vakt-ıla bir oldılar ol dem bular

2409 Şâdılıkda şâd u gamda gussalu
Oldılar ol demde andan hisselü

2410 Vaktı dönderimediler hâl-ıla
Düzdiler her vaktı bir ahvâl-ıla

2411 İlla ‘ârifler ebu’l-vakt oldılar
Zîra her vakt iktizâsın kıldılar

2412 Gussa vaktında bular şâd oldılar
Şâdılıkda kaygu birle toldılar

2413 Vakt bunları mübeddel kılmadı
Sırların hîç âferîde bilmedi

2414 Vaktı bunlar hâl-ıla dönderdiler
Niçe dilerler-ise gönderdiler

2415 Bu-y-ısa ‘ârif ki biz şerh eyledük
Hâlini her menziletde söyledük

2416 Bes buçuk ‘ârif cihânda yog-ımış
Şimdi bu da‘vâ kılanlar çog-ımış

2417 Bunça dürlü hâsiyet kim sadladuk
Degmesin bir künyet-ile adladuk

2418 Kimde kim var-ısa ol ‘ârif-durur
Kamu dürlü hâlete vâkıf-durur

2419 Kimde kim yog-ısa ol ‘ârif degül
Ay u günden zerrece vâkıf degül

2420 Bu beyân kim hôş ‘ibârâtındadur
Bû Ali Sînâ işârâtındadur

2421 ‘Ârife çün ol makâmât eyledi
Anda bu sözi bu ilde söyledi

2422 Degme kişi bir tarîkı tañladı
‘Ârifi Gülşehri yavlak añladı

2423 Degme ‘ârif zâhid ü ‘âbid olur
Soñra ‘irfân ‘âlemine yol bulur

2424 Vecd-ile çün Tanrı’ya olur velî
Olur işlerde eli Tañrı eli

2425 Pâdişâhuñ hâsekisi ol olur
Hak’dan anuñ göñline yüz yol olur

2426 Bir yavuz iş işler-ise ol kişi
Maslahatdan taşra olmaya işi

2427 Kim çün anuñ bilmeginde olalar
Ol yavuzlıkda yüz eylük bulalar

2428 Hızr keştî sıdugın sanma yavuz
Oglan öldürdügi işi görgil uz

2429 Ol süvârî kıla bu sırrı beyân
Kim çıkardı kişi karnından ilan

2430 Eydelüm bir dâsitân kim cânumuz
Tâze olsun dünyada îmânumuz

DÂSİTÂN-I ÂN SÜVÂRÎ Kİ MERDÎ-RÂ HUFTE DÎD Ü MÂRÎ BE DEHEN FÜRÛ‘ REFTE VE BÎDÂR KERDENEŞ

2431 Tañrı adın añısaruz biz yene
Kim ta‘âlallah diyesiz siz yene

2432 Bir iki hôş nükte söyleyiserüz
Bu beyânuñ şerhin eyleyiserüz

2433 Her külef kim bu çemende bitmedi
Bülbül âvâzın henûz işitmedi

2434 Dürr ü gevher kıymetin bilimedi
Müşk ü ‘anber kokusın alımadı

2435 Görmedi bu sünbüli kim ekmişüz
Dirmedi bu cevheri kim dökmişüz

2436 Bu murassa‘ sözleri añlamadı
San‘atına bakuban tañlamadı

2437 Bize yavlak togru sözler elvirür
Yazuga egri okıyanlar girür

2438 Bilen anuñ togrusını hôd bilür
Bilmeyene egri togru bir olur

2439 Remz-ile bir dâsitân söyleyelüm
Mübtedîlere misâl eyleyelüm

2440 Bir zamânda kim bahâr irmiş-idi
Lâle avcına güli dirmiş-idi

2441 Geçer-iken bir süvârî bişeden
Degme bir yaña baka endîşeden

2442 Bîşede yimiş agaçları üküş
Alma yavlak çok u dadı ança hôş

2443 Gördi bir agaç dibinde kim bir er
Agzı açuk yatmış uyur bî-haber

2444 Girüdurur bogazına bir yılan
Bu varınça karnına iner revân

2445 Atlu anı uykudan tîz uyarur

Bir çomag-ıla anı birkaç urur

2446 Kim dur işbu almanuñ çürügini
Ançа yi kim alma sanasın beni

2447 Yohsa ançа depere seni uram
Kim ileyümde seni ölü görem

2448 Korkudan ol almadan birez yidi
Şükr idüp *elhamdülillâh* diridi

2449 Dartdı kılıç ol süvârî tîz yigil
Andan *elhamd* okıyup doydum digil

2450 Yohsa Tañrı'yçun seni öldürürem
Kanuñ-ıla bîşeyi toldururam

2451 Ançа almalar çürüginden yidi
Kim bogazuma degin geldi didi

2452 Atluya eydür senüñ dînüñ kanı
Dîn içinde resm ü âyinüñ kanı

2453 Yir-isem saña ne assı olısar
Yimez-isem ne ziyânuñ olısar

2454 Ben saña hergiz Müsülmân dimeyem
Saña ne kim ben yiyem yâ yimeyem

2455 Yimiş üküş ben yidüm hem ol kadar
Kim baña yiter sen öl dirsin meger

2456 Dünyada yüz dürlü dutdum ben işi
Görmedüm senden yavuzrak bir kişi

2457 Var yoluña varduguñ işi bitür
Mihnetüñ miskînler üstinden götür

2458 Yâ beni bir kezde öldür bileyim
Bu belâdan cân virüp kurtılayım

2459 Ne günâh itdüm senüñ hakkuñda ben
Âdemî bunça yavuz ola ki sen

2460 Atlu bakmaz hîç anuñ sögmegine
Hışmı artar depesin dögmegine

2461 Kılıçıyla hamle ider urmaga
Ol kaçan zîrâ kim olmaz durmaga

2462 Atlu ardına düşer anı kovar
Ol dahı kurtılmaga yavlak iver

2463 Kaçar-iken nâgeh etegin basar
Sürçer añsuzda vü yidügin kusar

2464 Kusdugı içinde görür bir ilan
Ayagına düşer atlunuñ revân

2465 Eydür iy sen baña Hızr-ı rûzigâr
Kahr içinde lutfı eylemiş nisâr

2466 Beni öldürmege iletmiş devân
Âb-ı hayvân içine atmış revân

2467 Hızr-ı ‘âlem olmış u İlyâs-ı dehr
Lutfa irürmege kılmış baña kahr

2468 Ol bogazuñ kim ilan indi ‘aceb
Nite kılmaduñ kesilmegin taleb

2469 Ol karında kim ilan yatdı niçün
Deşni-y-ile deşmedüñ anı bugün

2470 İlla dânâlar bu ‘ilmi bileler
Derdine lâyık devâsın kılalar

2471 Sen eger bu hikmeti kosa-y-ıduñ
Beni uyarup baña dise-y-idüñ

2472 Kim yılan var karnuñ içinde senüñ
Çâresin bilmeye-y-idüm hîç anuñ

2473 Andan artuk kim bıçag-ıla meger
Yırta-y-ıdum karnumı ben bî-haber

2474 Yâ ödüm sıda-y-ıdı ol korkuda
Kim yılan karnuma girdi uykuda

2475 Ol yemişler ben kaçan yiye-y-idüm
Kim yiyüp girü kusam diye-y-idüm

2476 İlla sen her derdüñ otın viresin
Degme zahmuñ merhemini urasın

2477 Ez-kader renc-ile beni gör nite
‘İlmüñ irürdi key üküş râhata

2478 Ben seni düşman sanur-ıdum baña
Dôst-ımışsın kim fedâ cânum saña

2479 Ben senüñ gibi hakîme irmedüm
Bir kişi senden eyürek görmedüm

2480 Degme erde kaçan ola bu hüner
Hızr peygâmber saña dirler meger

2481 Degme ulu bir yol üstinde tura
Kim bir azmışa yolını göstere

2482 Yıllar agu içdi bir sâhib-nazar
Kim biz uş şimdi yirüz şehd ü şeker

2483 Degme su üstinde bir köpri olur
Kim su almakdan biregü kurtılur

2484 Olmaya her yolda iy yâr-ı safâ
Pîşvâsı görmezüñ illâ ‘asâ

2485 Zahm ola kim aña merhem viresin
Zahm ola kim üstine dâg urasın

2486 Dâg urasıñ zahma merhem urmagıl
Merhem urasuña hem dâg urmagıl

2487 Ol ilan nefsüñ uyur gafletde sen
Ol süvârî Mustafâ-yı mü’temen

2488 Mustafâ ögüdine girür-iseñ
Ne ki göstermiş-durur görür-iseñ

2489 Az kadar renc-ile üküş râhata
İresin şöyle ki işitdün nite

2490 Muhtesib olmaz-ısa kim hükm ide
Hânekâha sôfiler esrük gide

2491 Hırka komaz seni fâsık olmaga
Yohsa göñlüñ fıskı ister kılmaga

2492 Şâhdan korkar kişi ev basmaga
Yohsa her gün ister âdem asmaga

2493 Pâdişâh komaz ki sen yol urasın
Yohsa yüz biñ âdemi öldüresin

2494 Bunça yıldur kim bu şarda dururuz
Degme bir derdüñ devâsın virürüz

2495 Bir kişi görüp bizi añlamadı

Ögüdümüz işidüp tañlamadı

2496 İşiden bu sözleri key tañlaya
Şarda hôd kim var-ısa bizi añlaya

2497 Kanda kim otura bir ehl-i temîz
Bize şar issi diyeler iy ‘azîz

2498 Yüz daşı bircük bizüz şarda ‘ayân
Kalanı hâlüñdür ortada hemân

2499 Şehr içinde gün gibi zâhir bizüz
Şol ki şar dirsin girü âhir bizüz

2500 Sanma kim şarda kişiler çok-durur
Bizden artuk şarda kimse yok-durur

2501 Şarlular çün bilmediler hâlümüz
Kim nite geçer bizüm ahvâlümüz

2502 Gelüñüz bu şehri biz terk idelüm
Ma‘ni-y-ile degme şara gidelüm

2503 Degme şar çün bizden iltür nâmesin
Bu şarı sen aç yagı dut kamusın

2504 Adumuz çün yidi iklîmi dutar
Bir şar-ıla işümüz nite biter

2505 Biz cihân erenlerindenüz bize
Bilmeyen bir şehr eri adın yaza

2506 Degme kişi şarda bir mansıbda uz
İlla Gülşehrî biz olduk yaluñuz

2507 Ayruk işleri bagışladuk size
Kim bu Gülşehrî adı yiter bize

2508 Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilât
Cehl zulmetdür ‘ilim âb-ı hayât

SU’ÂL KERDEN-İ SÂYİL EZ HÜDHÜD
DER MA‘RİFET-İ ŞEYHÎ

2509 Biri sorar kim kişi kim şeyh ola
Niçe verziş eyleye vü ne kıla

2510 Cehl-ile şeyh olmaga yaraya mı
Yâ demür darak sakal daraya mı

2511 Hırka geyen kişi midür şeyh olan
Yâ semâ‘ uran mıdur yolı bilen

2512 Yâ mürîdi çok olan ulu mıdur
Kim mürîdi yog-ısa alu mıdur

2513 Halk elin öpen kişi midür velî
Bu hafî hâli bize eyle celî

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD
SÂYİL-RÂ

2514 Hüdhüd eydür şeyh ol-durur kim ol
Halkı terk ide vü ilte Hakk'a yol

2515 Olmaya bir ‘ilm kim anı bilmeye
Kimsene ‘âlemde anı bulmaya

2516 Yohsa çün nâm u nişânı olmaya
Kadr u câh-ıçun mürebbî olmaya

2517 Çün mürîdi ‘ilm-ile irşâd ide
Halkı bir hôş hulk-ıla münkâd ide

2518 Nâmdâr-ise cihân şeyhi ola
Haşra degin adı ‘âlemde kala

2519 Yaluñuz bir şarda şeyh olmaya ol
Yidi ‘iklîmüñ erine süre yol

2520 ‘Âlim-ise dahı tasnîf itmeye
Kimse anuñ sözlerin işitmeye

2521 Bir şaruñ ya bir köyüñ şeyhi ola
Bellüldür kim ilde şarda ne kıla

2522 Hırkasına vü mürîdine tufeyl
Ola vü bir ululıga kıla meyl

2523 Köşede oturıçak ulu ola
Köşesinden çıkıçak alu ola

2524 Zîra ol ayruklar-ıla uludur
Yaluñuzla kiçi vü key aludur

2525 Niçe kim perhîz ider sıhhat bulur
Çünki perhîzin kodı sayru olur

2526 Mis-durur kim altun anı ışıdur
Yoksa ol hôd dünyada ne kişidür

2527 Dâyire şeyhi güneş gibi olur
Şar u köy şeyhin soran yüz biñ bulur

2528 Ol degüldür şeyh kim ulu ola
Tolp-ıla vü yaluñuz alu ola

2529 Şeyh oldur kim cihânda şeyh ola
Yohsa bir şar şeyhi ne işe gele

2530 Bâyezîd'e şeyh dir-iseñ revâ
Yohsa ayruk şeyhi ko kim yil kova

2531 Öldi yüz biñ şeyh oldı bir kadîd
Hîç cihândan gitmedi ol Bayezîd

2532 Şeyh 'Attâr u Senâ'î'ye digil
Sözlerin şehd ü şeker gibi yigil

2533 Kamular fânî vü oldılar 'adem
Ol Senâ'î bâkî vü 'Attâr hem

2534 Şeyh Mevlânâ Celâlüddîn-durur
Kim cihânda ber 'aliyyün-'ayn-durur

2535 Görmedük bir kişi ki ölüp yitmedi
Ol Celâlüddîn cihândan gitmedi

2536 Yohsa degme şarda bunça şeyh ola
Kankısı defterde sagışa gele

2537 Defter ikidür cihânda iy 'azîz
Kim erenler anda bulurlar temîz

2538 Birisi köy defteri şar defteri
Kim bilürüz şarda vü köyde eri

2539 Biri gök altı cihânuñ defteri
Kim belürdür kamu 'âlemde eri

2540 Degme kişi adını bu deftere
Yazamaz kim beñzeye degme ere

2541 Dâyire erenleri ayruk-durur
Yohsa şarda köyde hôd er çok-durur

2542 ‘Âlemüñ şeyhini sen görme alu
Her mahalle şeyhini sanma ulu

2543 İlla sen çün bir mahalle erisin
Hem mahalle şeyhlerinüñ yârisin

2544 Uça her bir murg u hem bir murg-ıla
Uçmaya sîmurg çün sîmurg-ıla

2545 ‘Âlemüñ erenleri sîmurg olur
Yuvasında her bir er bir murg olur

2546 Degme murguñ nisbeti sîmurga yok
Yoksa her bir yuvada bir murg çok

2547 Dünyada güneş-durur sîmurg adı
Zerredür her yuvada bir murg adı

2548 Şehr şeyhi dûn u yâ dehrî-durur
Şimdi ‘âlem şeyhi Gülşehrî-durur

2549 Adı bu da‘vîlere hâkim ola
Kim bu şeyh olmaz-ısa yâ kim ola

2550 Burar-ısa berbatuñ biraz kılın
Hüdhüd andan ögrene kuşlar dilin

2551 Işıda bu gökde yavlak ılduzı
Ol cihângîr olan erenler sözi

DÂSTÂN-I ŞEŞ MERD-İ CİHÂNGÎR
BE-ŞEŞ KİTÂB-I FÂHİR Kİ GÜLŞEHRÎ
HEFTÜM-İ ÎŞÂNEST

2552 Tañrı adın çün kim añduñ iy ‘azîz
Hem Nebî’nüñ na‘tını kılduñ temîz

2553 Bir şaruñ kavmında bir mîr oldugın
İşid erenler cihân-gîr oldugın

2554 Dahı Gülşehrî degül-iken adum
Görmedin ol ad-ıla ilde dadum

2555 Şeyh falân dirler-idi baña dakı
Nitekim şeyh dirler uş saña dakı

2556 Kendü şehrümde bir ercügez-idüm
Bir kaçıyla hem-dem ü hem-râz idüm

2557 Şöhrete adum meded kılmaz-ıdı

Bir yire üşen beni bilmez-idi

2558 Ne kitâbum var-ıdı vü ne adum
Kim ola şehd ü şeker gibi dadum

2559 Zâr u hayrân gün uzun gezer-idüm
Şeyh gibi bir zâviye düzer-idüm

2560 Bu dükânda kendü rızkum yir-iken
Bu mürîd ü ol muhibdür dir-iken

2561 İlde bî-nâm u nişân gezer-iken
Şarda birkaç kardaşı düzer-iken

2562 Nâgehân çıkdum cihânuñ tagına
Girdüm ol taguñ bir ulu bâgına

2563 Bâguñ ortasında bir çeşme revân
Kim suyın içen diriler câvidân

2564 Altı er ol çeşme yöresinde mest
Otururlar nîst eyvânında hest

2565 ʻİzzet-ile anlara virdüm selâm
Eylediler kamusı baña kıyâm

2566 Hôş selâm virdüm bulara bî-ʻitâb
Kim hatâdan añlana baña savâb

2567 Çün selâm virdüm ben ol erenlere
Kim fidâ olsun tenüm siz cânlara

2568 Çün selâmumuñ cevâbın virdiler
Girü ʻirfân ʻâlemine girdiler

2569 Birisi eydür ol altıdan baña
Ne kişisin ilde kim dirler saña

2570 Eytdüm aña bir ulu şeyh olmışam
Şehre kim ol şehre küllî dolmışam

2571 Çok mürîdüm vardur ol ilde benüm
Şeyhlıg-ıla hôş geçer cânum tenüm

2572 Eyle ulu kişiyem ben bî-sudâʻ
Kim evümde her gice olur semâʻ

2573 Bulmadum ayruksı adıyla temîz
İşbuyam ben kim işitdüñ iy ʻazîz

2574 Çok kişi baş kor baña i‘zâz-ıla
Çoklar elümi öperler nâz-ıla

2575 Ol baña soran ki bir mest er idi
Ne hüner dir-iseñ anda var-idi

2576 Çün görür kim söz söze hîç olmadı
Ol bu ta‘rîf-ile beni bilmedi

2577 Eydür iy âzâde-dil delü misin
Böyle cânsuz dünyada ölü misin

2578 İşbu altı er cihânı dutdılar
Ad u söz-ile oyını utdılar

2579 Şol Senâyî işbu Mevlânâ-durur
Şol Nizâmî’dür ki key dânâ-durur

2580 Şol-durur ‘Attâr işbudur Veled
Kim didiler dâsitânlar bî-‘aded

2581 Altı er altı kitâb-ıla bile
‘Âlemi dutduk mu‘ayyen ad-ıla

2582 Çün *İlâh-nâme* Senâyî’den gele
Mesnevî Mevlânâ’nuñ suhfı ola

2583 Çün Nizâmî her sözi hôş söyledi
Mahzenü’l-Esrâr’ı zîbâ söyledi

2584 Çün *Musîbet-nâme* Attâr irüre
Mantıku’t-tayr’ı aña yâr irüre

2585 Hem Veled bir *mesnevî* hûb eyledi
Degme sözüñ sırrın anda söyledi

2586 Her birinüñ bir kitâbı nâmı var
Var u aña lâyık adı şâhvâr

2587 Ben ki saña söyledüm Sa‘dî benem
Kim *Gülistân-nâme’*de key rûşenem

2588 Altı sultân ‘âlemüñ serverleri
Dünya deñizlerinüñ gevherleri

2589 Bir şar ulularına bunlar güler
‘Âlemüñ ulular olur bular

2590 Çün er adı vü kitâbınuñ adı
Rûşen oldı geldi duzınuñ dadı

2591 Yohsa çün er dünyada adsuz ola
Tuzı kaçan gele çün datsuz ola

2592 Sen delü çomak direr gibi hemân
Dirşürürsin çok mürîdler iy fulân

2593 Niçe şeyhlık gussasın yiye canuñ
Başuña yıkılsun ol zavyeñ senüñ

2594 Şarda şeyh-iseñ yene dur şehre git
Var girü şarlularuña şeyhlık it

2595 Bir şar ululları diyeler size
Dâyire serverleri dirler bize

2596 İster-iseñ kim cihânı dutasın
Şehr ulularından oynı utasın

2597 Saña bir dîvân gerek iy nâmdâr
Kim kala senden cihânda yâdigâr

2598 Kim sen anda ‘ilmüñi harc idesin
Degme yirde aduñı derc idesin

2599 Yohsa var bir şarda bir şeyhçugaz ol
Bir iki yıl diril andan soñra öl

2600 Yavuvar bir haftada kim dünyada
Kalmasun nâm u nişânuñ iy gedâ

2601 İşbu çeşme çeşme-i hayvân-durur
Bundan içen ‘ömri câvîdân-durur

2602 Âb-ı hayvân adı sözdür dünyada
Sözsüz adsuz bellüdür kim er n’ide

2603 ‘İlmi ta‘rîf eyle te’lîfüñ-ile
Diri kal ‘âlemde tasnîfüñ-ile

2604 İşbu altı er kim adlular-durur
Dâyire serverleri bunlar-durur

2605 Bunlaruñ esrâr dimek-durur işi
Sözsüz adsuz bunlara irmez kişi

2606 Çün senüñ nâm u nişânuñ yok-durur
Şöhretüñ az u mürîdüñ çok-durur

2607 Sanma kim sen bunlara yâr olasın

Dur git olmaya kim agyâr olasın

2608 Çün bilimedüñ cihân dutmaga yol
Bâri var şehrüñde bir şeyhçugaz ol

2609 İşbu biz altı ki pinhân olmaduk
Dünyada yidincimüzi bulmaduk

2610 Kim kitâb u ad-ıla gelür-ise
Ol revâ yidincimüz olur-ısa

2611 Çün ben işitdüm bulardan bu sözi
Hem görindi baña ol sözüñ yüzi

2612 Kim cihângîr olan er ayruk-durur
Yohsa her şarda erenler çok-durur

3613 Er kim âsârı cihânda kalmadı
Yâ kitâbı birle şöhret bulmadı

2614 Varlıgıyla yoklıgı yeksân-durur
Çün bilinmedi ki ne hayvân-durur

2615 Kendüzümi çok melâmet eyledüm
Kim niçün bî-hûde sözler söyledüm

2616 Eytdüm âhir durayım bir gideyim
Çün ne adum var ne sözüm n'ideyim

2617 Gitdüm anlaruñ katından aglayu
Cânum içi gayret odından tolu

2618 Yiyesinden kesilüp yörür-iken
Gussadan cânum tenüm erir-iken

2619 Bir velî bir yolda sataşdı baña
Sordı kim âhir ne hâl oldı saña

2620 Kim seni bir kaygusuz göremezem
Saña bir gün şâdumân iremezem

2621 Altun akçañ mı yavu vardı 'aceb
Yâ nedür bu kayguya âhir sebeb

2622 Eytdüm altı er kitâb eylediler
Dil-firîb ol ad-ıla söylediler

2623 Ben bir ad bulımazam kim baglayam
Kendüme vü halk göñlin taglayam

2624 Eydür âhir sen söz eydürsin eyü
Neye sözsüzler gibi yirsin kayu

2625 Eytdüm adum yok ki sözde getürem
Nite adlular gibi şâd oturam

2626 Ol velî eydür ki Gülşehrî adın
Var getür sözde vü vir sözüñ dadın

2627 Bir *Felek-nâme* dahı eyle kitâb
Var sen ol yidinçileri bî-hicâb

2628 Ben bu Gülşehrî adın çün bagladum
Kendüzüme vü göñüller tagladum

2629 Hem *Felek-nâme* dahı hûb eyledüm
Bu iki ad-ıla zîbâ söyledüm

2630 Çün kitâb-ıla adum oldı tamâm
Vardum ol altı ere virdüm selâm

2631 Eytdüm âhir ne kişilersiz ‘aceb
İşbu mevzi‘de ne eylersiz taleb

2632 Birisi eydür Senâyî benvenin
Kim *İlâh-nâme'*de key rûşenvenin

2633 Biri Mevlânâ benem dir iy ‘azîz
Mesnevî benüm kitâbumdur temîz

2634 Birisi eydür Nizâmî'dür adum
Mahzenü'l-esrâr-ıla girmiş dadum

2635 Birisi eydür benem ‘Attâr uş
*Mantıku't-tayr'*um elümde hûb u hôş

2636 Birisi Sa‘dî benem dir iy harîf
Kim *Gülistân-nâme* eyledüm latîf

2637 Birisi eydür Veled dirler baña
Mesnevî'm irmiş ola âhir saña

2638 Çün bular şerh itdiler adlu adın
Degmesi ögdi kitâbınuñ dadın

2639 Cilve kıldum ben dahı bir gül gibi
Söze girdüm kumrı vü bülbül gibi

2640 Kim kuluñuz adı Gülşehrî-durur
Hem şeker bâcı degül behrî-durur

2641 Hem *Felek-nâme* kitâbum adıdur
Kim şeker gibi tuzınuñ dadıdur

2642 Biliş adsuz çün ki sizden yâd-durur
Hem bu iki ad dahı hûb ad-durur

2643 Bu iki ad gerçi bellürek degül
Sizüñ aduñuzdan alurak degül

2644 Bir kızıl addur cihânda gül gibi
Söz diyen ol ad-ıla bülbül gibi

2645 Bu iki ad-ıla ger kılsam taleb
Olıbilem mi yidinçiñüz ‘aceb

2646 Ben ki bu adlar-ıla buldum temîz
Dâyire ehli olam mı iy ‘azîz

2647 Çün cihânda sözlerüm ola devân
Dünyada adum kala mı câvidân

2648 Bu iki ad-ıla bir ‘âlem eri
Olıbilem mi diye bir dem arı

2649 Çünki Gülşehrî adın işitdiler
Hem *Felek-nâme* adın fikr itdiler

2650 Eytdiler el-hak bu iki ad eyü
Ad-durur kim yok-durur saña kayu

2651 Tatlulık gibi cihânda dad mı var
Dünyada Gülşehri gibi ad mı var

2652 Yâ *Felek-nâme* gibi ad kanda var
Ol hünerden kim kişinüñ tende var

2653 İşbu yoldan gel bize sen sâki ol
Dünyada bu adlar-ıla bâki ol

2654 Hızr gibi ister-iseñ bâkılık
Âb-ı hayvândan bize kıl sâkılık

2655 İşbu biz altıya bî-hırs u hevâ
Sen yidinçi olur-ısañ key revâ

2656 Degmesi ol çeşmeden çün kandılar
Bir kadeh gej geldi baña sundılar

2657 Bunlar altı er-durur günden ‘ayân

Şimdi yidinçileri benven hemân

2658 Şimdi ol altı ere sâkî benem
Kim ad-ıla dünyada bâkî benem

2659 Bunlaruñ altı kitâbı var ‘ayân
Bu *Felek-nâme* yidinçidür hemân

2660 Ol kim ister kim sekizinçi ola
Olıbiliçek hôd ortaya gele

2661 Dek biregü bellü gelsün nâmdâr
Yohsa ol olsun yidinçi nâme-dâr

2662 Ben sekizinçilige dahı olam
Râzı vü rızkumı ‘âlemde bulam

2663 İlla gelen ‘âmî adıyla gelür
Anuñ-ıçun kendüzin yavu kılur

2664 Zeyd ü Bekr ü ‘Amr çok var dünyada
Bellü ad-ıla gerek er dünyada

2665 ‘Âm adınuñ olmaya hergiz dadı
Hâs ad ister-ise Gülşehrî adı

2666 Bu tefâhür dünyada bulur kabûl
Yohsa ol ‘âlemde bu kamu degül

2667 Ad u söz ü sâz dünyâda olur
Âhiretde key ‘amel kıymet bulur

2668 Ad-ıla da‘vî kılanlarda mesel
Oldı bu destân u buldı bu mahal

2669 Yohsa hâle iren er adı n’ider
Adı ko kendüzüñ aradan gider

2670 Ad cihân fahrı-y-ıçun işe gelür
Kim cihânda ad-ıla ‘izzet bulur

2671 Bizde oldı bu cihân fahrı tamâm
Ol cihânı Tañrı bile ve’s-selâm

2672 Ol arada kim virile söz dadı
Nâdire ad oldı Gülşehrî adı

2673 Söyler-ise böyle kuşlar dilini
Hüdhüd üze kopuzınuñ kılını

2674 Biz perestâruz Ganî perverdigâr
Biz günehkâruz Gafûr âmruzkâr

2675 Rahmeti bî-hadd u ihsânı delim
Mülketi câvid ü fermânı kadîm

SU'ÂL KERDEN-İ SÂYİL EZ HÜDHÜD DER ÂDÂB-I TARÎK VE FÜTÜVVET-DÂRÎ

2676 Biri sorar kim fütüvvet ne-durur
Bu ahîlerüñ işi nite-durur

2677 Ne kıla kim er fütüvvet-dâr ola
N'eyleye ol yolda berhurdâr ola

2678 Şartı var mı sofradan artuk dakı
Bize bir bâtıldan añlatgıl hakı

2679 Biri birin dilememek var mıdur
Yâ ahîlık ceng ü şûr u şer midür

2680 Biribiri perdesin yırtan 'aceb
Kıla mı hergiz ahîlıgı taleb

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD ÂN SÂ'İL-RÂ NÎZ

2681 Hüdhüd eydür kim fütüvvet var-ısa
Yâ tapu kılmakda sâdık er-ise

2682 Anda üç nesne gerek açuk ola
Üç dahı baglu gerekdür bu yola

2683 Alnı açuk gerek evvel kişiye
Kim güneş gibi cihânda ışıya

2684 Sofra bagı dahı hem açuk gerek
Ol kadar kim var degül hem çok gerek

2685 Kapu dahı açuk olıçak tamâm
Olur ol üç açuk anda ve's-selâm

2686 Dili gaybetden anuñ baglu gerek
Sözi şîrîn ü aşı yaglu gerek

2687 Gözi hem baglu gerek kim görmeye
Kimsenüñ 'aybına ta'na urmaya

2688 Baglulardan biri ilersügidür
Kim ol altıdan kamudan yigidür

2689 Kimde kim bu altı hâsiyyet ola
Yavlak ol er lâyık ola bu yola

2690 Kimde kim yokdur bu altı hâsiyet
Renci kamu yile gide ‘âkıbet

2691 Kim zinâdan gaybet eylemek dakı
Ulurakdur erde bir Tañrı hakı

2692 Bir ahî göster kim ol gaybet dimez
Halk etini bal u yag gibi yimez

2693 Kocalardan bir söz işit iy yigit
Gaybet iden kişiden yigrekdür it

2694 Terbiye savm u salât erkânını
Vâcibînüñ farz u istihsânını

2695 Dükelin gerek ahîdan örgene
Kim şerî‘atsuz ‘amelden yigrene

2696 Âhı katında bir âyîne ola
Şeyhi katında hemân saykal bula

2697 Ne edeb var-ısa âhî göstere
Aña vü şeyhi safâsın artura

2698 Lokmasını sofrada niçe yiye
Niçe otura vü dura vü diye

2699 Niçe yöriye vü baka vü selâm
Niçe vire ala halka ve’s-selâm

2700 Ne edeb kim var ol yolda ola
Dükelin astânede hâsıl kıla

2701 Anda çün hâsıl kıla ‘ilm ü ‘amel
Gele şeyhüñ tapusına bî-dagal

2702 Âyine çün kim tamâm olmış ola
Bir safâsı yaluñuz kalmış ola

2703 Bu kabûla her kim ol makbûl ola
Ol safâya bir zamân meşgûl ola

2704 Çün ma‘âdinden nebâta irişe
Kim biraz berg ü sebâta irişe

2705 Cism nâmından geçüp hayvân ola
Çünki hayvândan geçe insân ola

2706 ‘Âkıbet devrânı seyr-ile felek
Eyleye ol âdemiyi bir melek

2707 Çün melekden dahı geçe bî-riyâ
Âhı tapusından ire Tañrı’ya

2708 Çün ahî bu didügümi bilmedi
Sorar-ısañ biñde birin kılmadı

2709 Terbiye hôd bunı kanda biliser
Yâ bunuñ yüz biñde birin kılısar

2710 Çün ahî câhil ola vü bî-amân
Terbiye hem cehl örgene hemân

2711 Çün ahî bilmedük ola bu yolı
Terbiye kanda biliser iy ulu

2712 Bir ahîya irmedük bu çavda cüst
Kim okıdı *kulhuvallâhi* dürüst

2713 Çün bu aña ol buña yavuz sana
İkisinüñ kavlına kim inana

2714 Biribirin çün ahîlar ögeler
Müdde‘îlerüñ depesin dögeler

2715 Çün ulular biribirin sıyalar
Kiçileri ne yola okıyalar

2716 Biñ ahî terk itdi başın bu yola
Gelmedi bir terbiye hôd hâsıla

2717 Degme kişi oldugı-y-ıçun ahî
Oynayacak oldı âhîlık dahı

2718 Kuş diline çün Süleymânlık kıla
Derdüñe Gülşehri dermânlık kıla

2719 Hikmet-ile hırs boynını dokı
Bişr-ile Yemliha destânın okı

BÜŞR-NÂME-İ HÔCA
GÜLŞEHRİ

2720 Başlayalum söze bismillâh-ıla

Bir niyâz eyleyelüm Allâh-ıla

2721 Üstümüzde Hakk'ı hâzır görelüm
Mustafâ cem'iyyetine irelüm

2722 Niçe def ü nây-ıla iñleyelüm
Âyet ü ahbâr ünin diñleyelüm

2723 Ol kim andan yig kişi söz dimedi
Kısmetinden taşra nesne yimedi

2724 Gayb rızkı dilfirîb ü hôş olur
Zehri virürler-ise kim nûş olur

2725 'İlm-ile her bir sözi söyleyelüm
'Akl-ıla her 'ilmi şerh eyleyelüm

2726 Bülbüli bostâna irişdürelüm
Tûtiyi destâna irişdürelüm

2727 Bir yay alam ma 'ni okın atmaga
Bir dükân kuram cevâhir satmaga

2728 İnçülerden dür-feşânlık idelüm
Dürlere güher-feşânlık idelüm

2729 Eyle ter söyleyelüm bu sünbüli
Kim okıyan kişinüñ bitsün dili

2730 Bu meselde bir hikâyet bulmışuz
Dürr-ile nazmın murassa kılmışuz

2731 Kim felek devrânını ider-iken
Degme ılduz burcına gider-iken

2732 Var-ıdı Hemyân şarında bir ulu
Adı Büşr ü içi 'ilm ile tolu

2733 Dünyadan göñlini götürmiş-idi
Dünyeligüñ terkini urmış-idi

2734 Bir mücerred yigid-idi pâk-bâz
Gün uzun oruç dün dölpi namâz

2735 Tañla dükkânçugını kurar-ıdı
İşler-idi vü işi sürer-idi

2736 Yarısın kazandugınuñ yir-idi
Yarısın yohsula virem dir-idi

2737 Bir gün işi ‘azmini kılur-idi
Yolda bir ‘avrat meger gelür-idi

2738 Yil yüzinden çârın açdı añsuzın
Büşr gördi ‘avratuñ nâgeh yüzin

2739 Çünki düşdi gözi ‘avrat gözine
‘Âşık oldı Büşr ‘avrat yüzine

2740 Yüzi hûb u tal‘atı pür nûr-ıdı
Âdemî dime aña kim hûr-ıdı

2741 Tonı hôş u kendüzi key bay-ıdı
Ne adem dirsin aña kim ay-ıdı

2742 Geçdi ‘avrat Büşr göñlin taglayu
Büşr kaldı göñlin aña baglayu

2743 Bir nazarda eyle oldı ‘âşıkı
Kim temîz itmedi bâtıldan hakı

2744 Eydür ardınça eger varmaz-ısam
Evi kanda kendü kim görmez-isem

2745 ‘Işkı beni bî-gümân öldüriser
Dükeli halkı baña güldüriser

2746 Döndi kim ol ‘avrat ardınça vara
Kendü kim yâhut evi kanda sora

2747 Girü kendü kendüye eydür sakın
Olmaya kim ölümüñ geldi yakın

2748 Şimdiye degin harâma bakmaduñ
Göñlüñi şehvet odına yakmaduñ

2749 Şimdi bir ‘avrat peyinçe varduguñ
Yolda yâd ‘avrat yüzini gördügüñ

2750 Erlik içinde revâ kaçan ola
‘Avrata ‘avratdan alular kala

2751 Erlik içinde revâ kaçan ola
‘Avrata ‘avratdan alular kala

2752 Çok ere kılmış-durur ‘avrat cefâ
‘Avratından bulmadı bir er vefâ

2753 Sol yañadın aldı ‘avrat varlıgı
Solda kaçan bula kimse saglıgı

2754 ‘Avratuñ sevdügine aldanmagıl
‘İşvesi yalan-durur inanmagıl

2755 Bir işi işle dir-iseñ taşlaya
İşleme didügüñ işi işleye

2756 Bir iki gün kim senüñ ‘ışkuñ kova
Soñra osana vü ayrugı seve

2757 Atda vü ‘avratda vü kılıçda er
Bulmadı hergiz vefâ iy nâmver

2758 Hem olur ‘avratda dahı çok eyü
Yok halâlını alanlara kayu

2759 Çün halâlum degül ol ‘avrat benüm
Olmasun hîç anuñ ardınça yönüm

2760 Döneyim kendü işüme gideyim
Çün halâl olmaya baña n’ideyim

2761 Bu oyunda nefsümi ben utayım
‘Işkumı göñlüm içinde dutayım

2762 Varayın Beytü’l-makdis’den yaña
Göreyim ne ilerü gelür baña

2763 Döndi kim Beytü’l-makdis şehrine
Vara vü sabr ide ‘ışkuñ kahrına

2764 Vardı Kuds’e vü Halîl’e şevk-ıla
Kıldı tâ‘at degme yirde zevk-ıla

2765 Döndi girü şehrine varmaklıga
‘Işkına sabr eyleyüp durmaklıga

2766 Yolda nâgeh ogradı bir kırgıla
Tahta remliyle kitâbı çok bile

2767 Büşr aña virdi selâm i‘zâz-ıla
Ol selâmın aldı yüz biñ nâz-ıla

2768 Yoldaş oldılar giderler hôş yola
Büşr bakar kırgıla kim ne kıla

2769 Kırgıl eydür Büşr’e kim aduñ nedür
Niçe duzuñ var u yâ daduñ nedür

2770 Eydür adum Büşr-i miskîndür benüm

Şimdi Hemyân şehrine-durur yönüm

2771 Kırgıl eydür garra olma sözüñe
Dahı miskîn dimegil kendüzüñe

2772 Meskenet yolı ʻazîm ulu-durur
Saña miskîn ad koyan delü-durur

2773 Çün Nebî kendüye miskînem didi
Kangı câhil saña miskîn ad kodı

2774 Büşr eydür eylese Tañrı hakı
Kendüzüme dimeyem miskîn dakı

2775 Çün yazukdur neye miskîn urayım
Kendü adum u yazuga gireyim

2776 Ulular yolda anuñ-ıçun dura
Kim kiçilere yolını göstere

2777 Ben neyem kim adumı eydem size
Sizüñ aduñuz nedür eydüñ bize

2778 Kırgıl eydür ne diyem adum saña
Feylesôf Yemlihâ dirler baña

2779 Kamu ʻilm içinde fikret kıluram
Fıkh-ıla tefsîri yavlak bilürem

2780 Çün tabîʻîden riyâzîye gelem
Hikmet ü tıbb u nücûmı key bilem

2781 Çünki mantıkdan mecestîye düşem
Bû Alî Sînâ ʻulûmından hoşam

2782 Nahv içinde kimse bençe olmaya
Sarfı dahı bençileyin bilmeye

2783 Hendese şeklin tamâmet bilürem
İklidis ʻilminde daʻvî kıluram

2784 Reml-ile dünyada ne olasını
Bilürem benden soran kişi kanı

2785 Ne ki yüz yıldan ilerü olısar
Kamusı baña ʻayândur ser-be-ser

2786 Bir nefes ʻilmümde ġâfil olmayam
Ne ola ʻâlemde kim ben bilmeyem

2787 Sen ne lâyıksın baña yoldaşlıga
Hîç ayak da‘vî kıla mı başlıga

2788 Ben dahı Hemyân şarından oluram
Anuñ-ıçun saña hürmet kıluram

2789 Yohsa yolda yüz kişi bile gider
Bellüdür kim her birisi ne güder

2790 Büşr eydür bî-edeblik iderem
Kim bu yolda senüñ-ile giderem

2791 İlla hem bir tapuçı gerek saña
Kutlu olsun ol tapuçılık baña

2792 Şarda dahı ben kaçan sensüz olam
Yâ seni yavu kılup kimi bulam

2793 Şükr ü minnet ol İlâh-ı ekbere
Kim beni irürdi bir ulu ere

2794 Gider-iken ol tuman bu nûr-ıla
Çıkdı bir ulu bulut yagmur-ıla

2795 Yemlihâ eydür bilür-iseñ eyit
Kim nedür yagmur u yâ nedür bulut

2796 Büşr eydür Tañrı hükminden ola
Yohsa ayruk ne-y-idügin kim bile

2797 Yemlihâ eydür bu câhiller sözin
Söyleme bunda vü sözler duzsuzın

2798 Bu buhâr u toz u dütün kim agar
Yokaru yagmur olur yire yagar

2799 Bu bulutlar kim behem peyvestedür
Her birisi bir buhâra bestedür

2800 Sen bu tafsîli kaçan añlayasın
Yâ bu sözi işidüp tañlayasın

2801 Nâgehân gök gürledi Büşr’e sorar
Kim bu gürlemek nedendür vir habar

2802 Büşr eydür Tañrı hükminden ırak
Olmaya beni gerekse oda yak

2803 Yemlihâ eydür ko bunlar sözini
Kim göresin sözlerümüñ yüzini

2804 Çün bulıtlar birbirine sürtişür
Ra'd olur sen bu sebakları bişür

2805 Ne bile nâdân sözüñ hikmetlerin
Hikmetüñ dânâ bile kıymetlerin

2806 Bir zamândan çıkdı bir kavs-i kuzah
Yemlihâ'nuñ göñline düşdi ferâh

2807 Büşr'e eydür şimdi fikret kılasın
Ne durur kavs-i kuzah key bilesin

2808 Büşr eydür gök yüzinde bu nişân
Tañrı'nuñ hükminden olur her zamân

2809 Yemlihâ eydür eyü-durur yoma
Sen bu dânâlar sözin elden koma

2810 ‘İlm ile söyler-isem tañlayasın
Ne diyeyim saña kim añlayasın

2811 Yeşil ot saru kızıl gül ‘aksi hôş
Çün urur buluda uş böyle kim uş

2812 Andan alur hey'etin kavs-i kuzah
Kim işitdiyse bu kavlı kıldı sah

2813 İçse yigdür zehr-i kâtil câm-ıla
Şekkeri halva yapınca ‘âm-ıla

2814 Gice oldı irdiler bir menzile
Hôş ay aydın u oturdılar bile

2815 Büşr’e eydür Yemlihâ kim iy hoca
Kangı ılduz gicesidür bu gice

2816 Büşr eydür Tañrı bile bu düni
Kim nenüñdür yohsa kim bile anı

2817 Yemlihâ eydür meger sen bilmedüñ
Kim benüm gibi hünermend olmaduñ

2818 Güneşüñdür bu peşenbe gicesi
Eydür âdîne düninüñ h˘ôcası

2819 Çünki şenbe dünini Merrih ala
Girüki dünin ‘Utarid hod bile

2820 Müşterî’ye vir düşenbe dünini

Zühre seşenbih düninüñ hatunı

2821 Çârşenbih gicesin aldı Zuhal
Müşkil uş böyle olur uşbunda hall

2822 Bu göküñ ben biliş eyledüm yadın
Sen dahı şimdi işidürsin adın

2823 Bir zamandan gördiler yılduzları
Yer yüzinden göge çıkdı sözleri

2824 Büşre eydür iy baña yoldaş olan
Cehli yoldaşı katında fâş olan

2825 Bu kamu ıduz ki ‘ilmi ögdedür
Hîç bilir misin ki kangı gökdedür

2826 Büşr eydür Tañrı bile kandadur
Bu kamu ılduz ki bu eyvândadur

2827 Yohsa ayruk kimsene ne biliser
Yâ nite bilmegi da‘vî kılısar

2828 Yemlihâ eydür zihî nâdân kişi
Oldı benüm gibi dânâ yoldaşı

2829 Câhilüñ sözi kişiyi tañlada
Câhile kişi niçe söz añlada

2830 Gök tokuzdur yidisinde seyr ider
Yidi seyyâre de burcına gider

2831 Kalanına sâbitât ad urdılar
Sekkizinçi gökde bunlar durdılar

2832 Dokkuzınçı künbed-i a‘zam-durur
Cehl zahm u ‘ilm aña merhem-durur

2833 Müşterî çıkdı ufukdan zer-feşân
Büşr’e eydür Yemlihâ kim iy fülân

2834 Bu ne yılduzdur anı tañlar mısın
Yâ evi kangı-durur añlar mısın

2835 Büşr eydür yüz eger fikret kılam
Tañrı bile ben anı kaçan bilem

2836 Yemlihâ eydür senüñ gibi tüni
Girçek eydürsin kaçan bile anı

2837 Müşterî ılduzı budur gökde ‘âyân
Kavs u Hûd anuñ evidür bî-gümân

2838 Cedy ü Delvi evler eylendi Zuhal
Burc ola Merrîhe ‘Akreb hem Hamel

1839 Serv ü Mîzân Zühre'ye evler ola
Hem ‘Utârid Hûşe vü Cevzâ ile

1840 Güneşe eyvân Esed burcı olur
Ay dahı Harçeng burcını alur

1841 Bu sözi ben olur-ısam şerh iden
Hayf eger sen olur-ısañ işiden

1842 Ay dutıldı Yemlihâ Büşr'e sorar
Kim neden dutıldı ay iy bî-haber

2843 Büşr eydür Tañrı kahrı çün gelür
Gice gibi ay yüzi kara olur

2844 Yemlihâ eydür mukallidsin henûz
Anuñ-ıçun sordugum dimezsin uz

2845 Kendüzinden çün degüldür ay nurı
Aydıñı kamu güneşdendür varı

2846 Çün güneşden nûr alur ay iy hakîm
Güneş ayuñ nûrın eyler müstakîm

2847 İkisi arasına yir kölgesi
Düşicek iy bilmeyenler bilgesi

2848 Ay dutılur nûrını virmez olur
Zîra ol dem güneşi görmez olur

2849 Çok zamândur kim senüñ gibi kişi
Dutmaduk-durur benüm gibi kuşı

2850 Çün beyân oldı ne kim bahs itdiler
Geçdiler ol sözden ü hôş yatdılar

2851 Çünki gice zengisi oldı nihân
Girü gündüz rûmisi oldı ‘ayân

2852 Büşr ile Yemlihâ girdiler yola
Büşr’e eydür Yemlihâ girü güle

2853 Kim peşenbih gün oruç olur mısın
Kankı ılduz günidür bilür misin

2854 Büşr eydür kul hemîn oruç ola
Gün ne ılduzuñ-durur Tañrı bile

2855 Yemlihâ eydür ‘aceb bu câhile
Ne diye kimse kim ol anı bile

2856 Müşterî’nüñdür bu pençşenbih güni
Zührenüñ âdîne gündür iy denî

2857 Oldı şenbe hudâ-vendi Zuhal
Güneşüñ yekşenbe oldı bî-halel

2858 Ay dü şenbih günini kıldı kabûl
Olmagıl bu ma‘rîfetden sen melûl

2859 Çün se şenbih güni Merrîh'üñ ola
Hem ‘Utârid güni çârşenbih ala

2860 Saña ne sordum-ısa çün bilmedüñ
Tañrı emrine havâle eyledüñ

2861 Hadd u resmin bilmedüñ her bir sözüñ
Tañrı emrinden gidermedüñ gözüñ

2862 Büşr eydür kibr ile barışmagıl
Tañrı'nuñ hükmi-y-ile urışmagıl

2863 Kim kazâlar Tañrı'dan çün geleler
Kamu zeyrekler görüñ kör olalar

2864 Yemlihâ eydür tap imdi söyledüñ
Bilmedügüñi baña şerh eyledüñ

2865 Serçe gibi başladuñ ötmeklige
Tûtılara ma‘rifet satmaklıga

2866 Bu sözi bir hôş yire cem‘ eylegil
Bir fakîre tapusında söylegil

2867 Yohsa ben bu sözi kaçan işidem
Kim kazâdan korkuban yoldan gidem

2868 İnmedükdür ol kazâ gökden dahı
Kim anı ben añlayam Tañrı hakı

2869 Diler-isem dünyada da‘vî kılam
Kim dahı biñ yılda n’olsın bilem

2870 Büşr eydür eylese ayruk saña

Dınmayam bagışlagıl suçum baña

2871 Ne ki sen söyler-iseñ ben işidem
Hoş tapuñdan ‘ilmi ögrenügidem

2872 Nâgehân bir sebzegâha irdiler
Sebze ortasında bir küp gördiler

2873 Küp gömülmiş yire vü agzı ulu
Ortasına degin ol küp su dolu

2874 Çevresinde oturup hôş söyleyü
Büşr’e eydür Yemlihâ kibr eyleyü

2875 Kim bu küp bunda ne gömülü-durur
Bilmez-iseñ baña hod bellü-durur

2876 Büşr eydür müzd-içün gömlü ola
Kim geçen suyın içüp hazzın bula

2877 Yemlihâ eydür zihî kim añladuñ
Kim bu küp müzd-ıdugını tañladuñ

2878 Avçılar gömdi küpi bu arada
Kim bu avlar kim gezerler burada

2879 Susayalar geleler geçmeklige
Küp suyından egilüp içmeklige

2880 Ok-ıla ol avı ururlar bular
Her ki câhil kaldı sakalın yolar

2881 Ne sefer kim şimdiden girü kılam
Bir benüm gibi baña yoldaş bulam

2882 Sen biraz ol yaña var ben durayım
Kendüzümi bu küpe taldurayım

2883 Küp suyından gusl ideyim key arı
Kim gide arkamdagı kirler varı

2884 Büşr eydür küp suyına talduguñ
Arı suyı sen mülevves kılduguñ

2885 Maslahat degül şara varmak gerek
Şarda bir ili suya girmek gerek

2886 Yemlihâ eydür delim söyleme dur
Bu aradan birez ol yaña otur

2887 Büşr varur bir ırak yirde durur
Yemlihâ yalıñ olur küpe girür

2888 Çün suya girür ki gusl eyleye hoş
Hâli niçe ola añladayım uş

2889 Küp kuyu agzı olur suya düşer
Düşdüginden ol su başından aşar

2890 Yüziçilik bilmez ol suda ölür
Rahtı-y-ıla tonları taşra kalur

2891 Büşr bakar kim girü küpden çıka
Sakalını darayu saçın sıka

2892 Bakdı delim çıkmadı küpden işi
Korkuban üstine geldi yoldaşı

2893 Yemlihâ'yı gördi ol küpde ölü
Küp deriñ kuyunuñ agzı su tolu

2894 Zârı-y-ıla çagırup çok agladı
Kuşagını koltugına bagladı

2895 Çekdi küpden daşra çıkardı anı
Topraga göme kodı cânsuz teni

2896 Eydür iy biñ yıldan ilerü bilen
Soñra bir küp suyına düşüp ölen

2897 Sen bu fende nite fikret kılmaduñ
Bir küp içinde ölesüñ bilmedüñ

2898 Gör ki Tañrı hükmi çün kula gele
Kul nite küp suyına düşe öle

2899 Rahtını dirşürdi tonları-y-ıla
Kîsesinde gördi biñ altun bile

2900 Kamusını tonına dürdi girü
Eşeginüñ üstine urdı girü

2901 Girdi yola nevhâ vü zârî kılu
Kim diri yoldaş nite oldı ölü

2902 Eydür imdi şehr içine gireyim
Yemlihâ'nuñ evi kanda sorayım

2903 Vireyim bu ton-ıla bu altunı
Kavmına kim şâd ola anuñ canı

2904 Aña gelen baña hem bir gün gele
Her ki toġdı ʻâkıbet nâçâr öle

2905 Tañrı hükminden meger gâfil olam
Kim hevâ vü hırs u hıkd-ıla dolam

2906 Vardı Hemyân şehrine yöni girü
Hücresine varmagından ilerü

2907 Sordı Yemlihâ evin kim kandadur
Kim anuñ birkaç silâhı bendedür

2908 Eytdiler vardur anuñ bir ʻavratı
Key setîre ʻavrat u çok niʻmeti

2909 İşde şehrüñ ol ucındadur evi
Gösterenüñ Büşr oldı peyrevi

2910 Gösterene gönderüp kıldı tapu
Büşr geldi kapuya kakdı kapu

2911 Çıkdı bir ʻavrat yüzini büriyü
Yirde atlas kunduzını süriyü

2912 Açdı kapu Büşr aña virdi selâm
Çün selâmın aldı ol ʻavrat tamâm

2913 Büşr yire bakup eydür ez-kader
Yemlihâ'nuñ bende raht u bahtı var

2914 Var-ısa destûr içerü gireyim
Rahtını tapuñuza degüreyim

2915 ʻAvrat eydür ev sizüñdür girüñüz
Siz dahı rahtı bize degürüñüz

2916 Büşr girdi gördi ev niʻmet tolu
Tâbe-hâne ʻâlî vü soffa ulu

2917 ʻAvrat eydür geçüñüz oturuñuz
Ne varını ortaya getürüñüz

2918 Halı üstinde geçer Büşr oturur
ʻAvrat ilerü yeyesi getürür

2919 Büşr bir kaç lokma yir el-hamd ider
Diñlenür bir lahza armagı gider

2920 Andan açar agzını şekker gibi

Saçar agzından sözi gevher gibi

2921 Kim benüm Yemlihâ yoldaşum-ıdı
Sevdük üstâdum eyü işüm-idi

2922 İlla birez nâz u kibri var-ımış
Kendüzin yavlak ögüçi er imiş

2923 Tañrı'nuñ işine hükm eyler-idi
Bilmedügi sözleri söyler-idi

2924 Çok baña sögdi kim ol bir gün benüm
Bir yavuz sözde işitmedi ünüm

2925 Lokması degül gıdâyı yir iken
Ne ola ben bilmedügüm dir iken

2926 Arpa arpa yiri gögi bî-hicâb
Eyler-iken gice vü gündüz hisâb

2927 İrerüz biz bir küpe gömlü-durur
Su tolu bu turur ol küpe girür

2928 Komaz-ısam girmege baña söger
Yapışur-ısam durur beni döger

2929 Komayugörürem ol suya düşer
Küp kuyu olur su başından aşar

2930 Ben ırak gitmiş oluram ol kalur
Size çok yaş virsün ol küpde ölür

2931 Hakk’a kodum anı nesi varı uş
Algıl anuñ cânına harc eyle hoş

2932 ‘Avrat işitdi kim ölmüş Yemlihâ
Agladı çok gözinüñ yaşın sıka

2933 Aldı gördi kim niçedür tonını
Ton içinde gördi sarlu altunı

2934 Büşre eydür ol çün öldi n’idelüm
Ölenüñ ardınça nite gidelüm

2935 Çün kavuşdı âhiret bostânına
Tañrı rahmet kılsun anuñ cânına

2936 Günde yüz kez ol beni döger-idi
Dem-be-dem suçsuz baña söger-idi

2937 Hîç benüm ögüdüme girmez-idi
Ol ögüde ‘aklı hîç irmez-idi

2938 Bir fodûl-ıdı senüñ katuñda ol
‘Aklı yavlak az-ıdı vü ‘ilmi bol

2939 Ben bu togrulık ki sende görürem
Külli anuñ mihri terkin ururam

2940 Seni kendüme halâl eylenürem
Erligüñi kavmuma söylenürem

2941 Sen dahı kendüzüñe beni kabûl
Eylegil kim darb-ıla hôşdur usûl

2942 Büşr eydür maslahat kâbinini
Eylesünler kim kabûl itdüm seni

2943 Niçeme kim severem bir ‘avratı
‘Âşıkam anuñ cemâline katı

2944 Kendüzümden ol beni almış-durur
‘Işkı odı cânuma tolmış-durur

2945 İlla anı bulımazam n'ideyim
Seni alayım anı terk ideyim

2946 ‘Avrat eydür bürka‘ı altından ol
El virür-ise anı kıluñ kabûl

2947 Yohsa el virmez-ise hîç ol nigâr
Benüm-ile hoş geçürüñ rûzigâr

2948 Büşr eydür kanda buluram anı
Sen beni algıl ki aldum ben seni

2949 ‘Avrat eydür altı yüz altun götür
Şarda bir bezzâz katında var otur

2950 Bir zamândan soñra dilüñ bilegil
Atam anamdan beni hôş dilegil

2951 Büşr altı yüz kızılı aldı hôş
Kendüzinüñ hücresine geldi hôş

2952 Tañlacak Bezzâz hânına gelür
Bir ulu h˘ôca katında oturur

2953 Satın alup satmaga çün bulaşur
Assısın ol hôca-y-ıla üleşür

2954 Hôca iltür ol gice Büşr'i eve
Ayru bir ev düzedür Büşr'e ive

2955 Kim sen oglumsın senüñ atañ benem
Eyle san kim sen ben ü yâ ben senem

2956 Kimsenem yok ne varın saña yazam
'Avrat alam saña hân-u-mân düzem

2957 Sen yigil içgil temâşâ eylegil
Halkı benüm mâlum-ıla toylagıl

2958 Büşr'e bir âstâne açdı şâhvâr
Asdı on kandîl içinde zer-nigâr

2959 Kimseneyi sımadan kavmı oña
Âhlıgı yirden irürdi göge

2960 Halkı eyle hulk-ıla sayd eyledi
Kim kamu halk eylügini söyledi

2961 Çün eyü dirildügini bildiler
Şehr uluları muhibbi oldılar

2962 Kamu şehr yigitleri yüz gül gibi
Terbiyesi oldılar bir kul gibi

2963 Altı şartı var fütüvvet yolınuñ
Üçi açuk üçi bagludur anuñ

2964 Kapusı vü alnı vü sofra bagı
Ol üç açukdur budur sözüñ sagı

2965 Ol kim üç baglı-durur evvel dili
Gözi baglu dahı arturur yolı

2966 Hem ilersüki dahı baglu gerek
Kim harâm odında yanmaya yürek

2967 Bu her altı hâsiyet bî-kâm u kâst
Âhı Büşr'üñ var-ıdı nefsinde râst

2968 Büşr bir 'âlemde kim bir hâl-ıla
Bunça zevk eyler mahall u mâl-ıla

2969 Gün uzun her bir mahalleden geçer
Sevdügin sora gözi yaşın saçar

2970 Kim meger ersüz-ise anı ala

Yemlihâ'nuñ hatunın dahı bile

2971 Niçe kim çok istedi fâş u nihân
Sevdüginden bulmadı hergiz nişân

2972 Sevdügi hicri çün anı tagladı
Yemlihâ halkına göñlin bagladı

2973 Kişiler viribiyüp aldı anı
Yidi gün oldı dün ü gün dügüni

2974 Yidi günden soñra gerdege girür
'Avratuñ burka' yüzinden götürür

2975 Görür ol 'avrat ki bu sevmiş-idi
Bunça müddet 'ışkını kovmış-ıdı

2976 Burka' altından oturmış ay gibi
Kirpügi oklar u kaşı yay gibi

2977 Na'ra urur ussı gider bir zamân
'Avrat üstine gelür kılur figân

2978 Su saçar ussı girü başa gelür
'Avratı ol hâle çün hayrân kalur

2979 Âhı Büşr eydür ki bir yoldan çârı
Yil açar gökçek yüzüñden iy perî

2980 Ben senüñ kutlu yüzüñi görürem
'Âşık olup işbu hâle girürem

2981 Senden alup gideli bu altunı
Şehre düşüp isterem her gün seni

2982 Altı aydur kim sen olmışsın benüm
Şarda isterem seni ben iy cânum

2983 Çün harâm olmadı âhengüm saña
Hak halâllıgı seni virdi baña

2984 'Avrat eydür ben dahı yavlak seni
Sevdüm ol sâ'at ki sen sevdüñ beni

2985 Sırlarumı Tañrı'ya söyler-idüm
Oturup 'ışkuña sabr eyler-idüm

2986 Varmaga çün meylüm olmadı saña
Tañrı verdi 'âkibet seni baña

2987 Tâ hod anlar niçe takrîr eyledi
Böyle ter Gülşehri tefsîr eyledi

2988 Kim ne ‘ilmi kim dilersin cümle bil
İlla togrılıgı elden komagıl

2989 ‘Akla kasd u şehvete meyl eyleme
Kimsenenüñ gaybetini söyleme

2990 Âhılıkdan âhı Büşr âgeh-durur
Saña âhı ad koyan ebleh-durur

2991 Kim ahîlıkdan ol irdi Tañrı'ya
Senüñ işüñ kamusı zerk ü riyâ

2992 Çün arıtmaduñ mürüvvet gölini
Sen ne bilesin fütüvvet yolını

2993 Anda kim her dîküñ aşın yiyeler
Hayf ola kim saña âhı diyeler

2994 Bilse-y-idüñ yurtı kim sora-y-ıdun
Yüz kişinüñ boynını ura-y-ıdun

2995 Şarda bir mekr ü hiyel kıla-y-ıduñ
Hân-u-mânın kişinüñ ala-y-ıduñ

2996 Anda kim herkes kıla bir yol taleb
Saña âhı okımak yavlak ‘aceb

2997 Togru sözüñ kamusı yalan-durur
Âhılık adı saña bühtân-durur

2998 Sen ne kişisin kim âhı olasın
Yâ ahîlar kulı dahı olasın

2999 Sen *Füvvet-nâme’*yi bilür-iseñ
Okıyuban şerhini kılur-ısañ

3000 Kendüzüñi âhılıkda iy ‘azîz
Bir ‘ases-başı bilesin bî-temîz

3001 Degme kişi olmagın şarda ahî
Oynıcak oldı bu âhîlık dahı

3002 Hem gerek tevfîk *min-rabbi‘l-‘ibâd*
Yaluñuz cehd ile olmaz bu cihâd

3003 Her ne kısmet kim saña maksûm ola
‘Âkıbet bir gün saña ma‘lûm ola

3004 Dünyada yüz yıl eger dürişesin
Ne ki rızkuñdur aña irişesin

3005 Niyyeti hûb eyle bî-‘ıyş u menî
Kim irüre niyyetüñe Hak seni

3006 Külli ‘ayşin nahnu fîhi nestehî
Bel sebîlin fî-na‘îmin teştehî

3007 Anuñ-ıçun kimse pendin dutmaduñ
Kim sözi Gülşehri'den işitmedüñ

3008 Sen müfevviz kıl işi ma‘bûduña
Ol irüre hem seni maksûduña

SU’ÂL-KERDEN-İ SÂYİL
EZ HÜDHÜD DER SAHÂVET
Ü KEREM VE MÜRÜVVET

3009 Biri eydür kim sehâvet bende çok
Daru isterler-ise bir buhl yok

3010 Ol Kerîm’üñ hazretinde bu kerem
Kadr bula mı ‘aceb iy muhteşem

3011 On yayan haccı virem bir etmege
Bir uyuz itçügeze hayr itmege

3012 Dimezüz kim nân bagışlaya-y-ıduk
Nân diyene cân bagışlaya-y-ıduk

3013 Varını yâranlara kılduk nisâr
Yogına and içmedük iy nâmdâr

3014 Er ola kim çün seni mihmân kıla
İleyüñde kendüzin kurbân kıla

3015 Gündüzin sevdük sehâvet itmegi
Gice konuksuz yimedük itmegi

3016 Dileyene olıcak zer virürüz
Olmayıçak sâyile ser virürüz

3017 Ben ki bir ihsân u hayr u dâd idem
Hâtem-i Tâyyî revânın şâd idem

3018 Kanda kim bir müstahakka irevem
Cânumı ger diler-ise virevem

3019 Her müsâfir kim gelür eyvânuma
Hâkim olur kamu hân-u-mânuma

3020 Anda ihsânuñ sehânuñ kıymatı
Ola mı yavlak latîf ü key katı

3021 Kim bu Gülşehrî kerîm erenlerüñ
Ni'metini çok yidi yârenlerüñ

3022 Ol dahı buldugını terk eyledi
Âhiretde kendüye berk eyledi

CEVÂB-DÂDEN-İ HÜDHÜD ÂN SÂYİL-RÂ VE BÂZ-NÜMÛDEN-İ ECR-İ KEREM-RÂ

3023 Hüdhüd eydür kim kerem ehli-y-ise
Yâ cihânda bir kadem ehli-y-ise

3024 Tîzirek maksûdına hûb irişe
Andan ilerü kim aşup irişe

3025 Çün kişi kendüzinüñ terk eyleye
Ayruguñ kendüye ne berk eyleye

3026 Ol kim ire günde bir h˘ôn aşına
And içe cömerd erenler başına

3027 Çün kişinüñ etmegini yimedüñ
Hergiz anuñ zikr-i hayrın dimedüñ

3028 Yidügüñ gevdeñde şehvet artura
Virdügüñ seni kazâdan kurtara

3029 Yidügini kişi yavukulısar
Virdüginüñ birine on bulısar

3030 Yidügüñ bir gün ki çîrâdur saña
Virdügüñ anda hazînedür saña

3031 Yâ hakîmüñ kavlın ögren zînhâr
Yâ kerîmüñ fi'lin eyle ihtiyâr

3032 Ad eyüsin sormagıl kim kandadur
Kanda kim itmeg-ise ad andadur

3033 Ol kişi kim etmeginden yig ola
İşi ara yirde dâd u yig ola

3034 Fâsıkı çün bezli ilte cennete
Buhl-ıla zâhid cehennemde yite

3035 Bir kerîm ister-idüñ kim nân vire
Kim bahîl anı göriçek cân vire

3036 Hak kıla Gülşehri'yi sâhib-kadem
Kim kerâmât olmaya illâ kerem

3037 Beñzer ol şûrîdenüñ ahvâlına
Bu hadîs ü ol güher dellâlına

DÂSTÂN-I ŞÛRÎDE VÜ
DELLÂL-I GÛHER-FÜRÛŞ

3038 Var-ıdı Bagdâd şehrinde meger
Bir ulu dellâl key şâyeste er

3039 Bir güher satar-ıdı biñ nâz-ıla
Kim ʻaleyk eyler-idi yüz sâz-ıla

3040 Çıkdı ol bâzâr içinde key katı
Gevherüñ yüz biñ kızıla kıymeti

3041 Müşterîler yöresine üşdiler
Her biri bir dürlü şerhe düşdiler

3042 Geldi bir sergeşte vü şûrîde-dil
Yalın ayak baş açuk bergeşte-dil

3043 Eydür ey dellâl kim pür mâyesin
Bu dükânda sâhib-i sermâyesin

3044 Bu güher issi kim ister müşterî
Hîçe virür mi ʻaceb ol gevheri

3045 Hîçe virür-ise sen atlama hîç
Baña satgıl kim bahâsın ala hîç

3046 Viresiye almazam ben gevheri
Nakda hîçe oldum aña müşterî

3047 Nesneye alan bahâ virür dime
Hîçe nakda alanı elden koma

3048 Nesneyi yüz biñ kız-ıla n'idelüm
Hîçe nakda vir alalum gidelüm

3049 Eydür iy miskîn delü olduñ meger
Hîçe niçe satalar hergiz güher

3050 Kıymeti yüz biñ kızıl artuk-durur
Hîçe dileyenüñ ussı yok-durur

3051 Hîç ola her mâye kim hîçe gide
Hîç ola ol nesne kim hîçe gide

3052 Bî-dil âh itdi vü geçdi aglayu
Göñlini ol gabn odından taglayu

3053 Şevk-ıla eydür ki hîçe alınan
Girü hîçe satılur-ımış hemân

3054 Tâ metâ'ı dolaya pîçe kişi
Çün satun ala anı hîçe kişi

3055 Şükr kim bu satuda sermâyemüz
Ne ziyân kıldı ne assı mâyemüz

3056 Nesnede sûd u ziyân ola 'ayân
Hîç-ile ne sûd ola vü ne ziyân

3057 Hîç-ile sermâye çün dura esâs
Assı dahı hîç ola re'sen-be-re's

3058 Bu satuda assımuz hôd olmadı
İlla sermâye ziyân hem kılmadı

3059 Nâgehân bir hâtif ün virdi aña
Kim ol ünden kaldı ol miskîn taña

3060 Kim gel ol bâzâra kim sultân dutar
Her ne kim alur-ısañ hîçe satar

3061 Sorma kim altun pula niçe virür
Sad hezârân gevheri hîçe virür

3062 Sen dilersin hîçe bizden gevheri
Yohsa al u virme hîç iy müşterî

3063 Çün bagışlar pâdişah aylak 'atâ
Hîçe virmek hôd ola 'âlî bahâ

3064 Sanma kim bâzârumuz hîçe gider
San'atumuz kamusı hîçe gider

3065 Ne vire bir pâdişâh iy pârisâ
Kim ola bir günki 'ömrine bahâ

3066 Bir nefes ‘ömrüñ bahâsı çok-durur
Kadri kamu dünyâdan artuk-durur

3067 Sayru oldukda ki cândan ırasın
Sağlıguñ şükrânesi ne viresin

3068 Niçe kim bâzârumuz ayrılmadı
Bir içim suya bahâ virilmedi

3069 Ne bahâ-y-ıla satun alduñ canı
Yâ ne virdüñ kim saña virdi teni

3070 Her okı bir yaydan atanlar bizüz
Her metâ‘ı hîçe satanlar bizüz

3071 Biñ kızıl bu satuda iy pârisâ
Olmaya bir günki ‘ömrüñe bahâ

3072 Her kumâşı bizden iltürler beleş
Kim bahâ virüp alur bizden kumâş

3073 İster-iseñ cümle dâmuñ dânesi
Olmaya iki gözüñ şükrânesi

3074 Ol çemende kim bitürdük lâleyi
Râyegân itdük dükeli kâleyi

3075 Sen ki bizden hîçe dilersin güher
Çok bahâsın virmiş olasın meger

3076 Yohsa biz hôd râyegân bagışlaruz
Her metâ‘ı vü tafaddul işlerüz

3077 İy niçe gevher ki bî-‘ayb u riyâ
Râyegân bagışladuk Gülşehri'ye

3078 Kim biz aylak sataruz ol gevheri
Hîçe alan hôd ola key müşteri

3079 Yok-durur Gülşehri'nüñ hîçi meger
Kim hiçe dahı satın almaz güher

3080 Hîçe satılanlara Tañrı hakı
Yok bizüm almaga hîçümüz dahı

3081 Kimse bizüm gibi müflis görmedi
Kim elümüz hîçe dahı irmedi

3082 Eyle dut kim hîçe gevher bulavuz

Kanı bizüm hîçümüz kim virevüz

3083 Hîçe mümkindür güher hôd bulmaga
İlla bizüm hîçümüz yok almaga

3084 Rahmeti dürrin meger lutf işleye
Ol hîçe satan bize bagışlaya

SU'ÂL-KERDEN-İ SÂYİL EZ HÜDHÜD
DER 'ÖZR-İ GÜNEHKÂRÎ

3085 Birisi eydür günâhum çok-durur
Varmaga sîmurga yüzüm yok-durur

3086 Bir sevâb işlemedüm lâyık aña
Olmaga yaraya mı 'âşık aña

3087 Gelmedi bir tâ'at elümden benüm
Cânuma çok zahmet eyledi tenüm

3088 Ança yazuk çok bula benden soran
Kim yazukdan bilmeye beni gören

3089 Azı kaçan begeneler çoklular
Müzde kanda ireler yazuklular

3090 Zerrece tâ'at ki dirler bende yok
Tagça yazuk ister-iseñ bende çok

3091 Çok günâh-ıla geçürdüm rüzigâr
Ne kıla tâ hôd baña perverdigâr

3092 Bu kamu yazuklar ile iy 'aceb
Niçe kıla kimse sîmurgı taleb

3093 Yazug işleyen sevâba ire mi
Yâ günâha Tañrı müzdi vire mi

CEVÂB-DÂDEN-İ HÜDHÜD ÂN
SÂYİL-RÂ DER EMR-İ *LÂ-TAKNETÛ*
MİN-RAHMETİ'LLAHİ (39/53)

3094 Hüdhüd eydür hîç ümîdüñ kesmegil
Andan u top hakkı yire basmagıl

3095 Niçeme kim sende yazuk çok-durur
Tevbe kapusı dahı açuk-durur

3096 Yigid er kocalıcak karı olur
Arısuz ton yuyıcak arı olur

3097 Âyinâyı jengi yimeden düriş
Saykal-ıla bir safâsına iriş

3098 Ol gidere hem girü bu zahmeti
Kim yazukdan çokırakdur rahmeti

3099 Diler-ise kim bir ihsân işleye
Kamu halkuñ yazugın bagışlaya

3100 Dilemez-ise kamunuñ tâ'atın
Hîçe saya vü dükeli sâ'atın

3101 Niçeme kim yazuguñ çok olısar
Rahmetinden kaçan artuk olısar

3102 Diler-iseñ kim ola altun misüñ
Tevbe-y-ile boynın urgıl iblisüñ

3103 Niçeme kim bir sevâbı düzmedük
Tañrı'dan ümmîdümüzi üzmedük

3104 Hîç dest-âvîzümüz halvetine
Yok be-cüz *lâ-taknetû mi'r-rahmete(39/53)*

3105 Mâlenâ min vechi islâhi'l-fesâd
Fi-umuri-'l-fâsidâti ve i'timâd

3106 Lutfı Hakk'uñ bî-hôd u kendü kerîm
Rahmeti câvîd ihsânı kadîm

3107 Anda herkes 'arza kıla kârbâr
'Afv ide Gülşehri cürmin Girdigâr

3108 Rahmeti bir pür güher deryâ-durur
Lüccesi pür lü'lü'-yi lâlâ-durur

3109 Ol-durur bu dâsitânda kîl-u-kâl
Kim Muhammed Hak'dan eyledi su'âl

MÜNÂCÂT-I MUSTAFÂ'ALEYHİSSELÂM
DER KİTMÂN-I GÜNÂH-I ÜMMET

3110 Mustafâ bir gün münâcât eyledi
Sırrını Hak hazretinde söyledi

3111 Kim baña ümmet olan yazugını
Kimseye bildürmegil hîç iy Ġanî

3112 Yaluñuz yazukların ben bileyim

Andan anlara şefâ'at kılayım

3113 Kimse bilmesün bular n'itdügini
Muttali' kılma aña, illâ beni

3114 Kimse bunlaruñ günâhın bilmesün
Bunları yavlak melâmet kılmasun

3115 Ben bileyim ümmetüm yazugını
Kimseye bildürmegil sen iy Ganî

3116 Hak ta'âlâ eydür iy Şâh-ı rüsül
Pâsbân-ı bârgâh-ı emr-i kul

3117 Sen dilersin kim kimesne bilmeye
Ümmetüñ yazuklarına gülmeye

3118 Ben dilerem kim bularuñ yazugın
Sen dahı bilmeyesin hîç iy Emîn

3119 Yaluñuz yazuklarını ben bilem
Kim girü kullaruma rahmet kılam

3120 Ben bileyim ümmetüñ yazugını
Kim girü bagışlayısaram anı

3121 Sen bularuñ yazugın bilür-iseñ
Suçlarınuñ fikrini kılur-ısañ

3122 Ümmetüñden eyle bîzâr olasın
Kim yazuklarına hayrân kalasın

3123 Suçları ussuñ başuñdan ilede
Ümmetüm var dimeyesin dünyede

3124 Ümmetüñden eyle münkir olasın
Kim şefâ'atdan teberrâ kılasın

3125 Sen bularuñ yazugını bilmege
Sabruñ olmaya tahammül kılmaga

3126 Niçe kim bunlara eylük sanasın
Biliçek yazukların utanasın

3127 Bunça yıldur kim bular yazuk kılur
Hazretüme ol yazuk ma'lûm olur

3128 Ben henûz anda ki bir lutf işleyem
Bunlaruñ yazukların bagışlayam

3129 Niçe kim yazuk kılurlar ben Ganî
Görerem girü bagışlaram anı

3130 Bularuñ bir lahza terkin urmadum
Birisini dergehümden sürmedüm

3131 Tamu kim her kâfiri köyindürür
Âsinüñ gözi yaşı söyindürür

3132 Ne kadar kim sen seversin anları
Yüz biñ ança severem ben bunları

3133 Her kimüñ kim derdi varın bilürüz
Biz Hakîm'üz aña dermân kıluruz

3134 Kimi ayagın düzer kimi başın
Ben severem ʻâsinüñ gözi yaşın

3135 Niçe gerek-ise kılsunlar günâh
Dükelinüñ ücretin öder bir âh

3136 Sen eger yazukların işidesin
Kakıyuban ümmeti terk idesin

3137 Ben görüben birin oda yakmazam
Ümmetüñi saña dahı çakmazam

3138 Her birinüñ begligi bir şar-ıçun
Rahmetüm benüm yazuklular-ıçun

3139 Ol yazuklu kim dutar yaşlu gözin
Yigdür ol erden kim öger kendüzin

3140 Ol ki yüz korku-y-ıla yazuk kılur
Kendüzin bir ʻâciz ü ʻâsî bilür

3141 Ol kişidin yig kim ol hôdbîn ola
Kendüzin görmeg ile tâʻat kıla

3142 Çün degül bî-çâralıkda sâʻatı
Tereye degmez katumda tâʻatı

3143 Ol dutar orucı bu kılur namâz
Ben kamunuñ tâʻatından bî-niyâz

3144 Âdemîden ne kadar tâʻat gele
Kim benüm dergâhuma lâyık ola

3145 Niçe tâʻat kıla tapu sanası
Kim ola cân u tenüñ şükrânesi

3146 Giceye degin bir ırgat bil deper
Gice bir akça alup yüz yer öper

3147 Kangı bir ihsânumuñ yitüreler
Tâ‘atını yirine getüreler

3148 Yüz biñ akça bir kuluma virürem
Biş namâz andan güç-ile görürem

3149 Tâ‘at-ıla virür-isem ben ‘atâ
Bes bular yüz biñ ‘azâbadur sezâ

3150 Fazl u bezlüm çok-durur u ben kerîm
Bahşişüm câvîd ü ihsânum kadîm

3151 Kime kim gerek-ise rahmet kılam
Kime gerekmez-ise ‘âsî bilem

3152 Diler-isem fâsıkı bagışlayam
Dilemez-isem belâlar işleyem

3153 Diler-isem ‘âsîyi hâs eyleyem
Dilemezsem dügünü yas eyleyem

3154 Diler-isem zâhidi fâsık kılam
Diler-isem fâsıkı zâhid bilem

3155 Hükmümüz pür gûher ü deryâ-durur
Her birinüñ kısmeti dâne-durur

3156 Pes bu ümmet hükmine birikmedüñ
Sen Muhammed hem araya sıgmaduñ

3157 Biz yaratduk biz bilevüz kulları
Kim girü bizden yañadur yolları

3158 İy Gafûr u iy Halîm ü iy ‘Alîm
İy Şekûr u iy Kerîm ü iy Rahîm

3159 Rahmetüñ çok yine bir lutf işlegil
Yazugın Gülşehri'nüñ bagışlagıl

3160 Biz perişân-hâl ü sen perverdigâr
Biz günehlüler ü sen âmruzkâr

SU’ÂL-KERDEN-İ SÂ’İL
EZ HÜDHÜD DER NEFS

3161 Biri eydür nefsüme çok uyaram

‘Akl nakşın dîn yüzinden yuyaram

3162 Nefs bir dem baña fermân olmadı
Kâfir oldı vü Müsülmân olmadı

3163 Bir nefes nefsüme ârâm irmedi
Hırsum âgâzına encâm irmedi

3164 Nesne baña dünyada kem olmadı
İlla bu it nefsüm âdem olmadı

3165 Fikretüm çün şöhret ardınça gider
Nefs beni [bir] deve gibi yider

3166 ‘Akla uymaz kim işi ola eyü
Cism lezzetlerin eyler ârzû

3167 İstedügi şâhid ü şem‘ ü şarâb
Kim geze âşüfte vü mest ü harâb

3168 Ârzusı câmından olanlara mest
Görmedüm bunuñ gibi şehvet-perest

3169 Her gün evden ‘avratın sürmek diler
Gökçek oglanlar yüzin görmek diler

3170 Ol heveslerden kim içinde kopar
Tañrı yirine hevâsına tapar

3171 Nefs bendine esîrem n'ideyim
Bend ile sîmurga nite gideyim

3172 Nefsine uymadı Gülşehrî meger
Kim gülistân üstine dökdi şeker

CEVÂB-DÂDEN-İ HÜDHÜD
ÂN SA'İL-RÂ NÎZ

3173 Hüdhüd eydür nefsüñe aldanmagıl
Düşmenüñi kendü dôstuñ sanmagıl

3174 Nefs duzahdur kaçan kim cûş ide
Deñizi bir cür‘a gibi nûş ide

3175 Ten refîki yolda ter dâmen-durur
‘Akl dôstı nefsine düşmen-durur

3176 Âdemînüñ ‘ilm ü hikmetdür işi
Dîv ü deddür şehvetin güden kişi

3177 Ten-perest olınca böyle bî-temîz
Büt-perest olsañ delim yig iy ‘azîz

3178 Nefsine uyan kişi âdem degül
‘İlm ü ‘akl u cân-ıla hem-dem degül

3179 Her kim ol bir oglana egri baka
Cismi anuñ cânını oda yaka

3180 Taş ola kim gevhere kasd eyleye
Süst er ola kim ere kasd eyleye

3181 Bir halâl al kendüzüñe bî-melâm
‘Avratına kimsenüñ bakma harâm

3182 Halk kim koca vü kim yigit-durur
Ol ki nefsinden aludur it-durur

3183 Kim diler-ise kim aklın hîç ide
Cânı anuñ cism-iledür pîç ide

3184 Cân mahalli gökte ‘illiyyîn-durur
Ten makâmı dünyada siccîn-durur

3185 ‘Akluña uy kim gidesin göklere
Kurd olma kim iresin üklere

3186 Nefs kavlin dutma her dehri gibi
‘Aklı rehber eyle Gülşehrî gibi

3187 Ten kumaşın koy kim anda hayr yok
Cân metâ‘ın al kim anda assı çok

3188 Ola bu ‘ilmüñ bu fende âleti
Ol terâzû-dâr şeyhüñ hâleti

DÂSTÂN-I ŞEYH-İ TERÂZÛ-DÂR Kİ DER ZÂVİYE NİŞESTE BÛD

3189 Çün sözi başlamaga geldük girü
Tañrı adını añalum ilerü

3190 Andan ol Tañrı resûlına selâm
Viribiyelüm dürûd-ıla tamâm

3191 Bir hikâyet andan âgâz idelüm
Dünyâda anuñ-ıla nâz idelüm

3192 Çün üzilmedi kopuzdan kılumuz

İşid imdi kim ne söyler dilümüz

3193 Bir zamânda kim halâyık şâd-ıdı
Gussadan hâtırları âzâd-ıdı

3194 Zâvyesinde bir şıh oturmış-ıdı
Ol nazardan kim Hak'ı görmiş-idi

3195 Asmış-ıdı bilmege her nakdi cüst
İki mîzân iki yanında dürüst

3196 Kendüzi seccâde üstinde mukîm
Şâd oturmış zâvyesinde mustakîm

3197 Degme bir yanında şeyhüñ üstüvâr
Bir terâzû asılu bir bakkâl-vâr

3198 Biregü sorar ki bu ne hû-durur
Bu terâzûlar neye aslu-durur

3199 Ne satasın ne alasın kimseden
Kim terâzû asasın yanuñda sen

3200 Bî-hevîc ü bî-metâ‘ iy nâmdâr
Kim terâzû zavyede asdugı var

3201 Kimse bunuñ gibi dükkân kurmadı
Zâvyede hergiz terâzû görmedi

3202 Şeyh eydür birisiyle artaram
Cânı vü cânuñ metâ‘ın dartaram

3203 Birisi-y-ile dahı dartam teni
Ten metâ‘ını dahı getür kanı

3204 Her terâzû kanda ise kanda var
Cân u ten mîzânları uş bende var

3205 Bu terâzûlar-ıla kim artaram
Âdemînüñ cism ü cânın dartaram

3206 Ol kişi eydür bu dükkânda bir art
İşbu cism ü cânumı mîzânda dart

3207 Şeyh eydür kangısını dartayım
Evvel ü bey‘ ü şirâda artayım

3208 Eydür işbu cismümi dart ilerü
İy ‘azîz ü batmanuñı al berü

3209 Bunça besledüm teni bir göreyim
Kadrini vü satmaga bir vireyim

3210 Bunça tonlar-ıla bezedüm teni
Vaktıdur kim satam urgıl batmanı

3211 Şeyh eydür gevdeñi dartdum hele
Baş ayak karın bagursugı bile

3212 Niçe kim satdum kimesne almadı
Yigrenüben yöresine gelmedi

3213 Koyunuñ başın ayagın alalar
Zîra yiyüp lezzetini bulalar

3214 Âdemüñ baş ayagın satar-ısañ
Almayalar yabana atar-ısañ

3215 Sıgır eti işe gelür dünyada
Âdem etin kimsene alup n'ide

3216 Koyunuñ karın bagursagı yine
Âdemüñ kimse göriçek yigrene

3217 Ten bahâsuzdur terâzû uş durur
Cân adamda et koyunda hôş-durur

3218 Böyle murdâr anuñ-uçundur tenüñ
Kim üküş kıymatlu olmışdur cânuñ

3219 Ten metâ‘ı yimeg-ile uykudur
Dahı şehvet kim dükeli kaygudur

3220 Bir pula degmeye hîç ol dünyada
Kimse anı bir pula alup n'ide

3221 Bu dükânda degül-isem ben delü
Ten bahâsı bu kadardur iy ulu

3222 ‘İlm gerek tende vüyâ ‘akl u râ’y
Yohsa n'ide cism ü ser yâ dest ü pây

3223 Ol kişi eydür tenüñ çün kadri yok
Bî-hünerlikde vü yavlak ‘aybı çok

3224 Cânumı dart iy ulu bir göreyim
Kıymeti ne vü neçeye vireyim

3225 Şeyh eydür cânuñ eyüligine
Ne gümân yâhûd ne beñzer cân tene

3226 İlla nakdinden ne getürdüñ getür
Dartıvireyim dahı geç hôş otur

3227 Eydür añladum ki Tañrı bir-durur
Bu benüm göñlümde bir key sır-durur

3228 Şeyh eydür aña batman bulmadum
Dartıvirmege vü kadrin bilmedüm

3229 Dartar-ısam kıymeti artuk gele
Dükeli ‘âlemden ü hem yig gele

3230 Eydür añladum dahı ben kim Resûl
Hak-durur yolında vü kıldum kabûl

3231 Yavlak aña i‘tikâdum var dürüst
Olmadum müşrik gibi milletde süst

3232 Eydür ol bu dünyadan artuk-durur
Anı alası bahâmuz yok-durur

3233 Dartar-ısam ben anı kim gitmeye
Yiri batman eyler-isem yitmeye

3234 Eydür añladum şerî‘at yolını
Hem arıtdum key tarîkat gölini

3235 Eydür aña kim bahâ getüriser
Yâ aña batman kaçan yitüriser

3236 Eydür irişdüm hakîkat gavrına
Dolayup göñli şehâdet tavrına

3237 Eydür anı dartar-ısam iy ‘azîz
Kanı batman kim kıla anı temîz

3238 Sanma kim batmana kimse garradur
Kûh-ı Kâf anuñ katında zerredür

3239 Eydür İslâm'a inanuram ‘azîm
Hem namâz-ıla dürişürem delîm

3240 Eydür aña kanda bulalar bahâ
Kim satun alalar anı bî-bahâ

3241 Ol terâzûda delim artuk gele
Kamu taşlardan u key kadrin bula

3242 Eydür eylerem zekâtumı edâ

Savmı dahı dutaram iy muktedâ

3243 Eydür anı kanda dartabiliser
Kimse vüyâ kıymetini biliser

3244 Eydür altı hac piyâde eyledüm
Ma‘rifetler ma‘nevî çok söyledüm

3245 Eydür anı darta-y-ıdum illa hîç
Yok-durur bende aña lâyık basîç

3246 Ol metâ‘uñ kıymetin kim kılısar
Yâ anuñ dartup bahâsın biliser

3247 Eydür az ‘ilmüm dahı var iy ‘azîz
Eydür ansuz olmaya anda temîz

3248 Eydür az hilm ilerü hem getürem
Eydür aña kanda batman yitürem

3249 Eydür az sıdka irürdüm himmeti
Eydür anuñ kamudan yig kıymeti

3250 Eydür az mikdâr var bende kerem
Eydür ol yeg kamudan iy muhteşem

3251 Eydür az ‘ışk odı cânum yandurur
Eydür ansuz âdemî hayvân-durur

3252 Eydür eyüdür benüm hulkum ‘azîm
Eydür ol yegdür kamusından delîm

3253 Eydür inandum hezârân şevk-ıla
Haşr günine vü yüz biñ zevk-ıla

3254 Uçmaga vu tamuya inanuram
Hem hisâbı vü sıratı sanuram

3255 Eydür ol kangı terâzûya sıga
Yâ ol agırlıga batman kim yıga

3256 Dartar-ısam anı eyleyüp temîz
Agırırak ola tagdan iy ‘azîz

3257 Eydür ança ‘adl-ıla dürişürem
Halk-ıla insâf-ıla barışuram

3258 Kim benüm emrüme çün irişeler
Kurd-ıla koyun bile barışalar

3259 Eydür anı dartası mîzân kanı
Yâhûd ol agırlaga batman kanı

3260 Dartar-ısam ben anı iy nâm-ver
Yir ü gögi batman eyleyem meger

3261 Eydür iy şeyh ançа zühdüm var benüm
Kim olur kul gibi cânuma tenüm

3262 Eydür aña ben bahâ bulımazam
Ol sebebden dartıban alımazam

3263 Eydür eyle hulk-ıla hôş söylerem
Lutf-ıla kim kamusın kul eylerem

3264 Eydür aña yitürimezem semen
Bir semen hergîz ola mı yüzce men

3265 Eydür inamum bu kamusında var
Kim dükeli hak-durur iy nâm-dâr

3266 Eydür anı bu terâzû dartamaz
Yiri batman eyler-isem yidi kez

3267 Ten kumaşı çün hisâba gelmedi
Bunda hem bir kadr u kıymet bulmadı

3268 Cân metâ'ı çün bahâsı çog-ımış
Agırınça dartası taş yog-ımış

3269 Bes bize bir künce oturmak gerek
Bu dükânı dahı götürmek gerek

3270 İşbu cân nakdı ki şerhin eyledük
Vasfını ter sözler-ile söyledük

3271 Hak katında dartılıcak iy hakîm
Artuk ola yirden ü gökden delim

3272 Âhiretde çün terâzû asıla
Degmesi bir dürlü nakd-ıla gele

3273 Cân metâ'ınuñ azın çok diyeler
Ten kumaşın kamu hîçe sayalar

3274 Âhiret bâzârına çün gelesin
Ne iletdüñ-ise anda bulasın

3275 Cân metâ'ı satıla altun gibi

Ten kumaşı köyine odun gibi

3276 Şehvet ü buhl u hased ten yâridür
Sıdk u ihlâs u kerem cân yâridür

3277 Zâlim anda zulmınuñ recin göre
'Âdil anda 'adl gencine ire

3278 Hûr-ısañ cennetde gılmân bulasın
Dîv-iseñ dûzahda ifrît olasın

3279 Kâlibed iblîs ü cân âdem-durur
Cehl zahm u 'ilm aña merhem-durur

3280 Cânuñı besle ki bâkî kalısar
Kâlıba tapma ki fânî olısar

3281 Bes bu mîzânda ta'ayyün kıldılar
Cân-ıla ten kıymetin key bildiler

3282 Kim şirâda ten bahâ getürmeye
Cân bahâsın kimse hôd yitürmeye

3283 Key terâzû râst Gülşehrî kıla
Kim kamu nakduñ bahâsını bile

3284 Bî-terâzû sen dükân eylemegil
Mâye vü söz ü ziyân eylemegil

3285 Dünyâda eksilme her bir işde art
Ben terâzû eyledüm gel anda dart

3286 Degme işde isteme emn ü emân
Mustafâ buyrugını dutgıl hemân

3287 Kim durıdan âsümânı bî-sütûn
Pâk ola *ammâ yekûlu'z-zâlimûn*

SU'ÂL-KERDEN-İ SÂ'İL
EZ HÜDHÜD DER BEYÂN-I
HAŞM U GAZAB

3288 Biri eydür bende bir haşm u gazab
Var-durur yavlak 'azîm ü key 'acab

3289 Kim ilan gibi ininden çün çıkar
Balta-y-ıla yapdugı burcı yıkar

3290 Kakıyıcak bardahı küpe urur
Söge oturdukça kükreyü durur

3291 Kimse aña bir katı söz dimedin
Komaya anuñ etini yimedin

3292 Haşm-ıla çün kim kılıcını biler
Teşne-y-ile kendüzin urmak diler

3293 Bir ilan kim od urıcak yakmaġa
Kimse korkar sûretine bakmaga

3294 Her savaş içinde ser-gavga-durur
Ne yılan dersin kim ejderhâ-durur

3295 Bu yılan komaz beni baş olmaga
Âdemîler-ile yoldaş olmaga

3296 Her kimüñ kim şekker agzına dıkar
Karşusına sirke yüzinden akar

3297 Kendüzi bir agu agacı-durur
Yimişi bal-ısa kim acı-durur

3298 Hışmı iblîs eyledi yüz âdemî
Hilm ile Gülşehri dutdı ‘âlemi

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD
[ÂN SÂ’İL]-RÂ BE MA‘RİFET-İ
RENG-ÂMÎZ

3299 Hüdhüd eydür hışma zinhâr uymagıl
Zahm ururlar-ısa dahı dınmagıl

3300 ‘Akl u ‘ilm ü hilm-ile urışmagıl
Kibr ü kîn ü hışm-ıla barışmagıl

3301 Âdemî dîvüñ sözin eslemeye
Kendü koynında yılan bislemeye

3302 Dünyâ ehli dînine düşmen-durur
Terbiyet kılma ki ter-dâmen-durur

3303 Küfr mîhın dîn başına dokıma
Ejdehâları evüñe okıma

3304 ‘Akl rahtın hışm odı köyindürür
Hışm odın hilmüñ suyı söyindürür

3305 Dilemez-iseñ ki dola ev dütün
Oduñ üstine dahı urma odun

3306 Âdemînüñ yigregi ‘ilm ögrenen
‘İlm ögrenen yegi hilm ögrenen

3307 Akça virmeyen kişiye zer virüñ
Ayaguñuzı kesene ser virüñ

3308 Hôşlıg-ıla aguyı kand eyleñüz
Size uran-ıla peyvend eyleñüz

3309 Bir göñül yıkmak kim ol çokdur bize
Ka‘be'yi yıkmakdan artukdur bize

3310 Hışm-ıla bir ayu gibi delüsin
Ne ademsin kim bir itden alusın

3311 Anda kim it göñlini bekler kişi
Halk azarlamak-durur itler işi

3312 Bir sözi yüz eyleyüp kılma ‘itâb
Yüz sözi bir hôş söz eyler bu kitâb

3313 Toprag-ıla odı çün yaratdı Hak
İkisini dünyâda durıtdı Hak

3314 Çünki kemlik oldı toprak mahremi
Lâcerem toprakdan oldı âdemî

3315 Od ki baş çekdi vü kibr itdi ‘azîm
Oddan oldı lâcerem dîv-i racîm

3316 Kibr her bir dûnı bir dehrî kılur
Meskenet ‘âlemde Gülşehrî kılur

3317 Âdemî bî-mekr ü bî-telbîs ola
Kibr ü hışm-ıla kişi İblîs ola

MÜNÂZARA-İ İBLÎS-İ LA‘ÎN BÂ-ÂDEM SAFÎ ‘ALEYHİ'S-SELÂM

3318 ‘İlm bismillah-ıla bulur usûl
Tevbe istigfâr-ıla olur kabûl

3319 Ol zamân kim bu kamu gavgâ henûz
Olmadug-ıdı cihânda bir rumûz

3320 Yir gözi gök yüzine hayrân-ıdı
Gök dahı seyrinde ser-gerdân-ıdı

3321 Dillü kimse yok dahı kim söyleye

Degme bir sözin beyânın eyleye

3322 Âdem uçmakdan çıkıcak ‘âleme
Kim halîfalık verildi Âdem'e

3323 Hak ta‘âlâ tevbesin kıldı kabûl
Fazl oldı vü fenâ oldı fuzûl

3324 Istıfâ donı geyildi daşına
İctibâ tâcı uruldı başına

3325 Bir gün ol fitne bıragan ‘âleme
Sataşur bir yolda nâgeh Âdem’e

3326 Eydür iy sultâna bir şâyeste kul
Memleket bâgında yavlak tâze gül

3327 Benem ol iblîs kim bir dem seni
Komadum uçmakda kim görme beni

3328 Yükledüp üstüñe yüz biñ mihneti
Dûzah eyleyen saña ol cenneti

3329 Secde kılmadugum-ıçun ben saña
Ançа dahı düşmân olma sen baña

3330 Anı kim ben yoldan iledübilem
Hîç ola mı kim aña secde kılam

3331 Çün benüm hükmüm revân oldı saña
Ma‘ni-y-ile secde kılduñ sen baña

3332 ‘Ömrümüñ niçeligin çün bilesin
Sen katumda dünki bir tıfl olasın

3333 Ben bu kamu ‘ömr-ile bes gelmeyem
Secde bir tıfl ileyinde kılmayam

3334 Bunça kez dünyâyı deryâ görmişem
Yine deşt ü kûh u sahrâ görmişem

3335 Kalmadı bir merd-i kâr u ehl-i dîd
‘Ömrümüñ pâyânına hergîz bedîd

3336 Sen kim evvel la‘net İblîs'e didüñ
Tañrı yime didügin niçün yidüñ

3337 Tañrı kavlına nite inanmaduñ
Ben yalan söyleyesümi sanmaduñ

3338 Andan işbu ‘akl-ıla kasduñ hemân
Kim behişti duta-y-ıduñ câvidân

3339 Bunça begenmemeg-ile sen beni
Gör niçe çıkardum uçmakdan seni

3340 Benüm işüm kim bu derde dârudur
Senüñ-ile dahı key ilerüdür

3341 Enbiyâ ihdâsuma hem ireler
Evliyâ destânlarumı göreler

3342 Kanda kim bir mekr ü telbîs irürem
Bir ferişteye yüz iblîs irürem

3343 Kanda kim bir zerre cehlümden gele
Elli ‘âlim anda bir câhil ola

3344 Çün ben âsân gösterem müşkilleri
Delüden bilmeyesin ‘âkılları

3345 Dünyâ zâhidlerini çün görevem
İleyümçe gelle gibi sürevem

3346 Kanda kim bir ‘örfe ben meşgûl-ırak
‘Ârif anda ‘âmiden ma‘zul-ırak

3347 Dek saña yaluñuz olmadum belâ
Âdem oglanlarına kamu bile

3348 Hîç bilür misin ki n’itdüñ sen baña
Göresin kim ben neler idem saña

3349 Kılmadın bir zerre eksük tapudan
Senden ötri sürdi beni kapudan

3350 Seni benden ne kadar yig gördiler
Kim beni kapularından sürdiler

3351 Almaz-ısam ben bu kîni vü güci
Nesl ü kavmüñden çıkaram soñucı

3352 Benden ol yirde ki birkaç rîv üşe
Bir ferişteh üstine yüz dîv üşe

3353 Sanma kim iblîs aradan gide
Hey neler idem saña ben dünyede

3354 Ben ki boynuma urıcak kibr ü menî
Oldum evvel Hak ta‘âlâ düşmeni

3355 Defterinde eyleyiçegin temîz
Kalanına hôd ne mikdâr iy ‘azîz

3356 Topragı başuma saçmakdan kaçam
Yohsa bârî bir ulu yirden seçem

3357 Diri oldugumça ben inanmagıl
Benden îmin yöriyeven sanmagıl
3358 Kim koyam oglanlaruñı uçmaga
Girmege veyâ sıratı geçmege

3359 Seni uçmakdan sürükdüren neye
Kaçan oglanlaruñı anda koya

3360 Bir yazuk ben işledüm dir hôr bana
Bir güneh sen eyledüñ lâyık saña

3361 Ben hitâb-ı *üscüdû* yı bilmedüm*(2/34,7/11,18/61)*
Secde senüñ ileyüñde kılmadum

3362 Sen dahı *lâ-takrebâ* yı dutmaduñ*(2/35)*
Tañrı’nuñ emrine i‘zâz itmedüñ

3363 Neye senüñ tevbeñi kıldı kabûl
Böyle benden münkir oldı vü melûl

3364 Ben kamu bu hüccet ü bürhân-ıla
Kul henûz olımadum erkân-ıla

3365 Âdemî tañrılıga da‘vî kılur
İlla key da‘vî-yi bî-ma‘nî kılur

3366 Girü bunlaruñ evini ben yıkam
Yine bunlaruñ hakından ben çıkam

3367 Bunça mihnet eyleyem cânlarına
Soñucı kasd idem îmânlarına

3368 Halka çün ben eyle kim gerek koyam
Bir nefesde bunça tevbeler sıyam

3369 Eyleyem bir fısk-ıla iy nâmdâr
Elli yıllık zühd esâsın târ-mâr

3370 Hak ta‘âlâ dükeli düşvâr işi
Nâ-murâd olmagı vü her hôr işi

3371 Tamu yolından dükelin yoyısar
Kamusın uçmak yolında koyısar

3372 Ben dahı yüz zevkı yüz ‘işretleri
Yimek içmekleri vü lezzetleri

3373 Kamusını tamu yolında düzem
Bunlaruñ ûmîdin uçmakdan üzem

3374 Dükeli düşvâr yoldan kaçalar
Bu geñez yollar içinde uçalar

3375 Cehd idem kim kamu tamuya vara
Komayam kim biri uçmaga gire

3376 Dâneyi çün dâm içine ben dökem
Kuş kanadın eyegüsinden sökem

3377 Kamunuñ yolsuzlıgına ben sebeb
Beni yoldan çıkaran kimdür ‘aceb

3378 Çün benüm kamusına telbîs olan
İy ‘aceb kimdür baña iblîs olan

3379 Çün ben andan kesmezem ûmîdümi
Kim görem bir subh-dem hurşîdümi

3380 Sen dahı her yirde sâkin olmagıl
Baña bak u bir dem îmîn olmagıl

3381 Anda kim bu ‘ilm-ile bu fen-durur
Âdem ü iblîs cân u ten-durur

3382 Beni yire gömekogıl iy ‘azîz
Andan eyle cânuñı tenden temîz

3383 Yohsa ben niçe ki diri yöriyem
Sanma kim cânuñı tenden korıyam

3384 Dünyayı terk eyleyen ulum-durur
Dünya işin dutan er kulum-durur

3385 Niçeme kim sürdi beni kapudan
Girü kapusında olduk tapudan

3386 Zîra kim ‘âlemde yok-durur makâm
Ol kapudan artuk iy ‘âlî imâm

3387 Dilemez-ise ki mekrüm yol ura
Kendü mülkinden beni daşra süre

3388 Kanda var mülki içinden taşra yir

Kim sürükmişlere ol yir anda yir

3389 Bilmezem ol kanı vü ben kandayam
Kanda-y-ısam mülkinüñ içindeyem

3390 Beni andan berü kim sürdi dakı
Kapusından gitmedüm Tañrı hakı

3391 Sen kim okıdı vü geldüñ kapuya
Girü ol kapudan irdüñ tapuya

3392 Dimeyesin sen ki tav‘ u tapudan
Bu kapuya geldüm ayruk kapudan

3393 Yine kim her bir tapu anuñ-durur
Dünyada kamu kapu anuñ-durur

3394 İkimüz dahı makâm iy nâm-dâr
Ol kapuyı eylemişüz ihtiyâr

CEVÂB DÂDEN-İ ÂDEM
‘ALEYHİSSELÂM İBLÎS-İ LA‘ÎN-RÂ

3395 Çün işitdi Âdem İblîs’üñ sözin
Kakıdı vü ‘arza kıldı kendüzin

3396 Eydür iy dâ’im dalâletde olan
Bâtılı hak yalanı gerçek bilen

3397 Ûstâd-ı dîv ü şâkird-i sütûr
Pâyimâl-i şehvet ü mest u gurûr

3398 Kendüzin evvel ziyâna ileden
Soñra dönüp ayrugı magbûn iden

3399 Gamda anı garka eylemiş Çalâb
Pîr olmış illa pîr-i âsiyâb

3400 Koca yalan kaçan olur iy fulân
İlla sen kim söylemezsin cüz yalan

3401 Ben kim evvel cenneti kıldum makâm
Soñra çıkdum ‘âlemi kıldum tamâm

3402 Bunda senüñ kavlüñ-ile gelmedüm
Zîra hakdan daşra hîç iş kılmadum

3403 Nite baña bula-y-ıduñ sen zafer
Hôd bu iş böyle gerek-idi meger

3404 Bu hüner her ta‘nadan hâlî gibi
Tâ men ol dârâ birûn eli gibi

3405 Kim cinândan ben cihâna irişem
Bûsitândan bâgbâna irişem

3406 Kamu konuk eve baglar hissini
Ol bizüz kim isterüz ev issini

3407 Biz şehüñ kulagına dirüz sözi
Sen sarây-ıla ne aldarsın bizi

3408 Bize ev issini göster görelüm
Yohsa kuru eve neye girelüm

3409 Eyle dut kim ‘âkil eve aldana
Pâsbânı nite pâdişah sana

3410 Çün ev issin ev içinde sanmaduk
Nakş-ı dîvâra dahı aldanmaduk

3411 Bize hôd bir yirde olmaklık mukîm
Olmaya ‘âlemde bî-ümmîd ü bîm

3412 Yok-durur hîç dünyada ârâmumuz
Lâ-mekândur dâne-y-ile dâmumuz

3413 Böyle kim her yiri biz göriserüz
Bir arada biz kaçan durısaruz

3414 Ol yanından ‘âlemüñ girdük revân
Bu yanından dünyanuñ çıkduk devân

3415 ‘Âkıbet her yirde hargeh kurmaduk
Lâ-mekân şehrine degin durmaduk

3416 Ben müzeyyen eylemesem ‘âlemi
Hûb ola mıydı cihân bî-âdemî

3417 Senüñ işüñ aldamag-ısa ne var
Aldayanlar aldanur anda i yâr

3418 Enbiyâya zehrüñ olmaya senüñ
Kim dinesin yâ geçe mekr ü fenüñ

3419 Yine çün gümrâhlıguñı göreler
Evliyâ hâşâ ki saña uyalar

3420 Zâhidüñ çün kim riyâsı olmaya
Hîç senüñ fitneñ katına gelmeye

3421 Çünki dünyâ terkini ‘âkil ura
Ölümini dem-be-dem hâzır göre

3422 Dahı senüñ anuñ-ıla ne işüñ
Var dur iy hızlân yoluñ hırmân işüñ

3423 ‘İlm-ile çün kim ‘amel makrûn ola
Senden ol ‘âlim niçün magbûn ola

3424 ‘Ârifüñ çün Hak’dan artuk fikreti
Yok-durur kimüñ var aña kudreti

3425 Sen seni gör yohsa çün rahmet gele
Her biri bir haslet-ile kurtıla

3426 Çünki sen kâbil degülsin rahmete
Lâcerem mahsûs olduñ la‘nete

3427 Mü’minîne niçe zûr eyler-iseñ
Zûr-ıla nefsüñi kûr eyler-iseñ

3428 Her neyi kim hîleltüñ vîrân kıla
Tevbe anı girü âbâdân kıla

3429 Âhir ol mü’min yola senüñ-ile
Eyü olam diyüben gelür yola

3430 Eyü niyyetlüler eylüge ire
Kim yavuz ise yavuzlıklar göre

3431 Erlik içinde ki bühtân var degül
Yoldan ileden eri hôd er degül

3432 Sen sınuksın olmış a‘zañ cümle süst
Kimseyi istemeyesin ten-dürüst

3433 Her kim ol bedbaht ola bî-cân u raht
Kimseneyi dilemeye nîg baht

3434 Yavlak agyâr ola yârı aldayan
Yohsa er olmaya eri aldayan

3435 ‘Avrat olsa yigdür er bir fark-ıla
Yoldan iltinçe bir eri zerk-ıla

3436 Ben dahı sencileyin hem bir günâh
Eyledüm illâ bilür ol Pâdişâh

3437 Kim senüñ şerrüñden işledüm anı

Kim sen anduña inandurduñ beni

3438 Ben senüñ anduñ-ıla oldum tebâh
Sen senüñ re'yüñ ile kılduñ günâh

3439 Baña girü tevbe oldı reh-nümûn
İlla sen kalduñ günâhuñla zebûn

3440 Bende çün kim 'ârızîdür ol günâh
Ben dahı bu tevbeye kıldum penâh

3441 İlla sende ol günâh zâtî-durur
Anuñ-ıçun yazuguñ katı-durur

3442 Togrulıg-ıla geliçek ilerü
Ol yazuk didükleri sensin girü

3443 Gide mi senden 'aceb şeyn-i günâh
Kim sen olmışsın kamu 'ayn-ı günâh

3444 Arusuz olıçagın aru tonı
Arı ola çün yuduñ girü anı

3445 İt derisin biñ deñizde yuyıçak
Dahı murdarırak ola koyıçak

3446 Çün ben ayrug u günâh ayrug-ıdı
Eyle gitdi kim sanasın yog-ıdı

3447 Sen günâhuñ zâtısın kaçan gide
Kişinüñ zâtı vü anı terk ide

3448 Âdemîye iriçegin bir hatar
Altunına miss karışur ez-kader

3449 Yine bir kaynamag-ıla arınur
Mis köyinür altun anda görinür

3450 Sen kamu missin çü altun sende yok
Ben kamu altun ki hîç mis bende yok

3451 Altun altunlıkda magbûn ola mı
Kaynamag-ıla mis altun ola mı

3452 Mekri bir gün şahsuñ üstine üşer
Ayruga kuyu kazan kendü düşer

3453 Her kim ol kuyu kaza bir kardaşa
'Âkıbet ol kuyuya kendü düşe

3454 Sorma kim kuyu kazan kendü ola
Girü hem bir kuyu içinde öle

3455 Mü'mini îmân kaçan koyup gide
Varasın bir kâfire ikrâm ide
3456 Kendü cinsinden ne göre sende hîç
Kim kıla senden yaña îmân besîc

3457 Kılduguñ-ıçun sen îmânı taleb
Vara mı kâfir dapa îmân 'aceb

3458 Niçeme kim mü'min eksüklik kılur
Âhir îmân kendü hasmını bilür

3459 Sanma kim sen bini gümrâh eyledüñ
Belki her bir yolda âgâh eyledüñ

3460 Zîra çün kim mülki görem ser-be-ser
Mâlikinden ilerü bilem haber

3461 İster-idüñ kim beni azdurasın
Yoldan u degme yaña gezdüresin

3462 Ben hemân yolda vü sen yoldan ırak
Defterüñ senüñ kara vü benüm ak

3463 Ol kişiyi dünyada kim begene
Kim kişi aldamag-ıla ögine

3464 Sen kim eyledüñ girü mülkin durak
Kapusındasın velî andan ırak

3465 Ben ki yolı düzdüm anuñ yatına
Kapusından irdüm anuñ katına

3466 Sen kapudan göremedüñ nûrını
Ben katında görürem kendüzini

3467 Ola deñizde delim hâşâk ü hâr
Beñzemeye aña dürr-i şâhvâr

3468 Mâr-ıla mâhî deñizde yüzeler
İlla her biri bir işde gezeler

3469 Niçeme kim olalar me'mûr-ı şâh
Hîç cellâd ola mı destûr-ı şâh

3470 Biñde biri olur-ısa h˘îşümüz
Bizüm ol bir ile-durur işümüz

3471 Anda kim sâfî ola suyu gölüñ
Zevkı olmaya harâmîlü yoluñ

3472 Girü ol bir Hak bu işi bitüre
Sen harâmîyi bu yoldan götüre

3473 Ol ki her yola senüñ-ile gider
Saña la'net evvel ol kişi ider

3474 Çün işitdi ol bed-ahter bu sözi
Kısmetinden kararak oldı yüzi

3475 Gitdi İblîs-i la'în zârî-y-ıla
Kaldı Âdem şer' mi'yârı-y-ıla

3476 Müdde'î-y-iseñ ne mahrem olasın
Uyma iblîse kim âdem olasın

3477 Âdemî mekkâr iblîsi sanur
Şimdi iblîs âdemîden eymenür

3478 Sende ança hîle vü telbîs ola
Kim senüñ kemter kuluñ iblîs ola

3479 Âdem ü İblîs hâlini görüñ
Kalan ahvâli Muhammed'den soruñ

3480 Her kim anuñ şer'ine mahrem degül
Dîv ad ur aña kim ol âdem degül

3481 Her makâlâtı beyân eylemege
Degme bir sırrı 'ayân eylemege

3482 Çün göresin şâhı peydâ vü nihân
Olmaya Gülşehri'den yig tercümân

3483 Ol kişi kim dürri 'ummândan bula
On iki 'ilmi bu dîvândan bula

SU'ÂL KERDEN-İ SÂ'İL
EZ HÜDHÜD

3484 Birisi eydür vefâdâram 'azîm
Hâtırum bî-kîne vü kalbüm selîm

3485 Mihr evinden kîn şarına gitmezem
Kişinüñ tuz etmegin unutmazam

3486 Her kimüñ kim hayrı vü zîr-destiyem
Düşmenüm-ise dahı kim dostıyam

3487 Ol beni oda urursa yakmaga
Ben utanam kölgesine bakmaga

3488 Kimseden bir lokma etmek yimedüm
Kim otuz biñ yirde şükrin dimedüm

3489 Degme odda mum gibi erimezem
Bagladugum ‘ahdi ayruk sımazam

3490 Aña kim virdi baña bir şerbet âb
Bulur-ısam içerem yüz kez cülâb

3491 Baña bir pul hayr iden beni duta
İlte vü neye diler-ise sata

3492 Kim baña virür-ise bir hôş selâm
Yüz biñ ançа ala benden hôş peyâm

3493 Baña yâr eyler-ise yüz kez cefâ
Eyleyiserem aña yüz biñ vefâ

3494 Halk-ıla ben cüz safâlık kılmazam
Kimse-y-ile bî-vefâlık kılmazam

3495 Her kimüñ anda vefâsı var-ısa
Yâ cihânda bir vefâdâr er-ise

3496 Pâdişâh katında kadri arta mı
Kurbı mîzânında nakdin darta mı

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD
ÂN SÂYİL-RÂ

3497 Hüdhüd eydür bî-vefâyı sevmegil
Yil-durur ‘ahdi vü sen yil kovmagıl

3498 Her kim ol tuz etmegi bilmez ise
Hayr u ihsân şükrini kılmaz-ısa

3499 Ne ki yidi vü yiyiser yig-durur
İt anuñ bigi kişiden yig-durur

3500 İt vefâ eyler kişiye iy yigit
Yigrek ola yüz münâfıkdan bir it

3501 Bir nifâkı yok ere iremedük
Bir muvâfık âdemî göremedük

3502 Kimsenenüñ lokmasını yimegil

Yiyiçek şükrinden artuk dimegil

3503 Lokma yimez âdemî kanda ola
Sahhat aña kim yiyüp şükrin kıla

3504 Bir vefâdârı cihânda eyle yâr
Bî-vefâ-y-ıla oturma zînhâr

3505 Devleti yok kişilerden kaçagör
Mukbil er pîrâmeninden geçegör

3506 Kimse mülki bî-muhâlif sanmasun
Kim münâfık dünyada diñlenmesün

3507 Bir muvâfık mahreme irinçe biz
Yüz münâfıkdan köyindük iy ‘azîz

3508 Bî-vefâdan tîzirek osanalar
Kim vefâ Gülşehri’den ögreneler

3509 Pâdişâh Mahmûd olıçak dünyada
Hâs Ayaz aña vefâ yavlak ide

DÂSİTÂN-I SULTÂN MAHMÛD BÂ-AYAS

3510 Ögüme düşdi girü bir dâsitân
Pür şakâyık bâg u pür gül bûsitân

3511 Sayru oldı bir iki gün hâs Ayas
Şeh katına gelmedi ol hak-şinâs

3512 Ayru düşdi pâdişâhdan bir zamân
Çün sever-idi anı şâh-ı cihân

3513 Katlanımadı anuñ hicrânına
Okıdı bir hâdimi eyvânına

3514 Kim Ayas’ı işbu sâ‘at görevar
Sayru olmış bizden anı soravar

3515 Eytgil âhir sen bize gelmeyeli
Hâlümüz niteligin bilmeyeli

3516 Eyle oldum kim çerâgum söyinür
Beni gören baña özi köyinür

3517 Bu bir iki gün ki senden ayruyam
Sanasın kim elli yıllık sayruyam

3518 Sen ki biz bî-çârelerden ayrusın
Sayru bizüz sanma kim sen sayrusın

3519 Gel bize vü ussumuzı başa dir
Sen sag olgıl sayrulıgı bize vir

3520 Ayruk ol yüzden kim ol sayru ola
'Âşıkından bir nefes ayru ola

3521 Ol cemâle renc erzânî degül
Ejdehâya genc erzânî degül

3522 İlla tîz ir katına giçlenmegil
İşbu didüklerümi aña digil

3523 Yohsa yolda eglenür olur-ısañ
Yâ biraz geç varuban gelür-iseñ

3524 Tañrı hakkıyçun ki seni öldürem
Kanuñ-ıla işbu şehri tolduram

3525 Yügürü var yügürü gel yel gibi
Yohsa kanuñ akıduram seyl gibi

3526 Yavlak ol hâdim iver ol kapudan
Kim revân-ter yöriye yolda sudan

3527 Yolda hîç eglenmedi yolı sürer
Çüst Ayas'uñ katına degin irer

3528 Görür Ayas'uñ katında pâdişâh
Hôş oturmış sanasın horşîd ü mâh

3529 Göriçek hâdim ki sultân oturur
Korkusından zâriye el götürür

3530 Eydür iy sultân-ı 'âlem zînhâr
Yolda hîç eglenmedüm ben nâbekâr

3531 Yel gibi yügürügeldüm kapuya
Od gibi içerü girdüm tapuya

3532 Bir nefes hîç aruban eglenmedüm
Yâ biraz oturuban diñlenmedüm

3533 Eyle kim ben yügürigirdüm yola
Hâşa kim kuş benden ilerü gele

3534 Kimse benden gelmedi hôd ilerü
Sen meger kim uçuban geldüñ berü

3535 Çün benüm yügürdügümi bilesin
Sen bu eve uçagelmiş olasın

3536 Böyle kim ben yügürügeldüm ive
Kim irem senden ilerü bu eve

3537 Benden ilkin nite geldi pâdişâh
Kim oturdı Müşterî katında mâh

3538 Bu evüñ çün bir yolı var bî-ta‘ab
Kangı yoldan gelmiş olasız ‘aceb

3539 Pâdişâh eydür bizüm bir gizlü yol
Aramuzda var degül kim izlü yol

3540 Kim biz ol yoldan bile irişürüz
Biribirümüz-ile görişürüz

3541 Ne baş ol yoldan sıgar u ne ayak
Bize yakın ol yol u saña ırak

3542 Añlayup her bir yoluñ sagın solın
İrişür Mahmûd Ayas’a ol yolın

3543 Ol yakın yoldan irişdük bir yola
‘Âşık ol kim yöriyesin ol yola

3544 ‘Işk yolı kamudan ayru-durur
Görmege ma‘şûkı ol togru varur

3545 İkimüz ol yoldan irişdük bile
Bizden artuk ol tarîkı kim bile

3546 İttihâda çün kim inana soran
İkimüzi bir kişi sana gören

3547 Ol kişi kim farkumuz kılımaya
Beni andan bakıban bilimeye

3548 Sanma kim benem anı göregelen
Ol-durur girü beni soragelen

3549 İkimüz eyle birüz kim iy ‘azîz
Anı gören benden eylemez temîz

3550 ‘Âşık u ma‘şûk u ‘ışka bir diñüz
Üç diyen kişilere kâfir diñüz

3551 Sorma kim ol kanda vü biz kandavuz

İki ten bir göñlegüñ içindevüz
3552 Biribirümüzden eyle tolmışuz
Kim ikimüz dünyada bir olmışuz

2553 Cânumuz çün cânına hemrâh-ıdı
Ol muhabbetden göñül âgâh-ıdı

3554 Ten dahı cân-ıla irişdi bile
Bir kazanda ikisi bişdi bile

3555 Degme deñiz ‘âşıkı gark eylemez
Anı benden kimsene fark eylemez

3556 Sayru benem anı sayru görmegil
Beni andan bir dem ayru görmegil

3557 Bir yolumuz var bizüm irişmege
Yâre vü anuñ-ıla barışmaga

3558 Kim sen ol yolda bir aksak olasın
Niçeme kim yügürüben gelesin

3559 Tîzirek benden eger irse-y-idüñ
Sen ü yârum yüzini görse-y-idüñ

3560 Pes baña ol ‘ışk ola-y-ıdı harâm
Kala-y-ıdum puhteler içinde hâm

3561 Sen kapudan dahı gitmedüg-idüñ
‘Azm yügürmege itmedüg-idüñ

3562 Kim yönümi dutup anuñ yanına
İrdüm ol yoldan ben anuñ katına

3563 Ol erenler kim bu hâle irdiler
Ol yola tayy-ı mekân ad urdılar

3564 Her namâzı Ka‘be’de kılan kişi
Girü kendü şehrine gelen kişi

3565 Ol yolın varubanın girü gelür
Ol yolı anuñ gibi kişi bilür

3566 Her zamân tayy-ı mekân olur aña
Her nefes bast-ı zamân olur aña

3567 Sen çün irmedüñ henûz ol hâlete
Kaçan iresin ol işde âlete

3568 Çün görür Gülşehri yârınuñ yüzin

Görür anuñ sûretinde kendüzin

3569 Zikri her gün yârınuñ sözi-durur
Kıblesi dildârınuñ yüzi-durur

SU’ÂL KERDEN-İ SÂYİL
EZ HÜDHÜD

3570 Birisi eydür ki ‘ayyâram ‘azîm
Câzulıg-ıla vü tarrâram ‘azîm

3571 Kim karañu dünde çün destân idem
Hâlini zengi yüzinden iledem

3572 Kişiye çün kim bu fende gürleyem
Gözlerinden sürmesin ogurlayam

3573 Yöresinde yatur-iken ben yene
Sürme uram kekligüñ gözlerine

3574 İledem destân u mekr ü sihr-ile
Bir yalınçak tenden on göñlek bile

3575 Kişinüñ çün kim ogurlıga varam
İç donın dahı başından çıkaram

3576 Kîse-bürligiyle kallâşam ‘azîm
Hem kefen soymakda nebbâşam ‘azîm

3577 Ol eve kim benüm endîşem ola
Bacadan inmek benüm pîşem ola

3578 İster-isem kim kişiye kasd idem
Börki altından başını iledem

3579 Başuma kutsuzlık od saçmış-durur
‘Ömrüm ogurlıg-ıla geçmiş-durur

3580 Gök dapa bulut gibi çün gürleyem
Şeb-külâhın ‘Îsî’nüñ ogurlayam

3581 Ança kal‘a üstine çıkmışvanın
Ança burcı mekr-ile yıkmışvanın

3582 Ança evlere ki ben nakb urmışam
Ança gencüñ kim içine girmişem

3583 Ança sultânlar tapusını kodum
Ança zindânlar kapusını sıdum

3584 Bunça kuyudan ki daşra kaçmışam
Bunça dükkânlar ki şarda açmışam

3585 Ben gice çün degme bir dama çıkam
Çok evi kim issi başına yıkam

3586 Câzulık tahtına çün kim agaram
Ayı gökden indürüben sagaram

3587 Rûm ilinde sihr odına çün girem
Küpe binüben Horasan'a varam

3588 Kimse kılmadugını isbât-ıla
Ben kılam yüz sihr ü nârincât-ıla

3589 Ne ilikdürdüm-ise saña didüm
Kamusın fısk u fücûr-ıla yidüm

3590 Dünyada bir hayr işe başlamadum
Tañrı'ya lâyık bir iş işlemedüm

3591 Nite olısar benüm anda işüm
Yaza kanda irişe anda kışum

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD
ÂN SÂYİL-RÂ NÎZ

3592 Hüdhüd eydür niçeme 'ayyâr-ısañ
Câzılıkda dahı key tarrâr-ısañ

3593 Cânuñı çün ilte gevdeñden ecel
Sıgmaya ol ortada mekr ü hiyel

3594 Görür-ise hîle vü destânuñı
Sen ton iltürsin ol ilte cânuñı

3595 Er gerek kim topragı altun ide
Er midür ol kim eri magbûn ide

3596 Anda kim her bir işi kılmak gerek
Ogrıya boynından asılmak gerek

3597 Şer' içinde gösterür senüñ yoluñ
Degme bir on akçaya bir kez aluñ

3598 Dîn yolında çün terâzû asalar
Bir eli on akça-y-ıçun keseler

3599 Zîhi müdbir âdemî vü nâbekâr
Kim ogurlıkdan getüre iftihâr

3600 Bön kişi zeyreklere çok aldana
Zeyrek ol aldamagı key iş sana

3601 Zeyreküñ biñde birisi sag ola
Bön kişilerüñ yiri uçmag ola

3602 Anda kim Tañrı her işi bitürür
Câzular Mûsî'ya îmân getürür

3603 Câzulık kılan kişi kezzâb ola
Mu'cizât ehli ulü'l-elbâb ola

3604 Biz kerâmet ehline inanuruz
Sâhiri kezzâb u kâfir sanuruz

3605 Âhiretde her ki bî-mikdâr ola
Dünyada 'ayyâr u yâ tarrâr ola

3606 'Avrat ola kim düze gözin kaşın
Dutmaya er *delletü'l-muhtâr* işin

3607 Halka mâl üleşdüren kişi henûz
Korkudadur kim kaçan iş ola uz

3608 Halk mâlını kim iltür bir görüñ
Kesüñ elini dahı boynın uruñ

3609 Kamu assıdan kim eyledüñ ziyân
Mazleme boynuñda kalmışdur hemân

3610 Togru işden ne haber virür canuñ
Yohsa egri çok işüñ vardur senüñ

3611 Egrilik her pîşenüñ solı-durur
Togrulık Gülşehri'nüñ yolı-durur

3612 Sen bu işden tevbe kaçan kılasın
Var *Feleknâme* okı kim bilesin

3613 *Mantıku't-tayr*'ı dahı hall eylegil
Sözüñi şîrîn ü rengîn söylegil

3614 Yavuz işden tevbe kıl iy nâmdâr
Mustafâ yolını eyle ihtiyâr

3615 Utan ol sultândan âhir iy 'azîz
Kim kılur dînüñi küfrüñden temîz

3616 Sıdk-ıla kurduñ ileyinde siñer

Hîle-y-ile tavşan aslanı yiñer

3617 Sen ki gerçekden geçürdüñ yalanı
Gör ki tavşan niçe aldar aslanı

DÂSTÂN-I ŞÎR Ü HARGÛŞ

3618 Her kim aldı ‘ilm u Kur’ân’uñ dadın
Evvel añdı Tañrı’nuñ a‘zam adın

3619 Andan işbu dâsitânı eyledi
Virdi söze reng ü şîrîn söyledi

3620 Kim meger nevrûz faslında ki bâg
Her yaña yandurur-ıdı yüz çerâg

3621 Yil çemen saçı-y-ıla oynar-ıdı
Lâle odından çemen köyner-idi

3622 Bir çemende kim zülâl akar-ıdı
Bülbülüñ gözi güle bakar-ıdı

3623 Ot yirine za‘ferân bitmiş-idi
Kamu sahrâyı külef dutmış-ıdı

3624 Sebze ortasında akan su-y-ıdı
Çeşmelerüñ fâyiri inçü-y-idi

3625 Kumrılar bülbüllere hem-râz-ıdı
Tûtılar destânlara demsâz-ıdı

3626 Gökyüzi pür şu‘le vü pür nûr-ıdı
Bâg içi pür hulle vü pür hûr-ıdı

3627 Ol hevâ çün hemdemi olur-ıdı
Yazlu sûret âdemî olur-ıdı

3628 Ergavân dil-şâd u sûsen şâdkâm
Servi âzâd u güle bülbül gulâm

3629 Nesteren hatmıya nâz eyler-idi
Yâsemen nesrîn-ile söyler-idi

3630 Şehri kamu şâdılık dutmış-ıdı
Bir benefşe kayguya batmış-ıdı

3631 Kamu güller gussadan ayru-y-ıdı
Arada nerkis gözi sayru-y-ıdı

3632 Ayvalar almalara söyler-idi
Nâr, nârince ‘itâb eyler-idi

3633 Kim kızıl yüz kaygudan ayru-durur
Saru yüzlü âdemî sayru-durur

3634 Bunça sıhhatdan niçün sen ayrusın
Kim ölü dirildi vü sen sayrusın

3635 Bâd-ı nevrûzî güle ‘anber saça
Ebr âzârı yire gevher saça

3636 La‘l, gülnâr oldı vü ya‘kût gül
Tâze yavlak bülbül ü fertût gül

3637 Kara üzüm kapuda Hindû gibi
Ak üzümüñ danesi lü’lü’ gibi

3638 Kurı hurmanuñ nifâkı var-ıdı
Arada incîr sâdık yâr-ıdı

3639 Nerkisüñ gözi begâyet pür humâr
Kavun altun kim zümürrüddür hıyâr

3640 Pes bu sahrâ kim saña şerh eyledüm
Vasfını bunça katuñda söyledüm

3641 Saydgâhıydı bir aslanuñ meger
Ol şaha kul tagda her bir cânavar

3642 Her gün aslan çün şikâr eyler-idi
Kamusını târumâr eyler-idi

3643 Cânavarlar câna gelmişler-idi
Baş u cânı terk kılmışlar-ıdı

3644 Aslanuñ çün cevri haddan geçicek
Su yirine kanlarını içicek

3645 Cânavarlar bir yire dirildiler
Kamusı aslan katına geldiler

3646 Eytdiler iy cânavarlaruñ şahı
Begleri yavlak dutar yohsul ahı

3647 Bir karı işledügini bir seher
Eylemez yüz hançer ü tîg u teber

3648 Niçeme kim himmeti şâh az görür
Tagları himmet dereye aktarur

3649 Kendüzin çün kim ere bilmek gerek
Ayrug agzıyla du‘â kılmak gerek

3650 Niçe sen bize cefâ eyleyesin
Vaktı oldı kim vefâ eyleyesin

3651 Niçe dartavuz senüñ cevrüñ niçe
Ol güni añgıl ki bu devlet geçe

3652 Er halâla eylese biñ ihtirâm
Sen yimezsin gün uzun illâ harâm

3653 Niçe dökersin bu miskînler kanın
Alasın bu cânavarlaruñ canın

3654 Her taguñ nite ki bir arslanı var
Cânavarlaruñ dahı bir cânı var

3655 Pâdişâhuñ himmeti ‘âlî gerek
Kâni‘a üç günde yiter bir çörek

3656 Az yiyen kişi kaçan sayru ola
Çok yimekden günde yüz kişi öle

3657 Ol boguz kim lokmayı târâc ider
Tab‘ını dârûlara muhtâc ider

3658 Bunça dârû var ki şûr-engîz ola
Kamu dermânlar başı perhîz ola

3659 Az yiyenüñ Cebre’îl olur canı
Çok yiyenüñ zinde pîl olur teni

3660 Çok yimekden çok ola fâsid mizâc
Ne devâ anı düze vü ne ‘ilâc

3661 Var tevekkül Tañrı’ya kıl bir zamân
Ol kapudan rızkuñ istegil hemân

3662 Çün *tevekkeltü ‘ale’l-Allâh* diyesin
İşlemedin kendü rızkuñ yiyesin

3663 Ol ki ‘akl u cân u ten resmin urur
Her birinüñ kısmetin ol hôd virür

3664 Ol ki ben yüz cehd iderem diyiser
Kısmeti ne-y-ise anı yiyiser

3665 Her ki bildi kısmetinüñ ġâyetin

Okıdı *nahnü kasemnâ* âyetin*(43/32)*

3666 Aslan eydür ben varup oturıçak
Avlamakdan göñlümi götüriçek

3667 Kim-durur rızkum baña getüresi
Yâ benüm işlerümi bitüresi

3668 *Vellezîne câhedû fînâ* didi*(29/69)*
Ne kazandıysa kişi anı yidi

3669 Su yolını açmayınça akmaya
Tañrı âhir bacadan bırakmaya

3670 İşlerümi ben bitürsem yig-durur
İşlemedin ne yer-isem yig-durur

3671 Ayruk agzıyla agu yutmak gerek
Ayruk eliyle ilan dutmak gerek

3672 Kısmetüm sizden-durur yiyiserem
Çün yeyem Hak şükrini diyiserem

3673 Ben varup hôd fârig otura-y-ıdum
Dünyadan göñlümi götüre-y-idüm

3674 İlla yem gerek olıcak etüme
Kim getüre kısmetümi katuma

3675 Kim Resûl eydür tevekkül kıl dahı
Deve dizin baglamagı bil dahı

3676 Cânavârlar bu sözi çün gördiler
Yüzlerini kamu yire sürdiler

3677 Kim Çalap fermân virürse tapuya
Günde bir av getürevüz kapuya

3678 Biz kılavuz pâdişâhuñ hidmetin
Dek götürsün üstümüzden mihnetin

3679 Aslan eydür bir av işüm bitürür
Eksügümi geregümi yitürür

3680 İlla siz bu işi bitürmeyesiz
Kavlüñüz yirine getürmeyesiz

3681 Kamusı and içdiler kim bir şikâr
Pâdişâhuñ günde bizde hakkı var

3682 Getürevüz hakkını yohsa girü
Ala bizden hakkını uru uru

3683 Aslan eydür kabul eyledüm varuñ
Ayaguñuzı geñüñüzce sürüñ

3684 Tañlacak beynüñüze siz götürüñ
Günde bir avı tapuma getürüñ

3685 Cânavârlar çün sözin işitdiler
Günde bir av vermegine gitdiler

3686 Her biri bulutlayın gürler-idi
Günde bir kur'a bıragurlar-ıdı

3687 Kur'a kime düşse ol varur-ıdı
Aslan anı yiyüp oturur-ıdı

3688 Kur'a bir gün tavşana düşdi tamâm
Tavşan eydür aslana oldum ta'am

3689 Aña karşu yüzümi burtarayım
Bu belâdan kendüzüm kurtarayım

3690 Tavşan aslandan yaña gelür-idi
Kendüzinüñ çâresin kılur-idi

3691 Yolda eglendi ki yüzi akıdı
Aslan aña ivdi yavlak kakıdı

3692 Gördi ırakdan ki bir tavşan gelür
Yolda vü çok nevha vü zârî kılur

3693 Aslan eydür añrayubanın aña
Kim ne vakıtdur ki gelürsin baña

3694 Kuşluk oldı karnum aç oturmışam
Ayagum üstine yüz kez durmışam

3695 Bilmezem sen nâ-kese ne diyeyim
Şimdi mi geldüñ ki seni yiyeyim

3696 Pâdişâhlar heybetin bilmez midüñ
Gürlemegümden hazer kılmaz mıduñ

3697 Tavşan urdı başını ol dem yire
Azgın açdı kim cevâbını vire

3698 Eydür iy şeh tañlaçak girdüm yola
Benüm ile bir semiz tavşan bile

3699 Ol semizi ben aruga virdiler
Tapuña getürmege gönderdiler

3700 Kim aruk tavşan yiyince ol ulu
Bir semiz yagluyı eylensün ülü

3701 Ben anı tapuña getürür-iken
Pâdişah işini bitürür-iken

3702 Yolda bir aslan çıkageldi ulu
Ussına gelmez bir agır key delü

3703 Sordı bizden kim yoluñuz kançaru
Kança varursız dönüñ gelüñ berü

3704 İkiñüz dahı şikârumsız bugün
Kim yarın olmadı vü hoş geçdi dün

3705 Dem bu demdür vaktümi hôş görürem
Mülküm içinde şahâne yörürem

3706 Eytdüm aña biz şehinşeh kulıvuz
Sanma kim ayruk kişi makbûlıvuz

3707 Eytdi şâhinşeh kim olur iy gedâ
Kimse baña ayruk adın ilede

3708 Ne seni koyam ne ol şâhinşehi
İkiñüzden ‘âlemi kılam tehî

3709 Seni dahı ol şehinşâhı dakı
İki yırtam diş-ile Tañrı hakı

3710 Pençemi çün deri yüzmege düzem
İkiñüzüñ dahı derisin yüzem

3711 Benden artuk dünyada kim var-durur
Kim bu sultânlıga lâyık er-durur

3712 Çün melikligi takâzâ kılalar
İki şâh bir ilde gavgâ kılalar

3713 Çün belüre pâdişâhlıkda yolum
Yig ola andan benüm kemter kulum

3714 Eytdüm er-iseñ otur kim ben varam
Ol şaha işbu habarları virem

3715 Eydür işüñi girü koy var eyit

Kiçi sözleri dahı anda büyüt

3716 Göreyin gelüben ol baña nider
Bunı katumdan nite alup gider

3617 Ben var-iken kim-durur ol kim gele
Benüm-ile milketi davî kıla

3718 İşüm almakdan çün oturdı odı
İşümi aldı beni andan kodı

3719 Çün görür kim ol işüm aña uya
Kapar anı vü kalur bir kuyuya

3720 İşde anı kuyuda yiyüdurur
Senüñ-içün kimdür ol diyüdurur

3721 Ben haber kıldum şahâ ne oldugın
Şah bilür anuñ-ıla ne kıldugın

3722 Niçe kim anda anuñ yili ese
Nesne getürdüklerin senden kese

3723 Aslan işitdi kim avın aldılar
Kakımakdan gözleri kanın dolar

3724 Var mıdur dir ya'ni 'âlemde kişi
Kim benüm-ile kıla ol bu işi

3725 Gel baña göster ki aldı avumı
Kim işitmedi cihânda çavumı

3726 Başın anuñ gevdesinden üzeyim
Pençem-ile derisini yüzeyim

3727 Tavşan eydür gel ki tapuñla varam
Düşmanuñı kendüzüñe gösterem

3728 Tavşan ilerü gider aslan bile
Tavşan ol endîşeden kim ne kıla

3729 Kendüzinden çok yalan söz kuzlamış
Bir deriñ su kuyusını gözlemiş

3730 Kuyunuñ yakınına çün geldiler
Kuyu yakın-ıdugını bildiler

3731 Tavşan aslandan girü kalur-ıdı
Arkun arkun korkudan gelür-idi

3732 Aslan eydür yöriseñne ilerü
Gerçek-iseñ neye kalursın girü

3733 Tavşan eydür korkaram varmaklıga
Kuyu içinde anı görmeklige

3734 Sen meger kim üstine çün gelesin
Beni kendü koltuguña alasın

3735 Kim kuyuda anı saña gösterem
Saña sıgınmak anuñçun isterem

3736 Aslan ol usdan kim anda yog-ıdı
Tavşan ussı çok kez andan çog-ıdı

3737 Çün inandı tavşan aldadugına
Aldı ol tavşançugı koltugına

3738 Kuyunuñ üstine geldi kükreyü
Su tolu andan deriñ yavlak kuyu

3739 Çün suya bakdı kim ol aslan kanı
Gördi bir aslan dutar bir tavşanı

3740 ‘Aksini gördi suda aslan gibi
Koltugında tutdugı tavşan gibi

3741 Çün görür kim düşmeni düşmiş suya
Tavşanı koyup kalur ol kuyuya

3742 Çün kuyuya düşdi suda bogılur
Sag esen tavşan kırañında kalur

3743 Çün görür tavşan ol aslan öldügin
Ol kuyu ol aslan-ıla toldugın

3744 Hurrem ü handân u hôş girür yola
Murgzâr içinde oynayu güle

3745 Çarh uruban sekriyüp oynar-ıdı
Hicr odından hâtırı köyner-idi

3746 Kaçan irem dir-idi yârânlara
Kim bu hâli muştılayam anlara

3747 Tavşan ol dem kim berü gelmiş-idi
Cânavârlar yazıda kalmış-ıdı

3748 Ne ki yârânları var-ısa anuñ
Yasını dutmışlar-ıdı tavşanuñ

3749 Her birisi yasda oturmış-ıdı
Kendüden ûmîdi götürmiş-idi

2750 Tavşan oynayu çıkageldi girü
Degme yaña sekriyüben çarh uru

3751 Bunlar anuñ geldügin çün gördiler
Kamu bî-hôd yirlerinden durdılar

3752 Karşu vardılar yüz urdılar yire
Tavşanuñ ahvâlini bir bir sora

3753 Eytdiler iy Tañrı tapusında hâs
Aslan elinden nite bulduñ halâs

3754 Sen velîsin saña ol kıyamaya
Korkaruz elden bizi koyamaya

3755 Sen kerâmât-ıla yol varmış mısın
Yohsa bizi dahı kurtarmış mısın

3756 Bulmaz-ısa dahı anda cân bahâ
Seni görmek bize yiter kan bahâ

3757 Seni görmek cânumuzdan yig bize
Mâl u hân-u-mânumuzdan yig bize

3758 Tavşan eydür size çok olsun bekâ
Virdi aslan cânını anda Hak'a

3759 Devletümüz girü yüz dutdı bize
Aslan öldi Tañrı yaş virsün size

3760 Ben anı öldürmesem dura-y-ıdı
Yüz benüm gibiyi öldüre-y-idi

3761 Evvel anı yüzüme güldürmişem
İlla soñra 'ilm-ile öldürmişem

3762 Ben bu varmakdan ki yüz burtarmadum
Kendüzümi yaluñuz kurtarmadum

3763 Bil ki bu işden ki ben başarmışam
Kamuñuzuñ cânını kurtarmışam

3764 Çün ögine dirdi bir bir bildügin
Söyledi aslana neler kıldugın

3765 Mekr odıyla yüregini yakdugın

İltüben bir kuyuya bırakdugın

3766 Cânavarlar âferin kıldı aña
Kim hüner ‘âlemde hatm oldı saña

3767 Dâ’imâ bize bu meyden sâki ol
Anı öldürdüñ-ise sen bâki ol

3768 İy cihânı merk-ile dutdum diyen
Halk etini zulm-ıla her gün yiyen

3769 Hîlet itme degme bir dehrî gibi
Sıdka bagla göñli Gülşehrî gibi

3770 Hırsa çün aslan gibi inanasın
İşveler tavşanına aldanasın

SU’ÂL KERDEN-İ SÂYİL
EZ HÜDHÜD

3771 Birisi eydür ölümden korkaram
Kim cihânda çok ta‘alluklu erem

3772 Korkaram kim yolda ölem n’ideyin
Döne yönüm girü nite gideyin

3773 ‘Avratum bir yaña nâlişler kılur
Oglanum sîmurgı hôd kanda bilür

3774 Oglum eydür baba yola gitmegil
Böyle bir kezden bizi terk itmegil

3775 Bagum-ıla varlıgumı n’ideyim
Hân-u-mânı kime koyup gideyim

3776 Mâl ü mülküñ gussası beni alur
Kim gidiçek kamu yirinde kalur

3777 Yönümi yüz ‘işve vü tedbîr-ile
Baglamışdur elli biñ zincîr-ile

3778 Bu kamu bendi nite şeşebilem
Kim sizüñ ile bile eşebilem

3779 Çün yoluñ yarsında añsuzın ölem
Kavmumı kaçan gelüp girü bulam

3780 Köylerümi çün severem n’ideyim
Atlarumı niçe koyup gideyim

3781 Mansıb içinde dahı sultân benem
Şâh-ı dehr ü şöhre-i devrân benem

3782 Pâdişahlıgı nite terk ideyim
Rûm ilinden kûh-ı Kaf'a gideyim

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD
SÂYİL-RÂ

3783 Hüdhüd eydür eyle dut kim gitmedüñ
Yola vü bizüm-ile ‘azm itmedüñ

3784 Âdemî her renc-ile tolmaya mı
Bunda kalıçak dahı ölmeye mi

3785 Hâsıl oldur kim atı yola eşe
Bendi bir bir kendü boynından şeşe

3786 Ölmedin ura ta‘alluk terkini
Dirile eyleye ölmek berkini

3787 Hân-u-mân u mülk ü mâl anda düze
Arkun arkun mihrini bundan üze

3788 Bâg u bostân bâkî ‘âlemde bula
Yohsa bunda gül harîfi hâr ola

3789 Bendi bunda şeşmez-iseñ iy ‘azîz
Kılmaz-iseñ ‘aklı ‘illetden temîz

3790 Bendi çün çekilmege düzüliser
Bend-ile boynuñ bile üzüliser

3791 Kuş kanadı çün kafasda sag ola
Ârzûsı bûsitân u bâg ola

3792 Çün kafas sına kuş uça nâz-ıla
Gülsitânlara vara pervâz-ıla

3793 Çün kafasda kendüzini baglaya
Kanadını yüz od-ıla taglaya

3794 Ayagına vü eline bend ura
Kendüzine bendi key hursend ola

3795 Çün kafas sına kim ol kuş kasd ide
Kim uça ol bend-ile kança gide

3796 Yiri kaçan bâg u bostânlar ola
Kanda kim baglu-y-ısa anda kala

3797 Çün kafasdan çıkdı vü bostânlara
İrmedi ol bülbül ü destânlara

3798 Kaldı çöplikler arasında hakîr
Her mahallâda vü bendiyle esîr

3799 Ol mahallâda anı ya it yiye
Yâ çetük yiye vü hôş doydum diye

3800 Çün kafasdan çıka vü gülşen dapa
Gitmeye biri anı nâgeh kapa

3801 Kuş kafasda yaraşur ya yazıda
Ortalıkda kendüzin tîz azıda

3802 Oglan-ıçun girü bir tıfl olmagıl
'Avrat-ıçun erligüñden kalmagıl

3803 Şol develpâ kim ere mihnet-durur
Kıssada oglan-ıla 'avrat-durur

3804 Çok ta'allukdan kişi âzâd ola
Yolı dîn ü rehnümâsı dâd ola

3805 Bunda ılduz anda ay ola tamâm
Bunda yohsul anda bay ola tamâm

3806 'Âkıbet çün kim yola gitmek gerek
'Azmi elbetde yola itmek gerek

3807 Gitmegüñ vaktında ölmek bend-ile
Key degül bir çûn veyâ bir çend-ile

3808 Dahl hergiz bite mi ekilmedin
Bendüñi sen şeşegör çekilmedin

3809 Bendüñi şeşmez-iseñ çün çekeler
Bend-ile pehlûñı bile sökeler

3810 Bundagı sultân ne ehl-i câh ola
Pâdişâh oldur ki anda şâh ola

3811 Yön belürür çün ki sayısuz kulum
Ad-ıla Gülşehri'ye yokdur ölüm

3812 Bu meselde kaldururlar kolumı
Kaknüsüñ dirligi-y-ile ölümi

DÂSİTÂN-I MURG-I KAKNÛS Kİ

DER HİNDÛSTÂN MÎ-BÂŞED

3813 Tañrı adın añuban söyleyelüm
İşbu destânı tamâm eyleyelüm

3814 Kaknüs adlu bir ulu kuş dilsitân
Vardur anuñ mevzi'i Hindûsitân

3815 Burnı uzun u delükleri üküş
Burnı üstindedür üni ança hôş

3816 Sözi hûb u nagmaları sâz-ıla
Perdelerde ol latîf âvâz-ıla

3817 Ötiçek kim mât olur yüz erganûn
Degme delükden çıkar yüz dürlü ün

3818 Mûsikî tasnîf iden âvâzını
Andan ögrenür her bir sâzını

3819 Çüfti yokdur yaluñuz bir kuş-durur
Yavlak üni dil-firîb ü hôş-durur

3820 Çün Sipehândan düze âvâzını
İrgüre Nevrûz'a her bir sâzını

3821 Geh Hicâz'uñ perdesin sâz eyleye
Bûselik'de nagme âgâz eyleye

3822 Geh Rehâvî perdesin âgâz ide
Geh 'Irak'uñ perdesini sâz ide

3823 Geh Dügâh u Çârkârha irişe
Geh Hüseynî perdesinde dürişe

3824 Gâh Zîrefgende sâzını kıla Râst
Geh Hisâruñ perdesini kıla râst

3825 Dünyada biñ yıl anuñ 'ömri olur
'Ömri dükendükde gör kim ne kılur

3826 Bîşelerden çok odunlar dirşürür
Biri biri üstine düpdüz urur

3827 Odunı dirşürüben düni güni
Bir depe gibi yıgar ol odunı

3828 Üstine çıkar dahı yüz sâz-ıla
Zârılar kılur latîf âvâz-ıla

3829 Ol kadar feryâd u zârîye düşer
Kim dükeli kuşlar üstine üşer

3830 Burnınuñ degme delüginden çıkar
Bir hoş ün kim ‘âlemüñ bagrın yakar

3831 Ol kadar zârî kılur kim tag u taş
Nevhalarından olurlar bagrı baş

3832 Cânavârlar dirilürler katına
Kuşlar aglarlar anuñ hasretine

3833 Zâri kıludurur-iken nâgehân
Eyler-iken nâle vü şûr u figân

3834 Kendüzinüñ yasını dutar-iken
Degme sâz u söz-ile öter-iken

3835 Bir yalıñ burnı delüginden çıkar
Düşer odına vü odını yakar

3836 Parlayup odun yanar u kuş bile
Kuş u odun od olurlar hôş bile

3837 Kaknüs ol oduñ içinde kül olur
Gör ki Tañrı kudreti neler kılur

3838 Bir yıl üstine geçiçek bir dagı
Çıkar ol külden anuñ yavrıçagı

3839 Girü bir kaknüs olur anuñ gibi
Dirilür biñ yıl dahı cânuñ gibi

3840 Ol ki biñ yıl dirilür zârî kılur
Kendü ‘ömrine vü öldügin bilür

3841 Sen ki ‘ömrüñ yüz yıla irmez ‘aceb
Nice her gün ‘işret eylersin taleb

3842 Bir kuş ölümin bilüben gör n’ider
Niçe âşûb-ıla ‘âlemden gider

3843 Sen henüz ölümüñi añlamaduñ
Ölenüñ hâlin görüp tañlamaduñ

3844 Âdem-iseñ gaflet-ile tolmagıl
Dünyada bir kuşdan alu olmagıl

3845 Konşılaruñ kamu öldi vü henüz
Sen yazuklar işlemekde yavlak uz

3846 Konşılar düni gözüñe gün gelür
Ayruguñ yası saña dügün gelür

3847 İçüñ aglar kişinüñ güldügine
Şâd olursın kimsenüñ öldügine

3848 Ölmedi kimse ki sen şâd olmaduñ
Dünya geçdi vü sen aylak almaduñ

3849 Ölüden yir karnı dolası degül
Ad-ıla Gülşehri ölesi degül

3850 Bunçalar dirile hôd bilinmedi
Ol ölüp dahı yavu kulunmadı

SU'ÂL KERDEN-İ SÂYİL
EZ HÜDHÜD DER HİKMET

3851 Biri sordı kim bu cânlar bir midür
Cism-ile bu mü'min ol kâfir midür

3852 Yohsa tenden ilerü eyü yavuz
Bellü miydi anda bu egri ol uz

3853 Cân ezelde var mıdı yâ yok mıdı
Kamu cânlar bir midi yâ çok mıdı

3854 Anda cânlar kamusı rûşen midi
Her biri bir bâg u bir gülşen midi

3855 Yohsa ba'zı tîre midi iy 'azîz
Kim teninde olmadı hergiz temîz

3856 Ten mi eyledi eyü cânı yavuz
Yâ ezelden mi yavuz cân degül uz

3857 Anda mı oldı yavuz kişi eyü
Yâ aña bunda mı irdi bu kayu

3858 Hubs anda mı yapışur canlara
Yâ irer mi bunda cân su'bânlara

3859 Cehd-ile yavuzlık eylük ola mı
Yavuz er hergiz eyülik bula mı

3860 Bunça yıl kâfir olan soñra 'aceb
Nite eyler dîn ü îmânı taleb

3861 Fâsık-iken bunçalar zühdi bulur
Zâhid-iken bunçalar fâsık olur

3862 Mü'min-iken bunçalar küfre uyar
Kâfir-iken bunçalar dîni duyar

3863 Neden olmışdur 'aceb bu ihtilâf
Cânda bu mey dürdi vü ol bâde sâf

3864 Bir bize añladıvirgil bî-garaz
Kim bu cân cevher midi veya 'araz

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD
ÂN SÂ'İL-RÂ BE-HİKMET

3865 Hüdhüd eydür kamu cânlar bir degül
Mü'min olan âdemî kâfir degül

3866 Cân ola yüz biñ melekden ulurak
Cân ola bir dîv devden alurak

3867 Cân ola kim yüz güherden yig ola
Cân ola kim bir rimâd u rîg ola

3868 Kim birinüñ yiri 'illiyyîn ola
Birisinüñ mevzi'i siccîn ola

3869 Cân ola kim katına bir dem iren
Eyle diñlene kim uçmaga giren

3870 Cân ola kim sohbetinden âdemî
Elli biñ zahma saya bir merhemi

3871 Ay u günden rûşenırak cân ola
Kim dükeli derde ol dermân ola

3872 Cân ola kim kîr u katrandan 'azîm
Tîre vü târîkter ola delim

3873 Cânumuz kim cinsi fazlından gelür
Rûşen ü târîk aslından gelür

3874 Kim sa'îd-ise ezeldendür sa'îd
Kim degül-ise ezeldendür ba'îd

3875 Var sıfâtı lutf-ıla Hakkuñ 'azîm
Var sıfâtı kahr-ıla dahı delim

3876 Cân kim ol lutfı sıfâtından gelür
'İzzet ü ikbâl ü bahşâyiş bulur

3877 Cân kim ol kahrı sıfâtından irer
Kendüzine hisset ü hizlân direr

3878 Ne du‘â-y-ıla ki dili bilürüz
Tañrı’nuñ lutfı sıfâtın dilerüz

3879 Cânumuz cevher-durur ‘âlî ‘ayâr
Kim ‘arazlarda bekâ yok pâyidâr

3880 Cân ölümden soñra bâkî kalısar
Zîra cevher kanda fânî olısar

3881 Ten ki hem cevher-durur bâkî kala
Kendü a‘yânında vü dâyim ola

3882 Şekl ü sûret kim ‘arazdur kalmaya
Câvidân bâkî vü cüz cân ölmeye

3883 Cevhere hergiz fenâ câyiz degül
Kim bekâ bulmakdan ol ‘âciz degül

3884 Çün bekâsı kendüzi-y-ile ola
Cevherüñ hergiz fenâ kanda bula

3885 Çün ‘araz ayrug-ıla bâkî-durur
Fâni olmak anuñ ahlâkı-durur

3886 Cevherinden hâlis olmış cân gerek
Küfri aslından komış îmân gerek

3887 Bir agaç kim acıdur cüllâb-ıla
Bisler-iseñ anı vü güllâb-ıla

3888 Niçeme kim bâg u gülzârı ola
Yine ol acı yimiş bârı ola

3889 Ol ki rahmânî-durur hôd kimseye
Var-ısa dahı anı göstermeye

3890 Ol ki şeytânî-durur halkı göre
Yog-ısa dahı gün uzun lâf ura

3891 Câhilüñ sazın göriçek tañlañuz
‘İlm-ile Gülşehrî sözin añlañuz

3892 Kândan arı çıkan altun hâs ola
Miss karıklu akça bî-ihlâs ola

3893 Ol agacuñ kim yimişi dîn-durur

Agu içinde dahı şîrîn-durur

3894 Kamu cândan yig Muhammed cânıdur
Kim dükeli cânlaruñ sultânıdur

3895 Andan az aşagarak i'zâz-ıla
Cân ulü'l-'azmüñ-durur yüz nâz-ıla

3896 Dahı andan aşagarakdur rüsül
Cânları vü *hâkezâ isma' ve kul*

3897 Enbiyâ cânıdur andan berürek
Evliyânuñ cânı dahı girürek

3898 Evliyâdan soñra 'ârif cânınuñ
İ'tibârı ola vü sâmânınuñ

3899 Dahı andan aşagarak cân eyü
Zâhidüñdür şâdumân u bî-kayu

3900 Dahı andan soñra 'âbid cânını
Mu'teber dutan bilür bürhânını

3901 Mü'minüñdür dahı soñra cân 'azîz
Kalanında bulmaya kimse temîz

3902 Şol tokuz kavmuñ ki saydum cânların
Kıldılar pâk ü dürüst îmânların

3903 Kalanınuñ cânları aludadur
Zîra cismiyle bile pâlûdadur

3904 Lutf ilinden Mustafâ cânı gelür
Peyrevi Gülşehri'nüñ cânı olur

FÎ-MAKÂMİ'L-ENBİYÂ
VE'L-EVLİYÂ

3905 Dokuzınçı gök Muhammed cenneti
Oldı kim Rıdvân ola hem-sohbeti

3906 Sekizinçi gök ulü'l-'azme behişt
Oldı yavlak hûb u key 'âlî sirişt

3907 Hem yidinçi gökde buldılar rüsül
Cenneti vü çaldılar anda dühül

3908 Enbiyâ altınçı gökde buldılar
Cenneti vü anda menzil kıldılar

3909 Evliyâ beşinçi gökde gireler
Cennete vü hûrileri göreler

3910 ‘Ârifüñ dördinçi gökde cenneti
Varıçak anda bulalar rahmeti

3911 Zâhidüñ üçinçi gökde olısar
Cenneti vü kıldugını bulısar

3912 ‘Âbide ikinçi gökde düzile
Cennet ü müzdi yazukdan süzile

3913 Mü’minüñ evvel gök ola cenneti
Kim hakîm uş böyle söyler hikmeti

3914 ‘Arş u hâtem cenneti vü kalanı
İşbu kavmuñdur ki şerh itdüm anı

3915 Yâr-ıla Gülşehri çün şâd olısar
Cennet ü duzahdan âzâd olısar

3916 Kime hûr eyler refîk u kim perî
Nahnu min-huldin ve min nârin berî

3917 Kime mûnis rûh ola vü kime râh
Lima‘allâhi şûmu ve estirâh

3918 Ol ki duzahdur gök altında ‘ayân
Od u yil ü su vü toprakdur hemân

3919 Hem cemâd u nâmı vü hayvân-durur
Yidi tamu bu yidi erkân-durur

3920 Göge varan cân kavuşdı cennete
Yirde kalan cân sataşdı mihnete

3921 Çün riyâdan kılduñ ihlâsı temîz
Tâ‘atuña garra olma iy ‘azîz

3922 Kim tekebbür çün ‘amel kasrın yıka
Dükeli tâ‘atlaruñ hîçe çıka

2923 ‘Ucb tâ‘atlar evin yavlak yıkar
Kim kamu tâ‘atları hiçe çıkar

3924 Tâ‘at-ıla uçmaga girmez kişi
Tañrı’nuñ fazlı oñarur bu işi

3925 Elli yıllık tâ‘atuñ iy pârisâ
Olmaya bir günki ömrüñe bahâ

3926 Garrasın sen tâ‘ata iy nâmdâr
Bir Kerîm’üñ fazlına ûmîdvâr

3927 Kibr ü ‘ucbu terk idüp maksûda ir
Bâyezîd’e Hak ta‘âlâ gör ne dir

DÂSTÂN-I SULTÂNÜ’L-‘ÂRİFÎN
EBU YEZÎD EL-BİSTÂMÎ
RAHMETULLAHİ ‘ALEYH

3928 Bir gün anda kim hitâb olur ŝavâb
Bâyezîd’e Tañrı eyledi hitâb

3929 Kim senüñ hâlüñi halka âşikâr
Eyler isem kim kılalar sengsâr

3930 Seni fi’l-hâl odda köyündüreler
Tâ ‘atuñ şem‘ini söyündüreler

3931 Halk senden cümle münkir olalar
Seni bir zerrâk u ‘âsî bileler

3932 Zühdüñi ‘âlemde zellet göreler
Dirilüben seni şardan süreler

3933 Ben bu elden seni halka çakıçak
Halk saña zellet göziyle bakıçak

3934 Sen ne çâre kılasın kendüzüñe
Çün bulut karşu dura ılduzuña

3935 Bâyezîd eydür İlâhâ sen beni
Çakar-ısañ ben dahı çakam seni

3936 Eyle çakam halka kim kalup taña
Kılmaya bir âdemî tâ‘at saña

3937 Ne oruç duta kişi vü ne namâz
Kıla şahs u ne ola hacc u hicâz

3938 Tañrı eydür Bâyezîd’e kim beni
Ne diyüben çakasın kim ben Ganî

3939 Ben degül miyem semî‘ ü yâ basîr
Yâ ḡakîm ü yâ ‘âlîm ü yâ habîr

3940 Ben degül miyem cihânı yaradan
Benden artuk kimse var mı döriden

3941 ‘Acz u ‘aybum var mıdur kim çakasın
Halka vü bir naks baña dakasın

3942 Bâyezîd eydür senüñ ihsânuñı
Eydem ü derd ehline dermânuñı

3943 ‘Afvuñı ‘âsîlere şerh eyleyem
Rahmet ü bahşâyışuñı söyleyem

3944 Ança lutfuñı kılam halka ‘ayân
Ol kadar fazluñdan eyleyem beyân

3945 Sen Kerîm’üñ ança birin söyleyem
Sen Rahîm in‘âmını zikr eyleyem

3946 Rahmetüñi eyle halka yâd idem
Kim kamusın kaygudan âzâd idem

3947 Rahmuñı ança kılam halka ‘ayân
Magfiretden eyle eyleyem beyân

3948 Kim dükeli cennete duta ümîd
Olmayalar rahmetüñden nâ-ümîd

3949 Ne hisâbuñdan kimesne eymene
Ne ‘azâbuñ var-ıdugına inana

3950 Havf evinden çün recâya gideler
Dükeli, tâ‘atların terk ideler

3951 Bize uçmak viriser Tañrı diyü
Yimeyeler tamu odından kayu

3952 Anı kim mahşerden eymenür ola
Âhiret günine inanur ola

3953 Ne terâzû korkıda vü ne sırât
Deve geçdi diye *fî-semm’il-hiyât(7/40)*

3954 Ol kerem kim sende var çün bileler
Müzdi yazukdan teberrâ kılalar

3955 Tâ‘at-ıla tapmaya kimse seni
Çakayım seni ki çakasın beni

3956 Çakar-ısañ sen beni ‘isyân-ıla
Ben seni çakısaram ihsân-ıla

3957 Rahmet-ile yazuga bakışalum

Gel biribirümüzi çakışalum

3958 Ol ki hergiz müzd işe başlamadı
Rahmetüñden çok yazuk işlemedi

3959 Biz neyüz kim tâ'atumuz ne ola
Yâ saña lâyık 'amel bizden gele

3960 Çün bizüm tâ'atumuza bakalar
Hayf ola kim bizi oda yakalar

3961 Bu cihânı bize viren râyigân
Ol cihânı hem vire ol Müste'ân

3962 Bundagı redd ü kabûlı n'idelüm
Fazluñı isteyü anda gidelüm

3963 Anda kim her bir kişi tâ'at kıla
Kendüzin bir zâhid ü 'âbid bile

3964 Ola Gülşehrî vü her ehl-i derûn
Hazretüñde *fî-salâtin dâyimûn*

SU'ÂL KERDEN-İ SÂYİL EZ
HÜDHÜD AHKÂM-I ŞERÎ'AT
VE TARÎKAT U HAKÎKAT

3965 Birisi eydür ki şer' ahvâlını
Şerh eyle vü tarîkat hâlını

3966 Kim bu iki yoldan azuk direvüz
Bes hakîkat menziline irevüz

3967 Çün kim ol üç yoluñ ehlin bilevüz
Hem yoluñ sa'bın u sehlin bilevüz

3968 Biribirinsüz ol üç yol ola mı
Yâ ol üçden taşra hîç yol ola mı

3969 Şer' hükmi götrile mi kişiden
Eyle di kim añlaya hûb işiden

3970 Er tarîkat yolına bî-şer' hîç
Gire mi kim olmaya ol işde pîç

3971 Şer'i koyan hîç rehber ola mı
İktidâya rehnümûn er ola mı

3972 Şer‘ hükminden birin sıyan kişi
Ola mı hergiz tarîk anuñ işi

3973 Mübtedî kimdür bize bildürivir
Kim nite işi vü yâ dili ne dir

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD
SÂYİL-RÂ

3974 Hüdhüd eydür şer‘ oldur kim kişi
Yaluñuz başarımaz her bir işi

3975 Şirket ü bey‘ ü mübâh u zer‘ olur
Bunlaruñ hükmin düzeden şer‘ olur

3976 Hem kısas u hadd u ta‘lîk u talak
Şer‘ bildürdi vü îmân u ‘itâk

3977 Bî-terâzû satun alup satmagıl
Kendü mâluñı yabana atmagıl

3978 Bî-mihekk zinhâr altun almagıl
Ölçüsüz bugday veyâ un almagıl

3979 Bâzaruñ kâdıları bunlar-durur
Bilmeyen bunları magbûnlar-durur

3980 Hatt-ı bî-pergâr kaçan dartıla
Yâ agaç hergiz kesersüz kertile

3981 Bî-tarîkat şer‘e olalar refîk
İlla bî-şer‘ olmaya hergiz tarîk

3982 Bî-hakîkat bunlar işden kalmaya
İlla bunlarsuz hakîkat olmaya

3983 Degme şer‘üñ şâri‘i lâbüd olur
Kim yolın Tañrı’dan ögrenüp bilür

3984 Hâlık aña mu‘cize teslîm ider
‘İlmini Rûhu’l-Kudüs ta‘lîm ider

3985 Kamu halk aña mutî‘ olur kim ol
Gösterür ol halka dâyim togru yol

3986 Alurak dîni götüre aradan
Yigirek dîni oldur durıdan

3987 Tañrı’dan hükm-ile işleye işi
Mu‘cizeyle gevher eyleye taşı

3988 Hark-ı ‘âdet anuñ elinden çıkar
‘Unsur aslın mu‘cizâtıyla yıkar

3989 Kim ‘asâyı ejdehâ eyler biri
Taş parasını deve eyler biri

3990 Biri ayı barmagı-y-ıla yarar
Biri oda girüben reyhân direr

3991 ‘Ankebût oldı evinde perdedâr
Söyler aña hôş dil-ile sûsmâr

3992 Her biri bir şer‘ ilerü getürür
Ol geçer ü biri girü getürür

3993 Kamusından yig şerî‘at soñ gele
Kim Müsülmânlık gibi key öñ gele

3994 Ol Muhammed’dür ki yigrek dîn kodı
Hûb esâs u dil-firîb âyin kodı

3995 Dükeli dînlere bî-şek şâh ola
Dîn kim *inne’d-dîne ‘indallah* ola*(3/19)*

3996 Şer‘ eger olmaz-ısa imkân ola
Kim cihân başdan başa vîrân ola

3997 ‘Âlemi zulmıyla zâlim toldura
Yigregi halkuñ alusın öldüre

3998 Çün ki mâni‘ olmaya kim hey deye
Ehremenler âdemîleri yeye

3999 Enbiyânuñ yigregidür Mustafâ
Hüccet ü bürhân buña eyler vefâ

4000 Zîra yigligi Muhammed bî-gümân
Kavl u fi‘liyle kılur dîni ‘ayân

4001 Kavl ü fi‘li yig olan yigrek ola
Kim dükeli leşkere ol beg ola

4002 Sen şerî‘atda sen ü ben ben olam
Sen tarîkatda ben ü ben sen olam

4003 Çün hakîkatda belüre pâygâh
Biz olavuz mahv u kala pâdişâh

4004 Sen şerî‘atda iki yüzden zekât

Viresin biş akça bulmaga necât

4005 Ben tarîkatda virem bişden yidi
Ol esâsı gösteren şöyle didi

4006 İkisi şükrâne kim ol baş içün
Bu güne kala vü terk olmaya dün

4007 Çün hakîkatda yok ola mâ-u-men
Mâl viren ol yolda ola râh-zen

4008 Şer‘ içinde baş hemîşe baş-durur
Baş tarîkatda ayakda hôş-durur

4009 Ne hakîkatda ayak sıgar ne baş
Ne göz işe gelür anda vü ne kaş

4010 Şer‘ içinde kanlusın şahs öldürür
Kor tarîkatda vü Tañrı’dan görür

4011 Çün hakîkat anı hâkim kılmadı
Öldüren ü öleni hôd bilmedi

4012 Bes hakîkat bir deñizdür bî-kerân
Şer‘ keştî vü tarîkat bâdbân

4013 Ol deñizde gark olanda fâyide
Degmeye kimseye dine mâyide

4014 ‘Işkı olan kişi dürr-i hâs-ıla
Sohbet eylemeye cüz gavvâs-ıla

4015 Şer‘ ehli hôd gemiden çıkmaya
Deñize düşüp tılısmın yıkmaya

4016 Gevheri deñiz dibinden yüzici
Çıkara vü dükkânını düzici

4017 Gemide dükkân kura vü dür sata
Dîn yolından taşları taşra ata

4018 Enbiyâ yüzici gibi dürleri
Dîn deñizinden çıkardılar arı

4019 Şer‘ şehrinde dükânlar kurdılar
Ev basanları cihândan sürdiler

4020 İsteyene inçüleri satdılar
Dünyayı dînleri-y-ile dutdılar

4021 Da‘vet-i âm enbiyâ eylediler
Kim bu halkı dîn ile toyladılar

4022 Enbiyâ dükkânlarında evliyâ
Da‘vet-i hâs eylediler bî-riyâ

4023 Her biri birkaç mürîdi dirdiler
Tañrı vü peygâmbere irürdiler

4024 Kendülerden dîn komadılar dakı
Enbiyâ dîninde buldılar Hak’ı

4025 Dîne da‘vet eyleyendür enbiyâ
Dînde irşâd eyleyendür evliyâ

4026 Kâfiri mü’min kılan anlar-durur
Mü’mini ‘ârif kılan bunlar-durur

4027 Kimse ol şarda ki devri durmadı
Mustafâ’dan yig dükânın kurmadı

4028 Halk horşîdi vü yâ mâhı sever
İlla Gülşehrî kim ol şâhı sever

FASL

4029 Yüzemez-iseñ gemiden çıkmagıl
Su-y-ıla toprak evini yıkmagıl

4030 Kamu halka dörd esâs eylediler
Dördinüñ dahı yolın söylediler

4031 Birisi gemidedür kim şer‘-ile
Asla ire ‘âkıbet ol fer‘ ile

4032 Eyü yavuzdan katında fark ola
İlla gemiden çıkıçak gark ola

4033 Tâ‘atın kıla vü orucın duta
Yiye vü içe vü ala vü sata

4034 Eke vü biçe vü mersûmın vire
Lâzım olmaya ki sultânı göre

4035 Virdügi yâ onda vü yâ beşdedür
Kim ra‘iyyet kamusı bu işdedür

4036 Birine gavvâs künyet urdılar
Zîra dür çıkardugını gördiler

4037 Geh gemide gâh deñizde ola
Ârif işi dünyada yâ ne ola

4038 Çünki sultân-ıla sâhibsır-durur
Deñiz-ile gemi aña bir-durur

4039 Yöresinden gitme kim dürler vire
Saña vü key inçülere irüre

4040 Pâdişâha ol vezîr olmış-durur
Husrev andan nâ-güzîr olmış-durur

4041 Degme bir işde ki ahvâli ola
Anuñ eli pâdişâh eli ola

4042 Çün ola girmekde vü çıkmakda uz
Geh şaha püşt eyleye vü geh yavuz

4043 İşlerin çün ol bitüre sultanuñ
Püşti dahı kamusı yüzdür anuñ

4044 Biri ol-durur ki gark olmış-durur
Deñiz içine düşüp ölmiş-durur

4045 Kimse-y-ile yokdur anuñ hîç işi
Zîra ne iş başara ölmiş kişi

4046 Gark gayra iltifât eyleye mi
Yâ ölen hîç kimseye söyleye mi

4047 Gark çün virmeye kendüden haber
Ayruga kaçan vire dürr ü güher

4048 Çünki meczûb oldı vü buldı fenâ
Kalmadı sençileyin cân u tene

4049 Şol kula beñzer ki ol her gün dura
Tapuda vü kendüden yavu-vara

4050 Şâh huzûrında başın kaşımaya
Dişleri gülmekde hîç ışımaya

4051 Pâdişâhuñ heybetini çün göre
Tapusında bir ölü gibi dura

4052 Şeh katında kimseye söylemeye
Bî-edeblik tapuda eylemeye

4053 Birisinüñ diri gark oldı adı

Kim bilişden bilmedi hergiz yadı

4054 Kim anuñ yöresine varur-ısa
Yâ katında bir nefes turur-ısa

4055 Kendüzin andan kaçan fark eyleye
Yapışup anı dahı gark eyleye

4056 Varma zinhâr ol kişinüñ katına
Kim düziser seni kendü yatına

4057 Diri gark oldur ki bid'at artura
Dîn esâsınuñ hilâfın resm ura

4058 Geze gümrâhlıg-ıla her yazıda
Kim Müsülmânları yoldan azıda

4059 Kim diler-ise kim inçüler dire
Yâ güher bula vü lü'lü'ler dire

4060 'Ârif-ile hem-nişîn olmak gerek
Bu deñizüñ dürlerin dirmek gerek

4061 Gemide iseñ şerî'atda tamâm
Olmaguñ gerek ki olasın imâm

4062 Yüziçi-y-iseñ güherlerüñ kanı
Yâ dahı ögrenmedüñ mi ol feni

4063 Gark-ısañ bes bu kamu gavgâ nedür
Ölüde bu dükelü sevdâ nedür

4064 Diri gark-ısañ suya taldurasın
Katuña geleni vü öldüresin

4065 Şer'e kâbil ola kim makbûl-ısa
Mübtedi'lere uya kim gûl-ısa

4066 Mübtedi'lerüñ sözin işitmegil
Mustafâ cem'iyyetinden gitmegil

4067 Ol gün irişe *cezâ'ü'l-muhsinîn(5/85,39/34)*
Kim düşe od *fî-kulûbi'l-mücrimîn(15/12,26/200)*

4068 İlte bir bir halkı bî-seyr ü sükûn
Dünyadan *innâ ileyhi râci'ûn(2/156)*

4069 Olur-ısañ kim *vehüm yestebşirûn(9/124)*
Bilesin *eflem tekûnû ta'kilûn(36/62)*

4070 Ölümüñden soñra kıl hâsıl hayât
Ol ölenden olma kim *men-mâte fât*

4071 Kendüzüñi ko kim iresin aña
Kim müdâm ansuz bekâ yokdur saña

4072 Meclisinde hüdhüdüñ ol gün ki ‘akl
Eyledi her nükteyi iş böyle nakl

4073 Anuñ esrârı şekerden datlurak
Söyledi Gülşehri hem kuvvatlurak

4074 Kim yol ehli menzilinden kalmaya
Sora hem anı ki kendü bilmeye

4075 Bu çemen kim şer‘ bostânı-durur
Yol sorıçı şeyh destânı-durur

DÂSİTÂN-I ŞEYH-İ RÂH-PURS

4076 Bir hikâyet ögrediserüz size
Ögreniçegin du‘â kıluñ bize

4077 Çün Muhammed yolını başarasız
Lâcerem hak menziline iresiz

4078 Yolda yüz ġūl-ı beyâbân var-durur
Ġûla kaçan uya her kim er-durur

4079 Togru yolı koyup egri yollara
Girme kim sataşmayasın gûllara

4080 Togru yolda mâluñ ilten yok-durur
Egri yollarda harâmî çok-durur

4081 Bir mesel eydem eger añlar-ısañ
Ol misâli işidüp tañlar-ısañ

4082 Var-ıdı şardan buçuk ferseng yol
Bir köy ü bir şeyh anda ‘ilmi bol

4083 Tañla iş işlemege gelür-idi
Şehre vü bir işkinek bulur-ıdı

4084 Ol gün ol işi tamâm eyler-idi
Gice girü köy dapa gider-idi

4085 Niçe kim şar ‘azmini kılur-ıdı
Şar yolın sorup şara gelür-idi

4086 Girü çün köy ‘azmini ider-idi
Köy yolın sorup köye gideridi

4087 Şar yolını köylüden sorar-ıdı
Tañlaçak andan şara irer-idi

4088 Köy yolını şarludan sorup gice
Girü köye gider-idi ol hoca

4089 Elli yıl köyden şara geldi girü
Gitdi şardan köy dapa düşe duru

4090 Ol buçuk ferseng yolda ol velî
Sormadın bir gün yorımadı yolı

4091 Şar yolına sormadın ‘azm itmedi
Köy yolına sormadın hem gitmedi

4092 Eytdiler çün yolı bilürsin neye
‘Azm idersin yol sorup şardan köye

4093 Şar yolın dahı biregü kim bile
Şehre köyden yol sorup niçün gele

4094 Bilmeseñ yolı revâ-durur taleb
Yolı bilüp sorduguñ yavlak ‘aceb

4095 Elli yılda şar yolın çün bilmedüñ
Sormadın köyi, yol ‘azmin kılmaduñ

4096 Tañrı yolın nite bilmiş olasın
Yâ nite ‘azmini kılmış olasın

4097 Şeyh eydür köy yolını bilürem
Şehre dahı yolı bilüp gelürem

4098 İlla yola sormadın çün gelmeyem
Kendüzümden yol yörimiş olmayam

4099 Yolı soran âdemî âgeh-durur
Kendüzinden yöriyen gümreh-durur

4100 Ben kim elli yılda bir gün iy ‘azîz
Ol nazardan kim baña oldı temîz

4101 Köy yolına sormadın hîç gitmedüm
Şar yolına sormadın ‘azm itmedüm

4102 Hak yolına sormadın nite varam
Yâ gemisüz deñize niçe girem

4103 Sordugum yolda gümânum kalmaya
Sormadugum ol kim ol yol olmaya

4104 Sormadugum yol işüme gelmeye
Kimsene bilmedügi yol olmaya

4105 Degme yaña sad hezârân yol ola
Sormadın nite gireyim ben yola

4106 Kiçi yoldan âdemî âzâd olur
Ulu yoldan âdemî er zâd olur

4107 Kiçi yollardan şara çün gelesin
Ulu yolda nite girü kalasın

4108 Degme şarda yüz kiçiçük yol ola
Ulu yol oldur ki her kişi bile

4109 Kiçi yol ulu yoluñ fer'i-durur
Ulu yol peygamberüñ şer'i-durur

4110 Degme bir kiçi yola aldanmagıl
Ulu yoldan taşra yol var sanmagıl

4111 Ulu yol şahsı ulu şehre yider
Kiçi yol taglar arasına gider

4112 Ulu yoldan kamusı şehre vara
Kiçi yoldan biñde birisi ire

4113 Kamu 'âlem bildügi yolı koma
Kimsene bilmedügini yol dime

4114 Togru yol İslâm u îmâna gider
Egri yol ġūl-ı beyâbâna gider

4115 Susayıçak yüz fiġân ider-iseñ
Dicle'yi koyup taga gider-iseñ

4116 Tagda su yâ ola yâhûd olmaya
İlla hergiz Dicle susuz kalmaya

4117 Sen Muhammed yolını dutgıl kim ol
Eylemişdür Hakk'a degin togru yol

4118 'Âlim olan Tañrı sözin söyleye

Yâ nebî ahbârını şerh eyleye

4119 Yâ binâyı sözde hikmetde koya
Yâ meşâyıhdan işitdügin diye

4120 Câhilüñ kim kendüzindendür sözi
Kendü gibi ne dadı var ne duzı

4121 Ne-durur câhil ki sözi ne ola
Ne dadı vardur ki ne duzı ola

4122 Degme bir câhil sözin işitmegil
Degme bir hôd-rev peyinçe gitmegil

4123 Şimdi halk ebleh-perest oldı kamu
Halk-ıçun sen ebleh olma iy ‘amû

4124 Çün mihek yokdur elüñde bilmege
Kalbı sâfîden tasarruf kılmaga

4125 İşde Peygâmber mihekler eyledi
Kalb-ıla sâfî sıfâtın söyledi

4126 Her kim altunam dir-ise kınañuz
Ol miheklerde ‘ayârın sınañuz

4127 Ol mihekde kem ‘ayârısa görüñ
Göge uçar-ısa ok-ıla uruñ

4128 Bunça sehmü’l-gayb rahmânî-durur
Bunça sehmü’l-gayb şeytânî-durur

4129 Kimseden işitmedin durıçagın
Kendü gözüñüz-ile göriçegin

4130 Anı kim şer‘a muvâfıkdur soruñ
Anı sehmü’l-gayb-ı rahmânî görüñ

4131 Şer‘-ile degül-ise terkin kıluñ
Anı sehmü’l-gayb-ı şeytânî bilüñ

4132 Ol ki rahmânî-durur hôd kimseye
Var-ısa dahı anı göstermeye

4133 Ol ki şeytânî-durur halkı göre
Yog-ısa dahı gün uzun lâf ura

4134 Câhil oldur kim kerâmâtın sata
‘Âlim ol kim sırrını penhân duta

4135 N’ide ‘âlim ‘ilm okını atmadın
‘İlmi yok n’itsün kerâmet satmadın

4136 Câhilüñ sâzın göriçek tañlañuz
‘İlm-ile Gülşehri sözin añlañuz

4137 Zerk-ıla niçe yazuga girelüm
Sıdk-ıla maksûdumuza irelüm

SU’ÂL KERDEN-İ SAYİL EZ
HÜDHÜD EZ MUSÂFET-İ RÂH

4138 Biri eydür hüdhüde kim iy ulu
Sorar olur-ısa senden bir delü

4139 Olmaya kim nâm içinde neng ola
Kim bu yolumuz niçe ferseng ola

4140 Hîç pâyânı ola mı bu yoluñ
Yâ kenârı görine mi bu gölüñ

4141 Çün dahı şimdi giriserüz yola
Sen dahı şimdi varursın menzile

4142 Çün kırañın görimezüz bu gölüñ
Menzili ola mı pâyânsuz yoluñ

CEVÂB DÂDEN-İ HÜDHÜD

4143 Hüdhüd eydür kimse bu yolda girü
Gelmedi kim eyde ne var ilerü

4144 İlla ben bildügümi şerh ideyim
Bilmedügüm aradan tarh ideyim

4145 Yidi vâdî var bu yolda bî-kerân
Menzili ırak u yolı bî-nişân

4146 Çün *taleb* vâdisin er ilkin geçer
‘Işk vâdisinde kuş gibi uçar

4147 *Ma‘rifet* vâdisine andan irer
Pes varur *tevhîd* vâdîsin sürer

4148 Çün kim *istingâ* yöresinden gider
Külli *hayret* vâdisine ‘azm ider

4149 Çün irer *bî-hôdlıguñ* vâdisine
İrişür *fakr u fenâ* yazısına

4150 Çün *fenâ* vâdîsine irişür er
Dahı ne hayr añlanur aña ne şer

4151 Yüz kişi bu yola vardı gül gibi
Kim birisi irmedi bülbül gibi

4152 Bunda bir Rüstem gerek ki Zâl ola
Bir Nerîmân kim yüzi pâmâl ola

4153 Zâl'ı bu zilzâl bî-zûr eyleye
Rüstem'i bu mâra bir mûr eyleye

4154 Tûs bu taglar yolın kaçan geçe
Sâm bu bezmüñ içinde semm içe

4155 Yüz biñ er bu yolda cân virdi henûz
Bilmedi biri ki nedür bu rumûz

4156 Yüz revende bu yola girmiş ola
Kim birisi menzile irmiş ola

4157 Kime kimi sorduk aña didiler
Yol *min-allâhi ila'llâh* didiler

4158 Biz yola bî-şübhet ü şeyn irmişüz
Kim *mine'l-'ilmi ile'l-'ayn* irmişüz

4159 Bir deñiz kim sâhili peydâ degül
Turfa yol kim menzili peydâ degül

4160 Sâdık oluñ yoluñuzdan dönmeñüz
Degme şâha karga gibi konmañuz

4161 Her ki rehrev ola yâ rehber ola
Yolda olsa yig ki yolından kala

4162 Hurrem ol kim, düni günden bilmeye
Yolda ola vü yolından kalmaya

4163 Bu dükeli va'zı çün hüdhüd didi
Ol gün ol yolda vü bu resmi kodı

4164 Her birinüñ hâlini kıldı 'ayân
Degmesinüñ yolın eyledi beyân

4165 İndi minberden dahı girdi yola
Tâ hôd anuñ-ıla kim gidebile

4166 Ol ki yolda menzilinden kalmaya

Yoldaşı Gülşehri'den yig olmaya

4167 Kendüzin terk itmeyinçe âdemî
Kaçan ola pâdişâhuñ mahremi

4168 Diler-iseñ kim bu yolı varasın
Kendüzüñ terk it kim aña iresin

4169 Bu güneş kim bu gögüñ ılduzıdur
Kelebekler-ile şem'üñ sûzıdur

DÂSİTÂN-I ŞEM' Ü PERVÂNEGÂN

4170 Söze *bismillâh*-ıla âgâz idüñ
Dâsitânı hikmet-ile sâz idüñ

4171 Kim yakîn ola size kim bî-gümân
Bî-nişândan kimse virmeye nişân

4172 Kelebekler bir gice mumdan haber
İşidürler bir kişiden mu'teber

4173 Kim sizüñ bir şâhidüñüz var-durur
Güneş ü aydan dahı enver-durur

4174 Altun agaç yimişi gevher bigi
Mahfilüñ şâhı vü meclisler begi

4175 Gevdesi gümiş-durur köyner ucı
Bezm bostânında bir nâr agacı

4176 Köyneyiçek hâtırı hurrem-durur
Çün köyinmedi nasîbi gam-durur

4177 Kendüzini yiyiçegin dirilür
Kendüzin yimeyiçek derhâl ölür

4178 Gündüzin yarasa gibi gizlenür
Gice güneş gibi rûşen görinür

4179 Başın aldukça uludur sâz-ıla
Dirilür başın kesiçek kâz-ıla

4180 Gice akdur gündüzin kara-durur
Kendü kendü ölümin göre-durur

4181 Yüzi cennet yalıñı dûzah gibi
Gözlerinden yaş akar ırmah gibi

4182 Gice ansuz nesneyi görmez kişi
İrteye degin köyinmekdür işi

4183 Meclis uçmak anda ol hûrî-durur
Bezmi gögdür ay anuñ nûrı-durur

4184 Kelebekler cümle şûra düşdiler
Dükeli bir va‘degâha üşdiler

4185 Kim bize ol şâhidümüzden haber
Kim getüre katumuza mu‘teber

4186 Bir kelebek aradan eydür beni
Viribiñ aña ki bilürem anı

4187 Eytdiler var kim bu iş senden gele
Girü döniçek haber getür bile

4188 Kim nişânına göre dürişevüz
Ola kim ol şâhide irişevüz

4189 Ol kelebek vardı mumı görmege
Girü gelüben nişânın virmege

4190 Kendüzin yalıñına urdı revân
Kim meger kim ala andan bir nişân

4191 Bir kanadıyla bir ayagı tamâm
Kapkara köynidi anuñ vesselâm

4192 Girü yârânlar katına geldi uş
Ol nigâruñ bir nişânın virdi hoş

4193 Vardum anı kuçmaga nûrı benüm
Kanadumı yakdı karardı tenüm

4194 Anı ırakdan meger göre kişi
Yohsa yakından yavuz ola işi

4195 Kimse benden yakınırak varmadı
Aña vü bunça nişânın virmedi

4196 Bir kanad-ıla bir ayak virmişem
Andan anuñ hazretine irmişem

4197 Eyle kim ben irdüm ol sîmîn-tene
Mümkin olmaya kim ire kimsene

4198 Hânümândan beni kıldı âvara
Kendü ak illâ nişânları kara

4199 Köynük ayag-ıla köynük kanadı
Gösterüben uş nişânları didi

4200 Eytdiler biz bu nişândan almazuz
Tîreden rûşen nişânın bulmazuz

4201 Kimse inçü diyü kayır dire mi
Yâ kesek yüzinde gevher göre mi

4202 Gül kokusını dikenden ala mı
Buluda bakup güneşi bile mi

4203 Gülsitânlarun nişânı gül-durur
Bûsitânuñ mutribi bülbül-durur

4204 Bir nişân vir kim anı tañlayavuz
Nûrı tütünden niçe añlayavuz

4205 Kibr-ile irdüñ meger kim sen aña
Kim nişânı degmedi bellü saña

4206 Kendü cânuñ terkini kılımaduñ
Anuñ-ıçun bir haber bilimedüñ

4207 Yohsa her kim kendünüñ terkin ura
Eyle kim gerek nişânın ol vire

4208 Bir kelebek dahı eydür ben anı
Key bilürem ol dahı bilür beni

4209 Yıllar anuñ hizmetin kılmışvanın
Tapusında giceler olmışvanın

4210 Varayım anuñ yüzini göreyim
Size bir gerçek haber getüreyim

4211 Vardı mumuñ yalıñına düşdi hôş
Kıpkızıl od oldı vü key bişdi hôş

4212 Kendüyi çün muma ma‘lûm eyledi
Kelebeklik sûretin mum eyledi

4213 Mum olup çün kendü dahı kalmadı
Kelebekler kaygusında olmadı

4214 Çün mum oldı nite bunlara vara
Girü kendüden haber kendü vire

4215 Kelebeg-iken diler-idi kim ol
İlede mumdan haber bunlara bol

4216 Çün mum oldı bunlara meyl itmedi
Şu‘lesinden ol mumuñ hîç gitmedi

4217 Kimse ayruguñ nişânın getüre
Kendü ol olsa nişânın kim vire

4218 Kelebek mumdan haber virmek revâ
Mum girü mumdan haber virmek hatâ

4219 Kelebek ben mumı isterem diye
Mûm olıncak dahı neyi isteye

4220 Ol kelebekden ki mum oldı meger
Girü bir ayruk kişi vire haber

4221 Bes birez iren nişân alımadı
Külli iren hôd girü gelimedi

4222 Kul kaçan sultân-ıla birlik kıla
Kulı köydür kim kamu sultân kala

4223 Bir avuç sirkeyi yüz yük şekkere
Saç ki sirke mahv ola şekker tura

4224 Sirke çün yüz yük şekerde mahv ola
Kimse ayruk sirkeyi kanda bula

4225 Kul dahı Hak’da şol elden mahv olur
Kim gidicek kul dükeli Hak kalur

4226 Senüñ-ile derdüñe yokdur devâ
Ol kala çün kim sen olasın fenâ

4227 Aña az iren virimeye nişân
Eyle kim añlana ol cân u cihân

4228 Külli ol olan girü kaçan gele
Kim kişi anuñ nişânını bile

4229 Her birinüñ var yakınında gümân
Anuñ-ıçun rûşen olmaz bu nişân

4230 Şem‘ Hak’dur kelebek sensin anı
Bulmayasın komayınça sen seni

4231 Kendüzin terk ide Gülşehrî meger

Kim bula ol istedüginden haber

4232 Kim *ene* Hû-y-ıla kaçan bir ola
Sen *ene* yi gidericek Hû kala

FASL

4233 Sen bir agaçsın muvassal olmaduk
Tagda bitmiş bûsitâna gelmedük

4234 Anuñ-ıçun yimişüñ acı-durur
Kim daluñ tag armud agacı-durur

4235 Sana bir key bâgbân bulmak gerek
Tapusında bir zamân olmak gerek

4236 Kim senüñ nefsüñ agacın aşlaya
Datlu yimişler saña bagışlaya

4237 Ol agacuñ kim yemişi tatludur
Sen agacuñ kim yemişi yatludur

4238 Aşlamak gerek ki olasın eyü
Olmaz-ısan dahı baña ne kayu

4239 Çün budaguñ aşaga getüreler
Yemişüñ yiyüp girü tüküreler

4240 Çün senüñ yimişlerüñ ola acı
Oda yandurmak gerek sen agacı

4241 Her ki aşlanmakda ‘âciz kalmaya
Bâgbân Gülşehri’den yig olmaya

4242 Ol ki yolda degme bir murga ire
Kûh-ı Kaf içinde sîmurga ire

REFTEN-İ HEME MURGÂN
BE HİDMET-İ HÜDHÜD
BE HEM BE-RÂH-I KÛH
BE-TALEB-İ SÎMURG

4243 Kamu kuşlar çün su’âl eylediler
Hâli kâl u kâlı hâl eylediler

4244 Hüdhüd anda her birisine cevâb
Virdi hôş vallahu a‘lem bi’s-savâb

4245 Hadd ü resmin her sözüñ çün söyledi

Kamusınuñ müşkilin hall eyledi

4246 Her biri bildi bakıçak yolına
Kim degül ol yay bularuñ kolına

4247 Ol yola bir reh-rev ü reh-ber gerek
Başını oynamaga key er gerek

4248 Degme kişi bu yola giremeye
Menziline degme er iremeye

4249 Hadd ü pâyânı belürmez yola er
Komaya hergiz kadem bî-pâ vü ser

4250 İlla nûmûsı komadı her birin
Kim bir ayruk kişi añlaya sırın

4251 Cândan istedi ki key bîzâr ola
İstemedi kim arada ‘âr ola

4252 Diler-ise vü dilemez-ise zâr
Her biri ortaya geldi bî-karâr

4253 Şevk odından yüklerin tagladılar
Uçmaga kanatların bagladılar

4254 Hüdhüd ilerü uçar kuşlar bile
Kim ‘acab kaçan ireler menzile

4255 Uça uça vâlih ü zâr oldılar
Güçleri gitdi vü hayrân kaldılar

4256 Yola ne menzil belürdi ne nişân
Çıkdı her kuş yüreginden yüz fiġân

4257 Kalmadı bir kuş kim anda uçmadı
Biñ yıl uçdılar u bir dem geçmedi

4258 Biñ yıl uçdılar dahı âzâd u uz
Yoluñ evvel menzili-y-idi henûz

4259 Biñ dahı uçdukları bî-neng idi
İlla yoldan dahı bir ferseng idi

4260 Yidi biñ yıl uçdılar bülbül gibi
Bir nefeslik gitmediler gül gibi

4261 Kamusınuñ tâkatı tâk olmaga
Vardı, vü yollarına ‘âk olmaga

4262 Biri gördi bir sarây-ı zer-nigâr
Uçar-iken anda indi şâhvâr

4263 Birisi bir çeşmesâr üstine hôş
İndi vü oturdı vü oldı hamûş

4264 Birisi bir mâh-rûyı gözledi
Yolını kodı vü anı izledi

4265 Birini bir tag başında kurd yidi
Birisi ben girü dönerem didi

4266 Birisi bir murgzâra indi hôş
Birisi bir hûb agaca kondı hôş

4267 Kimi sayru oldı vü kaldı girü
Kimisi varımadı key ilerü

4268 Kimisi bir hırmene pâ-best olur
Kimisi şehvet meyinden mest olur

4269 Kimi ogrı vü kimi hûnî olur
N'itse ider kendü yolından kalur

4270 Kimisi bir 'işreti gördi latîf
İndi vü serdîhine oldı harîf

4271 Kimisi bir haşmet ü mansıb dutar
Kimisi tâcir olur tavar satar

4272 Kimi sultân u kimi dervîş olur
Kimi bîgâne vü kimi hîş olur

4273 Kimisi bir şahne oldı bir şara
Kimi bir kâdî ki şarı başara

4274 Kimi bir beg ü kimi bir kul olur
Kimi 'âmil kimisi ma'zûl olur

4275 Kimisi bir şeyh olur kim geleler
Halk u ol şeyhüñ mürîdi olalar

4276 Kimisi iltür ahî olup girü
Terbiyeler-ile işin ilerü

4277 Kimi ben bir kocayam dir oturur
Kimi ben bir yigidem dir terk urur

4278 Kimi bay u kimisi yohsul gezer

Kimi başın kimi ayagın düzer

4279 Kimi bir bezzâz u bir bakkâl olur
Biri mukrî vü biri kavvâl olur

4280 Kimisi bir köyde bir ‘avrat sever
Kimisi bir şarda bir oglan kovar

4281 Biri şâkird ü biri üstâd olur
Biri Şîrîn ü biri Ferhâd olur

4282 Biri dânişmend olur ‘ilmi ‘azîm
Biri bir ‘âmî olur cehli delim

4283 Biri Mûsâ vü biri Kârûn olur
Biri Leylî vü biri Mecnûn olur

4284 Zühd-ile biri münâcâta gider
Fısk-ıla biri harâbâta gider

4285 Biri hallâc u biri hammâl olur
Biri ‘Îsâ vü biri Deccâl olur

4286 Biri mâl u milketine inanur
Milket ü mâl-ıla kurtılam sanur

4287 Birisi altun-ıla akça sever
Kimisi bir bâg u bir bagça sever

4288 Kimisi sayru olur kimi ölür
Anda varınça bir otuz kuş kalur

4289 Ol otuz kuş kûh-ı Kâf’a iriçek
İşbu istedüklerini göriçek

4290 Bunça biñ od taglarını geçdiler
Agu gibi bunça sular içdiler

4291 Kan deñizleri içinde yüzdiler
Ejdehâlar-ıla yolda durdılar

4292 Her biri bir hisset-ile şâhına
Çün yakın geldi şehüñ dergâhına

4293 Kodılar yüz yire zulmetden girü
Geçdiler nûr-ıla biñ güç ilerü

4294 Kibriyâsından bir eyvân gördiler
Çünki eyvân kapusına irdiler

4295 Bir yüce eyvân ki bu dokkuz felek
İşigidür kapusınuñ *kultu lek*

4296 Perdeler târîk ü rûşen sad hezâr
Ol sarâyuñ ileyinde zer-nigâr

4297 Çün dilediler içerü girmege
İstedükleri yüzini görmege

4298 Kendülerin taşra kodılar tamâm
Girdiler Sîmûrg'ı göre ve's-selâm

4299 Anı göriçek ki ne Sîmûrg-ımış
Gördiler girü ki bu si murg-ımış

4300 Çünki pâyâna irürürler işi
Kendülerden taşra bulmazlar kişi

4301 Ol otuz kuş kim adı sî murg-ıdı
Girü göriçek hemân sîmurg-ıdı

4302 Çün bular kendülerin terk itdiler
Girü kendüler katına gitdiler

4303 Nâgehân bir gûşeden çıkdı bir ün
Kim hacil kaldı ol ünden erganun

4304 Kim gelüñüz iy koyanlar kendüzin
Kim göresiz kendüzüñüzüñ yüzin

4305 Gayra hergiz bakmaya sîmurg hîç
İrmeye sîmurga cüz si murg hîç

4306 Çün fenâ yolı-y-ıla barışduñuz
Girü kendüzüñüze irişdüñüz

4307 Çün mukayyed varlıgı terk itdüñüz
Lâcerem mutlak vücûda gitdüñüz

4308 Vâcibün bi'l-gayr-ıdı istedüñüz
Vâcibün bi'z-zât oldı aduñuz

4309 Ay güneşe iriçegin mâh olur
Kendüzini kul koyıçak şâh olur

4310 Şimdi kim siz biz, siz ü biz hem sizüz
Siz aradan gitdüñüz kamu bizüz

4311 Kamu ger çil murg eger sî murg-ıdı
Girü bu sî murg ol sîmurg-ıdı

4312 Nakşı-y-ıla bildürür nakkâşumuz
İlla görmez güneşi huffâşumuz

4313 Çün mukayyed var ola mahv aradan
Kala mutlak var kim oldur yaradan

4314 Ne azaçuk nesne var bunda ne bol
Varı dahı oldurursın fârig ol

4315 Göñlüñ içinde ko gitsün fâsidât
Kim kala *el-bâkıyâtu's-sâlihât(19/76)*

4316 Şunça kuşdan kim bu yola girdiler
Bir otuz kuş kûh-ı Kâf'a irdiler

4317 Kalanı bir vâye vü vâyistilâ
Kaldılar yolda vü dervâyistilâ

4318 Her kim ol bu yola girdi serseri
Olmadı Gülşehri anuñ rehberi

FASL

4319 Asluña kavışur-ısañ iresin
Hulde vü hûr u kusûrı göresin

4320 Asluña irmez-iseñ gamdur kamu
Andan artugı cehennemdür kamu

4321 Niçe bir et pâresin götüresin
Anlar-ıla duruban oturasın

4322 Bî-mekânsın bilür-iseñ kıymetüñ
Tañrı'dan artuga yokdur nisbetüñ

4323 Zât içinde isterise er hem ân
Bî-mekân üç nesne bula câvidân

4324 Hak ta'âlânuñ mekânı yok-durur
Lâmekânda kapusı açuk durur

4325 'Akl u cân dahı mekânsuzdur, duruñ
Bunları Tañrı sarayına sürüñ

4326 Yirsüzi yirsüz katına iledüñ
Yirlüyi yirlü yanında bile'düñ

4327 Nisbetüñ yok mâsivallâha senüñ
Nisbetüñ çok vardur Allâh'a senüñ

4328 Ten degülsin kim senüñ tenlülere
Nisbetüñ ola vü meskenlülere

4329 Çünki cânsın hayyızuñ yokdur senüñ
Yiri hayyızsuz katındadur canuñ

4330 Çün heyûla yok-durur sende ‘ayân
Sûret-ile kaçan olasın beyân

4331 Sûretüñ yok çün taparsın sûreti
‘Akl u câna güçler eylersin katı

4332 Ten misin tenlülere uya-y-ıduñ
Ez-kader ten lezzetin duya-y-ıduñ

4333 Bunça lezzet kim süre cismüñ senüñ
Yokdur anda zerrece hazzı canuñ

4334 Sen seni işbu teni sanduñ meger
Kim yidürürsin tene şehd ü şeker

4335 Ten degül cân kim şeker dadın bile
Cân meger kim şekkerüñ adın bile

4336 Dimeyem kim cism-ile bir çâha git
Nisbetüñ Allâh’adur Allâh’a git

4337 Zîra kim Allâh mekândandur berî
Sen dahı hem bî-mekânsın iy perî

4338 Cân gıdâsı ma‘rifetdür iy ‘azîz
Ma‘rifetden mekri eylegil temîz

4339 Ten gıdâsı hôş gelür her dehriye
Cân gıdâsı virme cüz Gülşehri’ye

4340 Cân gıdâsın hergiz ol er yimeye
Kim *kulillah sümme zerhüm* dimeye*(6/91)*

FASL

4341 Sen tenüñ üstine ditrersin henûz
Cânı kaçan terk idesin böyle uz

4342 Sen ne kişisin ki yola giresin
Yâ yoluñ bir menziline iresin

4343 Sen yol ehli olduguñda bir garaz
Var-durur kim cevheredür ten ‘araz

4344 Ulu kişi olgıl işlerden ırak
Yeyesi vü geyesüñ halka bırak

4345 Kiçi kişi olur-ısañ iş-ile
Cânuñ eriye vü yüz teşvîş-ile

4346 İlla sen bir köşede oturasın
İşlemekden elüñi götüresin

4347 Halk seni ulu kişi sanalar
Zerkuña bir niçesi inanalar

4348 Sâfuñı derdüñ küpinden süzeler
Yiyesüñi geyesüñi düzeler

4349 Yohsa çün ol köşeyi terk idesin
İşleyüp yimekden artuk n’idesin

4350 Sen yaluñuz yörür-iseñ iy ‘azîz
Kılmayalar seni ayrukdan temîz

4351 Ben yaluñuz kim bir iklîme irem
Bir güneş gibi ol iklîme girem

4352 Da‘vi anuñdur kim anı bileler
Sözleri içinde fikret kılalar

4353 Çün senüñ kimse aduñ bilmez n’ide
Yâ senüñ da‘vîñi kanda işide

4354 Ma‘nide söyle ki irerüz aña
Yohsa da‘vî dünyada degmez saña

4355 Ma‘nide baña müsellim diyeler
Da‘vide bâri saña kim diyeler

4356 Dav‘i Mevlânâ Celâlüddîn kıla
Kim anı dükelçügi ‘âlim bile

4357 ‘Âlemi ‘ilmiyle pür nûr eyledi
Hôn-ı ‘ışkıyla cihânı toyladı

4358 Yohsa sen bir söz kılur-iseñ beyân
Girü anı sen işidesin hemân

4359 Yohsa seni kim bilür kim işide
Da‘vılaruñı vü aña hükm ide

4360 Çün urımaduñ cihân içinde lâf
Çaldıragıl bâri şehrüñde güzâf

4361 Çün seni gün gibi bilmedi kişi
Bâri bir ılduz gibi birez ışı

4362 Kim ola Gülşehri'den yig kim ola
Nâmdâr erenlerüñ hatmı ola

4363 Çün meselde sözde hîç ayrılmazam
Sen direm saña vü seni belmezem

4364 Yohsa çün ben nükteyi rûşen diyem
Sen ne kişisin ki saña sen diyem

4365 Sen aña dirler kim ol bir ad-ıla
'Âlemi duta vü biñ üstâd-ıla

4366 Ol meger Gülşehri adıdur kim ol
Yir yüzin dutdı kim ilte göge yol

FASL

4367 Ey perîşan-hâl ü bî-sâmân göñül
Bî-kifâyet hâtır u bî-cân göñül

4368 Fikr-ile bir lahza 'illiyyîndesin
Fikret-ile bir zamân siccîndesin

4369 Gâh göñlüñ bir münâcâta gider
Geh zamîrüñ bir harâbâta gider

4370 Yok-durur yirüñ kim anda yatasın
Kendüzüñ ol yirde bir dem dutasın

4371 Lâ-mekânlusın unutduñ ilüñi
Kim mekânda azdurursın yoluñı

4372 Zâr-ıla bir rûzigâruñ olmadı
Bir dem ârâm u karâruñ olmadı

4373 Dutdı yüz biñ dürlü 'âlemde işi
Dutımadı seni bir yirde kişi

4374 Gâh fikrüñ bunda vü gâh andadur
Kimse bilmez göñlüñi kim kandadur

4375 Añlamadı hergiz Allâh'dan rumûz

Mâsivallâhda gezer göñlüñ henûz

4376 Halk-ıçun unutmagıl Hallâk'uñı
Rızkuñı yi añadur Rezzâk'uñı

4377 Kurd u kuzgun bugzı-y-ıla dolmagıl
Âdemî şerrinden îmin olmagıl

4378 Kamu dürlü nev'-ile vardur işüm
Âdemî-zâd-ıla hôş degül başum

4379 Âdemîlerden ki mihrin kovaram
Enbiyâ vü evliyâyı severem

4380 Kalanı pür mekr ü pür telbîs ola
Âdemî şeklinde bir iblîs ola

4381 Pâdişâh olınçak ança el dutar
Kim dükeli halk ayakda yiter

4382 Beg olıçak oda yakar 'âlemi
Öldürür zulmıyla yüz biñ âdemi

4383 Kâdılıkda göñli çün mâyil kalur
Rişvet-ile hakları bâtıl kılur

4384 Zâhid olur-ısa bir 'ayyâr olur
Mûr bundan yig dir-iken mâr olur

4385 Şeyh olınçak kim riyâ vü zerk ider
Halkı bid'at deñizinde gark ider

4386 Çün ahî olur ki etmek yidüre
Halka kendü zikr ü hayrın didüre

4387 Ança müfsidler yol üstine üşer
Kim ahî halkuñ derisine düşer

4388 'Âlim olınçak ki halk aña uyar
Nesne cerr itmek tarîkın çün duyar

4389 'İlm-ile bir hîlet ü telbîs ider
Kim anuñ biñde birin iblîs ider

4390 Hak ta'âlâ dimedi dîve fuzûl
Âdemiye dir zulûmıyla cühûl

4391 Âdemüñ çün şehvetin 'aklı sıya
Ol melekden yigrek ola bî-riyâ

4392 Şehveti ‘aklın yiñicek iy hakîm
Kemter ola dîv ü dedden ol delim

4393 Mustafâ’dur âdemî vü her kim ol
Aña uydı vü kalanı dîv u gûl

4394 Dîv esâsın dünyada dehrî dutar
Mustafâ yolını Gülşehrî dutar

DER HÂTİMET-İ KİTÂB-I MANTIKU’T-TAYR Bİ’S-SA‘ÂDETİ VE’L-HAYR

4395 Ol zamân bu bûsitânda nevbahâr
Şâhı dür berg eyledi vü la‘li bâr

4396 Bâg uçmakdan sebak iltür-idi
Serv tûbî vü reyâhîn hûr-idi

4397 Yil çemen içinde ‘anber-bîz-idi
Bulıduñ gözi cevâhir-rîz idi

4398 Gülsitân handân u sahrâ lâlezâr
Bâg sersebz ü çemen pür berg ü bâr

4399 Çün çemende bülbül ün dartar-ıdı
Gül tarabdan göñlegin yırtar-ıdı

4400 Ben bu nesrînüñ saçın örer-idüm
Erguvânuñ agzını sorar-ıdum

4401 Nergis ü reyhân direr-idüm delim
Bülbül-ile bahs ider-idüm ‘azîm

4402 Ol çün üstâdı beni sanur-ıdı
Kuş dilini benden ögrenür-idi

4403 Yidi yüz on yidi yıl olmış-ıdı
Hicrete kim bu gül açılmış-ıdı

4404 Kim kıyâmet devrine degin dura
Dünyada vü kendü devrânın süre

4405 Rûm ilinde bir mubassır isterem
Kim aña Çîn bütlerini gösterem

4406 Rûm ili bütlerini peydâ kılam
Dahı Çîn bütlerini yagma kılam

4407 Kendüzümi her serefrâza uram

Gül şarından odı Şîrâz'a uram

4408 *Mantıku't-tayr'*ı ki 'Attâr eyledi
Pârisîçe kuş dilini söyledi

4409 Anı Türkî sûretinde biz dakı
Söyledük bülbül gibi Tañrı hakı

4410 Çün *Felek-nâme* düzetdük şâhvâr
Pârisîçe taht u tâc u zernigâr

4411 Türk dilinçe dahı Tâzîden latîf
Mantıku't-tayr'ı eyledük aña harîf

4412 Ben bu Türkî defterin çün dürmeyem
Pârisîçesi-y-ile degşürmeyem

4413 Kimse böyle tatlu söz söylemedi
Kimse bundan yig kitâb eylemedi

4414 Bunça bâb eylemişem bunda ki hîç
Kılmadı 'Attâr ol fende basîc

4415 Şehd ü şeker h˘ônını key dökmişüz
Dürr ü gevher tohmını çok ekmişüz

4416 Çün murassa' söylene te'lîfümüz
Kimseden utanmaya tasnîfümüz

4417 Degme 'ilme 'akl yitüren bizüz
Kim Kudûrî nazma getüren bizüz

4418 Degme 'ilmüñ sırrını çün söyledük
Degmesinden bir risâle eyledük

4419 Çün Süleymân hüdhüde kıldı 'itâb
Kim kıla tasnîf bundan yig kitâb

4420 Yañıla kuşlar dilin yüz nâz-ıla
Bundan örgene vü yüz biñ sâz-ıla

4421 Beni ko kim kuş dilini söyleyem
Kim Süleymân'a yüz er ad eyleyem

4422 Ter söz oldurur ki reng-âmîz ola
Lezzeti şîrîn ü şûr-engîz ola

4423 Hak bilür çün bu güli kim eyledük
Nâdire şîrîn ü key ter söyledük

4424 Kimsene durmaz cihânda pâyidâr
Sözden artuk nesne kalmaz yâdigâr

4425 Sözi kaçan degme nâdân añlaya
Mantıku't-tayr'ı Süleymân añlaya

4426 Añlamaya hikmetin degme hakîm
Zîra *fevka külli zî-'ilmin 'alîm(12/76)*

4427 Degme 'âm adlu bulımadı halâs
'Âlemi Gülşehri adı dutdı hâs

4428 İy Süleymân şol kopuzuñ kılını
Bur kim ögrenlüm bu kuşlar dilini

4429 Kuş misâli bunda 'Attâr'uñ-durur
Kalanını eyleyen yâruñ-durur

4430 Söz diler-iseñ kim eş ola saña
On iki 'ilmi hevîc eyle aña

4431 Çok kişi işidiçek tañlar sözi
Kuluvuz anuñ ki ol añlar sözi

4432 Biz bu *Gülşen-nâme*'de kim eyledük
Dükeli 'ilm ıstılâhın söyledük

4433 Eylemeye kimse bir fenden beyân
Kim bu *Gülşen*'den bulımaya 'ayân

4434 Dökdi Gülşehrî girü dürr ü güher
Mantıku't-tayr'ı tamâm oldı meger

4435 Hikmet-ile söyle sözi iy hakîm
İstakım hâzâ sıratum müstakîm(3/51)

4436 Mustafâ'nuñ himmetinde bu kitâb
Açdı her ma'nî yüzinden yüz hicâb

4437 Derdümüz dermâna irdi 'âkıbet
Nâmeler 'unvâna irdi 'âkıbet

4438 Şükr ol bir Tanrı'ya kim bu kelâm
'Ömrümüzden ilerü oldı tamâm

Tañrı rahmet eylesün ol kişiye
Fâtiha ihsân ide kâtibine

Vallâhu a‘lem bi’s-savâb
Ve ileyhi yerci‘ü’l-me’âb